



B

Mursula Teija (toim.)

Kaikenläpäisevä kansainvälisyys

**– puheenvuoroja Kajaanin ja Saimaan
ammattikorkeakouluista**



**KAJAANIN
AMMATTIKORKEAKOULU**
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kaikenläpäisevä kansainvälisyys

– puheenvuoroja Kajaanin ja Saimaan
ammattikorkeakouluista

Mursula Teija (toim.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B

Raportteja ja selvityksiä 75

Kansikuva: Hannu Tikkanen

Yhteystiedot:

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 240, 87101 KAJAANI

Puh. 044 7157042

Sähköposti: amkkirjasto@kamk.fi

<http://www.kamk.fi>

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 75 / 2017

ISBN 978-952-7219-11-9

ISSN 1458-915X

Sisällys

Esipuhe.....	1
Koulutuksen kansainvälisyyttä kursseista ja koulutusohjelmista	2
1 IBM-opiskelijoiden projekti venäläisen partneriyliopiston opiskelijoiden kanssa Minna Ikävalko, yliopettaja, Saimaan ammattikorkeakoulu.....	2
2 Yhteistyötä ja yhteistä oppimista yli rajojen Tuija Nummela, yliopettaja, Saimaan ammattikorkeakoulu	8
3 Rakennusalan työelämälähtöinen kaksoistutkinto Kirsi Taivalantti, koulutuspäällikkö, Saimaan ammattikorkeakoulu	15
4 Kansainvälistyvä sopimusoikeus juridiikan opetuksen kehityskohteena Timo Hynynen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu.....	21
5 Seksuaaliterveyden edistäminen monikulttuurisena oppimiskokemuksena Ulla Vehviläinen, tuntiopettaja, Saimaan ammattikorkeakoulu.....	30
6 Esimerkkejä kansainvälisyydestä laskentatoimen opetuksessa Annina Heiramo-Baker, laskentatoimen opiskelija, Marianne Viinikainen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu	35
7 Kansainvälinen Kajaanin ammattikorkeakoulutus Eija Heikkinen, kehitysjohtaja (koulutus), Kajaanin Ammattikorkeakoulu.....	42
7.1 Master-ohjelmien kansainvälisyys ja kansainvälinen yhteistyö Jaana Lappalainen, yliopettaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu.....	48
7.2 Aktiviteettimatkaillen koulutukset kansainvälisyyttä vahvistamassa Katri Takala, koulutuspäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu.....	54
Esimerkkejä opiskelijoiden kansainvälist-y/ä-misestä Saimaan ammattikorkeakoulussa	57
8 Mistä suomalainen restonomiopiskelija saa kulttuuriosaamista? Jaana Häkli, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu	57
9 Voiko opiskelijaryhmällä mallintaa kiinalaisturisteja? Anu Nuutinen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu	61
10 Ammattitaitoa hakemassa Euroopassa – opiskelijoiden kokemuksia Erasmus+ - harjoitteluvaihtoista Maarit Astikainen, kansainvälisten palveluiden sihteeri, Saimaan ammattikorkeakoulu.....	63

11	Näkökulmia kansainvälisten opiskelijoiden tutorointiin Saara Heikkonen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu	66
----	--	----

Verkostoitumistapaamisia ja symposiumeja.....71

12	Kansainvälinen viikko KAMKin kansainvälisyyden edistäjänä Meira Kaikkonen, KV-päällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu	71
----	---	----

12.1	Kajaani International Week 2017 Adam Cloer, International Relations Officer, Heilbronn University, Germany.....	75
------	--	----

12.2	Innovating together – Meeting students at Kajaani University Bastienne Bernasco, Senior Lecturer Hospitality and Honours Program, Saxion University of Applied Sciences	77
------	---	----

12.3	International Intensive Course – a stepping stone on the internationalisation pathway Jaana Härkönen, senior lecturer and international coordinator, Kajaani University of Applied Sciences.....	79
------	---	----

13	Kivi kiinnostaa kansainvälisiä taiteen opiskelijoita ja taiteilijoita Eija Mustonen, koulutuspäällikkö, Saimaan ammattikorkeakoulu	87
----	---	----

Esimerkkejä hankkeista Kajaanin ammattikorkeakoulussa92

14	KAMKin kone- ja kaivostekniikan osaamisalue aktiivisesti H2020-hankkeiden valmistelussa Risto Oikari, yliopettaja, Kimmo Kemppainen, projektipäällikkö, Jari Kähkönen, koulutuspäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu	92
----	--	----

15	How to combine a R&D project with Erasmus+ mobility – case Azerbaijan Kaisa Merilahti, Coordinator / Project Manager, Kajaani University of Applied Sciences	96
----	--	----

16	Kansainvälisyyttä hyödyntävää ja rakentavaa hanketoimintaa – esimerkkinä sisarhankkeet eSports Center ja eUrho Kati Haverinen, projektipäällikkö, ja Niklas Pehkonen, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu	101
----	---	-----

17	Portti opintoihin – kielitietoisuutta kasvattamassa New Life -hankkeessa Rea Stricker, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu.....	105
----	---	-----

18	Älykkäät palvelut yrityksille – Kajaanin ammattikorkeakoulu suunnan näyttäjänä Liisa Mikkonen, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu	109
----	--	-----

19	Maasta se pienikin ponnistaa! – esimerkkinä Kainuun Kansainvälisen projektiosaamisen kehittäminen -hanke Hannu Tikkanen, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu	110
----	---	-----

Opettajavierailuja ja -vaihtoja.....113

20 Draamatyöpajat sosiokulttuuristen kohtaamisten tiloina
Sanna-Leena Mikkonen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu113

21 Aidon vuorovaikutuksen konkretiaa: tiimiopettajuutta ja tiimiopiskelua
Elina Jääskeläinen, markkinoinnin ja viestinnän lehtori, Maarit Vuorinen, markkinoinnin
ja viestinnän lehtori, Kajaanin ammattikorkeakoulu121

22 ”Miun kansainvälisyys!”
Jukka Moilanen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu127

23 Vaihto-oppilasvuodesta kaikki alkoi – perfect match, monessakin mielessä
Jukka Aineslahti, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu140

24 Matkakertomus: Kulttuurien moninaisuus kansainvälisessä
korkeakouluysteistyössä
Minna Koponen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu149

**Tutkimuksellisia näkökulmia Barentsin yhteistyöhön ja
liiketoimintamalliin**155

25 Overcoming barriers to international project cooperation within the Barents region
Jari Järviluoma, Researcher, Anastasia McAvennie, R&D Coordinator, Kajaani
University of Applied Sciences155

26 Business Model design enables internationalisation of niche corporate training
service
Anastasia McAvennie, R&D coordinator, Kajaani University of Applied Sciences168

Esipuhe

Mitä kansainvälisyys on ammattikorkeakouluissa? Se on arkista aherrusta, mutta myös juhlan hetkiä. Se on kaiken läpäisevää ja toisaalta suunta, jota kohti pinnistellä. Kajaanin ja Saimaan ammattikorkeakoulujen asiantuntijat ovat vastanneet tässä julkaisussa, että se on ainakin A:ta, H:ta, I:tä, K:ta, O:ta, P:ta, T:tä ja V:tä.

- A alueen yritysten auttamista
asiantuntemuksen kehittämistä
- H hankkeita
- K kansainvälisiä kurssitoteutuksia ja koulutusohjelmia
kansainvälisten sisältöjen huomioimista opetuksessa
kielitaitoa
koulutusvientiä
kulttuuriosaamista
- I innostumista
- O oppimista
osa elämänkertaa
- P pitkäkestoista yhteistyötä, suhteita
projekteja
pyrkimystä kehittää toimintaa
- T tapaamisia
tutkimista ja tutkimusta
tutorointia
- V vaihtoja ja valistumista
vierailuja

Artikkelit osoittavat, miten henkilöstö on aktiivisesti viemässä eteenpäin suomalaiselle korkeakoulutukselle ja tutkimukselle asetettuja kansainvälisyyslinjauksia (OKM 2017). Käytännönläheiset esimerkit lupaavat tulevien vuosien kehittämistyölle hyvää niin, että myös kansainvälistyminen lisääntyy. Onhan tulevaisuuden tavoitteena se, että jokaiseen korkeakoulututkintoon tulisi sisältyä kansainvälistymisjakso joko ulkomailla tai kotimaassa. Muutosta ei tapahdu (=mitään ei tapahdu) mukavuusalueella, joten siksi kannattaa suunnata katseensa uusiin mahdollisuuksiin.

Kiitos kirjoittajille ajattelunsa valottamisesta kirjallisin keinoin!

Turo Kilpeläinen
Rehtori
Kajaanin ammattikorkeakoulu

Teija Mursula
Suunnittelija, julkaisun toimittaja
Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPA

Koulutuksen kansainvälisyyttä kursseista ja koulutusohjelmista

- 1 IBM-opiskelijoiden projekti venäläisen partneriyliopiston opiskelijoiden kanssa
Minna Ikävalko, yliopettaja, Saimaan ammattikorkeakoulu

Johdanto

Artikkelissa esitellään Saimaan ammattikorkeakoulun IBM-ohjelman opiskelijoiden ja Pietarin Finanssi- ja talousyliopiston opiskelijoiden yhteistä projektia. Projektin tavoitteena oli selvittää mahdollisuuksia suomalais-venäläisten yritysklustereiden luomiseen ja kehittämiseen. Projektin pedagogisina tavoitteina oli laajentaa teoreettista näkökulmaa sekä antaa opiskelijoille valmiuksia toimia kansainvälisessä ympäristössä ja eri kulttuuritaustoista tulevien ihmisten kanssa. Artikkelissa esitellään projektin suunnittelua, toteutusta ja kokemuksia.

International Business Management -ohjelma

Saimaan ammattikorkeakoulun (Saimaan AMK) yhtenä strategisena tavoitteena on kansainvälisyys, mihin liiketalouden ylempi ammattikorkeakoulututkinto International Business Management (IBM) kytkeytyy tiiviisti. IBM-ohjelma aloitettiin 2007 ja uusi opiskelijaryhmä (n. 20 opiskelijaa) on aloittanut opinnot vuosittain. Opiskelijat ovat tulleet pääosin Suomesta ja Venäjältä, mutta yhä enenevässä määrin myös kansainväliset opiskelijat ovat kiinnostuneet ohjelmasta.

Vuonna 2017 voimaan tulleet lukuvuosimaksut EU:n ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille asettavat oman haasteensa opiskelijarekrytoinnille. Ohjelman suomalaiset opiskelijat tulevat pääsääntöisesti yrityksistä, jotka toimivat Etelä-Suomessa tai Luoteis-Venäjällä, tai harjoittavat liiketoimintaa Venäjällä/Venäjälle. Ohjelman kansainväliset opiskelijat taas haluavat erityisesti syventää omaa tietämystään kansainvälisestä liiketoiminnasta ja johtamisesta. Opiskelu multikulttuurisessa ryhmässä antaa hyvät lähtökohdat toimimiseen kansainvälisessä työympäristössä myöhemmin.

IBM-ohjelmassa keskitytään kansainväliseen liiketoimintaan, johtamiseen ja logistiikkaan. Jokaiseen opintokokonaisuuteen sisältyy myös Venäjän liiketoimintaan painottuva opintojakso. Opettajat näille opintojaksoille tulevat Pietarista, Saimaan AMKin venäläisistä partneriyliopistoista.

Projektin kuvaus

Projektin suunnittelu aloitettiin, kun IBM-ohjelman ensimmäisen vuoden opintojaksolle ”Theories and Practices in International Business” haluttiin rakentaa opiskelijoille yhteisprojekti venäläisen partneriyliopiston opiskelijoiden kanssa. IBM-ohjelmassa on aloituksesta lähtien opettanut vieraileva opettaja Pietarin Finanssi- ja Talousyliopistosta, Finecistä (nyk. Pietarin valtiollinen talousyliopisto, Unecon), ja projekti suunniteltiin hänen kanssaan. Saimaan AMKin puolelta kansainvälisen kaupan yliopettaja oli mukana suunnittelussa ja toteutuksessa. Opettajat olivat tehneet erilaista yhteistyötä jo usean vuoden ajan ja suunnitelmissa oli ollut pitkään toteuttaa yhteinen projekti, jossa olisi mukana opiskelijoita.

Projektin tavoitteena oli selvittää mahdollisuuksia suomalais-venäläisten yritysklustereiden luomiseen ja kehittämiseen, kohdealueena erityisesti Kaakkois-Suomi ja Luoteis-Venäjä. Klusteri tarkoittaa yleisterminä joukkoa samanlaisia kohteita, jotka pysyvät yhdessä. Toiminnallisten kohteiden muodostaman klusterin osien ajatellaan hyötyvän keskinäisestä yhteydestään toisiinsa ja klusteriin kokonaisuutena. Yli rajan toimivien klustereiden oletetaan olevan yksi kansainvälistymisen muoto, ja tarkoituksena on auttaa yrityksiä verkostoitumaan ja saamaan klusterissa toimimisesta hyötyä myös kansainvälistä toimintaa ajatellen.

Projektin opiskelijaryhmän muodostivat Saimaan AMKin IBM-ohjelman ensimmäisen vuoden opiskelijat ja kansainvälisen talouden maisteriopiskelijat Finecistä. Ryhmäytyminen tapahtui opettajien ohjauksella: opiskelijoille esiteltiin ensin projekti, ja he saivat esittää toivomuksen toimialasta analysointia varten. Ryhmäjakoon vaikutti myös opiskelupaikka (Saimaan AMK/Finec) ja opiskelijan kansallisuus, sillä tavoitteena oli saada joka ryhmään opiskelijoita molemmista oppilaitoksista ja eri kansallisuuksista. Kaiken kaikkiaan mukana oli yhteensä neljä pienryhmää, kussakin ryhmässä 4–5 opiskelijaa.

Projektin lähtökohtana opiskelijoiden piti selvittää Suomen ja Venäjän kansallista kilpailukykyä, jonka jälkeen tarkasteltiin erityisesti Kaakkois-Suomen ja Luoteis-Venäjän alueiden kilpailukykyä. Jokainen ryhmä analysoi lisäksi oman toimialan: metsäteollisuus, elintarviketeollisuus, logistiikka ja Informaatioteknologia tai turismi. Toimialakohtaisen analyysin jälkeen opiskelijat laativat mahdollisen mallin suomalais-venäläisen klusterin muodostamiseen ja sen toimimiseen rajapinnassa.

Koska ryhmien opiskelijoista osa oli Suomessa ja osa Venäjällä, he kommunikoivat sähköpostilla tai sosiaalisen median kautta (esim. Facebook). Pietarissa asuvat sekä Saimaan AMKin että Finecin opiskelijat pystyivät myös tapaamaan toisiaan. Ryhmien piti myös keskenään päättää työnjaosta: opiskelijoille oli projektin alussa annettu ohjeistus, mitä asioita heidän on analysoitava, minkä toimialan yrityksiä kartoitettava ja millä lailla kirjallinen raportti koostettava, mutta sisäisen työnjaon kukin pienryhmä hoiti itsenäisesti.

Aikaa projektille oli yhteensä noin kolme kuukautta. Kun kirjalliset raportit olivat valmiit, ne esiteltiin molempien opintojaksojen omissa seminaareissa; yhteisseminaaria ei järjestetty. Raporteista tehtiin myös kirja, "Studies of opportunities for developing Russian-Finnish transborder clusters" (Rekord & Ikävalko 2011), joka painettiin Pietarin Finanssi- ja Talousyliopistossa, Finecissä, ja julkaistiin sekä siellä että Saimaan AMKissa. Opettajat kirjoittivat kirjaan esipuheet ja opiskelijaraportit editoitiin julkaisuun sopiviksi. Tavoitteena oli, että ryhmien analysoima ja prosessoima tieto on myös muidenkin opiskelijoiden käytettävissä.

Jatkoprojekti

Seuraavana vuonna aloitettiin samanlainen projekti uusien opiskelijoiden kanssa. Opiskelijoita oli nyt aiempaa enemmän; Saimaan AMKista 16 ja Finecistä 27 opiskelijaa. Pienryhmiä muodostettiin yhteensä kahdeksan. Analysoitaviksi toimialoiksi valittiin: koneenrakennus, metsäteollisuus, elintarviketeollisuus, logistiikka, hyvinvointi, turismi, informaatioteknologia ja energia. Aikataulutus uuteen projektiin mietittiin tarkkaan; toteutuksen kesto oli lähes sama kuin ensimmäisellä kerralla, mutta ajankohta eri. Nyt projekti aloitettiin syyskuun alussa ja loppuseminaari pidettiin joulukuun puolivälissä. Näin aikaa oli riittävästi, mutta välissä ei ollut pitkiä lomia, jotka vaikeuttavat työskentelyä. Projektille (ja opiskelijoille) oli annettu myös välitavoitteita: jokaisen pienryhmän oli puolelta välissä toteutusta annettava väliraportti edistymisestään, ja palautettava lopullinen raportti tietynä

ajankohtana. Tavoitteena oli, että projektin loppuseminaari olisi järjestetty joulukuussa viideyhteydellä Saimaan AMKin ja Finecin välillä, jolloin pienryhmät olisivat esitelleet tuloksensa ja raporttinsa niin, että osa jäsenistä on Lappeenrannassa ja osa Pietarissa. Aikatauluongelmien takia tälläkään kerralla yhteistä seminaaria ei pystytty järjestämään, joten seminaarit toteutettiin itsenäisesti molemmissa paikoissa. Loppuraportit editoitiin ja ne painettiin CD:lle (Ikävalko & Rekord 2013), joka julkaistiin Saimaan ammattikorkeakoulussa järjestetyssä kansainvälisessä seminaarissa.

Kokemuksia

Multikulttuurisessa ryhmässä työskentely luo haasteita sekä opiskelijoille että myös opettajalle. Opiskelijaryhmät sekä Saimaan AMKissa että Finecissä ovat monikansallisia, mutta lisäksi näiden opiskelijoiden yhdistäminen ja jakaminen pienryhmiin loi todella multikansainvälisiä ryhmiä. Jokaisen opiskelijan kulttuuritausta ja tapa toimia sekä itsenäisesti että ryhmässä vaikuttivat koko ryhmän dynamiikkaan. Yhtä lailla laajempi kulttuuri- ja toimintaympäristö (esimerkiksi korkeakoulujen tapa toimia) vaikutti projektin kulkuun.

Projektin kesto oli ensimmäinen haaste. Kolme kuukautta on sopiva aika tällaiselle projektille, mutta ensimmäisellä toteutuskerralla ongelmia aiheutti venäläisen yliopiston kuukauden kestävä joululoma. Projektin aloitukseen ja lopetukseen vaikuttivat molempien opiskelijaryhmien lukujärjestykset, joten joustoa ei tarpeen mukaan pystytty järjestämään. Aikataulut olisivatkin mietittävä tarkkaan etukäteen, jotta esimerkiksi lukujärjestyksiin pystyisi tekemään varauksia.

Kommunikointi pienryhmien sisällä oli myös haasteellista, erityisesti Suomessa ja Venäjällä olevien opiskelijoiden välillä. Joka pienryhmässähän oli opiskelijoita molemmista maista, mutta kommunikointi oman maan opiskelijoiden välillä toimi paljon helpommin. Kulttuurierot ja tuttu toimintatapa vaikuttavat varmasti asiaan. Vaikka nykyaikana on totuttu jatkuvaan tiedon välitykseen sähköpostin ja sosiaalisen median avulla, se ei silti välttämättä suju niin hyvin kuin olettaisi – raja on silti välissä. Aika tuntui kulkevan eteenpäin, mutta osassa ryhmistä ei oltu riittävästi yhteydessä toisen maan ryhmänjäseniin, mikä taas vaikeutti projektin etenemistä.

Erilaiset opiskelutavat tulisi myös ottaa huomioon, sillä ne vaikuttavat paljon yhteistyön onnistumiseen. Erilaiset pedagogiset lähestymistavat eri maissa ja korkeakouluissa muo-

dostavat yhteisprojekteissa haasteen, sillä opiskelijoilla on erilaiset opiskelutaidot. Projektin aihepiiristä johtuen tiedollinen lähtökohta voi olla erilainen eri opiskelijaryhmillä; samoin se, ovatko opiskelijat tottuneet itse hankkimaan tietoa ja käyttämään erilaisia lähdemateriaaleja. On suhteellisen helppoa hankkia tietoa sähköisessä muodossa, mutta korkeakoulusta riippuen erilaisten tietokantojen ja kirjastojen käyttö voi olla haasteellista. Tällaisessa projektissa onkin erityisen tärkeää ohjata opiskelijoita yhtenäiseen työskentelytapaan, ja samalla antaa tarvittaessa neuvoja tiedonhankintaan.

Varsinainen lopputulos pienryhmien työskentelystä oli kirjalliset raportit, jotka kukin ryhmä työsti itsenäisesti. Opiskelijoille oli annettu ohjeistus raportin rakenteesta, mutta varsinaisia kirjoitusohjeita ei annettu. Lähdeaineiston lainaamisesta ja lähdemerkintöjen tekemisestä tekstiin ei ollut annettu erillisiä ohjeita, koska oletettiin, että opiskelijat oman korkeakoulun noudattaman käytännön kautta ovat omaksuneet tavan toimia. Tässä huomattiin selkeästi kehittämisen tarve; eri maissa, korkeakouluissa ja opettajilla on erilainen näkemys asiasta, jolloin yhtenäistä ja tieteellisesti hyväksyttyä linjaa ei pystytä noudattamaan. Opiskelijoille on annettava selkeät ja yksiselitteiset ohjeet lähdeaineiston lainaamisesta ja viittauskäytännöstä; näin kirjallisista raporteista saadaan myös yhtenäiset.

Molemmat seminaarit jouduttiin aikatauluongelmien takia järjestämään erikseen sekä Saimaan AMKissa että Finecissä. Tämä tarkoitti, että pienryhmistä aina vain osa oli paikalla esittämässä omaa raporttiaan ja projektin tuloksia. Tarkoituksenmukaista tietysti olisi, että kaikki projektin opiskelijat osallistuisivat keskusteluun ja pohdintaan. Tämä voisikin olla koko projektin hedelmällisin osa, jolloin peilataan omaa tekemistä muihin ja vaihdetaan ajatuksia itse aiheesta, mutta osallistutaan myös kansainväliseen kommunikointiin.

Johtopäätökset

Kuvatun kaltaiset yhteisprojektit ovat hedelmällisiä monella tapaa. Globaali ja kansainvälistyvä yhteiskunta tarjoaa haasteita monikulttuurisuuden tunnistamiseen ja toimintatapojen omaksumiseen. Aidosti kansainvälinen toteutus opintojaksosta antaa sekä opiskelijoille että opettajille mahdollisuuden oppia toimimaan monikulttuurisessa ympäristössä.

Monesti yhteistyö kansainvälisen partneriyliopiston kanssa on opiskelija- ja opettajavaihtoja. Kun suunnitellaan ja toteutetaan yhteinen opiskelijaprojekti, yhteistyö kansainvälisen partnerin kanssa viedään konkreettisemmalle tasolle, opintojakson toteutukseen. Opinto-

jaksojen toteutuksissahan yleensä haetaan aina parhaita mahdollista keinoa saada sisältö ja opetustapa sopimaan yhteen. Kun kyseessä on kansainvälinen opetusohjelma ja opintojakso käsittelee kansainvälisen kaupan perusteita, mikä olisi parempi keino lähestyä aihetta kuin oikea projekti? Tilanne, jossa opiskelijat ja opettajat ovat kahdessa eri maassa, antaa toki haastetta, mutta kuvaa samalla realistisesti kansainvälistä toimintaympäristöä.

Kyseinen projekti tuottaa kansainvälisyyden oppimista monella tasolla. Ensiksikin projektiin osallistuvat opiskelijat pääsevät toimimaan lähtökohtaisesti haasteellisessa tilanteessa (uuden tiedon hankinta) ja tekemään yhteistyötä muista kulttuureista tulevien opiskelijoiden kanssa. Projektin aikana opiskelijat pääsevät tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja toimintatapoihin; teoriassa opetettavat asiat tulevat käytännössä esille sekä opiskelijoille että myös opettajille. Korkeakouluille tämä tarjoaa mahdollisuuden syventää yhteistyötä opetuksen alueella partneriyliopiston kanssa. Lähtökohtaisena tavoitteena on kuitenkin tuottaa kansainväliseen liiketoimintaan osaavia tekijöitä.

Lähteet

Rekord S. & Ikävalko M. (Eds.) 2011. Studies of opportunities for developing Russian-Finnish transborder clusters. St. Petersburg State University of Economics and Finance.

Ikävalko M. & Rekord S. (Eds.) 2013. Studies of developing Finnish-Russian business clusters. Joint project of Finnish and Russian Master Students. Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 36.

2 Yhteistyötä ja yhteistä oppimista yli rajojen

Tuija Nummela, yliopettaja, Saimaan ammattikorkeakoulu

Johdanto

Suomessa asuvan ulkomaalaisväestön määrä lähes kaksinkertaistui 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Kasvun uskotaan myös jatkuvan tulevina vuosikymmeninä. Tästä syystä monikulttuurisuus ja monikielisyys sekä tapojen ja arvojen monimuotoisuus yhteiskunnassamme lisääntyy ja muodostaa pysyvän osan suomalaista yhteiskuntaa.

Etelä-Karjalassa kehitys on ollut samansuuntainen ja selvästi suurin maahanmuuttajaryhmä on venäjää äidinkielenään puhuvat. Yksi syy venäläisten määrään on rajan läheisyys. Heitä asui maakunnassa vuonna 2011 noin 3400 henkilöä. Koko maassa venäjänkielisen väestön osuus maahan muuttaneista on noin neljännes, mutta Etelä-Karjalassa se on kaksi kolmannesta. (Etelä-Karjalan kotouttamisohjelma 2013–2016, 3.) Uusimpien väestötietojen mukaan 2016 Etelä-Karjassa pysyvästi asuvia venäläisiä on 2503 henkilöä (<http://www.ekarjala.fi/liitto/tietopalvelu/tilastoja/vaesto>).

Alueen kuntien ja seutujen kehittämissstrategioissa kansainvälistymiskehitys on viime vuosina nähty voimavarana ja maakuntaa hyödyttävänä tekijänä. Myös Saimaan ammattikorkeakoulun strategian mukaan erityisvahvuutena on Venäjän liiketoimintaan, verkostoihin ja kulttuuriin liittyvä osaaminen. Verkostoja ja sijaintia Pietarin metropolialueen vaikutuspiirissä hyödynnetään Venäjään liittyvässä tutkimus- ja kehitystoiminnassa. (Saimaan ammattikorkeakoulun strategia 2016–2020.)

Myös lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevä nykyiset ja tulevat ammattilaiset tarvitsevat yhteistä tietoa perheiden olosuhteista ja elämästä rajan molemmin puolin. Vaikka tavoitteet lasten, nuorten ja perheiden ongelmien ehkäisemiseksi ovat hyvin samanlaiset Suomessa ja Venäjällä, niin toimintaympäristö ja lainsäädäntö ovat erilaiset. Yhteisen ymmärryksen luomiseen tarvitaan aitoa vuorovaikusta ja uuden oppimisen halua.

Tässä artikkelissa kuvataan projektityön kautta syntyneen yhteistyön rakentumista Viipurin eri asiantuntijoiden kanssa. Artikkelissa kuvataan myös Pushkin-yliopiston kanssa toteutettua opetusyhteistyötä ja siitä saatuja kokemuksia yhden opintojakson näkökulmasta.

Yhteistyön alkaminen

Ammattikorkeakoulujen alusta lukien Saimaan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalla on ollut alakohtaisia kontakteja Pietarissa eri yliopistojen kanssa, liittyen sekä opetukseen että asiantuntijoiden tietojen ja kokemuksen vaihtoon. Viipurin eri tahojen kanssa yhteistyö alkoi projektien kautta. Saimaan ammattikorkeakoululla on ollut lähialueyhteistyötä 2000-luvun alusta lukien. Säännöllinen ja pitkäkestoinen yhteistyö Viipurin eri toimijoiden kanssa alkoi Huumereitiltä hoitoketjuun projektilla (2002–2005). Hyvä yhteistyö poiki uusia projekteja: Hyvä Huominen (2005–2007), Viipurin nuorten hyvinvoinnin edistäminen (2006–2007), Hyvä Nuoruus Viipurin nuorten, lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen (2008–2010) ja Empowerment of Families with Children -hanke (2011–2014).

Kaikissa hankkeissa toimittiin sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden alaan asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyö oli asiantuntijavaihtoa, hyvien työkäytäntöjen ja -menetelmien vaihtamista rajan molemmin puolin. Yksi merkittävä asia oli perhekulttuurin, lastensuojeluun liittyvän lainsäädännön ja työmenetelmien yhteinen oppiminen rajan molemmin puolin. Tämä oli tärkeää, koska Etelä-Karjalassa asuu paljon venäläisiä perheitä, ja osalla perheistä on myös lastensuojelullisen tuen tarvetta. Erilaisen perhekulttuurin ymmärtäminen tukee ammatillisia työskentelyssä perheiden kanssa.

Yhteistyö Viipurin eri asiantuntijoiden kanssa rakentui vuosien aikana luottamukselliseksi vuorovaikutussuhteeksi. Yhteistyö toimi monella tasolla eri asiantuntijoiden kesken: tehtiin tutumiskäyntejä, tutustumismatkoja ryhmien kanssa ja työntekijä- ja opettajavaihtoja. Projektit loivat mahdollisuuden monille asiantuntijoille tutustua eri alojen työhön rajan molemmin puolin. Projektin aikana saatiin paljon tietoa suomalaisesta ja venäläisestä kulttuurista ja tavoista auttaa ja tukea perheitä. Projektit antoivat eri alojen työntekijöille paljon tukea omaan työhön ja ymmärrystä erilaisuudesta. Myös uusia konkreettisia menetelmiä saatiin lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelyyn esimerkkinä vanhemmuuden roolikartta. Merkittävää oli myös hyvät kumppanuudet sekä yhdessä oppimisen ja tekemisen ilo.

Projekteissa saaduista kontakteista lähti alkuun myös opetusyhteistyö Kansantalouden ja julkishallinnon yliopiston (The Russian Presidential Academy of National Economy and Public Relations) Viipurin toimipisteen kanssa (<http://www.rapepa.ru/eng/>). Käytännössä tämä tarkoitti opettajavierailuja ja -vaihtoja sekä artikkeleja yliopiston vuosittain ilmesty-

vään konferenssijulkaisuun. Saimaan ammattikorkeakoulun sosiaalialan opettajat ja opiskelijat osallistuivat myös omilla esityksillään konferenssiin. Käynnistettiin myös opinnäyteyhteistyö. Samaa yhdessä laadittua kyselylomaketta hyödyntäen toteutettiin opinnäyteitä sekä Viipurissa että Lappeenrannassa perheiden hyvinvoinnista ja nuorten arvoista. Tavoitteena oli, että tulevaisuudessa voitaisiin tuottaa aihealueittain vertailevaa tietoa samankokoisista kaupungeista rajan molemmin puolin.

Yhteistyöstä yhteiseen opetukseen

Suunnitelmallinen opetusyhteistyö alkoi Pushkin-yliopiston Viipurin toimipisteen opetuksen kehittämisen myötä. Pushkin-yliopisto on perustettu 1992. Se on yksi suurimmista Venäjän yliopistoista. Yliopistossa on yhteensä 11 tiedekuntaa ja 12 osastoa ja toimipisteitä eri puolilla Venäjää. Vuonna 2010 Viipurin opettajankoulutuslaitos (Teacher's training college) liitettiin Pushkin-yliopistoon ja laitoksesta tuli yliopiston yksi toimipiste (Vyborg Institute Branch of State Leningrad Pushkin University). Alakoulun opettajien lisäksi Viipurin toimipisteessä koulutetaan myös sairaanhoidon ja englannin opettajien sekä sosiaalialan asiantuntijoita. (<http://vpk-vbg.ru>; <http://vpk-vbg.ru/docks/buklet.pdf>.) Viimeksi mainitusta koulutusohjelmasta tuli Saimaan ammattikorkeakoulun yhteistyökumppani.

Sosionomi (AMK)-koulutus aloitettiin Saimaan ammattikorkeakoulussa 1999. Tutkinto antaa valmistuvalle sosionomille valmiudet kasvatus-, opetus- ja ohjaustehtäviin, kuntoutukseen, ohjaukseen ja sosiaalisen tuen tehtäviin, palvelutuotanto-, johtamis- ja kehittämis-tehtäviin sekä osittain myös sosiaalityön tehtäviin. Koulutus antaa pätevyyden toimia hyvin erilaisilla työkentillä: esimerkkeinä varhaiskasvatuksessa, lastensuojelussa, aikuis-sosiaalityössä, päihde- ja mielenterveystyössä, vammais- ja vanhustyössä. Työpaikat voivat olla julkisella, yksityisellä tai kolmannella sektorilla.

Opetusyhteistyön aloittaminen Pushkin-yliopiston Viipurin toimipisteen kanssa oli helppoa, koska oli olemassa projektien kautta hankitut henkilökohtaiset suhteet. Yhteistyöta-
paamisten jälkeen sovittiin, että vuosittain toteutetaan yksi yhteinen opintojakso, joka suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä. Opetusyhteistyö aloitettiin 2013 ja teemana oli ikääntyminen ja ikäihmisten palvelut, vuonna 2014 teemana oli varhaiskasvatus, 2015 nuoret ja 2016 vuoden teema oli nuoret perheet ja palvelut Suomessa ja Venäjällä. Vuonna 2017 toteutettavan yhteisen kurssin aiheena oli vapaaehtoistyö. Seuraavassa kuvataan nuoruuteen ja nuorten palveluihin liittyvää opintojaksoa.

Molempien oppilaitosten opetusohjelmaan kirjattiin yhteinen opintojakso. Saimaan ammattikorkeakoulussa se oli osallisuutta edistävä työelämäprojekti 3 op. Opintojakso suunniteltiin yhdessä ja opintojakson nimeksi päätettiin Young people nowadays and in the future. Opintojakson tavoitteena oli lisätä yhteistä ymmärrystä suomalaisesta ja venäläisestä nuoruuden käsitteestä ja nuorten arvoista sekä tuottaa tietoa nuoria koskevasta lainsäädännöstä ja palveluista. Seuraavassa on kuvattu (kuvio 1.) opintojakson toteuttaminen.

Ennakkotehtävä	Opiskelijoiden tekemä kysely nuorille Suomessa ja Venäjällä
Seminaari Lappeenranta	Etätehtävän purku, luento ja opintokäynti
Välitehtävä	Pohtia eroja/yhtäläisyyksiä nuorten elämässä kyselyn pohjalta sekä tuottaa tietoa nuorten palveluista
Seminaari Viipuri	Välitehtävän purku, opintokäynti
Oppimispäiväkirja	Kirjallinen oppimispäiväkirja englanniksi

Kuvio 1. Opintojakson toteuttamisen rakenne

Ennakkotehtävänä suomalaiset ja venäjäläiset opiskelijat haastattelivat omassa ympäristössään nuoria eri ikäryhmittäin (15–18-, 19–24- ja 25–29-vuotiaat). Kyselylomake oli laadittu yhteistyössä molemmissa oppilaitoksissa tutkimustyöstä vastaavan opettajan kanssa. Kyselylomakkeessa oli väittämäkysymyksiä nuorten asumisesta, perheestä, arvoista, nuorista osana yhteiskuntaa. Lisäksi kysyttiin nuorten tulevaisuuteen ja työelämään liittyviä toiveita. Avoimilla kysymyksillä kysyttiin nuoruuden hyviä puolia ja haasteita. Vastauksia pyydettiin 30 nuorelta ikäryhmittäin molemmista maista.

Ensimmäisessä yhteisessä seminaarissa Lappeenrannassa opiskelijat esittelivät ryhmässä omien maiden tulokset. Taustaluentona oli suomalaista tutkimustietoa nuoruudesta. Nuorten vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia molemmissa maissa. Nuorten toiveet liittyivät hyvään työuraan, perheen perustamiseen ja hyviin ihmissuhteisiin. Perheen merkitys oli tärkeä molemmissa maissa. Erona oli, että venäläiset nuoret toivoivat tulevansa kuuluisaksi, mikä taas suomalaisille nuorille ei ollut tärkeää.

Venäläisille vieraille järjestettiin tutustumiskäynti Lasten ja nuorten taloon, joka edustaa suomalaisessa sosiaalityössä matalan kynnyksen ja monialaisen työskentelyn palvelua, jossa painopiste ennalta ehkäisevässä työssä. Välitehtäväksi opiskelijoille annettiin tarkastella, mitä eroja ja yhtäläisyyksiä selvityksessä ilmeni maiden välillä sekä tuottaa pieniä esityksiä nuorille suunnatuista palveluista ja tukitoimista.

Viipurin seminaarissa opiskelijat työskentelivät sekaryhmissä ja vetivät yhteen tuloksia. Opiskelijat esittelivät myös nuorille tarkoitettuja palveluja molemmissa maissa. Viipurissa oli järjestetty opiskelijoille tutustumiskäynti nuorten matalan kynnyksen palveluihin. Tutustumiskäynnit herättivät opiskelijoissa paljon keskustelua.

Opiskelijat tekivät englanniksi oppimispäiväkirjan kurssin päätyttyä. Lisäksi kerättiin kirjalliset palautteet molempien seminaaripäivien jälkeen. Kaikesta palautemateriaalista on koottu yhteen opiskelijoiden kokemukset.

Opiskelijoiden yhteiset kokemukset

Opiskelijoilla oli jonkin verran ennakkoluuloja, joista keskusteltiin yhdessä ennen matkaa. Sekä suomalaisista että venäläisistä opiskelijoista vain muutama oli vierailut aikaisemmin naapurimaassa. Yhteinen opetusjakso oli kokonaisuudessaan silmiä avaava kokemus jo toteutuksen puolesta. Kurssilla opiskelijoille realisoitui, miten lähellä maantieteellisesti Lappeenranta ja Viipuri sijaitsevat. Opiskelijat kokivat suurena etuoikeutena kurssille osallistumisen molemmissa maissa.

Opiskelijat olivat tehneet paljon työtä ennen seminaareja. Ensimmäiseen seminaariin he haastattelivat nuoria ja työstivät yhteenvedon nuorten tilanteesta molemmissa maissa. Seminaarien välillä he tekivät esitykset nuorille suunnatuista palveluista. Esitykset koettiin mielenkiintoisiksi, mutta yhteiselle keskustelulle ja vuorovaikutukselle ei jäänyt riittävästi aikaa. Lyhyellä kurssilla jäi palvelujen ja käsitteiden hahmottaminen pinnalliseksi. Nuorille suunnatut palvelut olivat hyvin samankaltaisia sekä Suomessa että Venäjällä. Kuitenkin palvelujen tuottamistavat ja pääsy palvelujen piiriin on erilainen. Jotta opiskelija olisi ymmärtänyt palvelujen ja tukitoimien kokonaisuuden, olisi koko sosiaaliturvajärjestelmä molemmissa maissa pitänyt avata paremmin. Tässä opintojaksossa jaettiin paljon tietoa, mutta kokemuksellisen tiedon jakaminen jäi vähäiseksi.

Positiivisena kokemuksena opiskelijat toivat sekä oman että kulttuurisen ymmärryksen lisääntymisen, sillä tehtävien tekemisessä oppi oman maan palveluista ja samalla tuli ymmärrys, miten ulkomailla toimitaan.

Englannin puhuminen luokan edessä oli hyvä ja haastava kokemus. Joillekin se oli kynnyksen ylittämistä monella tasolla ja siksi tärkeä itselle. Venäläisten opiskelijoiden eng-

lannin kielen valmiudet olivat vähäisemmät kuin suomalaisten. He kaikki yrittivät parhaansa ja oppilaitoksen puolesta heitä oli hyvin valmennettu tehtävien tekemiseen. Saadun palautteen kautta voidaan tulkita, että kurssi tuki monella tavoin opiskelijoiden kansainvälistymistä.

Kurssilta jäi halu oppia lisää toisesta kulttuurista molemmiin puolin. Erityisesti suomalaisten opiskelijoiden mieleen jäi venäläisten opiskelijoiden kohteliaisuus ja vieraanvaraisuus Viipurin oppilaitoksessa. Huolimatta englannin kielen puhumisen haasteista, venäläiset opiskelijat olivat panostaneet oman oppilaitoksen esittelyyn ja suomalaisen opiskelijoiden huomioimiseen.

Yhteenveto

Opintojaksolla toteutettu kysely, jossa opiskelijat haastattelivat nuoria, toimi erittäin hyvin. Kyselyä pidettiin sekä hyvänä oppimismenetelmänä uuteen asiaan tutustumisessa, että erinomaisena tapana päästä vaihtamaan kokemuksia nuoruudesta venäläisten opiskelijoiden kanssa. Saman asian äärellä päästiin hyvin keskusteluun.

Suuri osa lähiopetuksesta toimi niin, että opiskelijat esittelivät ryhmissä ryhmätöitä ja Viipurin seminaarissa ryhmissä oli jäseniä molemmista maista. Opiskelijat esittelivät toisessa seminaarissa nuorille suunnattuja palveluja ja tukitoimenpiteitä. Esityksissä tuli paljon tietoa, mutta aikaa olisi tarvittu enemmän sekä suomalaisen että venäläisen sosiaalipalvelujärjestelmän avaamiseen. Ensimmäisessä seminaareissa opiskelijat työskentelivät omissa ryhmissä ja vasta Viipurin seminaarissa työskenneltiin sekaryhmissä, jolloin opiskelijat pohtivat suomalaisten ja venäläisten nuorten yhtäläisyyksiä ja eroja. Jo ensimmäisellä tapaamisella olisi voitu työskennellä enemmän yhdessä, mikä olisi lisännyt kommunikaatiota.

Aikaisemmilla kursseilla opetus oli luentopainotteista. Edellisten vuosien palautteen mukaan opetusta haluttiin kehittää vuorovaikutuksellisemmaksi. Sosionomikoulutuksessa opetetaan ja käytetään paljon toiminallisia menetelmiä, kun taas Venäjällä painottuu luentomainen opetus. Jo aikaisemman opetusyhteistyön kautta on havaittu, että venäläiset opiskelijat pitävät toiminnallisista menetelmistä ja lähtevät helposti niihin mukaan. Erilaisia toiminnallisia menetelmiä voisi opetuksessa olla, jotta saataisiin jää rikottua.

Opetus toteutettiin englannin kielellä ja kielitaidossa oli suuria eroja. Venäläisten opiskelijoilla ei ole ollut kovin paljon kieliopintoja, mikä näkyi kommunikaatiossa. He olivat kuitenkin tehneet valtavasti työtä omien esityksiinsä. He joutuivat ylittämään monta kynnystä tuodessaan asioita esiin. Venäläisille opiskelijoille yhteinen opetusjakso toimi motiivina kielitaidon kehittämiseen ja ymmärryksen lisäämiseen englannin kielen tärkeydestä.

Seminaarien suurin puute oli, ettei yhteiselle keskustelulle jäänyt riittävästi aikaa. Myöskään kysymyksille ja kommenteille ei ollut tilaa. Yhteinen keskustelu kantaa vuorovaikutuksen syntymisessä. Teemat tulee olla riittävän rajattua, jotta yhteinen ymmärrys vahvistuu eikä tieto jää pintapuoliseksi. Samoin tehtävien ohjeistukset pitää olla yksiselitteisiä, koska opiskelukulttuuri on erilainen.

Yhteistyön tekeminen käytännön tasolla vie aikaa ja se edellyttää myös toimijoiden omaa innostusta ja halu tutustua naapurin kulttuuriin. Saimaan ammattikorkeakoulun yhteistyö on alkanut vähitellen eri projektien kautta. Hyvän yhteistyön aikaansaaminen on vuosien tulos, ja luottamus on ansaittava rajan molemmin puolin. Sen jälkeen, kun hyvä luottamus on syntynyt, yhteistyön tekeminen sujuu kaikilla tasoilla. Sen vuoksi opetusyhteistyön käynnistäminen oli mutkatonta, kun takana oli monen vuoden yhteistyökumppanuus.

Yhteinen opintopaketti, jossa kurkistettiin suomalaisten ja venäläisten nuorten maailmaan, arvoihin ja palveluihin, oli opiskelijoille hieno mahdollisuus tutustua uuteen kulttuuriin ja uudenlaiseen työskentelyyn. Saimaan ammattikoulun strategian mukaan erityisvahvuutena on Venäjän läheisyys ja meillä on yliopistoyhteistyö tarjolla aivan naapurissa. Tärkein anti opiskelijoille oli havaita, että nuorilla on kaikkialla samanlaiset unelmat ja tavoitteet kulttuurista riippumatta.

Lähteet

Etelä-Karjalan kotouttamisohjelma 2013–2016 -Eksote. Luettavissa <http://www.ekarjala.fi/liitto/tietopalvelu/tilastoja/vaesto/>. Luettu 29.5.2017.

<http://www.rapepa.ru/eng/>. Luettu 4.5.2017.

<http://vpk-vbg.ru>. Luettu 25.4.2017.

<http://vpk-vbg.ru/docks/buklet.pdf>. Luettu 25.4.2017.

Saimaan ammattikorkeakoulun strategia 2016–2020. Osakeyhtiön hallitus hyväksynyt 9.2.2016.

3 Rakennusalan työelämälähtöinen kaksoistutkinto

Kirsi Taivalantti, koulutuspäällikkö, Saimaan ammattikorkeakoulu

1. Lähtökohdat koulutuksen käynnistämiseksi

Vuosina 2006–2008 pohdimme silloisten Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Mikkelin ammattikorkeakoulun tekniikan alojen yhteistyömahdollisuuksia erityisesti kansainvälisessä toiminnassa. Lappeenrannassa koulutetaan rakennustekniikkaa, Mikkelissä talotekniikkaa. Näimme yhteistyömahdollisuudet ja synergian sekä näiden alojen kesken että korkeakoulujemme Venäjä-kontaktien osalta.

Rakentaminen Pietarin alueella oli noina vuosina aktiivista. Vanhasta rakennusviennin mallista, missä projektijohto tuli Suomesta, oli siirrytty toiminnan paikallistamiseen myös projektien ja yksiköiden johtamisessa ja työnjohdossa. Rekrytoinnissa haasteena oli se, miten uusi, vastuutehtävissä toimiva henkilöstö oppi ja sisäisti yritysten toimintakulttuurin ja suomalaisen rakentamistavan.

Yritysten kanssa keskusteltuamme teimme kierroksen rakennusalaa kouluttavissa yhteistyöyliopistoissamme. Siitä alkoi reilut kaksi vuotta kestänyt prosessi, jonka päätteeksi syksyllä 2009 käynnistimme Saimaan ammattikorkeakoulussa rakennustekniikan kaksoistutkinto-ohjelman kahden venäläisen yhteistyöyliopiston kanssa. Kahdessa ensimmäisessä toteutusryhmässä oli opiskelijoita Pietarin Rakennus- ja arkkitehtuuriyliopistosta sekä Liikenne- ja rautatieyliopistosta. Vuonna 2011 yhteistyö laajeni koskemaan myös Polyteknisen yliopiston opiskelijoita. Kantavana teemana tässä toteutuksessa olivat alusta saakka työelämän tarpeet. Venäläisillä yliopistoilla oli pohdinnassa jo tuossa vaiheessa Bolognan prosessin mukainen koulutus uudistus, mikä loi edellytykset yhteistyön käynnistämiseksi. Opiskelijoiden motivaatio lähteä vuodeksi Suomeen opiskelemaan syntyi kahdesta näkökulmasta: eurooppalainen Bachelor-tutkinto avasi ovet eurooppalaisten yliopistojen jatko-opintoihin, ja toisaalta työllistymisen kannalta ohjelma nähtiin suurena etuna.

2. Toteutusperiaatteet

Ensimmäinen 20 opiskelijan ryhmä aloitti syyskuussa 2009. Verrattuna tyypillisiin kaksoistutkinto-ohjelmiin rakennustekniikan toteutuksessa oli joitakin aiemmista kaksoistutkinnoista poikkeavia näkökulmia. Toiminnan rakentamiseksi kestäväälle ja läpinäkyvälle pohjalle käytettiin merkittävästi aikaa.

Ensinnäkin Saimaan ammattikorkeakoulun rakennustekniikassa ei ollut entuudestaan englanninkielistä opetusta, vaan koko ohjelma rakennettiin erikseen kohderyhmälle ja erityisesti ohjelman suunnittelussa mukana olleiden yritysten tarpeet huomioiden. Sisällöt painottuivat vahvasti rakennustuotantoon, mutta myös esimerkiksi Eurokoodien tuntemiseen rakennesuunnittelussa. Toiseksi, kumppaniyliopistojen opetussisältöjen tarkistamiseen ja opetussuunnitelmien vertailuun käytettiin runsaasti aikaa ja ajatusta. Ohjelmaan hyväksyttiin vain sellaiset opiskelijat, joille voitiin hyväksilukea kotiyliopiston opinnoista 180 opintopistettä. Harjoittelua piti olla suoritettuna 15 opintopisteen verran. Ohjelmaan hyväksytyt ovat olleet pääsääntöisesti jo neljä vuotta kotiyliopistoissaan opiskelleita. Ohjelman alkuvuosina osa hakijoista opiskeli vielä niin kutsuttua specialisti-tutkintoa. Sittemmin tutkintorakenteet ovat kehittyneet vertailukelpoisemmiksi. Tästä näkökulmasta yhteistyö ei ole ollut puhtaasti kaksoistutkinto, ja siitä juontaakin ohjelman kolmas erityispiirre. Koska opiskelijat otetaan tutkinto-opiskelijoiksi Saimaan ammattikorkeakouluun, vaikkakin korkeakoulujen välisellä sopimuksella, on opiskelijoille järjestetty joka vuosi erillinen valintakoe. Valintakokeessa mitataan alan osaamista, mutta erityisesti englannin kielen taidon arviointi on merkittävässä osassa. Ohjelmaan hakeneita opiskelijoita onkin joka vuosi karsiutunut valintakokeen perusteella. Vuodesta riippuen hakijoista 50–80 % on päässyt ohjelmaan. Vaikka siis opiskelijarekrytointi on pääosin kumppaniyliopistojen vastuulla, on opiskelijavalinta silti tiukasti Saimaan ammattikorkeakoulun käsissä.

Pieni takaisku ohjelman käynnistämiseksi vuonna 2009 oli kaikkialla vaikuttanut talous- taantuma, joka muutti suunnittelussa mukana olleiden yritysten mahdollisuuksia ja valmiuksia tarjota harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkoja kaksoistutkinto-opiskelijoille. Opiskelijat on alusta saakka vastuutettu itse harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkojen hankkimiseen. Osittain tästä rakentamisen markkinoilla heti alusta saakka tapahtuneesta muutoksesta johtuen, osittain varmasti opettajakunnan huomioiden ja kontaktien perusteella: painopiste ohjelmassa on siirtynyt vuosien mittaan koko ajan teknisemmäksi, samoin opiskelijoiden työllistymisen kohdeyritykset.

3. Tulokset ja vaikuttavuus

Toteutuksen keskeisimmät periaatteet suhteessa eri osapuoliin ovat olleet alusta saakka samat. Ensiksikin, opiskelijan näkökulmasta heiltä edellytetään samanlaista itseohjautuvuutta opintasuorituksissa ja harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkojen löytämisessä kuin kaikilta muiltakin tutkinto-opiskelijoilta. Toiseksi, vaikka ohjelma on lähtökohtaisesti räätälöity suomalaisen rakennusviennin tarpeisiin sekä sisältöjen että kielen osalta, on pidetty yllä tarkkuutta sekä opiskelijoiden aiempien opintojen tarkastamisessa ja hyväksilukukelpoisuudessa että tuotettavien opetussisältöjen laajuudessa ja laadussa. Kolmanneksi, vaikka ohjelma perustuu kahdenvälisiin sopimuksiin kumppaniyliopistojen kanssa, on opiskelijoiden valintaprosessi tiukasti Saimaan ammattikorkeakoululla ja tapahtuu valintakokeella. Tässä luvussa arvioidaan, miten nämä periaatteet ovat näkyneet saavutetuissa tuloksissa.

Saimaan ammattikorkeakoulussa suoritettavien opintojen laajuus on 60 opintopistettä, joka sisältää opinnäytetyön ja harjoittelua. Teoriaopintojen osuus on vähintään 30 opintopistettä. Vuoteen 2014 saakka uusi ryhmä on aloittanut syksyllä, vuosina 2016 ja 2017 tammikuussa. Neljänä ensimmäisenä toteutusvuonna ryhmien kaikki opiskelijat saivat tutkinnon melko hyvin noin vuodessa, mutta vuosien 2013 ja 2014 ryhmissä on ollut useita opiskelijoita, jotka ovat viimeistelleet tutkinnon vasta lukuvuonna 2016–2017. Taulukossa 1 esitetyt valmistuneiden luvut ovat lopullisia määriä vuoteen 2014 saakka. Vuonna 2016 aloittaneissa on vielä syyslukukaudella 2017 opintojaan viimeisteleviä opiskelijoita.

Taulukko 1. Saimaan AMKin rakennustekniikan kaksoistutkinto-ohjelmassa aloittaneet ja siitä valmistuneet opiskelijat 31.7.2017.

VUOSI	ALOITTANEET	VALMISTUNEET
2009	20	19
2010	15	15
2011	21	20
2012	15	13
2013	20	16
2014	18	15
2016	20	16
2017	8	-
YHTEENSÄ	137	114

Vuonna 2017 tammikuussa aloittaneet opiskelijat ovat lukukausimaksuvelvollisia. Lukukausimaksut uutena asiana ovat varmasti vähentäneet kiinnostusta ohjelmaan, mikä osaltaan vaikuttaa aiempaa pienempään ryhmän kokoon. Samaan aikaan yksi kumppaniyliopistoista on ryhtynyt tarjoamaan opiskelijoille taloudellista tukea tiettyihin eurooppalaisiin yliopistoihin suuntautuviin opintoihin, ja kiinnostus Saimaan ammattikorkeakoulun kaksoistutkinto-ohjelmaa kohtaan on vähentynyt tämän yliopiston henkilöstöllä ja opiskelijoilla. Toisaalta on todettava, että vuoden 2017 aiempaa pienempi opiskelijaryhmä on sekä kielitaidoltaan että motivaatitasoltaan varsin tasainen, mikä edesauttaa opettajien työtä. Ryhmässä on kevätlukukaudella 2017 opiskellut useita vaihto-opiskelijoita eri maista. Lisäksi suomalaiset opiskelijat ovat opiskelleet samassa ryhmässä englanniksi esimerkiksi rakennesuunnitteluohjelmistojen käyttöä ja tietomallinnusta.

Emme ole tehneet kattavaa kyselyä tai selvitystä aiemmilta opiskelijoilta heidän työllistymisestään tai jatko-opinoistaan. Opiskelijoiden saavutettavuus on ymmärrettävästi vaikeaa. Osa opiskelijoista kuitenkin pitää yhteyttä opettajiinsa lähinnä sosiaalisen median kautta. Yksi haitta uusien opiskelijoiden rekrytoinnille on ollut, että Saimaan ammattikorkeakoulun venäläiset alumnit eivät ole läsnä enää myöskään kotiyliopistoissaan meiltä valmistumisen jälkeen, jolloin vertaismarkkinointi ja kokemusten leviäminen seuraaville hakijoille jää erittäin vähäiseksi. Yksittäiset opettajat ovat onnistuneet saamaan joitakin meillä tutkinnon suorittaneita mukaan infotilaisuuksiin.

Työelämän näkökulmasta ohjelman suurin anti, ohjelman alkuperäisistä tavoitteista poiketen, näyttää kohdentuvan suunnittelutoimistoille. Ne opiskelijat, joilla on selkeät tavoitteet ja motivaatio, ja jotka opiskelevat suomen kieltä samalla itsenäisesti, ovat saaneet hyviä työpaikkoja. Nämä opiskelijat ovat saaneet harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkoja suunnittelutoimistoista, tyypillisesti pääkaupunkiseudulta ja usein jääneet työhön pysyvästi. Rakennustuotantoon ja rakennusmateriaaliteollisuuteen työllistytään myös, mutta suunnitteluun työllistyneiden osalta näyttää olevan todennäköisempää, että opiskelija jää Suomeen tai palaa Suomen työmarkkinoille. Osa opiskelijoista tekee harjoittelunsa ja opinnäytetyönsä venäläisissä yrityksissä. Tällöin ohjauksen näkökulmasta yhteistyön sujuvuus on epävarmaa ja riippuu paljon sekä opiskelijasta että yrityksestä. Kehittämiskohteenä jatkoa ajatellen onkin laajemmat ja pysyvät suhteet myös erikseen määritettäviin venäläisiin rakennusalan yrityksiin.

Kumppaniyliopistoille suuri merkitys tulevaa ajatellen on se, miten sujuvasti ja uskottavasti saamme muutoksen lukukausimaksullisesta opetuksesta toteutettua, ja miten tarjon-

tamme suhteutuu muiden vaihtoehtoisten eurooppalaisten ohjelmien tarjontaan. Ohjelman opintojaksojen sisällön päivittäminen vastaamaan tarpeita ja kysyntää on työn alla parhaillaan. Olemme todenneet yhdessä kumppaneiden kanssa, että tällä hetkellä alalla vaikuttavat suuret muutostrendit, digitalisaatio erityisesti, ovat teemoja, joihin keskitymme vahvemmin. Huomioimme myös kokemukset opiskelijoiden työllistymisestä. Hyvä työpaikka ja mahdollisuus kansainväliselle uralle näyttäisivät olevan aiempaa vahvemmin opiskelijoiden keskeinen motivaatio osallistua ohjelmaan.

Vaikka kaksoistutkinnon opiskelijamäärä on puolittunut vuonna 2017 johtuen edellä mainituista syistä, ja tuleva on epävarmaa, on englanninkielisen opetustarjonnan ylläpitäminen ja kehittäminen tärkeää sinänsä. Kansainvälisten yhteyksien ja yhteistyön kehittäminen lähtee usein luontevimmin opiskelija- ja opettajavaihdosta. Rakennustekniikan englanninkielistä tarjontaa on ollut jo vuodesta 2009, mutta eurooppalaisten kumppanikorkeakoulujemme opiskelijat ovat heränneet sen olemassa oloon vasta nyt. Vuonna 2016 saimme rakennustekniikkaan 3 vaihto-opiskelijaa, vuonna 2017 meillä on ollut 5 vaihto-opiskelijaa. Englanninkieliset opintojaksot ajoittuvat pääasiassa kevätlukukaudelle johtuen käytännön syistä, kuten kaksoistutkinto-opiskelijoiden asumisjärjestelyistä ja kotiyliopistojen suoritusvaateista. Syyslukukaudelle on kohdennettu kaksoistutkinto-opiskelijoiden oppinäytetyö- ja harjoittelupisteitä ja opintojaksotarjontaa vain vähän. Pohdittava haaste on, miten kustannustehokkaasti ja taloudellisesti toteuttaisimme riittävästi englanninkielistä tarjontaa myös syyslukukaudelle siten, että vaihto-opiskelu mahdollistuisi läpi vuoden. Verkko-opintojen sekä korkeakoulujen välisen yhteistyön mahdollisuuksia tässä on selvitettävä.

4. Jatkokehittämisen painopisteet

Kuten tekstissä on todettu, emme ole tehneet kattavaa selvitystä kaksoistutkinto-opiskelijoidemme kokemuksista, työllistymisestä tai yritysten kokemuksista. Edellä esitetty pohdinta perustuu tuntumaan ja läpileikkaavaan kokemustietoon koko ohjelman historiasta aina suunnitteluvaiheesta tähän hetkeen.

Alkuperäisistä lähtökohdista moni asia on muuttunut matkan varrella. Opiskelijat eivät kouluttaudu ja työllisty erityisesti rakennustuotantoon, vaan rakennusalalle laajasti, ja tekninen osaaminen näyttäisi korostuvan. Yhteistyömalli, missä synergiaa olisi saatu kahden suomalaisen korkeakoulun välillä, toteutui valmistelu- ja käynnistysvaiheessa erittäin hy-

vin, mutta toteutusvaiheessa ei ole ollut käytännössä mahdollista eikä tarkoituksenmukaista. Ohjelma jatkuu talotekniikan osalta edelleen myös nykyisessä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Mikkelissä. Paitsi maksullisuus, myös koulutusjärjestelmän muutokset ja resurssien ohjaus Venäjällä ja rakenteelliset muutokset myös Suomessa muuttavat selvästi eri osapuolten näkökulmia koulutukseen. Nämä on huomioitava jatkokehittämisessä.

Jotta kiinnostavuus ja vaikuttavuus taataan, tärkeää on kehittää opetussuunnitelmaa vastaamaan tulevaisuuden työelämätarpeita ja opiskelijoiden motivaatiotekijöitä. Olemme päätyneet profiloimiseen erityisesti rakentamisen digitalisaatioon. Valintojen taustalla on opiskelijapalaute sekä kaksoistutkinto-opiskelijoilta että eri Euroopan maista tulevilta vaihto-opiskelijoilta, mutta myös kumppanikorkeakoulujemme näkemykset. Samalla sisältö tuo uutta omaan kokonaistarjontaamme, ja antaa suomalaisille opiskelijoille mahdollisuuksia laajentaa ja syventää sekä osaamista että kielitaitoa. Toisena opetussuunnitelmaan liittyvänä kehittämiskohteenä on verkko-opetuksen ja yhteistyömahdollisuuksien hyödyntäminen koko lukuvuoden kattavan opetustarjonnan kehittämisessä.

Rakennusmarkkinat sekä Suomessa että Pietarin alueella ovat muuttuneet merkittävästi 10 vuoden takaisesta ajasta, kun ohjelmaa luotiin. Työelämäyhteistyön kehittämisessä painopisteeksi on otettava uusien suhteiden solmiminen erityisesti sopivien Pietarin alueella toimivien venäläisten yritysten kanssa. Suomessa kaksoistutkinto-opiskelijoiden harjoittelupaikat ovat painottuneet tällä hetkellä pääkaupunkiseudulle. Opetussuunnitelman profiloinnilla on tarkoitus edesauttaa myös opiskelijoiden harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkojen hakemista. Voimme siis korkeakouluna aiempaa systemaattisemmin olla välittämässä tietoa yrityksille näiden opiskelijoiden vahvuuksista ja osaamisesta. Tapahtuneista muutoksista huolimatta juuri työelämän tarpeisiin vastaaminen on ollut se kantava voima, mikä motivoi sekä opiskelijoita että opettajia, ja mikä on juurruttanut rakennustekniikan kaksoistutkinnon osaksi pysyvää toimintaamme.

4 Kansainvälistyvä sopimusoikeus juridiikan opetuksen kehityskohteena Timo Hynynen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu

Kansainvälisyys oikeuden opetuksessa

Saimaan ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelun juridiikan suuntautumisvaihtoehdossa¹ sopimusoikeuden opetuksella on keskeinen merkitys. Sopimusoikeutta opetetaan kahdella erillisellä kurssilla.² Näiden lisäksi ulkomaankauppa-oikeuden kurssin pääsisältönä ovat kansainvälisen kaupan sopimukset. Tämän artikkelin tarkoituksena on tarkastella, miten sopimusoikeuden kansainvälistyminen vaikuttaa näiden oppiaineiden opetukseen.

Oikeudellisten aineiden opetus perustuu lähestulkoon aina ja kaikkialla kansallisiin oikeusjärjestelmiin. Suomalaisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa pääosa opetuksesta koskee Suomen oikeusjärjestystä, ja vastaavasti esimerkiksi saksalainen opetus perustuu Saksan oikeusjärjestykseen. Kansallisten oikeusjärjestysten taustalla ovat suuret kansainväliset järjestelmät, tärkeimpänä niistä mannermainen (romaanis-germaaninen) oikeusjärjestelmä. Muita järjestelmiä ovat anglosaksinen common law -järjestelmä, sekä eräänlaisena sekamuotona niin sanottu skandinaavinen oikeusjärjestelmä. Lähtökohtaisena erona järjestelmien välillä on mannermaisesta järjestelmästä lakikeskeisyys ja common law -järjestelmän tuomioistuinten ennakkotapauksiin perustuva järjestelmä. Skandinaavinen järjestelmä, erityisesti sen Suomessa ja Ruotsissa vallalla olevassa muodossa, on omalaatuisensa sekoitus lakikeskeisyyttä ja vapaampaa oikeudellista argumentointia.³

Oikeuden kansainvälistymisellä tarkoitetaan muista oikeusjärjestelmistä saatujen vaikutteiden tuleminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä. Kansainvälistyminen voi tapahtua kolmella tavalla. Ensinnäkin kansalliseen oikeusjärjestykseen omaksutaan vaikutteita jonkin muun maan oikeusjärjestyksestä. Suomessa vaikutteita on perinteisesti otettu muista Pohjoismaista, erityisesti Ruotsista. Toiseksi lainvalmistelu voi tapahtua kansainvälisessä

¹ Viralliselta nimeltään Yritysten ja taloushallinnon juridiikan suuntautumisvaihtoehto. Koulutuksen painopisteet poikkeavat monissa ammattikorkeakouluissa opetettavasta oikeustradenomin suuntautumisvaihtoehdosta, joka painottuu julkisoikeuteen. Saimaan AMKin juridiikan suuntautumisvaihtoehto painottuu yritysoikeuteen.

² Sopimusoikeus ja Erityinen sopimusoikeus. Molemmat ovat nykyisessä opetussuunnitelmassa kolmen opintopisteen kursseja

³ Suuret kansainväliset oikeusjärjestelmät: David – Jauffet-Spinozi, s. 38 ss ja Husa s. 55 ss. Käsitteet oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä ovat osittain päällekkäisiä, mutta kyseisissä teoksissa oikeusjärjestelmällä tarkoitetaan kansallisia oikeusjärjestyksiä laajempia kansainvälisiä järjestelmiä.

yhteistyössä. Suomen kannalta merkittävintä on Euroopan unionin (EU) oikeusjärjestelmä, joka valmistellaan jäsenvaltioiden yhteistyönä ja voimaantullessaan tulee osaksi Suomen oikeusjärjestystä. Nämä molemmat tavat ovat perinteisen juridiikan opetuksen kannalta suhteellisen ongelmattomia. Lopputuloksenahan on joka tapauksessa kotimaisen oikeusjärjestelmän osiksi tulleet kansainväliset vaikutteet.⁴

Kolmas oikeuden kansainvälistymisen muoto on ulkomaisen oikeusjärjestyksen suora soveltaminen. Tämä tarkoittaa sitä, että suomalainen yritys tai kuluttaja tulee sidotuksi oikeustoimeen, jonka sisältö tai muoto määräytyy jonkin muun maan kuin Suomen oikeusjärjestelmän mukaisesti. Suomalainen kuluttaja tilaa tavaroita tai palveluksia ulkomaisesta verkkokaupasta ja on tyytymätön saamaansa palveluun. Suomalainen yritys myy tuotteitaan omassa verkkokaupassaan ja joutuu selvittämään toimituksiin liittyviä ongelmia ulkomaisen asiakkaan kanssa. Tai suomalainen yritys tekee kauppasopimuksen ulkomaisen yrityksen kanssa sellaisella sopimus pohjalla, jossa ei noudateta kummankaan sopimusosapuolen kotimaan oikeusjärjestyksen sääntöjä.

Muuttuva oikeudellinen ympäristö

Kansallisen oikeusjärjestyksen opettaminen on luonteva lähtökohta opetukselle. Oikeudellinen ajattelutapa, tiedonhankinta ja käsitteistön hallinta ovat luontevasti kiinni siinä yhteiskunnassa, jossa opiskelija toimii. Lisäksi useimmat valmistuvat ammatteihin, joissa nimenomaan kotimaisen oikeuden tunteminen on tärkeää työtehtävien hoitamisessa.

Kotimaisen oikeuden hallinta ei kuitenkaan riitä niiden oikeudellisten kysymysten käsitteilyyn, joita tulevaisuudessa valmistuva opiskelija tulee kohtaamaan. Kansainvälisen oikeuden tuntemus on tärkeää sekä yritysten välisissä sopimuksissa, että kuluttajakaupassa.

⁴ Pohjoismaiden lainsäädäntöyhteistyö on historiallisesti ollut tärkeää. Oikeudellisen sääntelyn perustuminen yksittäisiin, konkreettisiin lakeihin on helpottanut tätä. Tärkein esimerkki on ollut lähes 90 vuotta sitten säädetty oikeustoimilaki, OikTL, 228/1929. Kts. Rudanko, s. 1006-1007.

Kauppaoikeuden sopimusten kansainvälistyminen

Yritysten välisiä, kansainvälisiä kauppasopimuksia sitoo joukko ylikansallisia sopimuksia. Tarkoituksena on harmonisoida eri maiden kansainvälistä kauppaa koskevaa lainsäädäntöä kansainvälisten sopimusten avulla.⁵ Sopimukseen perustuva lainsäädäntö on ensin kehittynyt kuljetusoikeudessa, jossa kansainväliset sopimukset on otettu osaksi Suomen lainsäädäntöä.⁶

Kansainvälistä kauppaa koskevista sopimuksista merkitykseltään tärkein on YK:n yleis-sopimus kansainvälistä kauppaa koskevista sopimuksista vuodelta 1980.⁷ Sopimusta kutsutaan yleensä kansainväliseksi kauppalaiksi tai englanninkielisellä lyhenteellä CISG.

CISG on tavaran kauppaa kaupallisten sopimusten kansainvälinen standardi. Se on pohjana kansainvälisen kaupan sopimuksille. Lisäksi se on ollut merkittävä vaikuttaja sääntelymallina. Suomen osalta tämä malli näkyy kauppalaissa (355/1987), jota laadittaessa se pyrittiin yhdenmukaistamaan CISGin kanssa.⁸

Saimaan ammattikorkeakoulun opetuksessa erot suomalaisten kauppasopimusten ja CISGin välillä käydään läpi ulkomaankauppaoikeuden opintojaksossa. Opiskelijoiden antamassa opintojaksopalautteessa pääsääntöisesti kiitellään mahdollisuutta pohtia sopimuksia myös kansainvälisestä näkökulmasta. Opetus antaa myös mahdollisuuden kiinnittää huomiota oikeustoimilain yleisesti tunnustettuun vanhakantaisuuteen.

Kansainväliset mallisopimukset ja vakiosopimukset

Suurin osa solmittavista sopimuksista on niin kutsuttuja vakiosopimuksia, eli sopimuksia, jotka joltakin osaltaan solmitaan käyttämällä vakioehtoja.⁹ Vakioehdoilla on monia nimiä: voidaan puhua yleisistä ehdoista, yleisistä toimitusehdoista tai yleisistä sopimusehdoista. Vakiosopimuksia on monenlaisia. Ääripäinä ovat ehdot, joissa ei ole lainkaan yksilöllisiä piirteitä ja toisaalta ehdot, joissa vain joitakin elementtejä on vakioitu.

⁵ Wilhemsson, s. 58

⁶ Sisula-Tulokas, s. 29 ss.

⁷ SopS 50/1988

⁸ Sandvik & Sisula-Tulokas, ss. 22-28. Kauppalain ei ole sisällöltään CISG:n kopio, vaan niissä on myös merkittäviä eroja

⁹ Wilhemsson, s. 35

Kansainvälisissä sopimuksissa sopimusten tarkka muotoilu on erittäin tärkeää. Sopimusta tulkittaessa taustalla ei ole yhden, vaan vähintään kahden maan oikeusjärjestys. Ongelmaa voidaan ratkaista ns. lainvalintalausekkeilla. Niissä määritellään, minkä maan lakia sopimukseen sovelletaan. Joka tapauksessa käytettävä laki on vierasta jommallekummalle sopimuksen osapuolelle.¹⁰

Ongelman helpottamiseksi yritysten välisissä sopimuksissa käytetään vakiintuneesti joko kotimaisia tai kansainvälisiä sopimusehtoja. Kotimaisia ehtoja ovat esimerkiksi ITC-sopimusten yleiset sopimusehdot (IT2015), Teknisen kaupan yleiset sopimusehdot tai julkisia hankintoja koskevat ehdot (tärkeimpänä JYSE-ehdot). Osa on valmistunut puhtaasti kansallisen valmisteluna, mutta useimmissa on pohjana myös alan kansainvälinen sopimuskäytäntö.

Kansainvälisessä käytetään myös paljon vakioehtoja. Useilla aloilla nämä ehdot laatii alan kansainvälinen järjestö. Tärkeitä vakioehtoja ovat Kansainvälisen kauppakamarin ICC:n malliehdot¹¹ sekä kansainväliset toimitusehdot INCOTERMS, joka määrittelee kansainvälisen kaupan toimitusehtoja.

Kansainväliset sopimusoikeuden periaatekokoelmat kattavat yleensä huomattavan paljon laajemman oikeudellisen kentän kuin kansainvälinen kauppalaki. Niitä on luonnehdittu eräänlaisiksi mallilaeiksi. Yleisimmin käytettyjä ovat UPICC¹² ja PECL¹³. Periaatekokoelmat tähtäävät yleisellä tasolla sopimusoikeuden harmonisointiin, ensiksi mainittu maailmanlaajuisesti ja toinen Euroopassa. Ne ovat ns. soft-law -lainsäädäntöä, eli tarkoituksena ei ole tulla kansainväliseksi lainsäädännöksi, vaan vaikuttaa eri maiden oikeusjärjestysten kehittymiseen.¹⁴

Opiskelussa järjestys on se, että opiskelija tutustuu ensin kansallisiin sopimusmalleihin sopimusoikeuden kursseilla. Tämän jälkeen hän ulkomaankauppaoikeuden kurssilla tutustuu kansainvälisiin sopimusmalleihin. Niitä verrataan kansallisiin malleihin, ja pyritään löytämään sekä tuttuja että uusia piirteitä.

¹⁰ Wilhelmsson, s. 58

¹¹ ICC Model International Sales Contract, ICC Documentary Credit Rules

¹² UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (UPICC) on kansainvälinen mallijärjestelmä eri alojen sopimuksista. Periaatteiden viimeinen versio on vuodelta 2010

¹³ Principles of European Contract Law on eurooppalaisten oikeustieteilijöiden laatima sopimusoikeuden mallilaki

¹⁴ Sandvik & Sisula-Tulokas, s. 26

Samalla tavoin kuin CISG:ssä, myös kansainvälisissä sopimusmalleissa on suomalaisesta sopimuskäytännöstä poikkeavia piirteitä. Erot koskevat sopimuksen solmimista, sopimusrikkomusten seuraamuksia ja lainvalintaa.

Vakiosopimuksiin sisältyvät normit ovat käytännössä merkittävämpiä kuin tahdonvaltaisen oikeuden normit. Sekä kauppalaki että CISG ovat tahdonvaltaista lainsäädäntöä, ja sopimuksen osapuolilla on oikeus poiketa niistä. Sopimuksiin sisältyvät normit ovat elävää oikeutta – living law – ja niistä muodostuu omanlaisensa ”oikeusjärjestys”.¹⁵

Oikeutta opiskelevan liiketalouden opiskelijan on usein vaikea hahmottaa sopimusehtojen ja lainsäädännön merkitystä. Erityisen haastavaa on ymmärtää, että periaatekokoelmat tai Orgalimen kaltaiset kansainväliset vakioehdot eivät ole lainsäädäntöä. Jos vakioehdoissa on aukkoja, tulee soveltaa lakia, joko kansainvälistä kauppalakia tai kansallista lainsäädäntöä.

Suomalaisen lainsäädännön tulkinnassa voidaan yleensä tukeutua lainvalmistelun aikana syntyneeseen materiaaliin. Kansainväliset sopimukset syntyvät eri maiden diplomaattisissa neuvotteluissa, eikä niihin monesti sisälly sellaisia esitöitä, joita voitaisiin käyttää tulkintamateriaalina.¹⁶ Kansainvälisiä sopimuksia tulkitaan niiden kirjaimen ja aikaisemman oikeuskäytännön perusteella. Opiskelijan tulee siis suhtautua niihin toisella tavalla kuin kotimaiseen lakiin.

Lisäksi periaatekokoelmien ja vakiosopimusten kieli poikkeaa Suomen oikeusjärjestyksen kielestä. Opiskelussa käytetään tämän vuoksi runsaasti aikaa sen selventämiseen, mitä esimerkiksi Kansainvälisen kauppakamarin malleissa käytetyt käsitteet ovat. Opiskelun lopputuloksena tulee olla se, että opiskelija kykenee ymmärtämään sopimuksia, joissa on käytetty kansainvälisiä lähteitä ja malleja. Lisäksi hänen tulee kyetä hahmottamaan tärkeimmät erot suomalaiseen sopimuskäytäntöön, kuten sopimuksen syntyä ja vahingonkorvausta koskeva normisto.

¹⁵ Wilhelmsson, s. 38

¹⁶ Sisula-Tulokas, s. 45

Kuluttajaoikeutta koskeva normisto

Kansainvälinen kuluttajansuoja

Suomen kuluttajansuojalaki (KSL, 38/1978) on alun perin esimerkki pohjoismaisesta lainvalmistelun yhteistyöstä. Nykyään kuluttajia koskevat normit on osittain harmonisoitu EU:ssa¹⁷. EUn eri jäsenvaltioiden kuluttajansuojassa on eroja, koska harmonisointi sallii direktiiviä paremman kansallisen suojan. Mitään tätä laajempaa kansainvälistä kuluttajansuojaa ei ole olemassa, vaan kuluttajariidoissa sovelletaan myyjän kotivaltion lainsäädäntöä.

Kansainvälisen kuluttajansuojan opettaminen ei yleensä tuota suurta vaikeutta: joko ylikansallista oikeutta on tai sitä ei ole. EUn kuluttajansuojanormistosta löytyy runsaasti lähteitä ja opiskelijat voivat tutustua siihen itsenäisesti. Sen sijaan EUn ulkopuoliseen kuluttajansuojaan tutustuminen on haastavaa. Voi jopa kysyä, onko se tarpeellista. Kuluttajansuoja on tällöin enemmänkin myyjän vapaaehtoisuuden varassa.

Sopimusten vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien kehittyminen

Suomalaista kuluttajaa koskevat sopimusriidat ratkaistaan joko tuomioistuinmenettelyssä tai kuluttajariitalautakunnassa. Tuomioistuinmenettely sopii huonosti pienten riitojen käsittelyyn pitkän käsittelyaikansa ja kalleutensa vuoksi.¹⁸ Hidasliikkeisen tuomioistuinmenettelyn vaihtoehdoksi on kehitetty sitä kevyempiä riidanratkaisun menetelmiä. Kansainvälisissä yhteyksissä käytetään käsitettä Alternative Dispute Resolution (ADR).

Kuluttajariitalautakunta on kuluttajansuojalaissa säädetty, puolueeton ADR-ratkaisuelin, joka antaa suositusratkaisuja elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisissä kulutushyödykesopimuksia koskevissa tai muissa kulutushyödykkeen hankintaan liittyvissä asioissa (Laki kuluttajariitalautakunnasta, 2 § 1. kohta). Kuluttajariitalautakunnan toimivalta rajoittuu Suomen kuluttajansuojalakiin (ja muuhun suomalaiseen lainsäädäntöön).

¹⁷ Direktiivi kuluttajan oikeuksista, 2011/83/EU. Lisäksi on eri alojen palveluita koskevia direktiivejä.

¹⁸ Suomessa keskimääräinen riita-asian käsittelyaika on oikeusministeriön tilastojen mukaan 8,5 kuukautta.

Kuluttajariitalautakunta on siis niin sanottu vaihtoehtoinen riidanratkaisuelin, joka antaa vaihtoehdon tuomioistuinkäsittelylle. Rajat ylittävässä kuluttajakaupassa on ongelmana se, että jokaisen maan oma ADR-elin käsittelee valituksia ja riita-asioita. EU-maiden välillä on vuonna 2016 avattu verkossa tehtyjä tavaroiden tai palveluiden ostoja koskeva verkkopalvelu, jonka kautta kuluttaja voi saattaa riita-asian käsiteltäväksi ADR-elimessä myyjäyrityksen kotimaassa. Menettely edellyttää, että molemmat osapuolet ovat yksimielisiä asian käsittelystä ADR-menettelyssä. Menettelyllä ei toistaiseksi ole ollut suurta käytännön merkitystä.¹⁹

Myös suurimmat kansainväliset verkkokaupan välittäjät ovat luoneet omia ADR-menettelyjään. Niiden yhteisenä piirteenä on se, että vaatimukset ja vastaukset esitetään verkossa toimivassa palveluissa, joita englanninkielellä kutsutaan nimellä Online Dispute Resolution (ODR). Ratkaisu tai ratkaisusuositus annetaan tämän kirjallisen (elektronisen) aineiston perusteella. Pisimpään kaupalliselta pohjalta toiminut palvelu on elektroniikkalaitteiden ongelmiin erikoistunut SquareTrade.²⁰ Oikeudelliselta perustaltaan nämä palvelut pohjautuvat anglosaksiseen, erityisesti yhdysvaltalaiseen kuluttaja- ja vahingonkorvausoikeuteen.

EUn sisäinen kuluttajariitojen ratkaisumenettely tulee lähivuodet säilymään nykyisen kaltaisena. Rajat ylittävän verkkokaupan lisääntyessä tulee kuitenkin yhä tärkeämmäksi ymmärtää, miten kansainväliset verkkokaupan riidat ratkaistaan.

Kansainvälisiin ADR- ja ODR-menettelyihin tutustuminen edellyttää, että opiskelijalla on peruskäsitys termeistä ja menettelyistä, joita niissä käytetään. Mikäli SquareTraden-kaltaiset menettelyt lisääntyvät, on ymmärrettävä sen oikeusjärjestelmän peruspiirteet, joihin menettely perustuu. Kansainväliset menettelyt voivat koskea myös täysin suomalaisten osapuolten välisiä riita-asioita, joten niiden yhteys kuluttajansuojalainsäädäntöön on selvennettävä opetuksessa.

¹⁹ Euroopan kuluttajakeskus 2016

²⁰ Suomenkieliset verkkosivut: <https://www.squaretrade.fi/> . Kysymyksessä on alun perin eBay -kauppapaikan yhteydessä toiminut riidanratkaisumenetelmä, jossa ostaja voi esittää vaatimuksia kauppapaikassa toimiville myyjille.

Johtopäätöksiä opetukseen

Oikeustieteen opetus on perinteisesti ollut hyvin luentopainotteista. Luentojen lisäksi on käytetty oikeustapausten analysointia, pisimmälle menevässä muodossa niin kutsuttuja simuloituja oikeudenkäyntejä tai draamapedagogiikkaa. Esimerkiksi Ruotsissa ja Yhdysvalloissa ne muodostavat tärkeän osan kaikesta oikeuden opetuksesta.²¹

Oikeudenkäyntiopetus ja sitä lähellä olevat opetuksen muodot ovat saaneet innoituksensa tutkivan opetuksen mallista. Toisena esikuvana on ns. ongelmalähtöinen oppiminen, joka oikeustieteessä on saanut alkunsa Harvard Law Schoolin jo 1870-luvulla kehitetystä opetusmallista. Opetus nähdään näissä vaiheittaiseksi prosessiksi, jossa alun kontekstin luomisen jälkeen opiskelijat etsivät uutta tietoa ja etenevät opintokokonaisuudessa.²²

Olen itsekin käyttänyt opetuksessa oikeustapausten analysointiin perustuvia minioikeudenkäyntejä. Erityisesti kansainvälisissä oikeustapauksissa ne vaativat opiskelijoilta pohjatietoa: ensin täytyy selvittää, mitkä oikeudenkäynnin säännöt pätevät kyseisessä tilanteessa. Vajavaisilla pohjatiedoilla toteutetut oikeudenkäyntiharjoitukset ovat hauskaa leikkiä, mutta voivat jopa jättää opiskelijalle väärän käsityksen tapauksen lähtökohdista.

Lisäksi voidaan kysyä, onko liiketalouden opiskelijalle kaikkein luontevinta opiskella oikeutta nimenomaan oikeustapausten kautta. Parempi lähestymistapa voi olla simuloitu neuvottelutilanne, joka voidaan kytkeä opiskelijan muihin opintoihin.

Toinen yleisesti käytetty menetelmä on oppimispäiväkirjan pitäminen. Oppimispäiväkirjan vahvuutena on pidetty kursseilla käsitellyn tiedon yhtenäistämistä: opiskelija voi käyttää hyödyksi aiemmin oppimaansa ja yhdistää sitä myöhemmin opittuun. Kirjoittamista on pidetty tapana kohdata vaikeita oikeudellisia ongelmia syvällisemmin kuin tenttiin valmistautumalla.²³

Opintojaksopalautteessa oppimispäiväkirjat saavat pääosin myönteistä palautetta. Usein toistuva kommentti on että ”asioihin piti oppimispäiväkirjaa kirjoittaessa paneutua paljon tarkemmin kuin yleensä”. Kansainvälisen oikeuden opetuksessa oppimispäiväkirjan laati-

²¹ Bärlund ym., s. 772-776. Niemi, s. 570-575

²² Kari, s. 179-180

²³ Määttä, s. 227-233

misessa voidaan edellyttää tutustumista tiettyihin ennalta sovittuihin lähteisiin. Tämä mataltaa kynnystä tutustua esimerkiksi kansainvälisiä mallisopimuksia koskevaan kansainväliseen kirjallisuuteen.

Kaikissa opetusmuodoissa on olennaista se, että opiskelija harjaantuu löytämään oikeudellisen ongelman: mistä asiassa aineellisesti on kysymys ja mitä normeja asiaan sovelletaan. Kansainvälisessä kauppaoikeudessa opiskelijan tulee ymmärtää eri oikeusjärjestelmien eroja. Hänen tulee myös tuntea lainsäädännön lisäksi suuri joukko hajanaista kansainvälistä normistoa. Vaatimukset ovat siis melkoisia. Parasta olisi, jos kansainvälinen näkökulma tulisi esille kaikille oikeuden opetuksessa: opiskelija harjaantuu tällöin ymmärtämään kansallisen oikeusjärjestyksen osana kansainvälistyvää toimintaympäristöä, jossa maiden rajojen merkitys vähenee.

Lähteet

Johan Bärlund – Katri Havu – Ari Hirvonen – Ida Koivisto – Sakari Melander – Heikki Pihlajamäki: Lammin laki – rohkaisevia kokemuksia vaihtoehtoisista opetusmuodoista. *Lakimies* 5/2012, s. 769-776

Euroopan kuluttajakeskus: Verkkokaupan riidat voi nyt ratkaista verkossa - tutustu ODR-foorumiin. <https://www.ecc.fi/Ajankohtaista/Tiedotteet/2016/verkkokaupan-riidat-voi-nyt-ratkaista-verkossa---tutustu-odr-foorumiin/>. Luettu 15.4.2017

Réne David – Camille Jauffret-Spinosi: *Nykyajan suuret oikeusjärjestykset: edellinen nide*. Helsinki 1982

Jaakko Husa: *Johdatus oikeusvertailuun: oikeusvertailun perusteet erityisesti julkisoikeutta silmällä pitäen*. Helsinki 1998

Markus Kari: *Paperipallojen heittäminen ja muita pedagogisia ajatuksia – tehtävälähtöinen kurssi osana opetusta*. *Helsinki Law Review* 2013/2, s. 175-186

Tapio Määttä: *Opiteen kontrolloimisesta oppimisen innostamiseen: kokemuksia oppimispäiväkirjasta ympäristöoikeuden opetuksessa*. *Oikeus* 2001/2, s. 219-236

Johanna Niemi: *Oikeudenkäynti opetuksen menetelmänä*. *Lakimies* 3/2011, s. 570-575

Matti Rudanko: *Pohjoismainen sopimusoikeusajattelu ja kansainvälistyvä sopimusoikeus*. *Defensor Legis* 2009/4, s. 540-553

Björn Sandvik & Lena Sisula-Tulokas: *Kansainvälinen kauppalaki*. Helsinki 2013

Lena Sisula-Tulokas: *Kuljetusoikeuden perusteet*. Helsinki 2007

5 Seksuaaliterveyden edistäminen monikulttuurisena oppimiskokemuksena
Ulla Vehviläinen, tuntiopettaja, Saimaan ammattikorkeakoulu

Joukko Saimaan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoita suoritti keväällä 2016 Monikulttuurinen sosiaali- ja terveysala -opintojakson uudella innovatiivisella tavalla. Toteutus aidossa vuorovaikutuksessa Pushkinin yliopiston Viipurin instituutin opiskelijoiden kanssa muodostui antoisaksi oppimiskokemukseksi, joka vahvisti muun muassa osallistujien kulttuurisensitiivisyyden, terveyden edistämisen ja ammatillisen ohjauksen osaamista. Venäläisten kumppaneiden kanssa yhdessä valitun teeman, Seksuaaliterveyden edistäminen – Promoting Sexual Health of Young People, kautta opiskelijat tutustuivat naapurimaansa kulttuuriin erityispiirteisiin. Kiinnostava aihe innosti kaikkia osallistumaan yhteisten seminaaripäivien valmisteluun ja niiden mahdollistamaan vuoropuheluun. Valittu toteutustapa lujitti myös osallistujien kielitaitoa, seminaaripäivät Lappeenrannassa ja Viipurissa vietiin läpi englanninkielisinä.

Saimaan ammattikorkeakoulussa opintojakson tavoitteina oli, että opiskelija ymmärtää monikulttuurisuuden haasteet hoito- ja asiakastyössä ja saa valmiuksia kulttuurisensitiiviseen ammatilliseen vuorovaikutukseen. Hyväksytyt suoritus edellytti opiskelijan kykyä reflektoida kulttuurisensitiivisen asiakastyön osaamistaan, soveltaa teoriaan ja käytäntöön liittyvää tietoutta toiminnassaan monikulttuurisissa toimintaympäristöissä sekä arvioida ja tunnistaa asenteiden ja ennakkoluulojen merkitys sosiaali- ja terveysalan työssä. Opiskelijat saavuttivat tavoitteet erinomaisesti. Reflektioivissa palautteissaan he kuvasivat opintojaksoa antoisaksi ja mielekkääksi, joskin paljon työtä vaatineeksi oppimiskokemukseksi.

Kokemuksellinen, aidon vuorovaikutuksen mahdollistava toteutus soveltui erityisen hyvin juuri terveydenhoitajaopiskelijoiden opetukseen. Tulevina terveydenhoitajina he tarvitsevat monipuolista asiakaslähtöisen ohjauksen, näyttöön perustuvan terveyden edistämisen ja kulttuurisensitiivisen hoitotyön osaamista.

Jaettua oppimista Lappeenrannassa ja Viipurissa

Yhteistyö venäläisten kumppaneiden kanssa sujui tavoitteellisesti ja prosessi oli kokonaisuudessaan onnistunut. Suunnitteluvaiheessa opetuksessa vastaavat tapasivat Viipurin instituutissa ja Saimaan ammattikorkeakoulussa. Tapaamisten pohjalta valittiin yhteiseksi

teemaksi seksuaaliterveyden edistäminen, painopisteenä erityisesti nuorten seksuaaliterveys. Tätä opiskelijat tarkensivat edelleen valitsemalla seminaaripäivien esitysten aiheiksi mielestään olennaisimmat sisältöalueet.

Yhteisen oppimisen mahdollistamiseksi sovittiin järjestettäväksi kaksi seminaaripäivää, joista ensimmäinen Lappeenrannassa, Saimaan ammattikorkeakoulun Skinnarilan kampuksella huhtikuussa ja toinen Viipurissa, Pushkinin yliopiston Viipurin instituutissa toukuussa. Opiskelijat rajan kummaltakin puolelta saivat tehtäväkseen valmistella seminaaripäivien alustuksina toimivat esitykset. Saimaan ammattikorkeakoulussa opintojakson toteutuksesta vastanneet kaksi opettajaa ohjasivat terveydenhoitajaopiskelijoita materiaalin työstämisessä. Opiskelijat suhtautuivat tehtäväänsä vastuullisesti ja rakensivat esityksiään huolella, aihe koettiin sensitiiviseksi – paitsi kulttuurisesti myös sinällään.

Terveydenhoitajaopiskelijoiden tehtävänä oli myös koota oman seminaaripäivänsä keskeinen anti learning café -menetelmällä. Alustusten jälkeisen oppimiskahvilan tavoitteena oli mahdollistaa aito vuoropuhelu suomalaisten ja venäläisten opiskelijoiden kesken. Valitut teemat herättivätkin vilkasta keskustelua, opiskelijat kertoivat toisilleen kansallisista käytänteistä ja kyselivät kiinnostuneina naapurimaansa vastaavista toimintatavoista. Kahvilakeskustelut synnyttivät jaettua ymmärrystä ja niissä vallitsi yhteisöllisen oppimisen ilmapiiri (Kuva 1. Monikulttuurinen oppimiskahvila Skinnarilan kampuksella). Oppimiskahvilan teemoina (Learning Café Topics) olivat neuvonta, vastuullisuus, raskauden ehkäisy ja seksuaalioikeudet, joita avattiin muutamilla apukysymyksillä keskustelun helpottamiseksi.

Learning Café -topics:

Counseling

What kind of information about sexual health would be good to find from the Internet do

You prefer e-based or face to face -discussions?

From where do young people get sexual health counseling?

Responsible attitude

What sexually transmitted diseases do you know?

What do you know about (Human Papilloma Virus) HPV-vaccination?

When is the right time to become a parent?

Contraception

What kind of contraception could be used by young people?

From whom do young people get counseling about contraception?

What do You think, why do some young people not use any contraception?

Sexual rights and education

What sexual rights do young people have?

Where do you get help if you have faced sexual violence?

What kind of sexual education do children and adolescent receive?



Kuva 1. Monikulttuurinen oppimiskahvila Skinnarilan kampuksella

Terveystenhoitajaopiskelijat arvioivat seminaaripäivän toteutusta muun muassa näin:

- *Seminaaripäivä Saimaan ammattikorkeakoululla onnistui mielestäni erityisen hyvin. Päivä oli selkeä ja jokainen tiesi hyvin oman roolinsa.*
- *Päivä oli positiivinen yllätys. Viipurilaiset vieraat lähtivät keskusteluun hyvin mukaan.*
- *Learning cafe -osuudessa juttua riitti ja tuntui, että aika meinasikin aina välillä jopa loppua kesken. Saimme hyvää ja tasapuolista keskustelua aikaan.*
- *Seminaari opetti itselleni projektityön tekemistä, suunnittelutaitoja, yhteistyön tekemistä sekä ”asiantuntijana” olemista. Näitä kaikkia taitoja tarvitsen varmasti myös hyvin paljon tulevassa ammatissani.*
- *Oli mukavaa toteuttaa oppimista näin käytännössä. Päivä sujui paremmin mitä olin kuvitellut ja seminaarista jäi todella positiivinen fiilis.*

Viipurilaisten kumppaneiden antama palaute ensimmäisestä seminaaripäivästä oli sekin kauttaaltaan positiivista. Erilaiset käytänteet ja seksuaaliterveyteen liittyvät kansalliset erityispiirteet Venäjällä ja Suomessa herättivät kiinnostusta. Antoisiksi teemoiksi koettiin

muun muassa seksuaalikasvatus, ehkäisymenetelmät ja sukupuolitaudit. Myös seminaaripäivän toteutuksessa käytettyjä menetelmiä pidettiin onnistuneina (Kuva 2. Skinnarilan kampuksen seminaaripäivään osallistujat yhteiskuvassa).



Kuva 2. Skinnarilan kampuksen seminaaripäivään osallistujat yhteiskuvassa

Toinen seminaaripäivä järjestettiin kumppanioppilaitoksessa, Pushkinin yliopiston Viipurin instituutissa. Sen toteutus oli asiantuntijapainotteinen ja saimme kuulla muutamia johtavien naisten- ja lastentautien asiantuntijoiden kiinnostavia esityksiä venäläisten nuorten seksuaaliterveyteen liittyvistä aiheista englanniksi tulkattuina.

Instituutissa oli toteutettu noin sadalle siellä opiskelevalle nuorelle kysely Skinnarilan seminaarin oppimiskahvilan teemoja mukailevista aiheista. Kyselyn tulosten esittely herätti opiskelijoissamme paljon ajatuksia nuorten seksuaaliterveyden todellisuudesta naapurimaassamme. Pohdiskeleva keskustelu jatkui kotimatalla Allegro-junassa.



Kuva 3. Vyborg Institute, Leningrad State University named by A.S. Pushkin

Viipurilaisten isäntien vieraanvaraisuus teki suuren vaikutuksen opiskelijoihimme. Lämmin vastaanotto, arvokkaat puitteet Pushkinin yliopiston Viipurin instituutissa (Kuva 3. Vyborg Institute, Leningrad State University named by A.S. Pushkin) ja kauniiksi lopuksi opastettu kierros Viipurin taidemuseossa muodostivat keväisestä vastavierailustamme monipuolisen katsauksen venäläiseen kulttuuriin.

Pedagogisesti innostava prosessi

Opintojaksoon orientoituessaan terveydenhoitajaopiskelijat refleктоivat omia asenteitaan ja ammatillisen kasvunsa haasteita tulevina terveydenhoitajina transnationaalisen osaamisen viitekehyksen valossa. Lähiopetuksessa syvennyttiin monikulttuurisen hoitotyön eettisiin erityiskysymyksiin ja haastavien asiakastilanteiden kohtaamiseen. Työelämäläheisyyttä tuettiin asiantuntijapuheenvuoroin ja opintokäynnein. Konkreettisen kosketuksen monikulttuuriseen sosiaali- ja terveysalaan opiskelijat saivat osallistumalla opintojaksoon liittyvän seminaariyhteistyön suunnitteluun ja toteutukseen. Reflektionneissaan opiskelijat arvioivat oppimistaan esimerkiksi näin:

Kaiken kaikkiaan opintojakso antoi minulle hyvät lähtökohdat alkaa työstämään monikulttuurista osaamistani ja näin valmistaa minua työskentelemään parempana terveydenhoitajana. Koen, että olen vielä matkan alussa ja minulla on paljon opittavaa monikulttuurisuudesta.

Myös pedagogisesti prosessi oli innostava ja antoisa. Innovatiivinen ote sen kaikissa vaiheissa mahdollisti riittävän joustavuuden, jonka ansiosta toteutus eteni sujuvasti. Kannustava ohjaus rohkaisi opiskelijoita vieraskieliseen vuorovaikutukseen, hienoisesta jännityksestä huolimatta alustuspuheenvuorot ja yhteinen keskustelu sujuivat mainiosti. Viipurilaiset kumppanimme kiittelivätkin opiskelijoiden huolella valmistelemissä esityksiä ja kahvilakeskusteluissa syntyneitä monikulttuurista dialogia.

- 6 Esimerkkejä kansainvälisyydestä laskentatoimen opetuksessa
Annina Heiramo-Baker, laskentatoimen opiskelija, Marianne Viinikainen, lehtori,
Saimaan ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakoulussa kansainvälisyys voidaan yhdistää niin opetukseen, tutkimus- ja kehitystoimintaan kuin työelämäyhteistyöhönkin. Kansainvälisyys on kiinteä osa ammattikorkeakoulun kaikkea toimintaa, koska työelämä ja -markkinat ovat kansainvälisiä ja yhteiskunta muutenkin monikulttuurinen. Kansainvälisen yhteistyön rakentaminen on pitkäjänteistä työtä, mikä palkitsee siihen osallistuvan. Kumppanuus rakentuu yhteisestä tahdosta ja ihmisten välisistä suhteista.

Tässä artikkelissa kerrotaan Saimaan ammattikorkeakoulun kansainvälisyydestä laskentatoimen opetuksessa. Millaisia ovat kansainvälisyydelle asetetut tavoitteet? Miten se ilmenee ja toteutuu opetuksessa? Millaisia ovat kansainvälisyyden haasteet ja tulevaisuuden odotukset?

Kansainvälisyydelle asetetut tavoitteet

Ammattikorkeakoulujen kansainvälisen yhteistyön tavoiteasetannan lähtökohtana on valtioneuvoston hyväksymä ammattikorkeakoululaki. Ammattikorkeakoululain (L932/2014 6§) mukaan *ammattikorkeakoulun tulee tehdä yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa*. Muita suoria kansainvälisyyteen liittyviä mainintoja ei laissa varsinaisesti ole. Kansainvälisyys on kuitenkin liitettävissä epäsuorasti moneen asiaan, kuten tavoitteiden asettamiseen, ja siksi ammattikorkeakoulut ja niissä työskentelevät ihmiset kehittävät omaa toimintaansa kansainväliseen suuntaan.

Ammattikorkeakoululaissa määrätään tavoitteiden sopimisesta seuraavasti: *Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ammattikorkeakoulu sopivat määrävuosiksi kerrallaan ammattikorkeakoulun toiminnalle asetettavista koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista* (L932/2014 42§). Tämän lisäksi *valtioneuvosto hyväksyy määrävuosiksi kerrallaan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman, joka sisältää ammattikorkeakoulujen yleiset kehittämistavoitteet* (L932/2014 63§).

Ammattikorkeakouluasetuksessa (A1129/2014) viitataan lakia useammin kansainvälisyyden vaatimuksiin. Ensinnäkin ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen yhtenä tavoitteena mainitaan *riittävä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön* (A1129/2014 4§ ja 5§).

Toiseksi koulutuksen ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusperusteissa mainitaan kansainvälisyys. Koulutuksen perusteella määräytyvän rahoitusosuuden perusteissa kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus on yksi rahoitukseen vaikuttava seikka. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusteella määräytyvä rahoitusosuus taas perustuu yhdeltä osin henkilöstön kansainväliseen liikkuvuuteen. (A1129/2014 13§.)

Saimaan ammattikorkeakoulun toiminta pohjautuu opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sen omistajien ohjaukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ammattikorkeakoulu sopivat kansainvälisyydelle ja siihen liittyvälle toiminnalle asetettavista tavoitteista. Kun toiminnalla asetetut tavoitteet on hyväksytty, laatii ammattikorkeakoulu oman strategiansa tavoitteiden saavuttamiseksi. Ammattikorkeakoulun hallitus hyväksyy strategian, ja siihen pohjautuvista kansainvälisen toiminnan vuosittaisista määrällisistä tavoitteista sekä kehittämiskohteista toimenpiteineen sovitaan koulutusohjelma- ja työyksikkökohtaisissa tavoite- ja tulossopimuksissa.

Saimaan ammattikorkeakoulun kansainvälisyyteen liittyvät tavoitteet on asetettu korkealle. Saimaan ammattikorkeakoulu on jo Suomen kansainvälinen ammattikorkeakoulu opiskelijoiden kansainvälisen liikkuvuuden mittarilla mitattuna. Strategiassaan vuosille 2016–2020 se on visioinut, että vuonna 2025 se on myös Suomen kansainvälinen korkeakoulu. Ei siis vain kansainvälinen ammattikorkeakoulu, vaan kansainvälinen kaikista Suomen korkeakouluista ja yliopistoista. Kansainvälisyys näkyy siis hyvin selkeästi Saimaan ammattikorkeakoulun strategiassa ja sen joka päiväisessä toiminnassa.

Kansainvälisyys laskentatoimen opetuksessa

Ammattikorkeakouluopetuksessa kansainvälisyyttä voidaan tarkastella useasta eri näkökulmasta ja tasosta. Käytännössä kansainvälisyys on mukana kaikessa opetustoiminnassa. Se on myös sisällä koulutuksen rakenteissa ja resursseissa. Esimerkkejä kansainvälisyyden toteutumisesta ovat mm.

- ammattikorkeakoulun ja ylemmän ammattikorkeakoulun kansainväliset koulutusohjelmat,
- englannin kieli opetuskielenä,
- yleensä muu kieltenopetus,
- saapuvat ja lähtevät opiskelija- ja opettajavaihdot,
- yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa toteutetut opintojaksot,
- yritysvierailut kansainvälisistä yrityksistä,
- kansainväliset opinnäytetyöt tai
- ihan vain kansainvälisyys ja monikulttuurisuus jokapäiväisessä opetuksessa ja oppimateriaaleissa.

Laskentatoimen opetuksessa havaittuja kansainvälisyyden toteutumismuotoja

Artikkelin toinen kirjoittaja, lehtori Marianne Viinikainen, on lukuvuonna 2016–2017 opettanut Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouden kansainvälisissä International Business - sekä ylemmän ammattikorkeakoulun International Business Management -koulutusohjelmissa. Hänen tänä lukuvuonna toteutuneissa englanninkielisissä opintojaksoissaan on ollut noin 85–95 % muita kuin suomalaisia tutkinto-opiskelijoita. Kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden lisäksi Saimaan ammattikorkeakouluun saapuu vaihto-opiskelijoita ympäri maailmaa sekä lähtee vaihto-opiskelijoita kumppaniyliopistoihin.

Suomenkielisessä liiketalouden koulutusohjelman laskentatoimen suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoilla on myös mahdollisuus vaihtojaksoon ulkomaisessa yliopistossa. Tämän mahdollisuuteen on tänäkin lukuvuonna tarttunut useampi opiskelija. Vaihto-opiskelijoiden kautta ammattikorkeakoulu ja sen opettajat saavat tietoa kansainvälisten kumppanikoulujen opetustarjonnasta ja toiminnasta yleensä.

Yksi konkreettinen ja suosittu opettajien kansainvälisyyden toteutumismuoto on opettajavaihdot. Mariannen ensimmäinen oma opettajavaihto toteutui vuonna 2011. Sen jälkeen viikon mittaisia vaihtoja ulkomailla on ollut noin kaksi vuodessa. Omien vaihtojen lisäksi Saimaan ammattikorkeakouluun on tullut vaihto-opettajia kumppaniyliopistoista. Yhteistyötä on rakennettu askel askeleelta kohti kumppanuutta, jossa molemmat osapuolet ovat aktiivisia osapuolia ja valmiita uusiin kokeiluihin.

Opettajavaihtojen parhaita puolia ovat keskustelut oman alan asiantuntijoiden kanssa, tutustuminen uusiin opetusmenetelmiin ja materiaaleihin. Osa uusista ideoista ja toimintamalleista jää elämään osaksi omaa opetusta. Tällainen on esimerkiksi Augsburgin yliopistosta vuonna 2014 tuotu BTI Factory -yrityspeli. Peliä on sen jälkeen pelattu kolmesti kansainvälisen liiketoiminnan ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kanssa opintojaksolla Financial Accounting and Business Game.

Idea pelistä syntyi, kun Marianne keskusteli Augsburgin laskentatoimen professori Nicolas Warkotschin kanssa siitä, miten saada ensimmäisen vuoden opiskelijat sisäistämään taloushallinnon termistön ja ymmärtämään yrityksen raha- ja reaaliprosesseja. Nicolas esitteli BTI Factory -pelin, joka on auttanut hänen opiskelijoitaan ymmärtämään laskentatoimen tärkeyttä.

Pelin avulla opiskelijat tutustuvat yritystoiminnan periaatteisiin ja oppivat, kuinka yrityksen reaaliprosessit ja rahaprosessit kytkeytyvät toisiinsa. Opiskelijat saavat eteensä pelilaudan, leikkirahaa ja kirjan, jonka mukaan heidän yrityksensä tarina etenee. Pelaajien tehtävä on saada yritystoiminta kannattavaksi kolmessa vuodessa. Peli sisältää oikeastaan kaikki liiketoiminnan ja talouden peruselementit. Jokaisen vuoden päätteeksi laaditaan tuloslaskelma, tase ja kassavirtalaskelma sekä tehdään tunnuslukuanalyysi. Tämän jälkeen pohditaan yhdessä, miten yrityksellä menee ja miten voimme edelleen kehittää liiketoimintaa.

Augsburgin yliopiston kanssa on kehitetty myös yhteistä kahden opintopisteen opintojaksoa johdon laskentatoimen osa-alueelle. Opintojaksossa Saimaan ammattikorkeakoulun kansainvälisen liiketoiminnan opiskelijat työstävätkä kahta casea yhdessä Augsburgin opiskelijoiden kanssa. Opintojakson pilotointi on syksyllä 2017.

Kansainvälisyys opiskelijan näkökulmasta

Opiskelijoilla voi olla aikaisempaa kokemusta tai koulutusta, jota voi hyödyntää kansainvälisyyden kehittämistä. Tähän liittyvä tuore esimerkki toteutettiin keväällä 2017. Laskentatoimen kolmannen vuoden pääaineopiskelija Annina Heiramo-Baker käänsi ja laati kansainvälisen liiketoiminnan opiskelijoille kirjanpidon tosietiharjoituksen nimeltä "Susan's Snack Shack". Harjoituksessa opiskelijat saavat yhden kuukauden tositenipun, jotka kirjaavat tiliristikoille Microsoft Excelin taulukkoon. Tämän jälkeen opiskelijat laativat yksinkertaisen tuloslaskelman ja taseen.

Jatkoharjoituksena tästä taulukkolaskennan sovelluksesta Annina laati myös lisäharjoituksen, jossa sama työ tehdään syöttämällä tositteet kirjanpidon ja palkanlaskennan Visma Netvisor -pilviohjelmistoon. Näin muutkin kuin laskentatoimen pääaineopiskelijat pääsevät tutustumaan tilitoimistojen ja pk-yritysten yleisesti Suomessa käyttämään ohjelmistoon. Harjoituksen toteuttaminen pilviohjelmistolla mahdollistaa sen käytön myös opettajavaihtoissa ympäri maailmaa.

Annina on asunut aikaisemmin Iso-Britanniassa ja työskennellyt siellä kirjanpidon tehtävissä. Tässä tarjoutui mitä parhain mahdollisuus hyödyntää osaamista kansainvälisen opetuksen kehitystehtävissä. Annina teki tositarjoituksen Laskentatoimen projektiopinnot opintojaksolle ja sain siitä 3 opintopistettä. Tässä poimintoja Anninan havainnoista työskentelyn aikana.

Sain Mariannelta pohjat, joille kävin luomaan peruskirjanpitoharjoitusta englanniksi. Periaatteessa tositteiden ja harjoituksen luonti oli helppoa, koska kaksinkertainen kirjanpito toimii samalla lailla joka paikassa. Tuloslaskelman ja taseen laadintatapa vaihtelee maasta riippuen, vaikka periaatteet ovatkin hyvin samanlaiset. Koska tehtävän oli tarkoitus olla kansainvälisten opiskelijoiden tutustuttaminen kirjanpitoon, materiaali tehtiin mahdollisimman yksinkertaiseksi ja tasekaavasta poistettiin kaikki ylimääräinen, joka saattaisi aiheuttaa sekaannusta. Siltikin hieman ihmetystä tuottivat esim. pankin rahantalletustositteet. Myöskin taseen velkatilien tarkoitus oli joillekin hieman hämärä. On hyvä, että kaikki ymmärtävät, mikä ero on laskun kirjaamisella kirjanpitoon ja sen maksamisella myöhempanä ajankohtana.

Visma Netvisorin englanninkielinen versio on kätevä, ja ohjeiden luominen oli näppärää, koska ei tarvinnut miettiä, minkälaista termiä missäkin kohtaa kannattaisi käyttää. Netvisor on käyttäjäystävällinen ohjelma ja tositteiden tallentaminen on suhteellisen simppeliä, jos vain kirjanpidon perusteet ovat hallinnassa, jotta ymmärtää, mitä ollaan tekemässä.

Kielellisesti minusta on erittäin tärkeää, että ainakaan tässä vaiheessa, ei viljellä turhaa ammattisanastoa, eikä muutenkaan ”hienoja” sanoja, varsinkin, kun opiskelijoiden kielitaitotaso ei ole tiedossa. Minusta on tärkeää, että kielen vaikeusaste suhteutetaan kuulijakunnan tason mukaan. Pitää osata puhua ja kirjoittaa selkokielellä. Koska englannin kielessä on kaksi valtasuuntaa, britti- ja amerikanenglanti, joihinkin pieniin sanastollisiin ongelmakohtiin saattaa törmätä, mutta yleisesti ottaen kumpikin osapuoli ymmärtää, mitä toinen tarkoittaa, vaikka itse käyttäisikin asiasta erilaista ilmaisua.

Minulla oli myös mahdollisuus vieraillla tunnilla ja auttaa opiskelijoita Excel-osion tekemisessä. Yleensä olen itse opetusta vastaanottavana puolena, joten kokemus oli mielenkiintoinen, opettavainen ja ajatuksia herättävä. Oli innostavaa nähdä, kuinka jotkut porhalsivat harjoituksessa eteenpäin kuin höyryjunat, kysyen neuvoa, jos ja kun he sitä tarvitsivat. Mutta sen sijaan ikävää oli huomata, että ei ole varmaan yhtään luokkaa, josta ei löydy niitä oppilaita, joita ei voisi vähempää kiinnostaa. Se on harmi, mutta haluan uskoa, että suurimmalle osalle oppilaista tämä harjoitus hahmotti ja aukaisi kirjanpidon maailmaa. On myös kiva kuulla, että tätä harjoitusta tullaan käyttämään uudelleen eri opetustilanteissa ja myöskin Saimaan AMKin ulkopuolella.

Omassa opiskelussani kansainvälisyys ei ole juuri näkynyt. Olen tosin päässyt kuuntelemaan muutaman vierailevan opettajan luentoja, joista varsinkin luento Venäjän verotuksesta oli mielenkiintoinen. Koulullamme on erittäin hyvä ja toimiva vaihto-ohjelma, johon minäkin olisin hakenut, ellen olisi perheellinen aikuisopiskelija. Toivonkin, että työurallani pääsen osaksi kansainvälistä toimintaa, mitä se sitten ikinä tuleekaan olemaan.

Kansainvälisyyden haasteet ja tulevaisuus

Kansainvälisyyden elementtiä voi viedä tulevaisuudessa monella tavalla eteenpäin. Esimerkiksi voi kehittää laskentatoimen opetusta suuntaan, jossa laskentatoimen pääaineopiskelijat toimivat kansainvälisen liiketoiminnan opiskelijoiden mentoreina heidän laskentatoimen opintojensa aikana.

Toiseksi suomenkieliset liiketalouden opiskelijat voisivat opiskella liiketalouden ja taloushallinnon perusterminologiaa yhdessä kansainvälisten opiskelijoiden kanssa, esimerkiksi juuri BTI Factory -yrityspelin kautta.

Kolmanneksi voisimme pilotoida yhteisiä verkko-opintojaksoja kansainvälisten kumppaniryliopistojen kanssa. Yhteisopetus voi olla lyhemmillään muutaman tunnin tietoisuustyypinen opetus tai sitten kokonainen opintojakso.

Neljänneksi voisimme toteuttaa kansainvälisen taloushallinnon TKI-hankkeen, jossa opiskelijat voivat toimia aktiivisina toimijoina opinnäytetöiden, harjoitteluiden tai pienimuotoisempien projektien kautta.

Tätä ideointia kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden kehittämiseksi voisi jatkaa pitkäänkin. Kansainvälisyys on monisäikein ja -tasoinen asia, joka on läsnä kaikessa toiminnassa. Pitkäjänteinen kehitystyö koostuu pienistä ja toistuvista askeleista. Askeleet vaativat aikaa ja tekijän. Avainasemassa on innostuneet ihmiset ja sopivat kumppanit. On myös pohdittava, mihin käytämme vähenevät resurssit.

Lähteet

L932/2014. Ammattikorkeakoululaki 932/2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140932>. Luettu 29.4.2017.

A1129/2014. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141129>. Luettu 29.4.2017.

7 Kansainvälinen Kajaanin ammattikorkeakoulutus

Eija Heikkinen, kehitysjohdaja (koulutus), Kajaanin Ammattikorkeakoulu

Korkeakoulujen kansainvälisyys on korkeakoulujen vaikuttavuutta. Kansainvälisyys edellyttää suomalaisilta korkeakouluilta saumatonta yhteistyötä, osaamisen jakamista, työelämäyhteistyötä, tutkimus- kehittämis- ja innovaatio-osaamista (TKI) (Arene 2015) sekä toiminnan tavoitteellistamista sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Globaalisti koulutuskysyntä kasvaa: muualla kuin kotimaassa opiskelevien osuus oli 4,1 miljoonaan vuonna 2013 ja määrän ennustetaan kaksinkertaistuvan vuoteen 2025 mennessä. Erityisesti aasialaisten opiskelijoiden määrä kasvaa maailmalla. (Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainväliset linjaukset 2016–2020-ohjausryhmä, 2017.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun KAMK '24 strategian yhtenä teemana on kansainvälisyyden todellinen hyödyntäminen. Sillä tarkoitetaan sitä, että kansainvälisyyttä hyödynnetään kaikissa koulutuksissa, TKI-toiminnassa sekä aluekehittämisessä. Kansainvälisyyttä edistetään strategisilla yhteistyö- ja kumppanuusverkostoilla, TKI-verkostoilla sekä kehittämällä koulutusten kansainvälisyyttä. Suunnitelmissa on myös käynnistää koulutusvientä. Tässä artikkelissa kuvataan kansainvälisyyttä koulutuksen näkökulmasta. Kansainvälisyys koskettaa koko henkilöstöä ja kaikkia opiskelijoita. Ystäväperhetoiminnan kautta myös kainuulaisilla on mahdollisuus tutustua ulkomaalaisiin opiskelijoihin.

Kansainvälisyys korkeakoulutuksessa

Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää korkeakouluilta kansainvälisyyttä. Sipilän hallitusohjelman (2015) mukaan Suomi on jatkossa avoin ja kansainvälinen, kieliltään ja kulttuuriltaan rikas maa. Tulevaisuudessa koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyys on lisääntynyt ja koulutusviennin esteet on purettu. Tähän tilanteeseen pääsemiseksi tarvitaan ainakin seuraavanlaisia toimia:

- Kansainvälisyyden edistämiseksi korkeakoulujen tulee opiskelu- ja työpaikkana olla kulttuurisesti rikas, monimuotoinen ja osallistava.
- Kaikkiin koulutuksiin tulee sisältyä opiskelun etenemistä tukeva opiskelu- tai harjoittelujakso ulkomailla.
- Opiskeltavan kielivalikoiman edellytetään olevan monipuolinen, ja tarjontaa tulisi laajentaa verkostoitumalla.

- Korkeakoulujen pitää mahdollistaa opetus- ja asiantuntijenkilöstön ulkomailla tapahtuva työskentely vaihtojen lisäksi.
- Ulkomaalaisia osaajia tulee ura- ja rekrytointipalvelujen avulla integroida työelämään nykyistä paremmin. (Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainväliset linjat 2016–2020-ohjausryhmä, 2017.)

Yhteistyö eurooppalaisten korkeakoulujen kanssa on kohtalaisen sujuvaa, koska koulutusten eurooppalainen osaamisen taso (NQF) on määritelty (Arene 2007; Auvinen 2010 ym.). KAMKin jokaisessa koulutuksessa arvioidaan arviointikriteerien avulla opiskelijan osaamista (kts. Saranpää 2015). Lisäksi yhteinen ymmärrys opintojen mitoituksesta tukee opetussuunnitelmatasoisen yhteistyön eteenpäin viemistä.

Kainuussa ammattikorkeakoulutus tukee alueen kansainvälistymistä tarjoamalla tutkinto- ja vaihto-opiskelumahdollisuuksia korkeakouluopiskelijoille, rekrytoimalla kansainvälisiä asiantuntijoita koulutukseen sekä mahdollistamalla työelämälle kansainvälisten opiskelijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. KAMK on myös toteuttanut maahanmuuttajille ammattikorkeakouluvalmiuksia edistävää koulutusta. Vuonna 2016 Kainuussa oli 254 maahanmuuttajataustaista, ammattikorkeakoulun hakukriteerit täyttävää henkilöä. Heistä ylioppilaita oli 37 (Kainuun ELY). Suomessa asui 2016 ulkomaalaistaustaisia yhteensä 339 925. Heistä ulkomailla syntyneitä oli 286 803 ja Suomessa syntyneitä 53 122 (Tilastokeskus 2017).

Lisäksi KAMKissa korostuu poikkialainen työskentely, jota hyödynnetään myös kansainvälisyyden edistämiseksi. Tavoitteena on rakentaa mm. poikkialaista yhteistyötä Älykkäät ratkaisut -profiilin saamiseksi kaikkiin koulutuksiin (Heikkinen 2016). Tämä edellyttää organisoituja toimintamalleja opetussuunnitelman sisällön toteutuksiin, jotta poikkialainen työskentely mahdollistuu myös kansainvälisissä verkostoissa. Vastuunjako ja tiivistä yhteydenpitoa tarvitaan kyseisiä opintojaksoja / moduuleja toteuttavilta opettajilta, jotta esimerkiksi älykkäät ratkaisut -osaamisessa voidaan hyödyntää KAMKin ja kumppanikorkeakoulujen asiantuntijoita.

Kansainväliset opiskelijat

Koulutuksen kansainvälisyys näkyy KAMKin arjessa siten, että kampuksella opiskelee reilut sata ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Syksyllä 2017 sen lisäksi on lähes sata vaihto-

opiskelijaa. Suurin osa tutkinto-opiskelijoista tuli vuoteen 2016 mennessä Kajaaniin Venäjältä ja Vietnamista, kuten myös muihin ammattikorkeakouluihin Suomessa. Lisäksi kiinalaiset opiskelijat olivat kolmen kärjessä kansallisesti, kun tarkastellaan ulkomailta tulevia. Vuonna 2017 ulkomailta hakevien lähtömaissa tapahtui muutos. KAMKin englanninkielisiin tutkintokoulutuksiin oli eniten hakijoita Bangladeshista ja Nepalista: eri kansallisuuksia oli 75 ja eurooppalaisia hakijoita oli 12 % hakijoista (kansainvälisessä haussa vuoden 2017 alussa). Hakijamäärä kasvoi edellisestä vuodesta. Vaihto-opiskelijoista suurin osa tulee Kajaaniin Saksasta, seuraavaksi eniten on thaimaalaisia, portugalilaisia ja belgialaisia.

Ulkomaalaisten opiskelun mahdollistavat englanninkieliset liikunnanohjaaja- (Sports and Leisure Management) sekä liiketalouden tradenomikoulutukset (International Business, BBA). Syksyllä 2017 käynnistyy uudelleen restonomikoulutus (Tourism). Syksyllä 2018 käynnistyy myös liiketalouden tradenomikoulutuksena eSports-opinnot ja englanninkielinen ylempi AMK-koulutus, johon toivotaan ja haetaan osallistumista poikkitieteisesti, koska koulutuksen tavoitteena on lisätä kansainvälistä liiketoimintaosaamista. Kansainvälisten opiskelijoiden on mahdollista suorittaa KAMKissa koko tutkinto, tehdä kaksoistutkinto oman maansa tutkinnon lisäksi tai suorittaa vähintään 3 kuukauden opinnot. Ulkomaalaiset opiskelijat edistävät henkilöstön, opiskelijoiden, alueen ja yritysten kotikansainvälisyyttä ja lisäävät monikulttuurista osaamista. KAMKissa mahdollistetaan ulkomaisten ja kotimaisten opiskelijoiden yhdessä opiskelua erilaisissa projekteissa ja oppimistehtävissä.

Myös suomalaisten opiskelijoiden on mahdollista suorittaa opintojaan tai harjoittelua kumppanikorkeakouluissa tai yrityksissä. KAMKista lähtee vuosittain vähintään 3 kuukauden vaihtoon noin 100 opiskelijaa. Korkeakouluja, joissa opiskelija voi suorittaa opintojaan on vajaa 50. Tradenomiopiskelijoiden on lisäksi mahdollista suorittaa kaksoistutkinto Kanadassa, Ranskassa, Saksassa ja Venäjällä, restonomiopiskelijoiden Saksassa ja Puolassa.

Englanninkielisissä koulutuksissa on kussakin 20 aloituspaikkaa. KAMKiin englanninkielisiin koulutuksiin haki 2017 keväällä (kaksi erillistä hakua) noin 900 opiskelijaa, joista suurin osa oli EU- ja ETA-alueen ulkopuolisia hakijoita. Tulevat lukuvuosimaksut syksystä 2017 lähtien EU- ja ETA- alueen ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta saattavat vähentää tulevien opiskelijoiden määrää. KAMK perii heiltä 6 000 € lukuvuosimaksun ensimmäisenä opiskeluvuotena. Apurahajärjestelmän avulla opiskelijan on mahdollista saada 50 % tuki lukuvuosimaksusta, mikäli hän on suorittanut 55 opintopistettä edellisenä lukuvuonna.

Koulutusten markkinoinnin kannalta on merkittävää saada näkyväksi, miksi juuri Kajaanin kannattaa tulla.

Opiskelijakunta KAMO on merkittävässä roolissa tukemassa ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden perehtymisestä Kainuuseen. Tutkinto-opiskelijat toimivat kansainvälisten opiskelijoiden tutorina ja auttavat orientoitumisessa arjen asioihin ja opiskeluun.

Kaikilla kainuulaisilla on mahdollista osallistua ystäväperhetoimintaa, jossa keskeistä on mahdollistaa kansainvälisen opiskelijan osallistumista arkipäivän askareisiin. Ystäväperhe voi suunnitella omien aikataulujensa puitteissa esimerkiksi ulkona liikkumista, vaeltamista, pilkkimistä ja marjastamista tai vaikka yhteisiä ruokailuhetkiä. Kainuulaiset arjen asiat voivat tuntua eksoottisilta ja tarjota unohtumattomia elämyksiä kansainväliselle opiskelijalle. Ystäväperhetoimintaan osallistuu tällä hetkellä 15 kainuulaista perhettä. Toimintaa on ollut vuodesta 2010 lähtien ja perheiden kokemukset tästä yhteistyöstä ovat onnistuneet.

Henkilöstön kansainvälisyys

KAMKin henkilöstö lisää kansainvälistä osaamistaan osallistumalla henkilöstö- ja asiantuntijavaihtoihin ja kansainvälisiin tapahtumiin sekä ottamalla vastaan osana opetustaan ulkomaisia asiantuntijoita. Vuosittain kansainväliseen liikkuvuuteen osallistuu reilu 100 henkilöä (sisältää ulkomaille lähtevän ja Kajaanin tulevan asiantuntijan). KAMKissa ulkomaiset kumppanuudet on määritelty sovittujen kriteerien perusteella siten, että osassa kumppanuuksista toteutuu strategisen tason yhteistyötä, osassa asiantuntija- ja opiskelijavaihtoa sekä TKI-toimintaan liittyviä asioita. Iso joukko ulkomaisista kumppanuuksista on opiskelijoiden vaihtokohteita.

KAMK järjestää kansainvälisen viikon joka vuosi. Helmikuussa 2017 toteutuneelle viikolle osallistui 37 asiantuntijaa ja noin 20 opiskelijaa kumppanikorkeakouluista. Kyseisen viikon aikana KAMKin opiskelijat osallistuivat kansainvälisten kumppaneiden luennoille ja työpajoihin. Jokainen koulutus profiloiti teemansa viikon ajalle: liiketalouden koulutuksessa keskitytään uusiin liikeideoihin, restonomi- ja liikunnanohjaajakoulutuksissa kokemuksellisiin aktiviteetteihin, tietojenkäsittelyssä ja tieto- ja viestintätekniikassa virtuaaliseen todellisuuteen ja insinööri-koulutuksessa robotiikkaan. Sairaalan- ja terveydenhoidon opiskelijat sekä ylempää korkeakoulututkintoa suorittavilla intensiiviviikko toteutui näyttöön perustuvasta hoitotyöstä. Kyseisen viikon aikana järjestettiin myös sidosryhmätapaaminen. Seuraavan

vuoden intensiiviviikon suunnittelu käynnistyi jo keväällä 2017. Tavoitteena on, että jokaisessa koulutuksessa opiskelevat suorittavat englanninkielisiä opintoja kyseisen viikon aikana.

Kesällä 2017 toteutuvat kansainväliset pelialan ja elektronisen urheilun (eSports) kesäkoulut, joista jälkimmäinen on urheilijan ja liiketoimintaosaamisen valmentamiseen liittyvä kuukauden mittainen leiri. Kyseisiin opintoihin odotetaan noin 150 osallistujaa.

Yhteenvetoa

Opiskelija- ja henkilöstövaihto ei olisi mahdollista edellä kuvatussa laajuudessa ilman ulkopuolista rahoitusta. Korkeakoulut hakevat liikkuvuuteen liittyvää rahoitusta eri lähteistä. KAMKissa keskeiset opiskelija- ja henkilöstöliikkuvuutta tukevat rahoituslähteet ovat Erasmus+, Erasmus+ globaali ja First. Nämä rahoitukset tukevat vuosien 2016–17 aikana yli 30 henkilön ja noin 90 opiskelijan ulkomaanvaihtoa. Uutena avauksena vuodelle 2017 saatiin rahoitusta ukrainalaisen korkeakoulun kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tavoitteena on käynnistää opiskelija- ja asiantuntijavaihdot, luoda hyvät käytänteet kumppanikorkeakoulujen välille sekä käynnistää mahdollinen TKI-toiminta.

Kansainvälinen toiminta KAMKin koulutuksissa on kohtalaisen laajaa, mikäli verrataan KAMKin kokoa muihin kansallisiin ammattikorkeakoulutoimijoihin. OKM arvioi ammattikorkeakoulujen kansainvälisyyttä mm. opiskelija- ja henkilöstövaihtojen määrillä. KAMK kasvatti molemmissa mittareissa suhteellista osuuttaan AMK-sektorin tuloksissa vuonna 2015. Henkilöstön kansainvälistä liikkuvuutta on tukenut merkittävästi TKI-toiminta ja sen rahoitus. Koulutuksen kansainvälisyyden kehittämistä työestetään edelleen jokaisella osaamisalueella. Tässä tarvitaan edelleen vahvempaa yhteyttä alueen yrityksiin, vahvoja kansainvälisiä verkostoja ja osuvia markkinointitoimenpiteitä.

Lähteet

Arene. 2015. Kohti maailman parasta korkeakoululaitosta. Arenen rakenteellisen kehittämisen työryhmän raportti.

Arene. 2007. Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä. Ammattikorkeakoulujen osallistuminen eurooppalaiseen korkeakoulutusalueeseen. Viitattu 25.1.2017. Luettavissa:

<http://www.ncp.fi/ects/materiaali/Ammattikorkeakoulut%20Bolognan%20tiell%E4%20012007>

Auvinen, P., Heikkilä, J., Ilola, H., Kallioinen, O., Luopajarvi, T., Raij, K., & Roslöf, J. 2010. Suositus tutkintojen kansallisen viitekehyksen (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakouluissa. ARENE: Ammattikorkeakoulujen rehtori-neuvosto. Viitattu 9.3.2017. Luettavissa:

http://web.novia.fi/sbok2014/files/kompetenser/Allmanna_kompetenser.pdf

Heikkinen, E. Oppimista verkossa ja verkostoissa. 2016. Julkaisussa Ahoniemi, P., Have-rinen, T., Heikkinen, E., Kemppainen, J., Keränen, M., Kilpeläinen, T., Kähkönen, J., Ma-linen, P., Manninen, V., Meriläinen, A., Mäkinen, M., Nikkanen, K., Ottavainen-Nurkkala, K., Ponnikas, J., Räisänen, A., Sievänen, T., Siipola, H., Takala, K. (Toim. Keränen, M., Mursula, T). Teemme nyt, eikä myöhemmin: KAMK '24 strategia – Suomen älykkäin am-mattikorkeakoulu., Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainväliset linjaukset 2016–2020 -ohjausryhmä. 2017. Yhteistyössä maailman parasta. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyy-den edistämisen linjaukset 2017–2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:11.

Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2016. Hallituksen julkaisusarja 10 /2015.

Saranpää, M. 2015. Ensimmäistä pedagogiikkaa – osaamisperustaisuudesta kriteeripe-rustaisuuteen. Teoksessa Kotila, H & Mäki, K. 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Haaga-Helia ammatillinen opettajakorkeakoulu. Helsinki: Unigrafia.

Tilastokeskus 2017. Tilastokeskuksen PX-Web -tietokannat. Luettavissa:
<http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/sq/c6073c4c-aa89-4099-898d-2545592979d5>

7.1 Master-ohjelmien kansainvälisyys ja kansainvälinen yhteistyö

Jaana Lappalainen, yliopettaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Tämän artikkelin tavoitteena on tarkastella YAMK-koulutusten eli master-koulutusten kansainvälisyyttä, kansainvälistä yhteistyötä, sen haasteita ja hyötyjä eri osapuolille.

Miksi kansainvälisyyttä? Työelämän ja toimintaympäristön nopeat muutokset, toimintojen ja yritysten kansainvälistyminen sekä talouden rakennemuutokset vaativat osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämistä. Muutokset edellyttävät työyhteisöjen, organisaatioiden ja yritysten työntekijöiltä kykyä vastata muuttuviin ja laajeneviin asiantuntijuusvaatimuksiin. Käytännön kehittämistehtäviin profiloituneet ja ammatillisen osaamisen jatkuvaan kehittämiseen suuntautuvat osaajat ovat työelämässä menestyjiä. Kaikilta edellytetään myös kansainvälisyysosaamista. Koska master-koulutukset ja niiden antama tutkinto ovat työelämän kehittämistutkintoja, tulee koulutuksessa painottua kansainvälisyysosaaminen.

Ammattikorkeakoululaki (932/2014) määrittelee, että ammattikorkeakoulussa voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Ylemmän ammattikorkeakoulututkintoon, master-tutkintoon, johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon ja jolla on vähintään kolmen vuoden työkokemus. Ylemmän ammattikorkeakoulun opintojen tarkoituksena on ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja työelämän kehittämisen asettamien vaatimusten perusteella auttaa saavuttamaan riittävä tieto- ja taitoperusta sekä valmiudet toimia työelämän asiantuntija- ja kehittämistehtävissä.

Master-tutkintoon johtavien opintojen tavoitteena (Asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014) on, että tutkinnon suorittaneella on:

- laajat ja syvälliset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä,
- syvälinen kuva omasta ammattialasta, sen asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä valmiudet seurata ja eritellä alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehitystä,
- valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen ja
- hyvä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön.

Master-tutkintojen tutkintojen viitekehys

Suomen kansallisessa tutkintojen viitekehyksessä kaikki tutkinnot on sijoitettu jollekin kahdeksasta viitekehysten vaativuustasosta. Ammattikorkeakoulujen perustutkinnot on sijoitettu tasolle 6 ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot/master-tutkinnot tasolle 7. Tasot 6 ja 7 sekä valtakunnalliset yhteiset kompetenssit kuvaavat ammattikorkeakoulusta valmistuvan opiskelijan osaamisen tasoa. Yksi kompetensseista on kansainvälisyysosaaminen. Tavoitteena on, että ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään ja toiminnan kehittämisessä, osaa toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä ja osaa ennakoida kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan.

Master-tutkintojen kansainvälisyys

Nykyisen hallitusohjelman yksi kärkihankkeista on vahvistaa korkeakoulujen ja elinkeinonvälisen yhteistyötä. Tuorein OKM:n kansainvälistymisstrategia vuosille 2017–2025 asettaa tavoitteekseen, että Suomi on globaalisti vetovoimainen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kohdemaaksi vuoteen 2025 mennessä. Strategia pitää sisällään ajatuksen, että jokaiseen korkeakoulututkintoon tulisi sisältyä kansainvälistymisjakso. Korkeakoulujen tulisi valmentaa opiskelijoitaan liikkuvuusjaksoille ja antaa valmiuksia toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä. Tavoitteeksi on asetettu, että korkeakoulusta valmistuttuaan opiskelija pystyy toimimaan kansainvälisessä ja monikulttuurisessa toimintaympäristössä ja ymmärtämään erilaisuutta, globaaleja haasteita ja kestävän yhteiskunnan periaatteita.

Miten koulutusjärjestelmä ja koulutukset voivat vastata näihin tavoitteisiin? Kansainvälisyyskasvatus on toimintaa, joka mahdollistaa yksilön tasapainoisen ja aktiivisen elämän monikulttuurisessa ja kansainvälistyvässä maailmassa, avaa silmät maailman eri todellisuuksille ja herättää halun toimia oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Globaaliin vastuuseen kasvaminen on koko elämän kestävä prosessi, joka opettaa kunnioittamaan erilaisuutta ja kehittää kykyä toimia maailmassa aktiivisena kansalaisena. Koulutusjärjestelmän tehtävä on tukea ja edistää yksilön kasvua kansainvälisyyteen.

Ammattikorkeakoulujen master-tutkinnot ovat luonteeltaan aikuiskoulutusta, opiskelijat ovat työelämässä ja opinnot toteutetaan monimuotoisesti. Perinteiset kansainvälisyysosaamista kehittävät toiminnot, kuten esimerkiksi pitkät opiskelijavaihdot, eivät

yleensä ole mahdollisia. Ammattikorkeakoulujen master-tutkinnot ovat laajuudeltaan 90 tai 60 opintopistettä ja koulutukset ovat lyhyempiä ja intensiivisempiä kuin alemmat AMK-opinnot tai yliopistojen maisteriopinnot. Tämän vuoksi erilaisten kansainvälisyysopintojen kuten kieli- ja monikulttuurisuusopintojen sisällyttäminen tutkintoihin on ollut haasteellista. Kuitenkin kansainvälisyysosaaminen on osa sitä osaamista, mitä master-koulutuksen pitäisi tuottaa. Master-koulutuksen tavoitteena on antaa laajat ja syväiset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä. Sen lisäksi tavoitteena on hyvä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön. Nämä korostavat selkeästi kansainvälisyysosaamista. Haasteena onkin kehittää master-koulutuksia niin, että kansainvälisyysosaamisen kehittyminen toteutuu.

Vieraskielisten koulutusten kehittäminen on keskeinen osa korkeakoulujen kansainvälistymistä. Vieraskielisellä koulutuksella tuetaan kansainvälistymistä, vastavuoroista opiskelijaliikkuvuutta ja ulkomaisen työvoiman saantia. Vieraskielisten master-koulutusten määrä on kasvanut viime vuosina Suomessa. Ammattikorkeakoulut ovat aktiivisesti kehittäneet sekä suomen- että vieraskielisiä master-koulutuksia. Vieraskieliset koulutukset ovat useimmiten englanniksi toteutettavia koulutuksia ja niitä on kehitetty työelämän tarpeiden pohjalta, jotta voidaan vastata työelämän osaamistarpeisiin. Korkeakoulun näkökulmasta vieraskieliset koulutukset helpottavat opiskelijaliikkuvuutta ja kansainvälistä yhteistyötä. Vieraskielisiin koulutuksiin halutaan sekä suomalaisia että ulkomaalaisia opiskelijoita. Master-tutkintojen opetussuunnitelmissa kansainvälisyys on ns. läpileikkaavana kompetenssina sisällä jokaisessa opintojaksossa riippumatta siitä, millä kielellä koulutus annetaan.

Kansainvälinen yhteistyö master-koulutuksissa ja sen haasteet ja hyödyt

Korkeakoulutuksessa keskeisiä kansainvälistymisen muotoja ovat liikkuvuus ja kotikansainvälistyminen. Liikkuvuudella tarkoitetaan opiskelijoiden lyhyt- ja pitkäkestoisia opiskelijavaihtoja, kun taas kotikansainvälistymisellä tarkoitetaan kotimaassa tapahtuvia aktiviteetteja, joiden avulla voi kansainvälistyä. Kotikansainvälistymisellä tarkoitetaan kansainvälisten kokemusten hankkimista ja vieraisiin kulttuureihin tutustumista kotimaassa. Kotikansainvälistymisen muotoja ovat mm. kansainvälinen yhteistyö kehittämishankkeissa, vieraskieliset opintojaksot, työskentely kansainvälisissä yrityksissä, yhteistyö saapuvien vaihto-opiskelijoiden kanssa ja kummiperhetoiminta. Kotikansainvälistyminen on erittäin

tärkeä kansainvälistymisen muoto ja vaihtoehtoinen tapa kehittää kansainvälistä osaamista opintojen aikana.

Miten master-opiskelijat voivat kansainvälistyä? Opiskelijoiden liikkuvuutta rajoittavat sekä taloudelliset - että perhesyyt. Master-opiskelijoiden on haastavaa irrottautua työstään tai perhesuhteiden vuoksi heillä ei ole mahdollisuutta osallistua pitkiin vaihto-ohjelmiin. Kotikansainvälistymisen avulla ne opiskelijat, joiden ei ole mahdollista lähteä ulkomaille, saavat myös sen kompetenssin, jota kansainvälistyvä työelämä odottaa valmistuvilta korkeakouluopiskelijoilta. Master-opiskelijoilla on mahdollisuus kansainvälistyä kotikansainvälistymisen kautta. Heillä on myös mahdollisuus osallistua lyhyisiin vaihtoihin, kansainvälisiin konferensseihin ja ns. intensiiviviikoille ulkomailla. Vaihtoehtoisesti he voivat osallistua kotikorkeakoulun järjestämään intensiiviviikkoon, johon tulee osallistujia yhteistyökorkeakouluista. Lisäksi osa opintojaksoista on englanniksi ja kaikkiin opintojaksoihin tulee sisältyä englanninkielistä kirjallisuutta ja muuta aineistoa.

Master-koulutusten osa-aikaisuus ja laajuus ovat jossain määrin haaste kansainvälisessä yhteistyössä. Suomessa master-koulutukset ovat yleensä työn ohessa suoritettavaa ja osa-aikaista opiskelua. Ulkomailla master-koulutukset ovat kuitenkin päätoimista opiskelua, mutta joissakin korkeakouluissa on myös osa-aikaisia master-koulutuksia. Suomeen vaihto-opiskeluun saapuville master-opiskelijoille voi olla vaikea järjestää kokopäiväistä master-tason opiskelua.

Liikkuvuuden lisäksi yhteis- ja kaksoistutkinnot tuovat kansainvälisyyttä myös master-koulutukseen ja sitä kautta kansainvälisyysosaamista työelämään. Asetuksessa ammattikorkeakouluista (1129/2014) todetaan, että tutkintoon johtava koulutus voidaan järjestää kansainvälisenä yhteistyönä. Tutkintoon johtava koulutus voidaan järjestää yhteen (joint degree) tai useampaan tutkintoon (double degree) johtavana koulutuksena yhdessä yhden tai useamman ulkomaisen korkeakoulun tai suomalaisen ammattikorkeakoulun kanssa. Tällaisten yhteis- ja kaksoistutkintojen avulla voidaan edistää opiskelijoiden kansainvälisyyttä sekä korkeakoulujen ja opiskelijoiden pitkäkestoista ja kiinteää yhteistyötä. Monet vieraskieliset koulutukset onkin järjestetty yhteistutkintoina.

Master-tutkintojen osalta voidaan käytännössä järjestää vain yhteistutkintoja (joint degree), koska kaksoistutkintojen osalta haasteeksi muodostuu hakukelpoisuusvaatimus kolmen vuoden työkokemuksesta. Useimpien eurooppalaisten korkeakoulujen master-opiskelijat ovat opiskelijoita, jotka jatkavat suoraan bachelor-tutkinnon jälkeen master-tutkintoon eikä heiltä vaadita ko. maassa työkokemusta. Näin myös esimerkiksi Saksassa,

jossa on koulutusjärjestelmän duaalimalli kuten Suomessa. Suomessa master-tutkintojen laajuus on joko 90 tai 60 opintopistettä ja muualla Euroopassa 120 opintopistettä. Tämä pohjautuu siihen, että muualla bachelor-tutkinnon laajuus on 180 opintopistettä ja meillä Suomessa joko 210 tai 240 opintopistettä koulutusala riippuen. Tämä ero tutkintojen laajuudessa on myös osaltaan haaste kansainvälisessä yhteistyössä.

Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää master-koulutuksissa ja kansainvälistä yhteistyötä pitää tehdä yhdessä niin kotimaisten kuin ulkomaisten yhteistyökorkeakoulujen kanssa. Kansainväliset yhteistyökumppanit on valittava huolella, jotta yhteistyö on aidosti molempipuolista ja hyödyttää molempia osapuolia. Keskeisinä yhteistyön muotoina ovat opetussuunnitelmayhteistyö, yhteisten opintojaksojen ja intensiiviopintojaksojen järjestäminen, yhteistutkinnot, henkilöstö- ja asiantuntijavaihdot sekä myös opiskelijarekrytointi ja oppinäytetyöyhteistyö. Yhteistutkinnon järjestäminen edellyttää yhteistyökumppanin tarkkaa valintaa ja molempien osapuolten yhteistyötä jo suunnitteluvaiheessa.

Ratkaiseeko raha? Miten kansainvälisyys ja kansainvälinen yhteistyö rahoitetaan? Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusmittareissa on kansainvälisyys yhtenä rahoitusmittarina. Jokaisesta ulkomailla suoritusta opintopisteestä saa ammattikorkeakoulu rahaa tietyn määrän per ulkomailla suoritettu opintopiste. Muutoin master-opiskelijoiden liikkuvuuteen ei ole tällä hetkellä käytettävissä ulkopuolista rahoitusta, koska esimerkiksi Erasmus+-ohjelman avulla voidaan tukea ainoastaan pitkäkestoisia vaihtoja. Liikkuvuutta ja kansainvälistä yhteistyötä onkin tuettava ja rahoitettava ammattikorkeakoulujen omista budjeteista. Ulkopuolista rahoitusta on kuitenkin mahdollisuus saada lyhyisiin vaihtoihin erilaisista hankkeista, kuten esimerkiksi Erasmus+-strategisesta kumppanuushankkeesta.

Mitä hyötyä eri osapuolille on kansainvälisestä yhteistyöstä? Opiskelijoiden ymmärrys oman alan kansainvälisestä toimintaympäristöstä kasvaa ja heillä on parempi kyky työskennellä monenlaisten ihmisten kanssa. Opiskelijat voivat verkostoitua globaalisti ja heidän kielitaitonsa ja monikulttuurisuusosaamisensa kehittyvät. Kansainvälisen kokemuksen kautta hankittu osaaminen hyödyttää niin yhteiskuntaa kuin yrityksiäkin. Yritysten ja organisaatioiden johtamiskulttuuri kehitty globaalin maailman vaatimusten mukaan ja kilpailukyky paranee.

Ammattikorkeakouluille ja kansainvälisille yhteistyökumppaneille hyödyt ovat moninaiset. Korkeakoulujen välinen yhteistyö syventyy ja monipuolistuu. Kun mukaan otetaan niin kotimaassa kuin ulkomaillakin työelämä, se edistää korkeakoulujen ja työelämän välisiä yhteyksiä.

Master-koulutuksia on kehitettävä. Master-koulutusten toteutus monimuoto-opiskeluna ja nykyteknologian hyödyntäminen mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumattoman mahdollisuuden opiskella. Opiskelijoille on myös tärkeää saada mielekäs ja aito kokemus työkentelystä autenttisessa kansainvälisessä ja monikulttuurisessa ympäristössä. Tavoitteena pitäisi olla toimintamalli, joka mahdollistaa master-opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen kehittymisen ja sitä kautta kansainvälisten osaajien määrän lisääntymisen Suomessa vastaamaan globaalin työelämän haasteisiin.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki (932/2014)

Asetus ammattikorkeakouluista (1129/2014)

Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2016. Hallituksen julkaisusarja 10 /2015. Luettavissa: <http://minedu.fi/kv-linjaukset>

7.2 Aktiviteettimatkaileun koulutukset kansainvälisyyttä vahvistamassa Katri Takala, koulutuspäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Tämän artikkelin tavoitteena on tarkastella Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) liikunnan ja matkailun koulutuksia kansainvälisyyden näkökulmasta. Suuntaviivat kansainvälisyyden kehittämiseen tulevat KAMK '24 strategiasta, alueen tarpeista sekä työelämäselvityksestä. Järviluoman ja Takalan (2016) selvityksessä kysyttiin KAMKista liikunnan ja matkailun koulutuksesta valmistuneilta työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Kansainvälisyysosaaminen nousi yhdeksi keskeiseksi taidoksi varsinkin matkailun koulutuksesta valmistuneiden osalta.

Aktiviteettimatkaileun osaamisalue ja elämykselliset aktiviteetit

Kajaanin ammattikorkeakoulussa (KAMK) muodostettiin vuonna 2011 valtakunnallisesti ainutlaatuinen Aktiviteettimatkaileun osaamisalue, johon kuuluvat suomen- ja englanninkieliset liikunnan ja matkailun koulutukset. Aktiviteettimatkaileu käsitteenä tarkoittaa matkustamista, jonka keskeisimpänä motiivina on osallistua vähintään yhteen omatoimiseen tai ohjattuun liikunnalliseen aktiviteettiin, mutta aina siltä ei välttämättä edellytetä fyysistä rasittavuutta (Järviluoma, Keränen & Takala 2016, 6.)

Aktiviteettimatkaileun osaamisalueen vahvuusala on elämykselliset aktiviteetit, jonka keskiössä on taloudellisesti kannattavien palvelujen ja tuotteiden kehittäminen. Kansainvälisyys on tärkeää tässä kehittämisessä myös aluekehityksen näkökulmasta.

Kansainvälisyys tehdään yhdessä

Liikunnassa alkoi englanninkielinen koulutus vuonna 2009. Matkailussa toteutettiin englanninkielistä koulutusta pitkään, mutta koulutus oli muutaman vuoden tauolla. Syksyllä 2017 käynnistyy jälleen Tourism-koulutus ja se mahdollistaa hyvin kansainvälisyyteen panostamisen. Tämä tarkoittaa sitä, että suomen- ja englanninkielisiä ryhmiä integroidaan opinnoissa yhteen ja opiskelukielenä on kaikilla englanti. Lisäksi niin liikunnan kuin matkailunkin koulutuksen vahvuusalan mukaiset opintopolut Adventure ja Wellbeing Tourism ovat englanninkielellä. Adventure ja Wellbeing Tourism -opinnot ovat tarjolla myös Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoille.

Kansainvälisyydessä verkostoidutaan Lapin ammattikorkeakoulun kanssa myös siten, että KAMK tuottaa yhteiselle Digikampukselle Intercultural Communication -opintojakson. Digikampukselle on tarkoitus liittää verkkokursseja maailman eri korkeakoulujen tarjottimelta, mahdollisuudet ovat rajattomat. Lisäksi Kajaanin ja Lapin ammattikorkeakoulujen matkailun koulutukset toteuttavat Islannin kanssa yhteistyössä kesäopintoja vuonna 2018.

Liikunnan koulutus on verkostoitunut Hollannissa sijaitsevan Fontys-yliopiston kanssa toteuttamalla yhteisopetusta. Kansainvälisyydestä puhuttaessa unohtaa ei voi perinteisiä kansainvälistymisen keinoja: niin liikunnan kuin matkailunkin opiskelijat ovat innokkaita vaihtoon lähtijöitä. Myös KAMKin KV-viikko rakennetaan tulevaisuudessa siten, että se tuottaa aidosti opintopisteitä ja auttaa verkostoitumaan niin koulutuksen kuin TKI-toiminnan saralla.

Aluekehityksen näkökulmasta kansainvälisyys on keskiössä Kainuussa. Sotkamossa on alkanut laaja hanke kansainvälisyyden vahvistamiseksi. Esimerkiksi Vuokatin matkailun kasvu on taittunut, koska alueen matkailussa on keskitytty kotimaan markkinoihin. Kasvua haetaan nyt kansainvälisistä matkailijoista. Liikunnan ja matkailun koulutuksilla on hyvä mahdollisuus olla tukemassa matkailua alueella, esimerkiksi tuottamalla yhteistyössä elämyksellisten aktiviteettien palveluja ja tuotteita. Tämä palvelujen ja tuotteiden kehittäminen kytketään yhä voimakkaammin opintoihin.

Miten palvelujen ja tuotteiden kehittäminen sitten kytketään opintoihin? Keinoja ovat esimerkiksi vahvan yrittäjyyspolun tarjoaminen opiskelijoille yhteistyössä Liiketoiminta ja innovaatiot -osaamisalueen kanssa (poikkialaisuus), opiskelijan opintojen opinnollistaminen työelämään ja sen palvelujen kehittämiseen, osaamisalueen harjoitteluympäristö Myötä-tuulen tarjoama mahdollisuus opiskella yrittäjämäisesti sekä vahva verkostoituminen kansainvälisille kentille. Viimeiseen tarjoutuu mahdollisuus, paitsi koulutusyhteistyön kautta, myös TKI-toiminnan kautta. Liikunnassa ollaankin luomassa EU-tasolla ClusSport-alustaa, jossa luodaan hankkeita kunkin maan ja korkeakoulun alueen tarpeisiin. Teemoja ollaan tällä hetkellä muodostamassa. Pääteema istuu hyvin KAMK '24 strategiaan: älykkyys liikunnassa. Aktiviteettimatkailun osaamisalueen vasta avattu Älysali, joka on Exercame-peleihin keskittynyt ainutlaatuinen älykäs liikuntaympäristö, avaa mahdollisuuksia kehittää edelleen älykäs-teemaa liikunnassa.

Lopuksi

Koulutusten tulee tarjota mahdollisuuksia kansainvälisyyteen opintojen aikana. Se auttaa muodostamaan työelämässä tarvittavia verkostoja ja antaa mahdollisuuden tutustua erilaisiin kulttuureihin ja ihmisiin, voimaannuttaa. Se avaa ovia myös tulevaisuuden korkeakoululle. Aluekehityksen näkökulmasta, ja puhuttaessa liikunnasta ja matkailusta, kansainvälisyydellä on yhä kasvava merkitys. Tähän olemme panostamassa kasvattamalla kansainvälisyyttä kaikissa koulutuksissamme ja hakemalla kansainvälisiä verkostoja, jotka ovat halukkaita kansainvälistymään kanssamme.

Lähteet

Järviluoma, J., Keränen, M. & Takala, K. 2016. Mitä on aktiviteettimatkailu? Teoksessa K. Takala & J. Järviluoma (toim.) Aktiviteettimatkailu Kajaanin ammattikorkeakoulussa ja sen koulutuksista valmistuneiden seurantatutkimus. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B, Raportteja ja selvityksiä 50, 3–11.

Järviluoma, J. & Takala, K. 2016. Kajaanin ammattikorkeakoulusta valmistuneiden liikunnanohjaajien ja restonomien seurantatutkimus. Teoksessa K. Takala & J. Järviluoma, (toim.) Aktiviteettimatkailu Kajaanin ammattikorkeakoulussa ja sen koulutuksista valmistuneiden seurantatutkimus. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B, Raportteja ja selvityksiä 50, 18–53.

Esimerkkejä opiskelijoiden kansainvälist-y/ä-misestä Saimaan ammattikorkeakoulussa

- 8 Mistä suomalainen restonomiopiskelija saa kulttuuriosaamista?
Jaana Häkli, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu

Mistä suomalainen restonomiopiskelija saa kulttuuriosaamista?

Globalisaatio ja sen tuomat kansainväliset ongelmat, kansainvälinen kauppa, nopea tiedonvälitys digitalisoituneessa maailmassa ja globaalisti kasvava matkailu asettavat yritykset ja sen työntekijät haastavan tehtävän eteen. Enää ei riitä pelkästään oman maan tai edes maanosan olosuhteiden ja kuluttajien ymmärtäminen ja paikallisen kehityksen ennustaminen, vaan tarvitaan syvällistä tietoa monien eri alueiden kulttuureista ja tavoista. On ymmärrettävä kuluttajien elämäntapoja, makuja ja mieltymyksiä sekä esim. mikrokulttuureja, joita syntyy yli maantieteellisten rajojen esimerkiksi matkailijoiden mielenkiinnonkohteiden mukaan. Tätä syvällistä tietoa nimitetään kulttuuriosaamiseksi, joka on tärkeä kompetenssi monessa ammattikorkeakoulututkinnossa, kuten restonomitutkinnossa.

Yleensä ajatellaan, että vallitsevien kulttuurierojen tunnistaminen on tärkeää yrityksille, jotka sijoittavat toimipisteitä ja työntekijöitään vieraaseen kulttuuriin. Yhtä tärkeää on maahanmuuttajien kulttuurierojen tunnistaminen ja monikulttuuristen työpaikkojen ymmärrys Suomessa. Aikaisemmin itsestään selvinä pidetyt asiat muuttuvat nopeasti, sillä vaikutteet, uudet ideat ja innovaatiot liikkuvat rajoista piittaamatta. (Uusitalo 2009, 9, 19.)

Monessa ammattikorkeakoulussa, myös Saimaan AMKissa, kansainvälisyys on oppilaitoksen strategiassa ja siihen halutaan panostaa. Se nähdään oppilaitoksen kilpailuetuna, kuten yritys-elämässäkin. Kansainvälisyystilastojen tarkempi analyysi tuo kuitenkin esiin, että suomalaiset opiskelijat lähtevät vähemmän ulkomaille opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun kuin englanninkielisissä koulutusohjelmissa opiskelevat, joille vähintään 3 kk opiskeluvaihto tai harjoittelu ulkomailla on pakollinen osa opintoja. Saimaan ammattikorkeakoulun hotelli- ja ravintola-alan viimeisten viiden vuoden liikkuvuustilastojen tarkastelu osoittaa, että vuonna 2016 kaikista koulutusalan liikkuvuusluvuista kansainvälisen koulutusohjelman opiskelijat muodostivat 77 % lähtijöistä; kun taas suomenkielisen koulutusohjel-

man lähtijöitä oli 23 %. Vuonna 2015 tilanne oli suorastaan katastrofaalinen, sillä liikkuvuustilastojen lähtijöistä vain 14 % oli suomalaisia opiskelijoita, joille ulkomaanjakso ei ollut pakollinen osa opintoja. Vuoden 2014 vuosikerta oli ilmeisesti ymmärtänyt kansainvälistymisen ja kulttuuriosaamisen merkitykset, koska jopa 42 % lähtijöistä oli suomalaisia. Vuosien 2012 ja 2013 liikkuvuusluvut olivat samankaltaisia vuoden 2016 kanssa. Uskon, että insinöörikoulutuksessa luvut ovat vielä paljon karumpaa luettavaa.

Luultavasti Saimaan ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijoiden liikkuvuustilastot ovat hyvin yhteneväisiä muiden ammattikorkeakoulujen kanssa. Liikkuvuustilastojen analyysin ulkopuolelta täytyy todeta, että on myös hyvin tavanomaista, että kansainvälisen koulutusohjelman restonomiopiskelijat lähtevät vaihtoon useamman kerran opintojensa aikana, koska Saimaan ammattikorkeakoulussa kansainvälisten vaihtojen määrää ei ole rajoitettu. Kansainväliset opiskelijat haluavat työskennellä kansainvälisissä yrityksissä valmistumisensa jälkeen ja hyödyntävät korkeakoulumaailman mahdollisuuksia kansainvälistyä aivan toisella tavoin suomalaisiin opiskelijoihin verrattuna.

Liikkuvuustilastojen analyysin perusteella kyseenalaistan, kuinka tämä opetussuunnitelmiin kirjattu kulttuuriosaamisen kompetenssi saavutetaan, jos opiskelija suorittaa vain pakolliset kielten kurssit osana restonomiopintojaan eikä lähde opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Kuinka täyttyy opetusministerin teesi, jonka mukaan korkeakoulututkinnon edellytyksenä tulee olla kansainvälisyysjakso? (OAJ.)

Kaikissa restonomeja kouluttavissa ammattikorkeakouluissa esimerkiksi kulttuurien välisen viestinnän kurssi ei kuulu pakollisiin opintoihin. Koska näin ei ole, kuinka suomalaiset opiskelijat saadaan ymmärtämään, että suomalaisten luonteenpiirteelle tyypillinen tehtävään orientoituminen esim. liikeneuvotteluissa koetaan suhdetoiminnan laiminlyömisenä tai että suomalaisten hiljaisuutta ja vaatimattomuutta pidetään monissa kulttuureissa itsetuottamuksen puutteena ja jopa tyhmyytenä ja laiskuutena. Näitä asioita puolestaan opitaan syvällisesti usein kantapäähän kautta erityisesti ulkomailla tapahtuvan harjoittelun aikana. Harjoittelun ohjaajana voin todeta, että suomalaiset opiskelijat saavat eniten kritiikkiä esim. Välimeren maista siitä, että he eivät hymyile tai juttele tarpeeksi kollegoiden tai asiakkaiden kanssa. Tämä antaa heistä sen kuvan, että he ovat kylmiä asiakaspalvelijoita, jotka eivät välitä asiakkaistaan tai heidän palvelustaan tai että he eivät voi hyvin joko fyysisesti tai psyykkisesti. Mitä käy Suomen matkailun hyvälle nosteelle, jos ne tuhannet juuri nyt Lapissa matkailevat kiinalaiset päivittävät sosiaalisessa mediassa negatiivisia kommentteja suomalaisten palvelualltiudesta tai siitä, että suomalaisyrityksissä ei ymmärretä

kiinalaismatkailijoiden kulutuskäyttäytymistä ja heidän kulttuuristaan pohjautuvia käyttäytymiseroja? Digi- ja aikana yrityksen maine voi mennä silmänräpäyksessä. Globaalissa matkailuelinkeinossa on tärkeää tiedostaa kulttuurierot: on opittava välttämään käyttäytymistä, joka toisessa kulttuurissa koetaan epäkunnioittavana. On myös ymmärrettävä matkailijoiden mieltymyksiä, että heille voidaan tarjota positiivisia elämyksiä luovia palveluja.

Suomalaiset restonomiopiskelijat perustelevat Suomeen jäämistään sillä, että heille on tärkeää saada palkkaa harjoittelusta. Yhä enemmän määrin matkailu-, hotelli- ja ravintola-alalla vallitsee kuitenkin trendi, että alan yritykset ottavat opiskelijoita vain palkattomaan harjoitteluun yrityksen taloustilanteeseen vedoten. Monet erityisesti vain kesäsesongin ajan toimivat yritykset käytännössä katsoen operoivat palkattomien harjoittelijoiden varassa, eivätkä yritykset tunnu tuntevan minkäänlaisia omantunnon tuskia siitä, että liikevaihtoa syntyy, mutta palkkakulut ovat olemattomat. Voidaan mielestäni myös kysyä, miksi ihmeessä suomalaisopiskelijat jäävät ylipäättään Suomeen palkattomaan harjoitteluun. Erityisesti Euroopan lomakohteista on helposti saatavilla harjoittelupaikka, joka maksaa taskurahaa ja täyden ylläpidon varsinkin, kun opiskelija voi saada ulkomaiseen harjoitteluunsa tukea Erasmus+-ohjelmasta, eri säätiöiltä jne. Kaikki palkatonta harjoittelua Suomessa tekevät restonomiopiskelijat eivät suinkaan tee lakisääteistä anniskeluharjoittelua, vaan jäävät Suomeen muista syistä, joista suurin on se, ettei ulkomaille uskalleta lähteä. Suomalaisopiskelijat eivät näe, että vähäpalkkainen tai ilmainen työ ulkomailla näyttää hyvältä ansioluettelossa tai että sitä voidaan pitää investointina tulevaisuuteen.

Liikkuvuustilastojen analyysi voidaan kytkeä myös Kermanin (2016) tekemään opinnäytetyöhön, jossa hän tutki valtakunnallisella kyselyllä, millaisena restonomiopiskelijat näkevät kansainvälisen harjoittelun urakehityksen kannalta. Hän tutki vaihtoon lähdön motivaatiotekijöitä ja sitä, miten opiskelijat kokivat vaihdon vaikuttavan heidän tulevaisuuteensa ja urakehitykseensä työelämässä. Restonomiopiskelijoiden tärkeimmät motivaatiotekijät ulkomaille harjoitteluun lähdössä ovat ammatillisten taitojen parantaminen ja hauskan kokemuksen saaminen. Hieman yllättävää oli, että kielitaidon parantamista ei kukaan vastaajista nähnyt tärkeimpänä motivaatiotekijänä harjoitteluun lähdössä. (Kerman 2016, 32.) Tässä todentui, että opiskelijat kokevat englannin osaamisen nykytyöelämässä riittävän, eivätkä halua panostaa toisen vieraan kielen oppimiseen niin paljon, että pystyisivät käyttämään sitä myös alansa työtehtävissä.

Painotetaanko kuluttajakäyttäytymisen tuntemista ja kulttuuriosaamista tarpeeksi restonomiopiskelijoiden opetussuunnitelmissa? Ymmärtävätkö opiskelijat, kuinka tärkeää mo-

nipuolisen kielitaidon ja kulttuuriosaamisen hankkiminen on työelämän vaatimuksien valossa? Ymmärtävätkö he, että saksalaisille matkailijoille kohdennetussa markkinoinnissa ei voida käyttää samoja kikkoja kuin venäläismatkailijoiden kanssa? Valmistumisen jälkeen he tulevat työskentelemään alalla, jossa monet yritykset ovat kansainvälisiä ketjuja, asiakkaat ovat eri kulttuuritaustoista ja jossa kollegatkin saattavat olla maailman eri kolkista. Kulttuuriosaaminen puolestaan voi tuottaa yrityksille mahdollisuuden erottautua, ja se voi antaa kilpailuetua, jota muut eivät voi välittömästi matkia. Kulttuuriset tiedot ja taidot johtavat parempaan yrityskuvaan ja pysyvämpiin verkostosuhteisiin ja viime kädessä kannattavampaan taloudelliseen toimintaan, ainakin jos toimintaa arvioidaan pitkällä aikavälillä (Uusitalo 2009, 9).

Vaikka liikkuvuustilastojen tarkempi analyysi ei aina kestä päivänvaloa, on olemassa kuitenkin tutkimustuloksia, jotka osoittavat, että ammattikorkeakoulujen panostukset kansainvälisyyteen kannattavat. Vaikka Kermanin tutkimuksessa (2016) kielitaito ja kulttuuriosaaminen eivät korostuneetkaan motivaatiotekijöinä ulkomaille harjoitteluun lähdössä, kuitenkin 92 % vastaajista koki, että he saivat enemmän harjoittelustaan ulkomailla verrattuna harjoitteluun harjoittelusta Suomessa. Ulkomaaharjoittelun jälkeen 88 % vastaajista koki myös, että heidän kulttuuriosaamisensa oli karttunut ja 80 % koki, että heidän kielitaitonsa oli parantunut harjoittelun aikana. (Kerman 2016, 32–34.)

Suomalaisten opiskelijoiden kansainvälistäminen on siis edelleen haaste ammattikorkeakouluille. Kotikansainvälistymistä tapahtuu kansainvälisten koulutusohjelmien ja niiden opiskelijoiden myötä, mutta suomalaisten restonomiopiskelijoiden kansainvälistämisessä on työsarkaa. Monet ammattikorkeakoulut, Saimaan AMK, ovat erittäin hyviä kansainvälisessä toiminnassaan, mutta ne voisivat olla siinä myös paljon parempia.

Lähteet:

Kerman, R. (2016). Placement Abroad in Career Development of

Bachelor Degree Students in Tourism and Hospitality. Opinnäytetyö. Saimaan ammattikorkeakoulu.

OAJ. Erasmus-vaihto on menestystarina. http://www.oaj.fi/cs/oaj/Uutiset?contentID=1408919250331&page_name=Erasmusvaihto+on+menestystarina. Luettu 9.5.2017.

Uusitalo, L. (2009). Kulttuuriosaaminen. Tietotalouden taitolaji. Gaudeamus Helsinki University Press.

9 Voiko opiskelijaryhmällä mallintaa kiinalaisturisteja?
Anu Nuutinen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu

Kansainvälisiä matkailijoita houkutellaan Saimaan alueelle yhä enenevässä määrin. Yhtenä potentiaalisena ryhmänä nähdään kiinalaiset. Kelpaako suomalaisen suunnittelema palvelu aasialaisille? Entä toimiiko ajateltu toteutus tositilanteessa? Asiakkaat jakavat kokemuksiaan sosiaalisessa mediassa niin hyvässä kuin pahassa, ja moni matka tehdään – tai jätetään tekemättä – toisten kirjoittamien arvioiden perusteella. Kun todellinen asiakas on saatu paikalle, hyvän kokemuksen mahdollisuutta ei kannata hukata.

Miten onnistunutta kokemusta voitaisiin varmistaa ennalta? Etelä-Karjalassa matkailuyrityksille on tarjottu mahdollisuutta testata suunnitteilla olevia palveluitaan tai digitarjontaan kansainvälisten opiskelijaryhmien avulla, mutta opiskelijoiden taustat eivät täysin vastaa yritysten kohderyhmiä. Voiko esimerkiksi 19-vuotias vietnamilainen tietää tai kuvitella, mitä varallisuustasoltaan ja kokemuspohjaltaan erilainen kiinalaisturisti ajattelee?

Villa Lummelahden uuden palveluidean testauksessa opiskelijoilta pyydettiin arvioinnit sekä omana itsenään, että oletuksella, että kuuluisivat kiinalaisturistiryhmään, joka on jo päättänyt vieraila Suomessa. Vaikka opiskelijat olivat ennen arviointityötä perehtyneet kiinalaismatkailijoiden tyypillisimpiin piirteisiin ja vaatimuksiin, yksittäisiä huomioita lukuun ottamatta arviot poikkesivat toisistaan vain hieman. Eläytyminen toisen rooliin on hankalaa. Onko yrityksille tarjottu opiskelija-apu siis turhaa?

Opiskelijatöiden tulokset ovat osoittaneet, että matkailuyritysyhteis-työn tavoitteita ja jopa ajattelutapaa on syytä muuttaa. Vastikään Suomeen saapunut havainnoi asioita, joihin suomalainen ei luultavasti kiinnitä huomiota. Hyödynnetään näitä. Paikka- ja palvelusidonnaisessa arviossa kansainväliset opiskelijat voivat osoittaa tilanteita, joihin tarvitaan lisää opastusta tai tietoa sekä asioita, jotka ovat uusia ja siten kiinnostavia. Kuinka moni suomalainen ihmettelee varaavaa takkaa tai vuodesohvaa? Tarinallistaminen voi onnistua hyvin, jos kohde on valmiiksi ulkomaalaisia kiinnostava. Esimerkkivierailulla vinttikomeroesta esitettiin niin monia kysymyksiä, että sen ympärille voisi jatkossa kehittää mieleen jäävän tarinan. Löytyikö vinttikomeron avain? Entä näkyikö ihmisiltä piiloutuvasta mökkitontusta vilahdus?

Suomeen tulevan koko kokemuspohjakin voi olla täysin suomalaisesta ajattelumaailmasta poikkeava, kuten seuraava suomennettu lainaus osoittaa: ”Kesä on edustanut minulle maailman ikävimpiä asioita. Se on kuuma, märkä, likainen, ärsyttävä. Siten, ennen kuin tulin tänne, minä, kaikki ystäväni ja perheeni olimme innoissamme talvesta. Nyt luetuani kesästä haluan todellakin kokea kesän.” Kansainvälisten opiskelijoiden havainnoista voi ammentaa ymmärrystä tuoda esille ja korostaa asioita, jotka suomalaiselle voivat olla itsestäänselvyyksiä. Suremme usein, että Suomen suvi ei ole kuuma, aina ei edes lämmin. Pitäisikö keskittyä korostamaan vahvuuksia: kesän raikkautta ja puhtautta? Lisätään niihin vielä marjat ja muut luonnonantimet, jotka usein mainitaan kansainvälisten opiskelijoiden töissä. Lähituottajan marjamehu kirvoitti kehuja opiskelijaryhmältä – miten mukava kontrasti lämmin mehu olikaan kylmäksi koetussa säässä!

Entäpä elämykset, joita matkailuyritykset voisivat tarjota? Suomalaiselle tavallinen asia voi jollekin toiselle olla uutta ja ihmeellistä: ”Ehdottomasti! Harvalla on elämässään mahdollisuus päästä kokemaan tällaista.” Tämä ja vastaavaa palautetta tuli, kun Tourism and Hospitality Management -koulutuksen opiskelijat pääsivät kokeilemaan soutamista kiinalaisille suunnatun palvelun kenttätoteutuksessa.

Saimaan AMKissa, DIVE-hankkeessa tehdyt, eri kursseihin sidotut opiskelijatyöt ovat osoittaneet, että ulkomaalaisopiskelijoita kannattaa hyödyntää erityisesti virheellisten ennakkokäsitysten ja tiedon puutteiden havainnoimisessa. Jos metsäretkellä odottaa näkevänsä paljon eläimiä ja kuulevansa niiden ääntelyä, hiljainen metsä itsessään on tylsä ja siten turha kokemus. Jos ajomatkalle lähtevä odottaa näkevänsä paljon, asumaton tyhjiys, metsät ja järvet voivat olla pettymys. Näin kävi useammalle vietnamilaisopiskelijalle. Toisaalta opiskelijat osaavat myös antaa kehitysideoita. Entäpä, jos bussimatka viritettäisiin jo ennalta rauhalliseksi ja rentouttavaksi taustamusiikkia myöten, kuten eräs opiskelija ehdotti. Eivätkö värit olekin harmonisia ja ihmisettömyys anna tilaa ajatuksille ja vain olemiselle? Kohokohtia saadaan ennalta suunnitelluista kuvauksellisista pysähdyspaikoista. Ehkä jokunen kuva päättyy sosiaaliseen mediaan lisäämään tietoisuutta Suomesta.

Kansainvälinen opiskelijaryhmä – oli se kuinka aasialaispainotteinen tahansa – ei vastaa kiinalaisturisteja. Toisaalta tuskin löytyy kiinalaista, joka voisi edustaa kaikkia maalaisiaan. Hyväksytään tämä ja keskitytään kohtauttamaan paikallisia yrityksiä ja alueelle tulleita kansainvälisiä opiskelijoita. Hyöty on parhaimmillaan enemmän kuin molemminpuolista.

10 Ammattitaitoa hakemassa Euroopassa – opiskelijoiden kokemuksia Erasmus+ -harjoitteluvaihtoista

Maarit Astikainen, kansainvälisten palveluiden sihteeri, Saimaan ammattikorkeakoulu

Saimaan ammattikorkeakoulu on ollut jo vuosia kärkikastia, mitä tulee opiskelijoiden kansainväliseen liikkuvuuteen opintojen aikana. Opiskelijat ovat olleet innokkaita lähtemään ulkomaille niin vaihto-opintojen kuin opintoihin kuuluvan harjoittelunkin puitteissa. CIMOn julkaisemassa raportissa (Garam 2016, 14) käy ilmi, että Saimaan ammattikorkeakoulusta yli 3 kuukauden vaihtojaksolla oli ollut 34 prosenttia opiskelijoista, kun vaihdot suhteutettiin vuonna 2015 tutkinnon suorittaneisiin. Luku on suurin verrattaessa kaikkia suomalaisia ammattikorkeakouluja. Lukumäärällisesti pitkiä harjoitteluvaihtoja sekä vuonna 2015 että 2016 on ollut 145. Tässä artikkelissa paneudun Erasmus+-vaihto-ohjelman kautta tehtyihin harjoitteluvaihtoihin.

Lukuvuonna 2015–2016 Saimiasta lähti yhteensä 47 opiskelijaa Erasmus+-ohjelman kautta harjoitteluvaihtoon. Erasmus-harjoitteluvaihdot edustavat siten noin yhtä kolmasosaa Saimaan ammattikorkeakouluissa suoritetuista yli 3 kuukauden mittaisista vaihdoista. Suurin osa Saimian vaihdoista suuntautuu Euroopan ulkopuolelle. Tätä selittää osaltaan se, että kansainvälisistä tutkinto-opiskelijoista merkittävä osa tulee Venäjältä ja Vietnamista, jolloin useat näistä opiskelijoista ovat lähteneet suorittamaan harjoitteluaan kotimaahansa. Kaikki Erasmus+-vaihdoissa olleet antavat sähköisen palautteen, Erasmus+ participant report'n, jakson päätyttyä. Palautteet menevät Euroopan komission käyttöön, mutta myös korkeakouluilla itsellään on mahdollisuus käyttää palautteita toimintansa kehittämisessä. Tässä artikkelissa on käytetty hyväksi tätä kautta kerättyjä palautteja tilastotietoja. Lisäksi kaudella 2015–2016 Erasmus+-harjoitteluvaihdon opiskelijoille lähetettiin sähköpostitse pyyntö vastata muutama kysymykseen vaihdosta. Myös näitä kommentteja esitellään tässä artikkelissa.

Harjoittelukohteet

Suosituin harjoittelukohde Erasmus+ 2015–2016-kaudella oli Espanja, jossa harjoittelussa oli peräti 30 opiskelijaa. Määrä on lähes kaksi kolmasosaa (64 %) koko joukosta. Toiseksi suosituin kohde oli Ruotsi (4 opiskelijaa) ja kolmatta sijaa piti Unkari (3 opiskeli-

jaa). Myös Alankomaissa, Belgiassa, Italiassa, Kreikassa, Kroatiassa, Liettuassa, Puolassa ja Virossa oli vähintään yksi harjoittelija kyseisellä kaudella. Harjoittelun keskimääräinen kesto oli 94 päivää. Pääsääntöisesti opiskelijat lähtivät 3 kk:n mittaiseen harjoitteluun, jonka aikana heille kertyi 15 opintopistettä joko perus- tai ammattiharjoittelua.

Palautteista oli mielenkiintoista lukea syitä, miksi kyseinen harjoittelupaikka oli valikoitunut. Kaikista tärkeimmäksi syyksi 17 opiskelijaa ilmoitti harjoittelupaikan työtarjouksen. Suurin syy ulkomaille lähtöön on siis harjoittelun sisältö ja ulkomaille todella halutaan lähteä saamaan kokemusta, mutta heti sisällöllisten seikkojen jälkeen lähes yhtä vahvana tekijänä nousi harjoittelupaikan sijainti.

International Business -koulutuksessa opiskelevan Ella Minina edustaa hyvin tyypillistä Erasmus+-harjoitteluvaihtoon lähtevää opiskelijaa: hän oli 3 kuukautta Espanjassa harjoittelussa ja sai harjoittelustaan 15 opintopistettä. Minina kertoo, että suurin syy lähteä harjoitteluun Suomen ulkopuolelle oli tutustua espanjalaiseen kulttuuriin ja mentaliteettiin sekä parantaa kielitaitoaan.

Ammatilliset hyödyt

Kyselyyn vastanneista 80 prosenttia ilmoitti, että harjoittelun työtehtävät olivat relevantteja suhteessa suoritettavaan tutkintoon. Loput 20 prosenttia vastasivat, että tehtävät olivat relevantteja, mutta eivät kaikilta osin.

Ulla Ström-Lohi hoitotyön koulutuksesta suoritti harjoitteluaan Espanjassa Marbellassa plastiikkakirurgiaan erikoistuneessa sairaalassa. ”Käytin sekä englantia että espanjaa, ja molempien kielten taito karttui harjoittelun aikana. Plastiikkakirurgit puhuivat englantia, heitä oli useista eri maista. Hoitajat puolestaan olivat espanjalaisia”, toteaa Ström-Lohi.

Harjoittelun aikana Ström-Lohi oppi paljon uutta plastiikkakirurgiasta sekä eri ihonhoitomenetelmistä. Hän kertoo tekevänsä samanlaisia hoitoja nykyään paljon. Parasta asiaa kysyttäessä harjoittelussa hän toteaaakin, että uusien metodien oppiminen oli ehdottomasti parasta sen lisäksi, että harjoittelun sai suorittaa Espanjassa. ”Huonointa asiaa harjoittelussa ei ollut laisinkaan”, kertoo Ström-Lohi.

Erasmus+-palautekyselyssä opiskelijat arvioivat tiettyjen taitojen kehitystä vaihdon aikana sekä sitä, mikä merkitys vaihdolla ylipäätään on ollut mm. oman urakehityksen osalta. Yli

90 prosenttia opiskelijoista oli hyvin paljon samaa mieltä tai lähes samaa mieltä joidenkin taitojen kehittymisestä vaihdon aikana. Näitä olivat kyky sopeutua uusiin tilanteisiin (96 %), avarakatseisuus ja kiinnostus uusien haasteiden kohtaan (94 %) sekä yhteistyö eri kulttuuritaustoista tulevien ihmisten kanssa (91 %). Opiskelijoista 91 prosenttia oli myös sitä mieltä, että harjoitteluvaihdon myötä heillä on paremmat mahdollisuudet saada tulevaisuudessa uusi tai parempi työpaikka.

Lopuksi

Palautteista oli ilahduttavaa huomata, että opiskelijoiden tyytyväisyys vaihtoon oli korkealla tasolla: Kaikki kyselyyn vastanneet olivat vähintään melko tyytyväisiä harjoitteluunsa, ja jopa 59 prosenttia heistä ilmoitti olevansa erittäin tyytyväinen jaksoon. Anna Nikitina englanninkielisestä Mechanical Engineering and Production Technology -koulutuksesta oli Belgiassa Erasmus+-harjoittelussa. Hän kommentoi vaihtoaan seuraavasti: ”Parasta harjoittelussa ulkomailla on se, että on mahdollisuus matkustella ja oppia uudesta kulttuurista, saada arvokasta kokemusta kansainvälisestä työympäristöstä, verkostoitua ulkomailla ja saada kontakteja, jotka voivat olla todella arvokkaita tulevaisuudessa. Vaikeinta vaihdossa oli selättää kielivaikkeudet ja löytää niitä kontakteja alussa. Mutta on tärkeää muistaa, että tulee sietää kulttuurieroja. Ne ovat oikeastaan enemmän haasteita, jotka tulee ratkoa kuin vaikeuksia matkan varrella. Se on osa ulkomailla olon ihanuutta ja kokemuksesta tulee nauttia täysillä”, Nikitina päättää.

Saimaan ammattikorkeakoulun strategiassa on tavoitteena olla Suomen kansainvälinen korkeakoulu vuoteen 2025 mennessä. Yksi mittari tässä on muun muassa opiskelijoiden suorittamat harjoittelut ulkomailla. Kun kuljemme kohti kyseistä tavoitetta, on rohkaisevaa lukea opiskelijoiden tyytyväisyydestä Erasmus+-vaihtoihin. Opiskelijoiden motivointi ja kannustaminen ulkomaille lähtemiseen on sitä helpompaa, mitä myönteisempiä kokemuksia aiemmilta opiskelijoilta on ollut. Niitä voimme myös hyödyntää vaihto-opiskelujen markkinoinnissa.

Lähteet

Garam, I. 2016. Tietoa ja tilastoja -raportit 4/2016: Korkeakouluopiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus Suomessa 2015: ulkomaan-jaksot. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO.

11 Näkökulmia kansainvälisten opiskelijoiden tutorointiin

Saara Heikkonen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu

Lisääntyvä kansainvälisten opiskelijoiden määrä tuo haasteita opiskelijoiden ohjaukseen. Ammattikorkeakoulujen kansainväliset opiskelijat voivat olla ulkomaisia tutkinto- tai vaihto-opiskelijoita, jotka tulevat opiskelijavaihtoon tietyksi ajaksi. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen aiheuttaa monenlaisia ohjaustarpeita ja tutoropettajan pitäisi olla tietoinen kulttuurieroista ja monikulttuurisista ohjauskäytänteistä. Monikulttuurisuuden ja uuden ympäristön aiheuttamat haasteet tulisi pyrkiä huomioimaan opintojen ohjauksessa.

Tässä artikkelissa esitellään ensin monikulttuurisen ohjauksen erityispiirteitä ja sen jälkeen kerrotaan Saimaan ammattikorkeakoulun kansainvälisten opiskelijoiden tutoroinnin käytännön kokemuksista haastattelujen perusteella. Lopuksi pohditaan kansainvälisten opiskelijoiden ohjauksen tulevaisuuden kehittämiskohteita.

Monikulttuurisen ohjauksen erityispiirteitä

Monikulttuurinen ohjaus on muodostunut yhdeksi ajankohtaisimmaksi ohjausalan haasteeksi kasvaneen maahanmuuton ja yhteiskuntien moniarvoistumisen myötä. Erilaisten kulttuurien ja maailmankatsomusten kohtaaminen on oppilaitoksissa ja muissa organisaatioissa päivittäinen haaste, johon vastaaminen edellyttää riittävää perehtymistä monikulttuurisuuteen ja monikulttuurisen ohjauksen perusteisiin. (Lairio, Leino, 2007.)

Monikulttuurisen ohjauksen kompetensseja ovat monikulttuurinen tietoisuus, kulttuurierojen tuntemus ja monikulttuuriset ohjauskäytänteet. Kulttuurierojen tuntemus on keskeinen lähtökohta monikulttuurisessa ohjauksessa, ja sen tavoitteena on ohjaajan ymmärrys kulttuurisesti erilaisen ohjattavan maailmankatsomuksesta. Ohjaajalla tulisi olla tietoa ohjattavan tyypillisestä käyttäytymisestä, odotuksista, normeista, asenteista ja arvostuksista. Ohjauksessa pitäisi ottaa huomioon kulttuurien välisiä viestintäeroja, jotka liittyvät esimerkiksi ilmeillä, eleillä, kehon asennolla ja fyysisellä etäisyydellä viestimiseen, fyysisen kontaktin merkitykseen sekä katsekontaktin tärkeyteen. Ohjauksessa tarvitaan tietoa ohjausmenetelmien kulttuurisidonnaisuudesta sekä taitoa soveltaa ohjattavan kulttuuritaustaan sopivia toimintaperiaatteita ja -menetelmiä. (Lairio, Nissilä, Puukari ym. 2001.)

Käytännön ohjaustilanteissa lisähaasteita voi aiheutua kieliongelmistä. Kun sekä ohjaaja että ohjattava puhuvat muuta kuin omaa äidinkieltään, on väärinymmärryksen vaara olemassa. Ilmeet ja eleet voivat merkitä eri asioita eri kulttuureissa. Opiskelukulttuuri ja opiskelumenetelmät saattavat myös olla erilaisia kuin Suomessa, mikä voi aiheuttaa vaikeuksia suomalaisen opiskelukulttuurin omaksumisessa. Ulkomaiset opiskelijat ovat saattaneet tottua ohjatumpaan opiskelutyyliin ja kokevat valinnan vapauden ja joustavuuden sekavana. Osa taas kokee ongelmaksi tiimityöskentelyn ja aikataulutetun opiskeluprosessin. Suomen epämuodolliset ja välittömät suhteet opettajiin koetaan kuitenkin yleensä myönteisinä. (Valjus, Nirvi, 2005.)

Kansainvälisten opiskelijoiden tutorointi Saimaan ammattikorkeakoulussa

Saimaan ammattikorkeakoulussa jokaiselle opiskelijaryhmälle nimetään oma tutoropettaja, jolla on monia eri tehtäviä ja jonka puoleen opiskelija voi kääntyä opintoihin liittyvissä asioissa. Tutoroinnin tavoitteena on tukea opiskelijan ammatillista kasvua ja asiantuntijaksi kehittymistä koko opintojen ajan. Monikulttuuristen ja kansainvälisten opiskelijaryhmien tutorointi tuo omat haasteensa opiskelijoiden ohjaukseen. Saimaan ammattikorkeakoulun tutoropettajan käsikirjassa korostetaan, että kansainvälisten ryhmien tutoropettajien on huomioitava uuden toimintaympäristön haasteet ja pyrittävä madaltamaan niitä ohjaamalla opiskelija kansainvälistä tukea antavien palvelujen piiriin (Tutoropettajan käsikirja, Saimaan ammattikorkeakoulu, 2016).

Saimaan ammattikorkeakoulun lehtori Jaana Tanhuanpää on toiminut yhteensä kolmen eri kansainvälisen ryhmän tutoropettajana. Tällä hetkellä hänellä on tutoroitavana syksyllä 2015 aloittanut International Business -ryhmä. Tanhuanpään mukaan kansainvälisissä ryhmissä saattaa olla suomalaisten opiskelijoiden lisäksi jopa yhdeksän eri kansallisuuden opiskelijoita. Alkuvuosina Saimaan ammattikorkeakoulun kansainvälisille ryhmille nimettiin kaksi tutoropettajaa, joista toinen oli aina mies ja toinen nainen. Taustalla oli ajatus, etteivät kaikki eri kulttuureista tulevat opiskelijat halua tai voi hoitaa henkilökohtaisia asioitaan eri sukupuolta olevan tutorin kanssa. Myöhemmin tämä järjestely todettiin tarpeettomaksi. Tanhuanpää on toiminut joskus myös pelkästään suomalaisten opiskelijaryhmien ohjaajana ja hänen mukaansa kansainvälisten ryhmien ohjaaminen vaatii opettajalta enemmän aikaa. Kansainväliset opiskelijat ovat kaukana kodista ja läheisistä, ja uuteen maahan ja kulttuurin tottuminen eivät tapahdu hetkessä. Opiskelijoiden kanssa pitää usein käydä läpi aivan perusasioita, kuten että hanavettä voi Suomessa juoda ja opettajille uskaltaa puhua. (Tanhuanpää 2016.)

Kansainvälisen ryhmien tutoroinnin haasteiksi Tanhuanpää mainitsee Suomen pelisääntöjen opettamisen ja suomalaiseseen työmoraaliin opastamisen. Myös kielitaito aiheuttaa haasteita joillekin opiskelijoille. Tanhuanpään mielestä olisi hyvä, jos uusille kansainvälisten ryhmien tutoropettajille järjestettäisiin koulutusta vieraista kulttuureista. (Tanhuanpää 2016.)

Vieraassa kieliympäristössä opiskelijana

International Business -ryhmän opiskelija Ella Minina muutti Pietarista Suomeen ja aloitti opiskelun Saimaan ammattikorkeakoulussa syksyllä 2015. Minina oli matkustellut aikaisemmin perheensä kanssa Suomessa, mutta opiskelun aloittaminen tuntui silti jännittävältä ja hieman pelottavalta, koska hän ei tuntenut ketään ennestään ja oli ensimmäistä kertaa erossa perheestään. Uusille opiskelijoille järjestetään opintojen alussa orientaatioviikko, mitä Minina piti hyvänä asiana. Orientaatioviikon aikana opiskelijat saivat paljon tietoa opiskelusta Saimaan ammattikorkeakoulussa ja suurin jännitys hävisi. Viikon aikana Minina tutustui kouluun ja omaan ryhmäänsä ja löysi myös ystäviä. (Minina 2016.)

Mininan mukaan haastavinta opiskelun alussa olivat kaikki erilaiset opiskeluun liittyvät tietojärjestelmät, joita Venäjällä ei niin paljon ole. Myös jotkut oppiaineet ovat olleet hankalampia kuin toiset, mutta positiivinen asenne on auttanut opiskelussa. Mininan mielestä positiivinen asenne yleensäkin helpottaa huomattavasti ulkomailla opiskelua. Mininan mielestä tutoropettajan tunteja voisi olla enemmänkin, koska samalla näkisi omaa ryhmää useammin. Käytännön asiat ovat kuitenkin hoituneet hyvin, koska tutoropettaja on helposti tavoitettavissa sähköpostitse. Mininan mukaan opettajilta saa hyvin apua ja opettajat vastaavat sähköpostiviesteihin nopeasti. Yllättävää Mininan mielestä oli se, että opettajille voi jopa soittaa. (Minina 2016.)

Kieliongelmia ja sopeutumisvaikeuksia

Saimaan ammattikorkeakoulun lehtori Heli Korpinen toimii kv-koordinaattorina ja vaihto-opiskelijoiden tutoropettajana. Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouteen saapuu vuosittain 70–100 vaihto-opiskelijaa, joista suurin osa on vain yhden lukukauden Suomessa. Osa vaihto-opiskelijoista on koko vuoden ja osa palaa myöhemmin suorittamaan kaksois-tutkintoa. Vaihto-opiskelijat opiskelevat pääsääntöisesti 2.–3. vuoden International Business opiskelijoiden kanssa samoissa ryhmissä, mutta vaihto-opiskelijoita pyritään saa-

maan myös suomenkielisten liiketalouden ryhmien niille opintojaksoille, jotka toteutetaan englannin kielellä. Korpisen mielestä vaihto-opiskelijoiden tutorointi on joskus vaativaa, koska he tulevat opiskelemaan ilman pääsykokeita tai kielitaitotestejä. Kieliongelmiensa taakse joillekin opiskelijoille kertyy vain vähän suorituksia ja jotkut vaihto-opiskelijoista jopa lähtevät opintojaksoilta alun jälkeen. Myös Suomen ilmasto, pimeys ja kylmyys saattavat hankaloittaa sopeutumista. Monet vaihto-opiskelijat liikkuvat omissa porukoissaan ja voi olla haastavaa saada suomalaiset opiskelijat tekemisiin heidän kanssaan. Vaihto-opiskelijoiden opintojen etenemisen seurannassa on myös haasteita, koska opintojaksojen arvioinnit tulevat usein vasta siinä vaiheessa, kun opiskelijat ovat lähtemässä takaisin kotimaahansa. (Korpinen 2016.)

Heli Korpinen pitää vaihto-opiskelijoille säännöllisesti tutor-tunteja ja on perustanut heille Facebook-ryhmän tiedottamista ja yhteydenpitoa varten. Jatkossa vaihto-opiskelijoiden tutorointia voisi kehittää lisäämällä yhteistyötä muiden tahojen, kuten esimerkiksi seurakunnan, kanssa. Korpisen mielestä olisi hyvä, jos vaihto-opiskelijoille olisi valmiina tapahtumakalenteri, josta näkisi etukäteen koko lukukauden kaikki ulkomaisille opiskelijoille suunnatut tapahtumat. (Korpinen 2016.)

Kansainvälisten opiskelijoiden tutoroinnin kehittäminen

Monikulttuurisissa ohjauskäytännöissä kulttuurierojen tuntemus on tärkeä lähtökohta, kun pyritään kehittämään sopivia ohjausmenetelmiä. Ohjaajan tulisi tuntea muiden kulttuurien tapoja, olettamuksia ja odotuksia. Ohjaajan pitäisi myös pohtia, miten hänen oma toimintansa vaikuttaa ohjausprosessiin. Kansainvälisten opiskelijoiden tutorointia voi kehittää järjestämällä tutoropettajille monikulttuuriseen ohjaukseen liittyvää koulutusta. Kulttuurin huomioon ottaminen käytännön ohjaustyössä on kuitenkin joskus vaikeaa, koska ohjaajien työaika ei välttämättä riitä ohjattavien kulttuuriin tutustumiseen. Ulkomaisten opiskelijoiden ohjaus vaatii usein aikaa enemmän kuin suomalaisten opiskelijoiden ohjaus ja varsinkin opintojen alkuvaiheessa opiskelijoiden kanssa pitää käydä läpi aivan perusasioita.

Vaihto-opiskelijoiden tutorointia voi kehittää lisäämällä yhteistyötä erilaisten verkostojen ja muiden asiantuntijatahojen kanssa. Vaihto-opiskelijat tulevat Suomeen vain vähäksi aikaa ja olisi hyvä, jos heille laadittaisiin tapahtumakalenteri, josta he näkisivät heti Saimaan ammattikorkeakouluun saavuttuaan kerralla koko lukukauden kaikki ulkomaisille opiskelijoille suunnatut tapahtumat.

Lähteet

Korpinen, H. 2016. Saimaan ammattikorkeakoulu, KV-koordinaattori, haastattelu, 1.9.2016

Lairio, M., Leino L. 2007. Moninaisuutta arvostava ohjaus – Näkö-kulmia opinto-ohjaajan työhön ja koulutukseen. Teoksessa Taajamo, M. ja Puukari, S. (toim.), Monikulttuurisuus ja moniammatillisuus ohjaus- ja neuvontatyössä. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto

Lairio, M., Nissilä, P., Puukari, S. ja Varis, E. 2001. Opinto-ohjaajat monikulttuurisuuden ja maahanmuuttajien tukijoina. Teoksessa Lairio M. ja Puukari S. (toim.), Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta identiteettiä etsimässä. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto

Minina, E. 2016, Saimaan ammattikorkeakoulu, opiskelija, haastattelu, 3.10.2016

Saimaan ammattikorkeakoulu, 2016. Tutoropettajan käsikirja

Tanhuanpää, J. 2016, Saimaan ammattikorkeakoulu, Lehtori, haastattelu, 25.8.2016

Valjus, S., Nirvi M. 2005. Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien kotouttamista tukeva koulutus Suomessa. Suomen kesäyliopistot ry.

Verkostoitumistapaamisia ja symposiumeja

- 12 Kansainvälinen viikko KAMKin kansainvälisyyden edistäjänä
Meira Kaikkonen, KV-päällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Kajaanin ammattikorkeakoulussa järjestettiin kansainvälinen viikko ensimmäisen kerran vuonna 2012: 2017 viikko oli neljäs. Taustalla on pyrkimys keskittää pääosa yhteistyökorkeakoulujen opetus- ja asiantuntijavaihtoista samalle viikolle ja tarjota monipuolista ohjelmaa osallistujille²⁴. Osallistujamäärä on noussut alkuvuosien vajaasta 30:een tämän päivän liki 40:een.



KV-viikon tavoitteena on tukea opiskelijoiden ja henkilöstön kotikansainvälistymistä, tarjota opettajille ja asiantuntijahenkilöstölle mahdollisuus tavata ja verkostoitua yhteistyökorkeakoulujen kollegojen kanssa, tukea kansainvälisiä vaihtoja, suunnitella yhteisiä opintojaksoja sekä hankkeita. Viikko tarjoaa osallistujille myös mahdollisuuden tutustua eri puolelta maailmaa tuleviin kollegoihin.



KAMKin KV-viikon suunnittelussa ja toteutuksessa on alusta lähtien ollut mukana joukko opiskelijoita. Viikon ohjelmien toteutusta on integroitu osaksi opiskelijoiden opintojaksoja ja sen suunnittelu ja toteutus



²⁴ Kansainvälisyys on merkittävässä roolissa Kajaanin ammattikorkeakoulun strategiassa. Yhteistyökorkeakoulujen kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on paitsi KAMKin strategian edistäminen mutta myös kunkin koulutuksen ja eri yksiköiden kansainvälistymisen tukeminen. Yhteistyökorkeakouluja KAMKilla on reilut sata lähes viidessäkymmenessä eri maassa.

on tehty projektiopintoina, tiiviissä yhteistyössä KAMKin KV-tiimin kanssa. Virallisen ohjelman lisäksi vieraat tutustuvat viikon aikana suomalaiseen ruokakulttuuriin ja talviaktiiviteetteihin, kuten lumikenkäilyyn, avantouintiin sekä husky-safariin. Vuonna 2018 vieraat pääsivät osallistumaan myös älysalin avajaisiin.

Opettajavaihtoista intensiivikursseiksi

Keskittämällä pääosa lukuvuoden opettajavaihtoista KV-viikolle päästään lähemmäksi opettajavaihdon peruseriaatteetta, johon kuuluu se, että annettu opetus vastaanottavassa korkeakoulussa on erottamaton osa vastaanottavan korkeakoulun opetusohjelmaa. Kun kukin koulutus määrittelee omat tavoitteensa KV-viikolle, saadaan saapuvien opettajien luentojen aihepiirit sovitettua tavoitteisiin.

Vuodesta 2016 alkaen KV-viikoilla on myös ollut KAMKin strategiaa tukeva teema, jonka ympärille viikon yhteistä ohjelmaa ja työpajoja on rakennettu. Vuonna 2016 viikon teemana oli KAMK's cooperation with the Kainuu region working life. Aamuisin KV-vierailla oli mahdollisuus kuunnella yritysesittelyitä. Tämän lisäksi KV-vieraat osallistuvat järjestetyille yrityssensseille, jossa heillä oli mahdollisuus tavata työelämän edustajia.

Vuonna 2017 KV-viikon teemat ja opetusaiheet liittyivät elämyksellisiin aktiviteetteihin, virtuaalitodellisuuteen, uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin sekä robotiikkaan. Tämän lisäksi vieraille tarjottiin mahdollisuutta osallistua työpajoihin, jotka liittyivät koulutusvientiin, elinikäiseen oppimiseen, simulaatio-opetukseen ja TKI-toimintaan.



Time	Mon 20.2.2017	Tue 21.2.2017	Wed 22.2.2017	Thu 23.2.2017	Fri 24.2.2017
	Transportation Scandic at 8:30, Valjus at 8:45	Transportation Scandic at 8:15, Valjus at 8:25	Transportation Scandic at 8:15, Valjus at 8:25	Transportation Scandic at 8:15, Valjus at 8:25	Transportation Scandic at 9:30, Valjus at 9:45
9:00–11:00	9:00 – 9:30 Registration 9:30 Opening of the International Week 2017 / Turo Kilpeläinen Taito 2 auditorium Practical matters of the week / Kirsi Sievers & hosts	Teaching or Separate programmes for non-teaching staff -R&D Services -Student Services & International Services	Introduction to Finnish Language and Culture / Rea Stricker	Teaching or Separate programmes for non-teaching staff -R&D Services -Student Services & International Services, Campus Services	10:00 Feedback & planning 2018 / Eija Heikkinen & International Coordinators & Meira Kaikkonen
11:00–12:00	Lunch at Kisälli	Lunch at Kisälli	Lunch at Kisälli	Lunch at Kisälli	Lunch at Kisälli
12:00–14:00	Teaching or Open workshop: Education commercialization, education export / Anas Al Natsheh, Mikko Keränen	12:00–13:30 Teaching or Open workshop: Life-long learning /Anu Piirainen	Teaching or Free / pre-arranged meetings	Teaching or Possibility to meet KAMK staff / International Coordinators	Departure
14:00–14:30	Coffee / Netcafe	13:30– International coffee break with delicacies from different countries	14:00–15:30 Introducing R&D at KAMK (seminar), visit to the new smart learning environment / Mikko Keränen, Hannu Tikkanen	Coffee / Netcafe	
14:30–16:30	Serious Games & Serious Games Rapid Prototyping (workshop) Tanja Korhonen	14:30–15:45 Teaching or Open workshop: Virtual reality and simulations / Kyösti Koskela VR First laboratory / Taito 1	Netcafe	14:30–16:00 Teaching or Open workshop: Planning joint courses in the fields of sports, tourism, business, engineering, information systems and masters programmes/ Chair: Jaana Lappalainen, Sami Malm, Peter Stricker, Kari Partanen, KC Deepak, Sanna Leinonen, Ruey Komulainen, Elina Jääskeläinen, Maarit Vuorinen	
16:30–	16:30–18:45 Get Together (all International Week participants) with Finnish Folk Dance / Kirsi Korkealehto Salad buffet / Tieto2	16:00–20:00 Winter activities Hotelli Kajaani (Elias + kylmäkaraisukeskus) snowshoeing & winter swimming / Kirsi Korkealehto 17:00–20:00 Buffet / Hotelli Kajaani	15:30–19:30 Husky safari (optional & self-paid) / Peter Stricker Bus departs at 15:30 / Taito 1 building, Ketunpolku		

Kuvio 1. Vuoden 2017 KV-viikon ohjelma

Vuoden 2018 KV-viikon opettajavaihdot toteutetaan sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen esimerkin innoittamana opintopisteitä tuottavina intensiivikursseina. Kukin koulutus määrittelee kurssin aiheen ja sisällön, joihin tulevien opettajien opetus kytketään. Tavoitteena on, että kursseille osallistuvat perustutkinto-opiskelijoiden lisäksi myös YAMK-opiskelijat.



KV-viikko tukee myös asiantuntijahenkilöstön kansainvälistymistä

KAMKin KV-viikko tarjoaa mahdollisuuden myös muulle kuin opetushenkilöstölle verkotoitua henkilökohtaisesti kansainvälisten kollegojen kanssa, keskustella erilaisista toimintamalleista sekä jakaa parhaita käytänteitä. Kullekin osallistuvalla vierailulle pyritään tekemään räätälöity ohjelma oman työnkuvan ja kiinnostuksen mukaan. Viikon vieraat osallistuvat myös yhteisiin työpajoihin ja oheisohjelmiin. KV-viikon ohjelman on oltava myös asiantuntijahenkilöstön osalta tavoitteellista ja sen täytyy tukea osallistujien ammatillista kehittymistä.

KV-viikon merkitys

Vaikka KV-viikon järjestäminen vaatiikin paljon aikaa, järjestelyjä ja kehitettävääkin aina löytyy, koetaan sen järjestäminen tärkeäksi. Viikko on keino henkilöstön ja opiskelijoiden kotikansainvälistymiseen sekä henkilökohtaiseen ja korkeakoulujen väliseen verkostoitumiseen. Se on keino kansainvälisten toimintamallien vertailuun ja parhaiden käytäntöjen jakamiseen sekä opetuksen kehittämiseen. Viikko tarjoaa mahdollisuuden syventää kumppanin kanssa tehtävää yhteistyötä: suunnitella yhteisiä opiskelijaprojekteja, kesä- ja intensiivikursseja, kehittää pedagogiikkaa ja kaksoistutkintoja sekä suunnitella hankkeita. Ja mikä tärkeintä, sillä tuetaan KAMKin matkaa kohti kansainvälisyyden todellista hyödyntäjää.

12.1 Kajaani International Week 2017

Adam Cloer, International Relations Officer, Heilbronn University, Germany



Adam Cloer, Heilbronn University

“What is a true Finn?” Dr. Turo Kilpeläinen, president of the university, calmly asked during the opening session of the International Week. A few enlightened veterans may have known the answer, but many, myself included, pondered silently how exactly the Finns would describe themselves. While Dr. Kilpeläinen read off many stereotypes, one in particular stuck in my head as he jokingly stated, “An extroverted Finn is one who looks at your shoes instead of his own during a conversation.” With the entertaining introduction, we were armed for precise observation of Finnish behavior and habits, to either debunk or confirm the stereotypes during our week of learning and mingling in Kajaani.

The International Staff Week turned out to be one of engaging discussions with colleagues from around the world, blissful discovery of Finnish culture and education, and unforgettable new experiences in the beautiful, arctic winter landscape. From all events throughout the carefully planned week, however, a few in particular stand out as highlights.

The seminars and workshops that we attended were both relevant and stimulating. First, the seminar on Finland’s commercial export of education, the workshop on “gamification”, and the seminar on life-long learning allowed us to become more familiar with various facets of Finnish education, while also providing us with the opportunity to critically analyze our own native education systems. On multiple occasions, the approximately 50 participants also split into smaller discussion groups based on area of specialization. These open discussions provided a particularly useful platform for an exchange of new ideas and workplace optimization. Finally, we were granted fascinating insight into the projects and innovations of some of Kajaani’s technical laboratories, e.g. the Game Lab, where students had programmed interactive video games.

Additionally, we enjoyed an array of cultural events throughout the week. These included a language class, in which we quickly learned the basics of Finnish and not so quickly attempted the pronunciation and spelling of trickier Finnish words (whose length rivals that of the river which flows through the city). The International Coffee Hour was not only a cultural, but also a culinary highlight. Participants exhibited unique food products and information from their home countries, allowing for interesting exchange with both colleagues and Finnish students in a casual setting. The excellent afternoon and evening leisure program made it apparent that Kajaani is also home to a well-established program in Activity Tourism. No trip to Finland would be complete without a visit to the sauna followed by a bone-chilling dip into the icy lake. The climax of the evening leisure program featured the serene beauty of the Finnish forests and landscape viewed from the comfort of a sled pulled by six husky dogs.

Logistically, the week ran without flaw. The hotels, located in the city center, were affordable and comfortable and included a shuttle service to and from the university; food was in no short supply and simply delicious; and the staff worked tirelessly around the clock to ensure guest satisfaction.

All in all, the kickoff speech from Dr. Kilpeläinen proved to be emblematic of the entire week: entertaining and light-hearted on the surface, yet with very serious and thought-provoking content beneath. I've come to the conclusion that this is what has made the Finnish education system so unique and renowned around the world. The International Staff Week in Kajaani offers a unique opportunity to experience the Finnish approach of laugh and learn and is highly recommendable to all. I would like to thank Meira and Kirsi in particular for their amazing efforts and hospitality.

P.S. The Finns regularly looked me in the eyes during conversation. My shoes must not have been that interesting...

12.2 Innovating together – Meeting students at Kajaani University

Bastienne Bernasco, Senior Lecturer Hospitality and Honours Program, Saxion University of Applied Sciences

Saxion UAS and Kajaani UAS have been partners for seven years and have been organising exchange teaching visits for some years now. I was invited to lecture at Kajaani in february 2017. Teaching topics were business models and service design. Service design is a shared topic and Saxion and Kajaani are involved in the submission of an Erasmus+ project centering around human centered service design.

Workshopping around business models and service design

There were two workshops per subject. For Business Models, we dealt with the Business Model Canvas (Osterwalder, Pigneur et al, 2010). The purpose of the Business Model Canvas is to show how an organisation can use dynamics to create, deliver and capture value. The blocks cover the main areas of a business and the logic behind it. The four areas relate to the customer, the offer, the infrastructure and the financial viability. After the theoretical introduction, students filled in the business model of a company of their own choice. This was then discussed with the group, leading to insights regarding the strategic agility of companies in relation to external and internal changes.

For the Service Design class we discussed theory (Stickdorn & Schneider, 2012) in a short intro session. Then students got the assignment to interview foreign visitors to Kajaani to find out what constituted value for them in the Kajaani tourism offer. Students came back to the second session with persona and timelines or guest journeys for the individuals they had spoken to. By personalizing the target group students could develop empathy for the end user of proposed services. They could also use ideation techniques such as brainstorming to develop an attractive value proposition for this end user.

Student Evaluations of both workshops showed that students appreciated getting to know a Dutch teacher, the interactive setup and the active learning atmosphere.

All lectures were attended by the Kajaani colleagues, which gave us the opportunity to share teaching experiences. I was pleasantly surprised at the level of English among Finnish students, the way they grasped the subject matter and the amount of creativity

they showed. The week was for me highly productive and energizing and I look forward to further cooperation on service design teaching.

References

Stickdorn, M. and Schneider, J. 2012. *This is Service Design Thinking: Basics, Tools, Cases*. Wiley.

Osterwalder, A. and Pigneur, Y. 2010. *Business Model Generation*. New Jersey: Wiley.

12.3 International Intensive Course – a stepping stone on the internationalisation pathway

Jaana Härkönen, senior lecturer and international coordinator, Kajaani University of Applied Sciences

Introduction

Internationalisation has played an increasingly important role in the curriculum development of universities of applied sciences since they were established in the 1990s. International activities have been expanded from coordination and organization of student and teacher/ staff exchanges towards deeper collaboration in education and R&D activities.

Internationalisation as a concept refers to a process during which a national institute develops into an international institute that includes “an international dimension to all aspects of its holistic management” (Aaltonen, Ihanainen & Maufert 2012). The objective of internationalisation at higher education institutions, as defined in the Strategy for the Internationalization of Higher Education Institutions 2009–2015, is to create genuinely international higher education institutions, to increase their quality and appeal, to promote education export, and to carry global responsibility (Opetusministeriö 2009). The focus lies on comprehensive development of both international activities and partnerships.

Universities of applied sciences have also set a number of both generic and subject-specific competences that create the foundation for the development of students’ professional competence and expertise. Generic competences include *internationalisation competence* that is usually defined as a set of skills and knowledge required from all graduates regardless of whether they will work in a national or international company or organisation after graduation (Kaikkonen 2015). However, internationalisation does not only imply to activities abroad: it also refers to activities at home such as joint classes and lessons for Finnish and international students and friend family activities.



Figure 1. Judith Apio (International Health Sciences University, Uganda) and Anitta Juntunen with students in 2015 (photo by the author).

At Kajaani University of Applied Sciences (KAMK) internationalisation is a core element of the KAMK'24 Strategy (2017): in future KAMK aims to be a true beneficiary of internationalisation, and both students and staff will have the skills and knowledge necessary for international cooperation. KAMK will also use internationalisation as a tool for regional development. As of 2017 all Bachelor's degrees will offer a 30-ECTS international pathway that may consist of language studies, international student exchange and courses given fully or partially in foreign languages.

This article introduces one practical implementation to embed internationalisation and studies in English as an integral part of both Bachelor and Master studies at the KAMK School of Health.

International Intensive Course

KAMK organises an International Week annually in February, and the international intensive course in evidence-based practice has been organised at the School of Health as part of the International Week activities since 2015. The extent of the intensive course is 2 ECTS, and in the 2017 curriculum it will be included in optional professional studies. The intensive course is mandatory for 3rd-year nurse and public health nurse students and a part of Master students' English course. Also international nurse students, who are

on international exchange in Kajaani, participate in the course regularly as part of their exchange. Since 2016 students from Brandenburg University of Technology (Germany) and Howest University College (Belgium) have joined the course, which has created a truly international atmosphere at the School of Health for one week. This year we also welcomed two students from the University College of Syddanmark (Denmark).

Objectives

The overall objective of the intensive course is to include studies in English for both Bachelor and Master studies, to create opportunities for both students and teachers to work in an international context using English as the working language, to develop collaborative team teaching practices, and to discuss and share good teaching and learning practices (e.g. simulation teaching). We also hope that the intensive course lowers the threshold for going on international student/ teacher/ staff exchange.

The learning objective of the intensive course is that students are able to “apply current, nursing-scientific and evidence-based knowledge when planning, implementing, evaluating and developing nursing practice and their professional competence” (Härkönen 2017). The framework of the course is evidence-based practice (EBP), but the theme is specified each year. The theme of the first intensive course in 2015 was *International Perspectives into Evidence-Based Practices*, and the 2018 course will focus on *Smart, Evidence-Based Solutions in Health Care*.



Figure 2. Florian Schimböck (Brandenburg University of Technology, Germany) and Rauni Leinonen with students in 2016 (photo by the author).

Implementation of the Intensive Course

The planning and organisation of the course is usually started in the previous spring. First feedback from the previous course is studied, and 4–6 KAMK teachers interested in participating in the course are named. The theme is based on current topics in nursing and healthcare and on KAMK focus areas. Later, as international and KAMK teachers start planning the teaching content as 'teacher teams', the theme is specified into topics that the teacher teams choose for lectures given to their named groups of students and student group works. The program of the course is planned together with the KAMK International Office so that both international teachers and students can take part in extracurricular activities, such as winter activities, offered to all International Week participants. International teachers can also join the different workshops and lectures organised at other KAMK schools during the International Week.

Table 1. 2017 Program for Bachelor students.

	Monday 20.2.2017	Tuesday 21.2.2017	Wednesday 22.2.2017	Thursday 23.2.2017	Friday 24.2.2017
9:00-11:00	Opening of International Week 2017 Introduction to intensive course	Master lectures	Master lectures	Group work	Visit to New Hospital Project or Rehabilitation Ward Poster session
11:00-12:00	Lunch	Lunch	Lunch	Lunch	Lunch
12:00-14:00	Presentations on nurse education in different countries Grouping activities Discussion on the pre-course task	Group work International Coffee Break with delicacies from different countries	Group work	Presentations Closing of the course	Group learning diaries uploaded onto Moodle
14:00-15:30	Finnish Games and Dances	Free-choice lectures	Free-choice lectures		
16:30-			Husky safari Snow Carnival (organised by the student union)	Winter activities snowshoeing & winter swimming/ (international students)	

Teaching and learning strategies include a pre-course (reading) task, lectures, student group work in small groups, presentations, and a group or individual learning diary. The course assessment (pass – fail) is based on active participation and completed course tasks.

International teachers usually give two lectures to their named small group and one free-choice lecture that students can choose to participate in. Student group works are based on either scientific research articles chosen by the teachers in advance or information retrieval on topics specified by the teachers. At the end of the course students present their findings and reflections to other students, teachers and representatives from the working life using e.g. posters or PowerPoint slides. The final course task for students is to give course feedback in form of learning diaries: Bachelor students write their experiences and ideas into a group learning diary, whereas Master students write learning diaries individually.



Figure 3. Sabine De Gryse (Howest University College, Belgium) Lecturing on Effective Communication with Intubated Patients in the ICU by (photo by Taina Romppanen).

The role of Master students has been to mentor student group works and assess presentations. They have also presented their own Master's theses in a poster session. In 2018 Master students will, however, have their own international, multidisciplinary intensive course together with Bachelor students of technology from Neu-Ulm University of Applied Sciences and Bachelor students of smart systems from KAMK.



Figure 4. Master Students Present Their Theses in the 2017 Poster Session (photo by the author).

To highlight the meaning of the intensive course, Master students choose the best two presentations given by Bachelor students, and these students are awarded with a small gift. Similarly, international teachers choose the best poster presented by a Master student.

During the intensive course we also want to offer international guests the possibility to visit the local central hospital and other healthcare units and, thus, market Kajaani and available practical placements for students contemplating international student exchange here. This year we offered the guests a choice between two places: New Hospital Project and Rehabilitation Ward. The manager of the New Hospital Project introduced the plans for the hospital under construction with a 3D model, and staff on the Rehabilitation Ward at Kajaani Town Hospital told about the comprehensive rehabilitation of stroke and orthopaedic patients.

Studying in the international intensive course is, as the name suggests, intense and immersing for both students and teachers. Therefore, extracurricular activities are organised to give international guests the possibility to explore Kajaani and Kainuu also outside the classroom: winter activities (show shoeing and winter swimming) and husky safaris show the beauty of Finnish nature in winter, and Finnish Dances and Games on the first day of the intensive course give a taste of the Finnish folklore. During the International Coffee Break delicacies from international guests' home countries along with Finnish cheese bread and liquorice are there for everyone to enjoy.



Figure 5. Finnish Dances and Games in 2017 (photo by the author).

Outcomes

Based on the feedback received, KAMK students consider the international intensive course a meaningful part of their studies. The course has also given them an opportunity to meet students from other countries, to learn about nurse/ public health nurse education in different countries and to improve their English skills. The course has also been a 'break' from everyday routines and hectic studying.

Co-operation and atmosphere of our group were really good and everyone had so much fun. Everybody took apart in our group work and presentation of our electronic poster. We are really proud of our poster. All in all we learned so much about evidence-based nursing, research, effective communication skills and journal clubs. We hope we can use these skills also in practice in the future. (a German-Danish-Finnish student group)

This week has provided the opportunity to communicate with different nursing students and discuss the differences between nursing education within specific countries. I found it interesting how SBAR was used throughout the countries although for alternative reasons. Within our education, we are assessed on using SBAR within our final year however, this is not done within Germany or Finland. The MEWS tool was also highlighted too us which was interesting as it appeared to be an adaptation of the NEWS tool which is used within Scotland. I found this week interesting and believe it has developed my communication skills and provided me with the experience of working together with individuals whose first language is not English. (a student from Scotland)

As for teachers, the course has helped them to make personal contacts with colleagues from partner universities and given them insight into topical issues in nursing practice and nurse/ public health nurse education. They have also been able to share good practices, create networks and plan further cooperation. At the moment Neu-Ulm University of Applied Sciences and KAMK are building a shared study module on smart solutions, and *Seasons School*, a combination of a summer and winter school, is being planned by Howest University College and KAMK. According to international teachers, the intensive course is more meaningful and rewarding, though also more intense, than conventional international teacher/ staff exchange.

Conclusion

Though the international intensive course has been an effort worth all the hard work and successful with regard to the set objectives and implementation, there are still challenges that we need to overcome. One key issue is the involvement of working life in the course. So far only a few representatives have been able to join the course due to the fact that finalising the course program and timetable has taken longer than anticipated. Secondly, instructions regarding the course tasks (particularly presentations and posters) and assessment of the course tasks must be simplified, and more attention needs to be paid to the grouping of students to ensure that members in all student groups are involved and participate in the group works. We also need to be able to offer affordable extracurricular activities to all students, not only international students, to increase the sense of communality during the intensive course.

The international intensive course is a stepping stone towards embedding internationalisation and studies in English and creating the internationalisation pathway in nurse/ public health nurse education at the KAMK School of Health. Planning of the 4th international intensive course has been started, and we are looking forward to studying smart, evidence-based solutions together with here in Kajaani.

References

Aaltonen K., Ihanainen P. & Maufert D. 2012. Internationalisation in Higher Education – a conceptual landscape to plan and execute internationalisation. In Kotila H. & Mäki K. (eds). *Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2*. Helsinki: Edita Oy.

Härkönen, J. 2017. Introduction to the 2017 International Intensive Course. Presentation 20.2.2017.

Kaikkonen, M. 2015. Kansainvälisyysosaaminen. Email to the author 10.8.2015.

KAMK'24 Strategy – from the most proactive to the smartest university. 2017. Kajaani University of Applied Sciences. Accessed 21 March 2017 <http://kamk.fi/loader.aspx?id=9872591f-0426-4d01-b5ef-a25830466dd2>

Kotila H. & Mäki K. (eds). 2012. *Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2*. Helsinki: Edita Oy.

Opetusministeriö. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. Opetusministeriön julkaisuja 2009: 21. Accessed 6 June 2017 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/77777/opm21.pdf?sequence=1>

13 Kivi kiinnostaa kansainvälisiä taiteen opiskelijoita ja taiteilijoita
Eija Mustonen, koulutuspäällikkö, Saimaan ammattikorkeakoulu

Imatralla Siitolanmäellä on elokuisin pölyä ja mekkalaa. Erivärisiä ja -muotoisia kivilohkareita on laajalla alueella punaisen navetan päädystä. Osassa kivissä näkyy jo työstön jälkiä, osa on työstämättömiä. Suojavarusteisiin sonnustaneita ihmisiä työskentelee käsi-työkalujen ja erilaisten koneiden kanssa. Paineilma- ja vesiletkut kiemurtelevat pölyn seassa, sähköjohtoja menee sinne tänne. Silloin tällöin kuorma-auto nostolaitteen kanssa tulee paikalle kääntämään tonnien painoisia kivilohkareita eri asentoihin. Työskentely on intensiivistä, kommunikointi on paljon esimerkillä näyttämistä ja välillä pysähdytään keskustelemaan. Keskustelu käydään pääasiassa englanniksi, mutta lisäksi voi kuulla puolta, venäjää, ruotsia ja suomeakin.



Tapahtuma on Saimaan ammattikorkeakoulun kuvataiteen koulutuksen organisoima Baltic Stone Symposium -kivisymposium. Parikymmentä kuvataiteen opiskelijaa ja opettajaa useista eri Baltian maiden taideyliopistoista ja -korkeakouluista työskentelee kivenveiston parissa. Ensimmäinen kivisymposium järjestettiin elokuussa 2013. Silloin osallistujia oli viidestä eri taidekoulusta. Osallistujat tulivat Gdanskin ja Krakovan taideakatemiasta Puolasta, Tarton taidekoulusta Virossa sekä Kuvataideakatemiasta Helsingistä. Tietenkin mukana oli myös omia Saimaan ammattikorkeakoulun opettajia ja opiskelijoita.

Sittemmin tähän vuosittain järjestettävään tapahtumaan on tullut osallistujia mukaan muidenkin maiden taidekouluista, kuten kahdesta taideyliopistosta: Pietarista Venäjältä, Konsfackista Tukholmasta ja Antwerpenin taideakatemiasta Belgiasta. Osallistujien määrä on nykyisin vakiintunut vuosittain 20–30 osallistujan välille.

Baltic Stone Symposiumin primus motor on Saimaan ammattikorkeakoulun kuvataiteen koulutuksen kuvanveiston lehtori, kuvanveistäjä Radoslaw Gryta. Hän on alun perin Puolasta ja on opiskellut kuvataidetta Pietarissa sekä sittemmin Suomessa. Hän oli kymmenen vuotta kuvanveiston professorina Kuvataideakatemiassa. Hän on tuonut mukanaan

kiviosaamisen kuvanveistoon Imatralla. Kivi on ollut myös hänen oman taiteellisen työnsä yksi keskeinen perusmateriaali muiden materiaalien rinnalla.



Kivi vetää Imatralla

Miksi kivi sitten kiinnostaa kansainvälisesti nuoria taitelijoita tänäkin päivänä, jolloin digitaalisuus on vyörynyt kuvataiteeseenkin? Perinteisesti kivi on klassinen kuvanveiston materiaali, sillä on ns. ikuisuustakuu. Kivi ei ole altis ympäristön saasteille, se kestää vaihtelevat sääolosuhteet. Kivestä löytyy myös monenlaisia visuaalisia vivahteita, on erilaisia ja monenvärisiä kivilaatuja: harmaata ja pehmeää vuolukiveä, monenvärisiä ja -rakeisia graniitteja ja spektrin väreissä hohtavaa spektroliittia. Haastava materiaali houkuttaa hitaaseen työhön. Veistos kaivautuu pikkuhiljaa kiven sisästä. Sitä ei voi liikaa kiirehtiä, se ei salli virheliikkeitä. Tämän päivän kiireisessä maailmassa tämän tapaiselle työskentelylle on taas kysyntää. Kysyntää on yhä enemmän myös kansainvälisesti, koska kiveä ei nykyisin työstetä kovinkaan monessa taidekoulussa. Suomessa Saimaan ammattikorkeakoulu on ainoa taidekoulu, jossa kivi on vahvasti mukana opetuksessa.

Kivi on haastava materiaali, koska se ei taivu, mutta murtuu helposti. Kivi on kovaa ja samalla herkkää. Työskentely kiven kanssa vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä. Sitä ei opita lukemalla, vaan tekemällä. Kiven kanssa ei työskennellä normaaleissa oppiluokissa tai luentosaleissa. Se vaatii työstämiseen sopivan ympäristön. Työskentely on äänekkästä ja pölyistä, joten aivan asutuksen lähellä kivityöskentely ei saa myötätuntoa osakseen. Työvälineet ovat arvokkaita. Käsityökalujen lisäksi tarvitaan paineilmatyökaluja ja -kompresori sekä erikokoisia kulmahiomakoneita ja niihin sopivia timanttilaikkoja. Materiaalin poistamiseen piikkaukseen käytetään erikokoisia ja -muotoisia talttoja ja poria. Nosturi auttaa kivien siirrossa ja kääntämisessä.

Ammattikorkeakoulun omat opiskelijat toimivat kivisymposiumissa assistentteina muiden maiden opiskelijoille. Kuukauden aikana he oppivat tuntemaan toisensa hyvin, ja parhaimmillaan yhteydenpito jatkuu kauas tulevaisuuteen. Kivityöskentelyn lisäksi symposiumissa kuullaan luentoja. Useana vuonna syvempää näkemystä taiteeseen ja materiaaliin sieluun on tuonut arkkitehti, professori Juhani Pallasmaan luennot; geologista näkemystä taas on tuonut Seppo Leinonen Geologiselta tutkimuslaitokselta. Muiden maiden opettajat ja professorit ovat vastavasti luennoineet omista lähtökohdistaan taiteeseen ja erityisesti kiveen.



Symposiumin opintomatkat Ylämaalle maan suurimmalle kivilouhokselle sekä Virolahden Pyterlahteen syventävät kivinäkemyksiä. Pyterlahdelta on aikoinaan louhittu ja kuljettu kiveä Pietariin rakennusmateriaaliksi: suurin koskaan maailmassa yhtenä kappaleena louhittu ja siirretty kivi on vuonna 1831 Aleksanterin monoliitti, joka painaa noin 900 000 kiloa. Tämä monoliitti sijaitsee vapaasti seisten Talvipalatsin aukiolla Pietarissa. Joka vuosi osa kivisymposiumin osallistujista tutustuu muutaman päivän ajan Pietarin kivinähtävyyksiin.

Imatralla on hieno mahdollisuus työskennellä pitkäjänteisesti kiven kanssa. Ympäristönä Siitolanmäki on siihen ideaalinen, alue sijaitsee valtatie läheisyydessä mutta asustusta ei ole aivan vieressä. Koulun tilat toimivat hyvin, välineitä ja tarvikkeita on hankittu vuosien varrella lisää. Saimaan ammattikorkeakoulu panosti viisi vuotta sitten kolmen vuoden ajan välineistön hankintaan. Sittemmin Imatran kaupunki kiinnostui kiviveistoksista ja kaupungin kanssa kirjoitettiinkin 10 vuoden yhteistyösopimus. Kaupunki tukee Baltic Stone Symposiumia huomattavalla summalla vuosittain ja voi siten valita symposiumin aikana syntyneistä veistoksista vuosittain yhdestä kahteen teosta rakenteilla olevaan veistospolkuun Vuoksen varrelle. Yhteistyö nähdään hedelmällisenä molemmiin puolin. Ilman Imatran kaupungin tukea näin laajaa kansainvälistä symposiumia ei voitaisi järjestää.

Kivimateriaalin kannalta Etelä-Karjala on Suomen kivirikkainta aluetta. Maakunnassa sijaitsee useita kivilouhimoita, erityisesti Ylämaalla. Ylämaalta louhitaan sekä graniittia että spektroliittia. Baltic Stone Symposiumia tukee Palin Granit Oy, ja heidän Ylämaan louhimoilta kiviähiot kulkeutuvat Imatralla veistosten materiaaleiksi.

Kivi kiinnostaa myös korukohteissa

Kuvanveiston lisäksi korutaiteen opetuksessa kivi on ollut läsnä jo koroopetuksen alkua ajoista lähtien. Korukoulutus on saanut alkunsa Ylämaalla vuonna 1981, silloisessa Lappeenrannan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa, ns. Ylämaan kivikoulussa. Sitten koulutus on siirtynyt Lappeenrannan kautta Imatralla kuvataiteen koulutukseen. Korutaiteen työskentelytilat ovat ainutlaatuiset; vastaavaa löytyy vain Fachhochschule Trieristä Idar-Obersteinistä Saksasta. Ennen Baltic Stone Symposiumia Saimaan ammattikorkeakoulu on organisoinut KORU-triennaalia, joista ensimmäinen järjestettiin vuonna 2003.

Ensimmäiset KORU1 ja 2 -triennaalit järjestettiin Lappeenrannassa ja sen jälkeen tapahtuma on siirtynyt Imatralla. Triennaaliin on kuulunut kansainvälinen korutaiteiden näyttely Imatran taidemuseolla, erilaiset työpajat ja seminaari Saimaan ammattikorkeakoulun tiloissa. Työpajoihin ja seminaareihin on tullut parhaimmillaan jopa yli sata osallistujaa ympäri maailmaa. KORU5 ja 6 -tapahtumien vetovastuu on siirtynyt ammattikorkeakoululta Koru-taideyhdistykselle. Seuraava KORU6 tapahtuma on Imatralla vuonna 2018. Myös KORU-tapahtumien työpajojen ehdoton suosikki ovat olleet työpajat, joihin kivi on liittynyt muodossa tai toisessa. Kivi on tuonut korutaiteen opintojen pariin myös kansainvälisiä avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoita, viimeisin opiskelija hakeutui Imatralla Australiasta.

Molemmissa kansainvälisissä tapahtumissa, sekä Baltic Stone Symposiumissa että KORU-triennaalissa on osittain vakiintunut joukko osallistujia. Lisäksi mukaan tulee aina uusia kiinnostuneita. Kivi materiaalina yhdistää ja tuo osallistujia jopa toiselta puolelta maailmaa. Hyvät työskentelymahdollisuudet, saman henkisten ihmisten tapaaminen, omien kokemusten jakaminen, oppiminen opettajilta ja toinen toisiltaan tuo tekijöitä Imatralla. Kiveen tulee monelle taiteentekijälle elinikäinen suhde.

Kansainvälisyys on arkea kuvataiteen koulutuksessa

Saimaan ammattikorkeakoulun kuvataiteen koulutukseen hakeutuu paljon kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita. Viime vuosina määrä on ollut vuosittain 30–40. Se on määrällisesti



paljon, sillä se on huomattavasti enemmän kuin kuvataiteen vuosittainen tutkinto-opiskelijoiden sisäänotto. Omista opiskelijoista vaihtoon lähtee vajaa puolet. Kampuksella kansainvälisyys on arkipäivää, ja opetuskieli muuttuu aina, kun yksikin ryhmässä oleva ei osaa suomea. Tätä edistää sekin, että kuvataiteen henkilöstö on varsin kansainvälistä. Päätoimiseen henkilökuntaan kuuluu aiemmin mainitun Grytan lisäksi Yhdysvalloista lähtöisin oleva William Dennisuk. Aiemmin henkilöstöön kuului myös nyt jo eläkkeelle jäänyt venäläinen opettaja Gennadi Manasherov. Pajamestareista Nikolai Virolainen on lähtöisin Venäjältä.

Henkilöstöliikkuvuus on opiskelijaliikkuvuuden ohella merkittävää, ja se nähdäänkin hyvin tärkeänä osana kansainvälistymistä. Keskeisimmiksi vaihtomaiksi ovat muodostuneet Euroopasta Iso-Britannia, Puola, Espanja ja Baltian maat sekä Venäjä ja Yhdysvallat. Osalle vaihtoon tulijoista juuri kivi onkin ollut yhtenä kiinnostuksen kohteesta.

Kiinnostusta tämän alueen kiviin on helppo ymmärtää, kun tietää, että Etelä-Karjala on geologisesti Suomen rikkain kivialue, että Saimaan ammattikorkeakoulu on panostanut monipuolisesti kiviosaamiseen ja että jopa Imatran kaupunki on ottanut kiven yhdeksi näkyvystekijäksi.

Lähteet

<https://www.saimia.fi/balticstone/>

<http://www.koru5.fi/galleries/>

Esimerkkejä hankkeista Kajaanin ammattikorkeakoulussa

- 14 KAMKin kone- ja kaivostekniikan osaamisalue aktiivisesti H2020-hankkeiden valmistelussa
 Risto Oikari, yliopettaja, Kimmo Kemppainen, projektipäällikkö, Jari Kähkönen, koulutus­päällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakoulujen TKI-rahoitus

Ammattikorkeakoulut (jatkossa AMK) ovat tyypillisesti hyödyntäneet tehokkaasti alueellista kehitysrahoitusta, joka muodostaa pääosin Euroopan rakennerahastojen rahoituksesta. Viime vuosina AMKit ovat pyrkineet hakemaan rahoitusta myös kansallista rahoituslähteistä, kuten innovaatorahoituskeskus Tekesiltä. AMKit eivät ole kuitenkaan menestyneet kovin hyvin Tekesin rahoituksessa yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin verrattuna, sillä AMKien osuus Tekesin rahoituksesta on ollut vain noin viisi prosenttia. Kilpailu rahoituksesta on nykyään huomattavasti aikaisempaa kovempaa, sillä hallituksen säästöohjelma supisti Tekesin myöntämän tutkimusrahoituksen aiemmasta reilusta 200 miljonnasta eurosta alle 100 miljoonaan euroon vuonna 2016.

Supistuneen alueellisen ja kansallisen rahoituksen sekä tietysti rahoitus- ja TKI-toiminnan kehittämistavoitteiden takia AMKit ovat viime aikoina suunnanneet katseensa kansainvälisiin rahoituslähteisiin, erityisesti Euroopan komission tutkimuksen puiteohjelmaan vuosille 2014–2020 eli Horisontti 2020 -ohjelmaan (H2020). Näin on tehnyt myös KAMK.

Horisontti 2020 -ohjelma

EUn Horisontti 2020 on maailman suurin tutkimus- ja innovaatorahoitusohjelma, jonka koko on lähes 80 miljardia euroa vuosille 2014–2020. Ohjelman tavoitteena on luoda Eurooppaan kasvua ja uusia työpaikkoja vahvistamalla EU-alueen tieteellistä osaamista, tukemalla uusien teknologioiden ja innovaatioiden kehitystä ja käyttöönottoa ja etsimällä ratkaisuja suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin Euroopassa. Ohjelma koostuu kolmesta osa-alueesta, ns. pilarista: huipputason tiede, teollisuuden johtoasema ja yhteiskunnalliset haasteet. Tavoitteena on, että Eurooppa tuottaa maailmanluokan tiedettä ja tekniikkaa, jotka edistävät talouskasvua.

Tuoreimman (helmikuu 2017) tilaston (Tekes, 2017) mukaan H2020-ohjelmasta ovat saaneet rahoitusta jo yli puoli miljardia euroa suomalaiset yritykset, yliopistot, tutkimuslaitokset ja ammattikorkeakoulut. Ammattikorkeakoulut ovat varsin vaatimattomasti mukana H2020-hankkeissa. AMKien osuus on noin yksi prosentti saadusta rahoituksesta.

Kajaanin ammattikorkeakoulun kokemukset Horisontti 2020 -ohjelmasta

KAMK tutustui H2020-hankkeisiin osana CEMIS:tä. CEMIS on mittaus- ja tietojärjestelmien tutkimus- ja koulutuskeskus, jonka jäsenenä KAMK toimii. CEMISin muut toimijat ovat Kajaanissa ja Sotkamossa sijaitsevat Oulun yliopiston, Jyväskylän yliopiston, VTT:n ja CSC:n yksiköt. H2020-hankkeiden valmistelu aloitettiin KAMKissa osana CEMIS:tä heti ohjelman ensimmäisenä toimintavuotena eli vuonna 2014. KAMKin kone- ja kaivostekniikan osaamisalue on ollut aktiivisesti mukana seitsemän H2020-hankkeen valmistelussa.

Hanke-ehdotukset ovat liittyneet KAMKin kone- ja kaivostekniikan osaamisalueen vahvaan vedenkäsittelytekniikan osaamiseen. Hankkeiden valmistelussa on saatu arvokasta tietoa kansainvälisen yhteistyön rakentamisesta ja H2020-hankkeiden suunnittelu-prosessista. Merkittävin hyöty KAMKille on ollut kansainvälisen yhteistyön rakentamisessa. Hankevalmisteluissa on ollut mukana yli 50 yhteistyökumppania eri puolilta Eurooppaa, ja niiden joukosta on valikoitunut yksi espanjalainen ja yksi itävaltalainen kumppani, joiden kanssa yhteistyö on ollut tehokasta ja tuloksellista. Valitettavasti tähän mennessä haetut hankkeet eivät ole saaneet rahoitusta. Positiivista on ollut kuitenkin se, että hankehakemusten laatu on jatkuvasti kehittynyt ja viimeisimmät hankehakemukset ovat jo ylittäneet haussa asetetut kynnsarvot rahoitettaville hankkeille. Tyypillisesti hakemuksia tulee hakuihin niin paljon, että kaikki kynnsarvon ylittäneetkään hankkeet eivät saa rahoitusta.

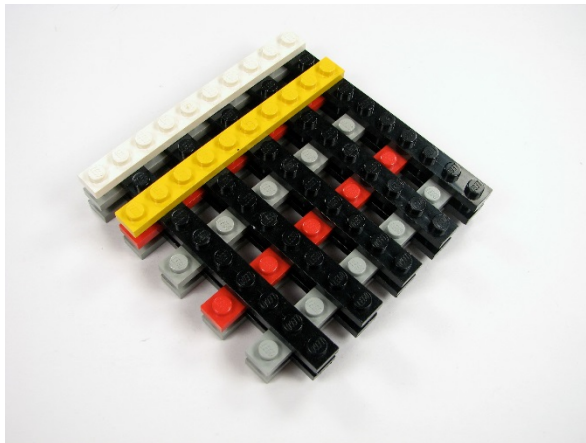
H2020-hankkeiden valmistelu vaatii työtä, ymmärrystä H2020-ohjelman tarkoituksesta. Vaatimuslistaa voidaan vielä jatkaa esimerkiksi näillä tarpeilla:

- laaja näkemys Euroopan talouselämän ja yhteiskunnan tarpeista,
- vahva ja kansainvälisesti kilpailukykyinen substanssiosaaminen,
- ajantasainen tietämys oman substanssialan muiden toimijoiden toiminnasta ja oman toiminnan suhteesta siihen,
- ideointi- ja konseptointikyky,
- luovuus ja systemaattisuus,

- näkemys oman osaamisalansa tulevaisuudesta,
- kyky tunnistaa ja määrittää omien ideoiden merkitys Euroopan mittakaavassa,
- verkostoitumis- ja neuvottelutaito.

Työ on haastavaa, mutta samalla palkitsevaa. Laadukkaan H2020-hankehakemuksen tekeminen vaatii muutamien kuukausien työpanoksen ja ajallisesti hakemuksen laatimiseen menee kalenteriaikaa helposti puolesta vuodesta vuoteen. Viime aikoina AMKit, alueelliset rahoittajat ja Tekes ovat ryhtyneet tukemaan H2020-hankkeiden valmistelua. KAMK on myös saanut rahoitusta H2020-hankkeiden valmisteluun Kainuun Liitolta ja Tekesiltä. Tällä tuella on ollut suuri merkitys.

Ideat H2020-hankkeisiin voivat tulla monesta eri lähteestä: yksittäiseltä henkilöltä, organisaation strategiasta, rahoitushaun teemoista, Euroopan komission ylläpitämiltä kumppanihakua tietokannoista tai toiselta organisaatiolta, joka pyytää mukaan valmisteilla olevaan hankkeeseen. Harvoin aloitteleva H2020-hakija saa pyyntöjä mukaan hankekonsortioihin ja harvoin organisaation oma strategia oikeasti ohjaa hanketoimintaa. Ehkä valitettavan usein hankeideat ovat peräisin yksittäiseltä henkilöltä, eivätkä siksi ole riittävän laajoja ja merkittäviä. Hyvin tärkeää on, että hankeidea osuu täydellisesti rahoitushaun teemoihin. Tyypillisesti hankeideat syntyvät enemmän tai vähemmän kaikkien edellä mainittujen idealähteiden yhdistelmästä.



KAMKilla on kokemusta kaikista edellä kuvatuista tavoista synnyttää hankeidea. KAMK on toiminut hyvin aktiivisena H2020-hankkeiden valmistelun käynnistäjänä, hankekonseptin kehittäjänä, konsortion kokoajana ja hankehakemuksiin tarvittavan taustamateriaalin (alan aikaisemman osaamisen analysointi ja hankkeen tavoiteltujen tulosten vaikuttavuuden arviointi) kokoajana. Toimintamallina on ollut ns. Lego-rakennus-toimintamalli, jossa KAMK suunnittelee sellaisen Lego-rakennelman, johon KAMKin oma Lego-palikka (=oma osaaminen) sopii ja on rakennelman toimivuuden kannalta välttämätön.

Verkostot H2020-hankkeissa voivat myös olla peräisin eri lähteistä: yksittäiseltä henkilöltä, organisaation strategisista kumppanuuksista, oman substanssialan kansainvälisistä järjestöistä, Euroopan komission ylläpitämistä kumppanitietokannoista tai hankkeeseen

Verkostot H2020-hankkeissa voivat myös olla peräisin eri lähteistä: yksittäiseltä henkilöltä, organisaation strategisista kumppanuuksista, oman substanssialan kansainvälisistä järjestöistä, Euroopan komission ylläpitämistä kumppanitietokannoista tai hankkeeseen

pyydettyä kumppanilta. Samoin kuin hankeidean osalta: H2020-hankkeiden konsortiot syntyvät harvoin organisaation muodollisista strategisista kumppanuuksista. Sen sijaan tärkeitä ovat yksittäisten henkilöiden omat verkostot ja aktiivinen osallistuminen alan kansainvälisiin tilaisuuksiin ja toiminta järjestöissä.

Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisen TKI-toiminnan tavoitteet

KAMKin tavoitteena on jatkossakin olla aktiivinen H2020-hankkeiden valmistelussa. Jotta olisimme menestyviä tulevissa hankehauissa, KAMK kehittää määrätietoisesti sekä TKI-osaamistaan kone- ja kaivostekniikan osaamisalueella että H2020-hankkeiden valmisteluosaamistaan ja kansainvälistä yhteistyöverkostoaan. KAMK hakee ensisijaisesti rahoitusta strategiansa mukaisille hankkeille, jossa kehitetään yritysten tarpeisiin uusia kestävä kehityksen mukaisia vedenkäsittelyratkaisuja. Tavoitteena on, että KAMK on Euroopan tasolla tunnettu TKI-toimija tällä alalla ja että KAMKia tulevaisuudessa pyydetään enenevässä määrin mukaan hankkeisiin. Tunnettuuden kehittämiseksi KAMK kehittää alan substanssiosaamistaan ja on aktiivisesti esittämässä sitä kansainvälisissä tilaisuuksissa.

H2020-ohjelman viimeinen työohjelma vuosille 2018–2020 julkistetaan kesällä 2017 ja haut aukeavat syksyllä. KAMKin kone- ja kaivostekniikan osaamisalue aikoo olla niissä vahvasti mukana valmistellen 2–4 hankehakemusta vuosittain kärkiosaamisiinsa liittyen. Tavoitteena on, että ensimmäinen rahoituksen saanut H2020-hanke käynnistyy vuonna 2018.

Hankehakuihin osallistuminen tukee osaltaan KAMK '24 strategiaa, jonka yhtenä osana on olla ”kansainvälisyyden todellinen hyödyntäjä”. Kone- ja kaivostekniikan osaamisalue haluaa olla vahvasti mukana tukemassa ammattikorkeakoulumme tavoitteita ja visiota kohti älykästä korkeakoulua.

Lähteet

Tekes 2017: tulokset ja vaikutukset. Luettavissa osoitteessa <https://www.tekes.fi/tekes/tulokset-ja-vaikutukset/>

- 15 How to combine a R&D project with Erasmus+ mobility – case Azerbaijan
Kaisa Merilahti, Coordinator / Project Manager, Kajaani University of Applied Sciences

Introduction

Finnish universities of applied sciences benefit from internationality in a variety of ways and it is an integrated part of many functions. Therefore, cooperation with foreign partners is often conducted for different purposes such as educational collaboration and with companies, which are crucial partners in research and development (R&D) projects. In an ideal situation, the partnerships contribute benefits such as competence-building, regional development, student recruitment and mobility. However, partnership-based activities tend to have different funding sources and therefore the objectives, requirements and actors are also diverse.

The focus has shifted from collecting many new partners to building long-lasting strategic partnerships. However, the typical project-cycle is challenging for fruitful long-term cooperation. One way to diminish uncertainty and ensure mutual benefits is to combine different cooperation frameworks, which helps different institutions to achieve their joint development goals.

This case comprises a current project called 'Development of Sustainable Tourism and Support of Local Handicrafts in Rural Azerbaijan'. To achieve sustainable results, different stakeholders need to be involved with the aid of manifold cooperation models. The project is a joint effort of Kajaani University of Applied Sciences Ltd. (KAMK) and two non-governmental organizations with the aim of creating rural businesses and services in order to attract tourists to the project regions. To support the project activities and promote internalization, KAMK applied for Erasmus+-funding with a project stakeholder, the Azerbaijan Tourism and Management University (ATMU).

Background

In 2015, KAMK initiated a project called 'Development of Sustainable Tourism and Support of Local Handicrafts in Rural Azerbaijan', in cooperation with the NGO, Sustainable Future from Finland, and Ekoloji Tarazliq NGO as the local partner. The project is funded

primarily by the Ministry for Foreign Affairs of Finland. Long-term objectives of the project include creating new, good quality and accessible travel products corresponding to the needs of customers from Azerbaijan and abroad. The project also promotes economic development and supports the role of women in rural tourism. The target groups of the project consist of local entrepreneurs in the project regions such as handicraft workers, home accommodation providers and other stakeholders in the industry.

The project continues from a previous project implemented in 2012–2014, when KAMK was not yet a partner. During this previous phase, the potential of Azerbaijan as a tourist destination emerged. The majority of tourists, consisting of business travelers, choose to stay in Baku, the capital of Azerbaijan. Tourism is promoted by the government of Azerbaijan with the aim of diversifying the economy, which is currently heavily based on gas and oil reserves. Rural tourism and ecotourism is included in the Tourism Strategy of Azerbaijan, yet several fundamental challenges hinder comprehensive development of rural tourism. (Heikkilä, Poladova, & Kääriä, 2014, 88).

Among the challenges of rural tourism, insufficient infrastructure, lack of commercialization and the scant promotion of tourism services and activities were named. The need for stronger cooperation between actors within the tourism industry was expressed (Heikkilä, 2013, pp. 14–15). For these reasons, the continuation project was planned and the funding granted.

In the previous project (implemented 2012–2014), Azerbaijan Tourism and Management University (ATMU) was already an important stakeholder. ATMU's competences and networks supported the project activities and achieving the objectives. The ATMU teachers provided the project target group with training, students participated in cooperation through their studies and practical training and the project's final seminar took place in ATMU, providing the opportunity to discuss and build a common vision. KAMK representatives participated in the seminar and the first connections were made.

When KAMK started as a coordinator in the new project in 2015, it was natural to establish a partnership with a university which was already familiar due to project cooperation and hence, also possessed common interests. Luckily, the Erasmus+ program introduced a new KA107 mobility action—Global Mobility—to support student and staff mobility between Erasmus+ program countries and partner countries outside the Erasmus+ zone. KAMK and ATMU submitted an application and received funding for student and staff mobility between the institutions. In 2016, four ATMU tourism students came to KAMK on

exchange and one staff mobility exchange took place from ATMU to KAMK. In 2017, staff and teacher exchanges took place in both directions and the aim is to establish mobility between the institutions a regular practice.

During their exchanges, the ATMU Tourism students completed project studies by helping with the project activities. They prepared materials for the project and participated in dissemination. The students also familiarized the project actors in Finland as well as the tourism students at KAMK with the project topic and the rather exotic country of Azerbaijan.



The case of strategic marketing planning

One of the project goals is to prepare a strategic marketing plan for the rural tourism of Azerbaijan. It is only possible to achieve this goal in cooperation with all the project stakeholders. Mobility between ATMU and KAMK strongly supports the project activity. Students in Finland have prepared background material as part of their Strategic Marketing Management course and as a Bachelor's thesis in Hospitality Management (Viirelä, 2017). The project organized workshop on the topic together with ATMU in Baku and specialists from Finland. A teacher from the KAMK School of Tourism, Jan Mitts, delivered a lecture

in the workshop. The teacher exchange to ATMU and Jan Mitts' presentation in the workshop were enabled by Erasmus+ funding.

After collecting background material, an inter-sectoral working group of Azeri specialists will prepare the marketing plan involving local people in target regions in the procedure and benefitting from the material produced by students and KAMK teacher, Jan Mitts.

Based on his experiences, Jan Mitts states:

In spite of some minor challenges with scheduling and other practical matters, I think that combining the teacher exchange and this project was an interesting experiment and a great experience for me and it was hopefully beneficial for all the stakeholders. The concept is well worth developing further. However, careful and thorough planning, preparation and good communication between all the stakeholders is a prerequisite for the best possible outcome.

In the future, it is planned that the Erasmus+ exchange will be used for summer courses with the ATMU, also related to the project activities.

Benefits of using parallel cooperation frameworks – reflection and discussion

The aim is to establish sustainable cooperation structures that will remain in place after the project lifespan. Student and staff exchanges create a natural and beneficial cooperation model for universities as an integrated part of their functions.

Using parallel cooperation frameworks such as R&D project funding and mobility programs also includes a risk management perspective. Such risks became apparent and were learnt from, as the project encountered bureaucratic problems with the Azeri administration leading to a delay in kicking off and launching the project activities. When the project was on hold, the student and staff exchanges continued nevertheless, providing resources for contributing project activities.

The project clearly benefits from cooperation with universities and the Erasmus+ cooperation between the two universities. These benefits include, among others, the production of academic knowledge, research by students, the students' contributions as trainees, and published articles.

For KAMK, such cooperation can offer interesting real-life case topics in lessons, thesis topics, exchange and training possibilities, summer courses and home-ground internationalization when receiving exchange students from ATMU. In addition to normal classroom courses, project work during the exchange period also enriches the experience. All these aspects widen the students' understanding of different operational environments in tourism as well as improving their global citizenship skills, for instance linguistic competence, cultural awareness and adaptability. These are crucial in global tourism.

Conclusions

Based on the experiences gained from the current project 'Development of Sustainable Tourism and Support of Local Handicrafts in Rural Azerbaijan', evidence of the benefits of using parallel cooperation frameworks exists. It deepens cooperation, involves different actors in working together towards common goals, provides additional resources, reduces risks and establishes long-lasting results and partnerships.

However, such frameworks require careful planning and most importantly, close ties between different actors. This requires the continuous and systematic maintenance of networks. It is also important to promote information and networks inside the home institutions and their various departments. Different funding sources are usually managed in different departments of the university and inter-departmental cooperation is crucial to gain the full potential of input. This is required to achieve the KAMK'24 strategy goal which states that strategic international partnerships will be embedded in the basic structures of all activities.

References

- Heikkilä, J., 2013. Development of Sustainable Entrepreneurship and Support of Local Handicrafts in the Rural Azerbaijan: Project Mid-term Evaluation Report, Turku: Turku University of Applied Sciences, no. 184.
- Heikkilä, J., Poladova, & A., Kääriä, J., 2014. Need for Service Design Development for Sustainable Rural Tourism in Azerbaijan. *Baltic Journal of European Studies*. Tallinn University of Technology (ISSN 2228-0588), Vol. 4, No. 2 (17)
- Viirelä, A., 2017. Marketing prerequisites of rural Azerbaijan's traditional handicrafts through purchasing process. Bachelor's thesis. Kajaani University of Applied Sciences.

16 Kansainvälisyyttä hyödyntävää ja rakentavaa hanketoimintaa – esimerkkinä sisarhankkeet eSports Center ja eUrho

Kati Haverinen, projektipäällikkö, ja Niklas Pehkonen, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Kajaanin ammattikorkeakoulun eSports Center - ja eUrho-hanke rakentavat Kainuuseen kansainvälistä osaamista elektronisen urheilun valmentamisessa ja testaamisessa. Hankkeet toteutetaan yhteistyössä Sotkamon kunnan ja Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia kanssa. Molempien hankkeiden avulla tuetaan Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia periaatetta kasvattaa urheiluakatemia lajien huippuja valmennettavista urheilijoista: eSports on Urheiluakatemia uusin laji.

Kehittämishankkeiden tavoitteena on luoda Kainuuseen elektronisen urheilun osaamiskeskittymä, josta löytyy sekä valmennus- että testausosaamista lajin kehittämiseen. Elektronisen urheilun parissa ollaan vasta kehittelemässä kilpapelamisen, harjoittelun ja opiskelun mahdollistavia opintopolkuja. Kainuun vahvuudet, ammattivalmentamisen taitotaso, Urheiluakatemia rakenteet sekä ammattikorkeakoulun hanke- ja mittausosaaminen, mahdollistavat kansainvälisen kehittämisen.

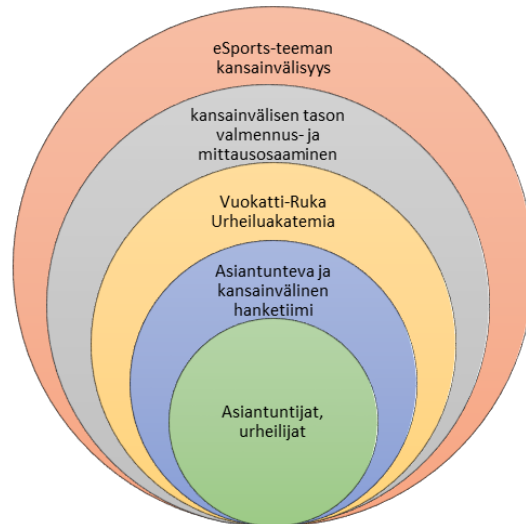


Kuva 1. Havainnollistava kuva siitä, kuinka pelaajaa testataan Counter-Strike Global Offensivessä ja tarkkailaan pelaajan silmien liikettä mm. minimapin seuranta. Analyysinäkymää esittelee Kyösti Koskela. Kuva: Nordic eSports Academy.

Syksyllä 2017 käynnistetään elektronisen urheilun urheiluakatemiavalmennus Vuokatissa sekä e-urheilun testauskeskus Kajaanissa. eSports Center -hankkeessa paitsi perustetaan e-urheiluakatemia yläkouluikäisistä lukion kautta ammattikorkeakouluun ja varusmiespalvelukseen, myös luodaan säännöllisesti toimiva leiri eSports Camp huippu-urheilijoille. eSports Camp -konseptin ydin ovat säännölliset valmennusleirit ja testauspalvelut, joiden tavoitteena on tuoda Kainuuseen e-urheilun ammattilaisia ja ammattilaisiksi valmentautuvia kouluttautumaan lisää ja kehittämään itseään. Ensimmäinen eSports Camp eli Nordic eSports Academy järjestetään kesällä 2017. Sen kesto on kuukausi ja sen päätteeksi järjestetään mittava e-urheiluturnaus Vuokatissa, jossa kilpaillaan Counter Strike Global Offensive (CS:GO) -pelissä.

Nordic eSports Academyn ensimmäisen leiriviikon teema on mentaalivalmennus, toisen fyysinen valmennus, kolmannen liiketoiminta ja neljännen peliturnaus. Leirille tulee Suomen lisäksi pelaajia ja pelitiimejä USA:sta ja useista Euroopan maista: mm. Ranskasta, Espanjasta, Ruotsista ja Englannista. Myös leirin valmentajat ovat kansainvälistä huipputasoa: esimerkiksi mentaalivalmennusta kouluttaa psykologi Mia Stellberg, joka on koonnut ja valmentanut voittoisaa Astralis-joukkuetta, sekä Weldon Green, joka tutkii mentaalivalmennusta Jyväskylän yliopistossa ja valmentaa League of Legendsin LCS-ammattilaisjoukkueita. (Nordic eSports Academy, 2017.)

eUrho on investointihanke, jossa rakennetaan elektronisen urheilun oppimisympäristö 30 opiskelijalle Vuokattiin sekä e-urheilun testausympäristö Kajaaniin. Mutta millainen on optimaalinen oppimis- ja laiteympäristö e-urheilun harjoitteluun, valmennukseen, testaukseen ja turnauksiin? Oppimisympäristö e-urheiluun vaatii tehokkaat ja toimivat koneet ja laitteistot, joiden avulla e-urheilua voidaan valmentaa ja harjoitella tiimimäisessä ympäristössä joukkueittain. Testausympäristö taas vaatii testitietokoneet sekä tarvittavat oheislaitteet itse testaukseen, kuten esimerkiksi biomonitorointilaitteet ja silmänliiketestausräätty ohjelmistoinen. Konkreettisesti luotavan uuden oppimisympäristön avulla on mahdollista saada Kainuulle kansainvälistä näkyvyyttä ja verkostoa e-urheilulajin huippuosajien, -tiimien, asiantuntijoiden, yritysten ja peliorganisaatioiden parissa.



Kuva 2. Kansainvälisyyden tasot eSports-hankkeissa

Kajaanin ammattikorkeakoulun Tietojärjestelmät-osaamisalueen on näiden hankkeiden kautta mahdollista päästä kehittämään uudenlaista, kansainvälistä ja kunnianhimoista palvelutuotetta Kainuuseen yhteistyössä Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia kanssa. Myös opiskelijoille uusien työllistymismahdollisuuksien luominen on tärkeä hyöty. Hankkeet edesauttavat pelialan kehitystä Kainuussa ja luovat hankkeessa mukana oleville (opiskelijoille, henkilöstölle, yrityksille ja organisaatioille) mahdollisuuksia kansainväliseen verkostoitumiseen ja kasvavan alan kehittämiseen.

Hankkeiden kansainvälisen onnistumisen kannalta kriittistä on:

- Kuinka hyvin Kainuuseen saadaan e-urheilun asiantuntijoita ja huippu-urheilijoita sekä tullaan osaksi eSports-verkostoa? → Verkostoituminen ja viestintä oikeiden yhteistyökumppaneiden kautta niin alueellisesti, kansallisesti kuin kansainvälisesti kehittämishankkeiden avulla. Hankkeiden aikana luodaan perustat alan verkostoyhteistyölle ja taataan sen jatkuvuus myös hankkeiden jälkeen.
- Miten hanketiimi onnistuu työssään? → Hyvät ja toimivat alueelliset yhteistyöverkostot tukevat hanketiimiä. Tällä hetkellä kesän 2017 Bootcampin ja e-urheilu-turnauksen parissa puurtaa osaava joukko Kajaanin ammattikorkeakoulun henkilöstöä: Niklas Pehkonen, Kati Haverinen, Noel McAvennie, Lucie Fotrova, Filip Sever, Iikka Yli-Kuivila ja Jani Vattula.
- Miten luoda pysyviä mahdollisuuksia eSports-valmennukselle Kainuun alueella? → Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia on ollut molemmissa hankkeissa aloitteellinen ja lähtenyt edistämään uuden lajin ottamista urheiluakatemiaan ennakkoluulotto-

masti. Tuleva eSports Center -hankkeen eSports-valmentaja, Aleksanteri Leinonen, tulee työskentelemään elektronisen urheilun vastuvalmentajana Vuokatti-Ruka Urheiluakatemiassa.

- Kuinka kehittää testaamista? → KAMKissa tehdään laadukasta ja tarkkaa testaamisen kehitystyötä, jonka ansiosta testauspalveluita voidaan jatkossa markkinoida myös kansainvälisesti.

Kansainvälisyyden haasteisiin pitää pystyä vastaamaan kaikilla hankkeen tasoilla. Alueella tehtävä yhteistyö tukee kansainvälisyyttä ja esimerkiksi Nordic eSport Academy -leirin toteutuksessa hyödynnetään avoimen ammattikorkeakoulun mahdollisuutta myöntää opintopisteytetty todistus. Leirien ja turnausten kautta on mahdollista saada näkyvyyttä toiminnalle, jota sitten päästään soveltamaan pitempikestoisesti valmennuksessa ja testauksessa urheiluakatemiatasolla.



Kuva 3. eSport Academyn harjoittelua kesällä 2017.

17 Portti opintoihin – kielitietoisuutta kasvattamassa New Life -hankkeessa
Rea Stricker, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Kielitietoisuudella tarkoitetaan tekstilajituntemuksen ja monilukutaidon kehittämistä osana muuta opiskelua. Se tarkoittaa myös monikielisuuden hyödyntämistä resurssina ja positiivista suhtautumista monikielisyyteen. Jokainen ryhmässä osattu kieli on tärkeä, ja omaa kieltä voi käyttää tukena oppimisessa: kielellä on merkitystä yksilön ja yhteisön kannalta, ja eri tiedonaloilla on erilaisia kieliä. Kielitietoista koulua kuvatessa on vakiintunut fraasi: ”Jokainen opettaja on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.” (Rapatti, 2015, 55.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun New Life -hankkeessa tuetaan opiskelijoiden kielitietoisuutta, jotta he voisivat 6 kuukauden valmentavan opetuksen jälkeen hakeutua korkeakouluopintoihin Suomessa. Käytännössä hanke etsii Kainuusta oleskeluvan saaneita maahanmuuttajia, joilla on lähtömaastaan korkeakoulututkinto. Tätä etsimistyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä maahanmuuttajapalveluiden, TE-toimiston ja kotouttamiskouluttajien kanssa. Sitten opiskelijoita autetaan aloittamaan korkeakouluopinnot KAMKissa ja jatkossa päteväytymään oman koulutustaustansa mukaisiin työtehtäviin Suomessa. Usein päteväytyminen tarkoittaa nimenomaan lisääntynyttä kielen oppimista.

Kajaanin ammattikorkeakoulun valmentavan opetuksen mallissa opiskelijat integroidaan perustutkinto-opiskelijoiden ryhmiin, mikä lisää maahanmuuttajien motivaatiota ja vuorovaikutusta muiden saman koulutusalan opiskelijoiden kanssa.

Kielikylpytyyppisessä opiskelussa maahanmuuttajat pääsevät opiskelemaan itselleen tuttua aihetta uudella kielellä eli kartuttamaan kielitaitoaan ja kielitietoisuuttaan opinnoissa. Opinnot voidaan myöhemmin hyväksilukea heidän tutkintoonsa, jos ja kun he pääsevät korkeakouluun tutkinto-opiskelijoiksi.



Tukikoulutuksen aikana ensimmäinen vaihe on pyrkiä tunnistamaan olemassa oleva osaaminen. Sen jälkeen suunnitellaan yksilöllisesti, miten kukin opiskelija voi täydentää osaamistaan. Monet hyötyvät valmentavan opetuksen vaiheessa työharjoittelusta (3 kk), mutta toisille on parempi ratkaisu käyttää puolivuotinen kielen oppimiseen. Opiskelijoilla on kielitietoisuuden käsittein mahdollista päästä arkikielen hallinnasta tiedonalan kielen hallintaan oppimalla käsitteellistä, analyyttistä, akateemista kieltä (Luukka 2013). Eri kulttuuritaustoista tulevat opiskelijat ovat ammattikorkeakoululle rikkaus, josta oppivat myös ammattikorkeakoulun henkilöstö ja muut opiskelijat. Samoin heidän osaamisensa voi olla erittäin tärkeää yritykselle tai organisaatiolle, jossa he ovat työssäoppimassa.



Tällä hetkellä on päättymässä hankkeen toisen ryhmän koulutus. Elokuussa alkaa kolmas ryhmä. Kokemus kahdesta ryhmästä on ollut rohkaiseva: opiskelijat ovat päässeet koulutus- ja työllistymisurillaan eteenpäin. Ehkä kaikkein tärkein kokemus opiskelijoille on ollut, että he kokevat olevansa osa koulua, ei erillinen maahanmuuttajaryhmä. Korkeakoulun sisäpuolelta tarkasteltuna konkretisoituu, millaista Suomessa on opiskella korkeakoulussa ja millaisia valmiuksia opinnoissa edellytetään.

Ensimmäisessä ryhmässä lokakuusta 2016 helmikuuhun 2017 oli paljon irakilaisia opiskelijoita, joiden tavoitteena oli päästä tekniikan alan opintoihin. Tällä hetkellä ryhmässä on pääasiassa sairaan- ja terveydenhuollon opiskelijoita ja elokuussa alkavassa koulutuksessa on liiketalouteen ja matkailuun suuntautuneita maahanmuuttajia.

Hankkeen etenemisen myötä on käynyt ilmi, että maahanmuuttajien kouluttamisessa tarvitaan ehdottomasti toisen ja korkea-asteen välille kielitukea. Puoli vuotta on akateemisen kielitaidon oppimisessa lyhyt aika, joten jatkossa KAMKissa hyödyllisempää olisi pidentää aika vuodeksi. Silloin jälkimmäiset puoli vuotta voisivat olla hankkeessa toteutetulla tavalla ja sitä edeltäisi puoli vuotta kielio-pintoja. Esimerkiksi Innostu AMK-opinnoista -kurssien opettajilta on tullut viestiä, että New Life -opiskelijat tekevät todella kovasti töitä opinnoissa edetäkseen, mutta kieli jarruttaa oppimista. EU:n ulkopuolelta tulevilla pitää olla suomalainen todistus, ja paras tapa edistää tutkinnon saavuttamista on kielituen tarjoaminen opinnoissa. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella sekä näyttöillä, suomalainen työelämä voi saada kohtuullisen nopeasti osaavaa henkilöstöä maahanmuuttaneista korkeakoulutetuista, kun heidän kielitaitonsa vain on riittävä.

New Lifessa keskeinen työskentelytapa on kielituen tarjoaminen. Se voi olla samanaikaisopettamista toisen opettajan kanssa, mutta myös tuen tarjoamista esimerkiksi kieliryhmissä työskentelylle tai yksilöllistä opetusta, rinnallakulkemista. Monesti sekin auttaa, että ensin voi tuottaa asiasisällön omalla äidinkielellä (mahdollisesti samankielisten ryhmässä) ja vasta sitten työstää suomeksi tai englanniksi. Tällä tavalla oman äidinkielen hyödyntäminen oppimisessa ja ajattelussa saadaan käyttöön. Kielitukea hankkeessa pystytään tarjoamaan myös sitä kautta, että koulutussihteeri voi toimia kulttuuritulkkina esimerkiksi arabian kielessä ja kulttuurissa.

”Joskus opiskelijat ajattelevat, että suomi on nyt tiedon kieli eikä omaa kieltä kannatakaan ottaa mukaan opiskeltavien asioiden käsittelyyn. Kuitenkin käsittelemme ja muistamme tietoa äidinkielellä paremmin kuin vieraalla kielellä. Opiskelijoita on rohkaistava käyttämään äidinkieltään aina, kun se on mahdollista.” (Moilanen, 2015, 63.)

Hyväksi käytännöksi on myös osoittautunut aloittaa uusien opiskelijoiden kanssa selkeällä, napakalla perehdytyksellä koulun toimintatapoihin ja opiskeluvalmiuksien tukemisella. Tarpeellista on jo alussa tieto- ja viestintäteknikan ottaminen mukaan opetukseen, mutta myös opiskelumenetelmien, luokkahuonetyöskentelyn, opiskelijan, opettajan ja työelämän roolien läpikäynti. Systemaattinen johdatus korkeakouluopintoihin auttaa opiskelijoita saavuttamaan suomalaisen korkeakouluopiskelijan ideaalin nopeammin kuin ilman opastusta. He hahmottavat itseohjautuvuutta, itsenäisen opiskelun merkitystä, arviointia, suorittamisen ja oppimisen eroja sekä opiskelijoiden yhteistyön merkitystä, mikä sujuvoittaa tutkinto-opiskeluissa etenemistä.

Lähteet

Luukka, M.-R. (2013). Kielitietoinen koulu ja monilukutaitoinen oppilas. Luento katsottavissa osoitteessa <http://kielikampus.jyu.fi/telkku/osa-2-minna-riitta-luukka-kielitietoinen-koulu-ja-monilukutaitoinen-oppilas/>

Rapatti, K. (2015). Kielitietoisuus kieliaineiden opetuksessa. Teoksessa Mustaparta A.-K. (Toim.) Kieli koulun ytimessä – näkökulmia kielikasvatukseen. Opetushallitus, Helsinki. Luettavissa osoitteessa http://www.oph.fi/download/176255_kieli_koulun_ytimessa_nakokulmia_kielikasvatukseen.pdf

Moilanen, K. (2015). Kielitietoisuus ja opiskelutekniikat – työvälineitä erityisesti aikuisten maahanmuuttajien kielenopetukseen. Teoksessa Mustaparta A.-K. (Toim.) Kieli koulun ytimessä – näkökulmia kielikasvatukseen. Opetushallitus, Helsinki. Luettavissa osoitteessa http://www.oph.fi/download/176255_kieli_koulun_ytimessa_nakokulmia_kielikasvatukseen.pdf

18 Älykkäät palvelut yrityksille – Kajaanin ammattikorkeakoulu suunnan näyttäjänä
Liisa Mikkonen, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Älykkäät palvelut yrityksille -hanke tiivistää Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) yhteistyötä kainuulaisten kansainvälistyvien yritysten kanssa. Älykkäillä ratkaisuilla tarkoitetaan teknologisten ratkaisujen hyödyntämisen lisäksi kykyä tehdä oikeita asioita oikein ja hanke on osa Suomen älykkäin korkeakoulu -visioon tähtäävästä Kajaanin ammattikorkeakoulun kehittämisreittimallista. Toukokuussa 2017 alkaneen, KAMKn ja Kainuun liiton rahoittaman hankkeen pääteemoina ovat yhteistyön tiivistäminen erityisesti alueen kasvuun ja kansainvälistymiseen tähtäävien yritysten kanssa, osaamisen viennin kehittäminen sekä uusien, opiskelijoiden perustamien yritysten tukeminen.

Hanke perustuu ammattikorkeakoulun ja yritysten jo olemassa olevalle yhteistyölle, jonka perustana ovat kansainvälistyvien yritysten tarpeet ja tavoitteet. Tähän nojautuen hanke tarjoaa yrityksille käytännönläheisiä työtapoja, jotka edistävät yrityksen kansainvälistymistä ja vientiä. Käytännössä tämä tarkoittaa KAMKn asiantuntijaopettajan, opiskelijoiden sekä yrityksen yhteistä työskentelyä viennin edistämiseksi ja yrityksen kansainvälistymisstrategian kirkastamiseksi. Yrityksen kansainvälistymisen tueksi ohjataan myös KAMKin ulkomaisia opiskelijoita. Osaamisenviennin kehittämisen osiossa ammattikorkeakoulu ja yritykset yhdistävät osaamistaan palvelukokonaisuuksiksi. Hankkeen opiskelijayrittäjyyttä vahvistavat toiminnot keskittyvät yrityksen perustamisen vaiheeseen, jota tuetaan Start up- ja yrityskiihdyttämö-toiminnalla. Kokonaisuutena hankkeen teemat nivoutuvat saumattomasti ammattikorkeakoulun koulutus- ja TKI-toimintaan sekä palvelujen myynnin kehittämishankkeeseen. Tavoitteena onkin kokeilla ja oppia uusia toimintatapoja tuloksekkaamman alueellisen yhteistyön takaamiseksi.

Hanke päättyy vuoden 2019 lopussa, jolloin savutuksia tarkastellaan monipuolisen arviointikehyksen puitteissa. Keskeisiä tulosmittareita ovat uudet yritykset ja työpaikat, yrityksissä käynnistyneet kehitysprosessit sekä kokeilut. Niin ikään ammattikorkeakoulun oman toiminnan uudistuminen on tärkeä arvioinnin kohde, koska tavoitteena on sitoa alueellisia kumppaneita tiiviimmin toiminnan perusrakenteisiin. Ilman uudenlaisia toimintamalleja ammattikorkeakoulun osaaminen ja opiskelijat eivät kohtaa alueen kansainvälisen yritystoiminnan kenttää. Hankesivut löytyvät osoitteesta <https://smartkamk.wordpress.com/> .

19 Maasta se pienikin ponnistaa! – esimerkkinä Kainuun Kansainvälisen projektiosaamisen kehittäminen -hanke

Hannu Tikkanen, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Kansainvälisyys ja kansainvälinen liiketoiminta mielletään usein isojen yritysten ja organisaatioiden jutuksi. Kainuu on kansainvälistynyt esimerkiksi matkailussa, mutta myös teollisuus on parantanut tilannettaan viime vuosina. Korkeakoulut pystyvät tukemaan hyvin kansainvälistymistä. Pienten yritysten ja toimijoiden kynnys kansainvälisille markkinoille on kuitenkin korkea. Aluekehittäminen hyötyisi myös näiden toimijoiden kansainvälistymisestä, joten Kainuun liiton tuella ja kannustuksella aloitettiin 2016 vuoden lopulla Kansainvälisen projektiosaamisen kehittäminen -hanke.

Projektin aloite ammattikorkeakoululle on tullut mm. Kainuussa toimivilta Leader-yhdistyksiltä ja Kainuun liitosta. Leader-yhdistykset ovat jo aiemminkin rahoittaneet pienimuotoisia kansainvälisiä hankkeita, mutta niille kaivataan jatkoa ja laajempia mahdollisuuksia. Niinpä päädyttiin toteuttamaan aktivointihanke, jonka kohderyhmänä ovat nimenomaan pienet yritykset sekä muut mahdolliset toimijat, kuten yhdistykset ja kunnat. Leader-ryhmät ovat hankkeessa monella tavalla aktiivisesti mukana, ja he esimerkiksi tiedottavat omille verkostoilleen ja aktivoivat mukaan hankkeeseen.

Kynnys 1. rahoitus

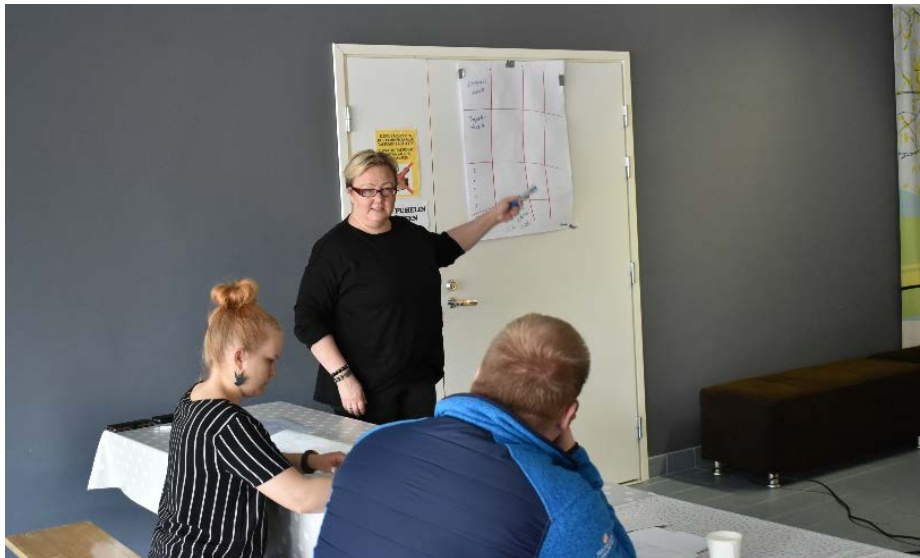
Kansainvälisyyteen liittyy läheisesti toiminnan rahoittaminen. Pienyritykset, yhdistykset ja kunnat kokevat, ettei heillä ole EU-rahoituksista riittävästi tietoa. Siksi onkin tärkeää auttaa hankkeen toimijoita löytämään sopiva EU-rahoitusmuoto. Samoin tuetaan kansallisten ja kansainvälisten EU-rahoitusinstrumenttien sekä muun julkisen ja yksityisten rahoituksen löytämistä ja hyödyntämistä. Hyville hankkeille sanotaan aina olevan rahoitusta! Rahoituksen löytäminen vaatii kuitenkin osaamista, tietoa, rohkeutta ja päämäärätietoisuutta, joita voidaan auttaa kartuttamaan hankkeen avulla.

KV-valmennuksessa on pyritty alusta alkaen konkreettisuuteen ja käytännönläheisyyteen. Vaikka aloitusseminaarin teema olikin tammikuussa 2017 rahoitusvaihtoehdot ja kansainväliset verkostot, niin yleiseksi toimintatavaksi hankkeessa ovat nyt vakiintuneet teema-kohtaiset työpajat. Työpajat eivät ole vain kertaluonteisia tapahtumia, vaan niiden pohjalta jatketaan käytännössä konkreettisten hankkeiden työstämistä.

Kynnys 2. hankkeen kirjoittaminen

Työpajoissa työstedään yhdessä aluksi yleisluonteisemmin hankeaihoita yhdessä muiden osallistujien kanssa. Toiseen työpajaan annetaan jo konkreettisemmat ohjeet valmistautua sekä kehittää ja tarkentaa omaa ajatusta ja aihiota tai liikeideaa. Toisessa työpajapäivässä työstedään hankeaihoita jo konkreettiseen suuntaan ja suunnitellaan jo alustavasti rahoitusvaihtoehtoja ja kokonaisuutta.

Työpajoissa hyödynnetään loogisen viitekehyksen mallia. Malli on selkeä ja yksinkertainen työväline, jossa määritellään mm. strategiset tavoitteet, odotetut tulokset ja toimenpiteet. Näin nostetaan ajatusta jo suunnitteluvaiheissa kohti hankkeella haettavaa muutosta ja sen konkretisointia. Työväline toimii kaikenlaisissa muutos- ja kehittämistoiminnassa eikä ole riippuvainen tietyistä rahoitusvälineistä.



Kuva 1. Kouluttaja Päivi Korhonen PDGE, Suomussalmen työpajassa keväällä 2017.

Hankkeessa järjestetään myös erilaisia tiedotus- ja infotilaisuuksia sekä sparraus- ja konsultaatiotoimintaa hankekirjoittamisen tueksi. Tätä toimintaa tehdään yleensä työpajojen jälkeen niiden henkilöiden kanssa, joilla on kehittämiskelpoinen hankeaiho eteenpäin viettäväksi. Jos hankehakemuksia ehditään jättää ja saada, on hyödyllistä analysoida hankepäätöksiä sekä auttaa jatkotoimenpiteissä.

Kynnys 3. tuki

Kun on löytynyt sopiva rahoitushaku ja kun hanketta jo kirjoitetaan, sitä voidaan kehittää vielä piirun verran paremmaksi aiempiin onnistumisiin ja epäonnistumisiin vertaamalla.

Aiempien hankkeiden benchmarkingin kautta kokemukset välittyvät opiksi uusille hanketoimijoille. Hyvien käytänteiden jakaminen on tärkeää. Työpajojen vetäjien kokemus ja ammattitaito ovat tässä hyvin tärkeitä ja siksi vetäjät onkin valittu niin, että he tuntevat pienten toimijoiden haasteita ja myös pienten yritysten toiminnan haasteita.

→ Onnistunutta hanketta rakentamaan

Kevääseen 2017 mennessä hankkeessa on järjestetty matkailuun painottuneita työpajoja. Niiden aikana on kehitetty esimerkiksi yhtä hyvin konkreettista kansainvälistä projekti- ja liiketoiminta-aihiota. Kyse on urheilumatkailuun liittyvästä liiketoimintaideasta. Aihe ei enää ole ideavaiheessa, koska kansainvälisestä kisamatkailusta, esim. Rastiviikoilla, on jo paljon käytännön kokemusta Kainuussa. Kisamatkailussa nähdään iso potentiaali, ja Kainuun liikunnalla on jo hyvä verkosto viedä hanketta eteenpäin. Taustana ovat maakunnalliset strategiset tavoitteet, mutta myös konkreettinen tavoite nostaa urheilumatkailu merkittäväksi matkailualan liiketoiminnaksi, jossa toimijoina on laaja joukko eri alan yrityksiä, järjestöjä, kuntia ja muita toimijoita. Edellä esitetty on hyvä esimerkki siitä, kuinka looginen viitekehys sopii hankkeen suunnitteluun ja konkretisoitumiseen. Hankeideoinnissa hahmoteltiin strategiset tavoitteet, projektin tavoitteet, eri toimijat, kumppanit, liiketoimintamallit sekä näihin liittyvät mittarit, tiedon lähteet ja erittäin tärkeänä onnistumisen edellytykset eri tavoitteiden tasolle. Tämän kartoituksen jälkeen suunnittelu etenee vaihe vaiheelta konkreettisempaan suuntaan, jossa mittareita, todentamisen välineitä, riskejä jne. kartoitetaan.

Hankkeen kirjoittaminen ja suunnittelu on pitkä prosessi, jonka aikana tiivistetään yhteistyötä eri tahojen kanssa. Hanke voi olla hyvin laaja ja koostua useista osahankkeista. Koska rahoituslähteet voivat vaihdella kansallisesti myönnettävistä EU-rahoituksista muihin EU-ohjelmiin sekä lisäksi investoreiden tai muiden rahoittajien rahoitusinstrumentteihin ja sijoituksiin, valmisteluun pitää varata aikaa.

Hanke jatkuu syksyllä 2017 eri teemoilla. Ne ovat alustavasti puuteollisuus, teknologia ja luovat alat. Keskeinen tavoite on osaamisen lisääminen, joka madaltaa kynnystä tarttua myös kansainvälisiin haasteisiin. Tavoitteena on myös lisätä kumppaneiden hakemista kotimaasta ja saada näin lisää osaamista ja resursseja lähteä kansainvälisille markkinoille. Jo Suomussalmella järjestetty työpaja osoitti, että kiinnostusta on ja hankeaihoita syntyy. Suomussalmen työpajaan osallistujilla oli jo olemassa olevia kansainvälisiä yhteyksiä, joten lähtökohta onnistumiseen on tältä osin hyvä.

Opettajavierailuja ja -vaihtoja

20 Draamatyöpajat sosiokulttuuristen kohtaamisten tiloina

Sanna-Leena Mikkonen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu

“Sometimes you don’t need words to express yourself.”

Artikkelissani esittelen opettajavaihtokokemuksiani draamatyöpajoista Englannissa, Liettuassa, Tanskassa ja Venäjällä. Tarkastelussani peilaan draamamenetelmiä sosiokulttuuriseen oppimiskäsitykseen sosiaalipedagogisessa viitekehyksessä. Artikkelissa on käytetty poimintoja Pietarin Polyteknisen yliopiston Regional Studies Bachelor of Arts -koulutusohjelman opiskelijoiden draamatyöpajapalautteista.

Draamamenetelmät sopivat luontevasti opiskelijoiden ryhmäprosessien tukemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen ja erilaisten ammatillisten teemojen yhteistoiminnalliseen tutkimiseen. Kansainvälisissä vaihdoissa draamatyöpajat on otettu innostuneesti vastaan, ja niihin on osallistunut vaihtokohteissani opiskelijoiden lisäksi useita opettajia.

*“Oh the #Drama !!! Loved the drama workshop this afternoon at @SalfordUni”
(Salfordin yliopiston sosiaalityön opiskelijoiden twiittaus draamatyöpajan jälkeen).*

Draama sosiokulttuurisena oppimismenetelmänä

Sosiokulttuurisessa näkökulmassa ihmisen toiminta ymmärretään kontekstuaaliseksi, yhteisölliseksi ja kulttuurisesti välittyneeksi. Oppimiseen liitettyä tarkastellaan sosiaalisen, kulttuurisen ja fyysisen tilan sekä ympäristön mahdollistamaa vuorovaikutusta ja aktiivisuutta, osallistumista ja onnistumista oppimistilanteessa. Sosiokulttuurinen tila on mahdollisuuksien tila, jossa voidaan tutkia ja oppia toiminnallisesti vuorovaikutuksessa erilaisia tapoja, käytäntöjä ja toimintamalleja. Kyse on myös oppimistilanteen eettisestä kestävydestä. (Säljö 2000; Heikkinen 2005.)

Draamakasvatuksessa opettajan tavoitteena ei ole perinteisessä mielessä opettaa, vaan ohjata kysymysten ja tehtävien luo luomalla yhdessä ryhmän kanssa oppimistilanteita,

draaman maailmoja (Heikkinen 2005, 14). Draamatyöpajoissa kokemusten reflektointi on tärkeä osa prosessia. Draaman avulla opitaan itsestä, ryhmästä ja tutkittavana olevasta teemasta yhteisen toiminnan ja kokemusten jakamisen avulla. Tämä mahdollistaa yhteisöllisen oppimisen. Dialogisuus on vahvana elementtinä mukana draamatyöskentelyssä. Tavoitteena on tutkia ja löytää monia näkökulmia ja tulokulmia draamatyöpajassa tutkitavaan teemaan mm. etäännyttämisen ja esteettisen kahdentumisen mahdollistavien vaihtoehtoisten näkökulmien avulla.

Draamatyöpajojeni struktuuri noudattaa useimmiten pääpiirteissään Sprattin ym. (2000) kuvaamaa Augusto Boalin kehittämän forumteatterin muotoa ja metodia. Työskentely perustuu tasavertaiseen osallisuuteen, omistajuuteen ja dialogiin. Työpajan aluksi sovitaan työskentelyn periaatteista ja tavoitteista. Tärkeää on myös sopia osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja luottamuksellisuudesta harjoitteiden ja työskentelyn herättämiä tunteita ja kokemuksia jaettaessa.

Aluksi virittäydytään, tullaan läsnäoleviksi ja näkyviksi tutustumis-, lämmittely- ja improvisaatioharjoitteiden avulla. Luottamusharjoitusten avulla ryhmää rohkaistaan yhteistoimintaan ja keholliseen non-verbaaliseen ilmaisuun, tukemaan ja auttamaan toisiaan ja luottamaan toisiinsa sekä osallistumaan tunteiden ja ajatusten jakamiseen. Vaikka draamamenetelmät oppimisessa eivät ole olleet ennestään tuttuja osallistuneille opiskelijoille, ovat kaikki ohjaamani kansainväliset ryhmät alkuihmettelyn jälkeen ”lämmenneet” ja lähteneet urheasti tekemään ja kokeilemaan:

”I began the workshop being surprised and a bit unmotivated, and ended it with very good emotions.”

“At the beginning of the workshop I was embarrassed, but at the end of it I relaxed because of such pleasant warm atmosphere.”

Varsinaisessa teeman työstämisympäristössä hyödynnän erilaisia improvisaatio- ja patsastyöskentelyharjoitteita. Kansainvälisissä draamatyöpajoissa olen yhdessä osallistujien kanssa tutkinut monia teemoja: ryhmäilmiöitä, luottamusta, kiusaamista, erityisopetuksen kehitysvaiheita segregaatista inklusioon, sekä vuorovaikutukseen ja kohtaamiseen liittyviä käsitteitä dialogisuus, osallisuus ja tasa-arvoisuus.

Nivalan (2010) mukaan osallistavan toiminnan sosiaalipedagogisia periaatteita ovat yhteistoiminnallisuus, reflektiivisyys ja dialogisuus. Draamamenetelmät oppimisessa mahdollistavat yhteistoiminnallisuuden, koska draaman avulla pyritään tukemaan ja laadullisesti kehittämään ryhmän toimintaa.

Draamamenetelmien avulla toteutuvatkin Rynnäsen (2016) ja Kurjen (2011) esittelemät sosiokulttuurisen innostamistyön ulottuvuudet: pedagoginen, sosiaalinen, yhteisöllinen ja kulttuurinen ulottuvuus. Draamalla voi tukea sekä persoonallista kasvua ja vahvistu-



mista että ymmärrystä kulloinkin aiheena olevasta teemasta (pedagoginen ulottuvuus). Usein huomataan, että työskentelyn aikana opittiin paljon muutakin kuin työpajan teeman ja tavoitteiden mukaisia asioita. Työskentely tukee ryhmädynamiikkaa ja vuorovaikutusta (sosiaalinen ja yhteisöllinen ulottuvuus), ja sillä tuetaan myös luovuuden ja monipuolisen ilmaisun kehittymistä, reflektion, empatian ja kriittisen ajattelun kehittymistä (kulttuurinen ulottuvuus). (Rynnänen 2016, 137; Kurki 2011, 39–68.)

Draamassa oppiminen mahdollistuu ryhmän avulla. Lisäksi opitaan ryhmätyöskentelyn taitoja:

“In our group we did really high level team-work.”

“It helped to improve group work, to build a strong team, to be more open with people.”

Haasteita ja mahdollisuuksia

Sosiaalipedagoginen toiminta hahmottuu tiedon, toiminnan ja empaattisen herkkyiden tärkeässä kolminaisuudessa: head, hands, heart (Ruch ym. 2016). Itselleni nämä tärkeät peruspilarit tulevat parhaiten näkyviksi nimenomaan toiminnallisen draamatyöskentelyn

mahdollistamissa kohtaamisissa ryhmän kanssa. Toiminta (hands) yhdessä empaattisen herkkyyden (heart) kanssa luo turvallisen ympäristön yhteiselle tiedon rakentumiselle (head). Pedagogisessa kohtaamisessa draamaohjaajan on kestettävä epävarmuutta, päästettävä irti tietämisestä, oltava täydellisesti läsnä ja kohdattava ryhmä arvostavasti, sensitiivisesti ja hetkessä eläen, ilman valta-asetelmaa.

Tasa-arvoinen kohtaaminen edellyttää ohjaajalta nöyryyttä. Ryynänen (2016, 140) kuvaa, miten esimerkiksi yhteisen kielen puuttuminen voi tuoda luontevan ”ei-osaamisen” elementin pedagogiseen kohtamiseen. Tietäjän ja osaajan roolista irti pääsy ja ”ei-tietäminen” (Ruch ym. 2016) ovatkin pedagogin suurimpia haasteita. Draamatyössä ohjaajan on uskallettava luopua ”tietämisestä”, koska jokainen ryhmä virittyy ja lähtee toimimaan omalla yksilöllisellä tavallaan. Ohjaajan on uskallettava heittäytyä ja ”riisua” opettajaroolinsa tuoma status yltään, jotta voi omalla esimerkillään rohkaista ryhmäänsä heittäytymään.

Ohjauskielenä työpajoissa käytän englantia, mikä tuo vääjäämättä mukaan haasteita ja nöyryyttä. Ohjatessani toiminnallista draamatyöpajaa kansainvälisessä kontekstissa pyrin hyödyntämään kehonkieltä aktiivisesti ja tietoisesti. Tavoittelen selkeää, innostavaa ja luottamusta herättävää kehollista viestintää, jonka toivon kannustavan myös osallistujia luottamaan sanojen lisäksi non-verbaalisen viestinnän voimaan:

“We can feel and understand each other without words and it’s great that drama class showed it to us.”

Suurimmat viestinnälliset haasteet kansainvälisissä draamapajoissa liittyvätkin toiminnallisten harjoitteiden tuottamien ajatusten ja tuntemusten reflektointiin, joka on tärkeä osa draamatyöskentelyä. Liettuassa, Venäjällä ja Tanskassa olen kannustanut osallistujia käyttämään halutessaan omaa äidinkieltään työskentelyyn liittyvissä pari- ja pienryhmäkeskusteluissa. Yhteisessä ohjatussa purkukeskustelussa ryhmistä on yleensä aina kuitenkin löytynyt rohkeita ”äänitorvia”, jotka jakavat kokemuksia kertoen tärkeistä työskentelyn herättämistä ydinajatuksista, merkityksistä ja tuntemuksista englanniksi. Tuntemusten ja palautteiden keräämisessä olen hyödyntänyt myös toiminnallisia menetelmiä, kehollista ilmaisua, piirtämistä ja tunnekortteja.

Tilankäyttö ja asemointi draamapajoissa luo tasavertaista kohtaamista paremmin kuin perinteinen luokkamuotoinen työskentely. Paras fyysinen tila toiminnalliselle draamatyöskentelylle on avara, pöydätön tila, esimerkiksi liikuntasali, aula tai sään salliessa piha.

Vaihtokohteeseen esittämästäni toiveesta huolimatta usein on käynyt niin, että työskentelyyn varattu tila on ollut hankala ja jopa epäsopiva toiminnalliseen työskentelyyn kiinteiden kalusteiden ja tilanahtauden vuoksi. Liettuassa, Siauliaussa, siirryin suuren opiskelijaryhmän kanssa avaraan aulatilaan; Salfordissa poistuimme kauniina syyspäivänä ahtaasta ja kuumasta luokkatilasta ulos pihalle työskentelemään.

Kohtaamista, vuorovaikutusta, kommunikointia ja tulkintaa

Draamatyöskentelyssä harjoitellaan toiminnallisesti avointa kohtaamista, luottamusta, aktiivista verbaalista ja non-verbaalista kommunikointia ja vuorovaikutusta:

“It showed us that sometimes words are not really necessary.”

“They are kind of exercises that help us to understand some aspects of communication. They help us to practice our skills in verbal and nonverbal communication.”

Improvisaatio on vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön perustuvaa spontaaniutta. Itse asiassa koko elämä, kaikki vuorovaikutus ja dialogi, on improvisointia arjessa (Routarinne 2005, 6–8). Improvisointi on yksi draamatyöskentelyn perustyökaluista, ja se sopii erinomaisesti sosiaalipedagogisten suhteiden ja kohtaamisten tarkasteluun, simulointiin, demonstrointiin ja harjoitteluun. Draaman avulla pyritään päästämään irti suorittamisesta ja onnistumisen pakosta. Harjoituksissa ei ole ”oikeaa” tapaa toimia tai reagoida.

Täydellisyyden tavoittelu, suorittamispakko ja virheiden pelko rajoittavat luovuutta ja johtavat riskien välttämiseen (Laukka & Karppanen 2017, 113). Epävarmuus on kuitenkin läsnä kaikessa inhimillisessä toiminnassa. Keskeneräisyyden, pettymysten ja virheiden sietäminen on osa jokaisen arkea – ja myös sosiaalipedagogin työtä. Improvisaatioharjoituksissa ”moka” nähdään lahjana, jota tavoitellaan ja josta riemuitaan (Routarinne 2005, 70). Virhe sisältää jo itsessään oppimisen mahdollisuuden. Tämä pätee sekä ohjaajaan että ryhmäläisiin.

“It was also about mistakes and that it’s OK to make them.”

Vuorovaikutuksesta ja sen tulkinnasta peräti yli 90 % perustuu non-verbaaliseen viestintään. Ryhmän ohjaajan on havainnoitava ja tulkittava ryhmää kokonaisvaltaisesti. Draamatyöpajoissa ryhmä tuottaa jatkuvasti impulsseja, joiden huomaaminen edellyttää ohjaajalta intensiivistä läsnäoloa, improvisointitaitoa ja sensitiivistä tilanteenlukutaitoa (Oded

2016). Ohjaaja joutuu valikoimaan, mihin aloitteisiin ja impulsseihin reagoi ja millä tavoin. Varsinkin työskentelyn ryhmäläisissä herättämät tunteet näkyvät selkeästi kehonkielessä, eleissä ja ilmeissä, joita tulee pyrkiä ymmärtämään ja tulkitsemaan.

Olennaista vuorovaikutuksessa on olla täydellisesti läsnä, huomata impulsseja ja reagoida niihin. Improvisaatio vaatii tasavertaista kohtaamista, keskittymistä ja läsnäoloa, tietämisestä ja valmiista suunnitelmasta ja käsikirjoituksesta luopumista sekä epävarmuuden sietokykyä. Ohjaustilanteen etukäteissuunnittelu luo tietenkin tärkeät puitteet improvisoinnille. Pedagogisuus edellyttää taitoa yhdistää tavoitteellinen suunnittelu improvisointikykyyn. Sosiaalipedagoginen ammatillisuus edellyttää tämän lisäksi nöyryyttä, sensitiivisyyttä, refleksiivisyyttä ja valta-asetelman välttämistä. Kulloinkin käsillä olevassa tilanteessa tasapaino määrittyy ohjaajan ja ryhmän välisessä dialogissa.

Pedagoginen improvisointi onkin jatkuvaa dialogia ja keinuntaa suunnitellun ja spontaanin toiminnan välillä. Se sisältää epävarmuuden ja riskin elementit, koska päätöksenteon ja toiminnan välillä on rajoitettu aika. Pedagoginen improvisointi edellyttää huomaamista, pedagogista tajua ja hetkeen tarttumisen taitoa (Oded 2016).

Surel ym. (2011) kuvaavat artikkelissaan käytännön esimerkkejä yhteisen mahdollisuuksien tilan (Common third) rakentumisesta ohjaajan ja ohjattavan välisissä suhteissa. Tässä sillanrakennuksessa pedagoginen improvisointikyky, herkkyys ja tilanteenlukutaito korostuvat. Surelin ym. (emt.) mukaan mahdollisuuksien tilan syntyminen edellyttää pedagogilta lisäksi sosiaalipedagogista ymmärrystä – mikä tahansa yhteinen tekeminen ei siis ole sosiaalipedagogista toimintaa, joka rakentaa yhteistä luottamuksen ja ymmärryksen siltaa. (Surel ym. 2011, 219–223.) Oleellista onkin draamatyöskentelyn aikana ryhmästä nousevien ideoiden, tarjosten ja mahdollisuuksien huomaaminen, tulkinta ja rohkeava hyväksyminen.

Dialogia, ymmärrystä ja luottamusta

Draama on luovaa toimintaa, jossa aktiviteetit ovat itsessään pedagoginen prosessi (Ryynänen 2016). Fokuksena ei ole taiteellisten taitojen ja tekniikoiden oppiminen, vaan kokemuksellinen yhteistoiminnallisen oppimisen vuorovaikutteinen, luottamusta rakentava prosessi.

“It helps people to understand each other and trust.”

“I think the main task of the workshop was to learn how to be more open and communicative and to overcome some barriers that can appear in intercultural communication.”

“Drama methods help person to be more open, confident and to trust other people.”

Draamamenetelmien avulla voi luoda sosiokulttuurisen kohtaamisen ja mahdollisuuksien tiloja, joissa dialogisten kohtaamisten kautta kaikki osallistujat oppivat toinen toisiltaan. Innostajan tehtävä draamatyöskentelyssä on olla fasilitaattori, katalysaattori ja dynamisoiija, joka herkistää, yllyttää, rohkaisee ja tukee osallistumiseen ja yhteisen tulevaisuuden visiointiin ja rakentamiseen. (Kurki 2011.)

Kansainvälisissä pedagogisissa kohtaamisissa draama voi antaa mahdollisuuden vuorovaikutteisen dialogin, yhteisen ymmärryksen ja sosiokulttuuristen kohtaamisten tilojen rakentamiseen. Työskentely voi tuottaa sellaista sosiaalista ja kulttuurista pääomaa, joka auttaa toimimaan sensitiivisesti ja joustavasti vuorovaikutussuhteissa. Kokemusteni perusteella olenkin vahvasti vakuuttunut draaman universaalien kielen tarjoamista mahdollisuuksista kulttuurienvälisissä kohtaamisissa, oppimisessa ja vuorovaikutuksessa.

Draamakasvatus on vakavaa leikillisyyttä. Jokaisen toiminnallisen harjoitteen taustalla on vakava, perusteltu tavoite. Draamalla luodaan erityisiä mahdollisuuksien tiloja osallistavalle, tasavertaiselle oppimiselle (Heikkinen 2007; Heikkinen 2016). Leikillisuus purkaa omalta osaltaan valta-asetelman ohjaajan ja ryhmän väliltä. Se vapauttaa ja rentouttaa osallistujia kohtaamaan ja vuorovaikuttamaan, osallistumaan ja nauttimaan:

“It was fun! Thank you for such a wonderful experience. It was really cool!”

Lähteet

Heikkinen, H. 2005. Draamakasvatus – opetusta, taidetta, tutkimista! Minerva kustannus oy. Jyväskylä: Gummerus.

Heikkinen, H. 2007. Vakava leikillisuus: draamakasvatusta opettajille. Helsinki: KSV.

Heikkinen, H. 2016. Ajattele toimien. Kohti draamakasvatuksen syvempää ymmärtämistä. Draamatyö. Tampere: Juvenesprint.

- Kurki, L. 2011. Sosiokulttuurinen innostaminen yhteisötyönä. Teoksessa Ruuskanen, P., Savolainen, K. & Suonio, M. (toim.) *Toivo sosiaalisessa: Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä*. UNIpress 2011, 39-68.
- Laukka, S. & Karppanen, A. 2017. *The Unbearable Lightness of Making Mistakes*. Teoksessa Laukka, S. (toim.) 2017. *The Art of Making Mistakes*. Draamatyö. Tampere: Juvenesprint.
- Nivala, E. 2010. Osallistuminen sosiaalipedagogisen toiminnan periaatteena. *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2010*, vol. 11. 111-122.
- Oded, B-H. 2016. Towards a professionalization of pedagogical improvisation in teacher education. *Cogent Education – Journal*. Vol. 3 (1). Taylor Francis Online.
- Routarinne, S. 2005. *Improvisoi!* Sanoma Pro Oy. Helsinki: Tammi.
- Ruch, G. , Winter, K., Cree, V. Hallett, S., Morrison, F. & Hadfield, M. 2016. Making meaningful connections: using insights from social pedagogy in statutory child and family social work practice. *Child and family Social Work*.
- Ryynänen, S. 2016. Yhteisöt kasvatuksen, taiteen ja hoivan voimavarana. Teoksessa Roivainen, I. & Ranta-Tyrkkö, J. (toim.) *Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat*.
- Spratt, T., Houston, S. & Magill, T. 2000. *Imaging the future: theatre and change within the child protection system*. *Child and family Social Work 2000*. Blackwell Science Ltd.
- Surel, C., Douglas, S., Finley, A. & Priver, A. 2011. The diverse practice of Social pedagogues. Case examples from Denmark, Scotland, and Germany. *Children Australia*, 36, 4.

21 Aidon vuorovaikutuksen konkretiaa: tiimiohjausta ja tiimiohjausta

Elina Jääskeläinen, markkinoinnin ja viestinnän lehtori, Maarit Vuorinen, markkinoinnin ja viestinnän lehtori, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Tiiminä ohjausta, kokemusta ja näkemystä tarjoamassa

Kajaanin ammattikorkeakoulun markkinoinnin opettajat saivat mahdollisuuden viedä tiimiohjausta Hollantiin Saxionin ammattikorkeakoulun organisoimalle kansainväliselle viikolle maaliskuussa 2017. Tapahtumaan osallistui kymmeniä eurooppalaisia opettajia. Viikon aikana järjestettiin erityistapahtumana yhteinen teemapäivä, jossa noin 400 Saxionin ammattikorkeakoulun opiskelijaa oli jaettu poikkialaisiin työskentelyryhmiin. Ryhmiä oli yhteensä lähes 30 ja jokaisen ryhmän vetäjänä toimi kansainvälisen viikon vieraileva luennoitsija. Me suomalaiset toteutimme ohjaustyön tiiminä.

Opiskelijoiden luotsaaminen yhdessä on meille jo varsin tuttua. Oma tiimityöpari tarjosi peruskallion myös hieman vieraammassa, kansainvälisessä opetustilanteessa. Tiimiohjaus merkitsee meille sitä, että *yhteistyö nojaa opettajien aitoon vuorovaikutukseen, jossa vaihdetaan jatkuvasti kokemuksia ja näkemyksiä. Tämä dynaaminen vuorovaikutus välittyy myös opiskelijoille*. Uutena haasteena meillä Hollannissa olivat tuntemattomat opiskelijat, ennalta valmisteltu yhteinen toimeksianto sekä poikkitieteellinen kattaus opiskelijoita. Myös opiskelijoille oli uutta työskennellä ventovieraiden, muiden alojen opiskelijoiden kanssa täysin vieraan toimeksiannon parissa.



Kuva 1. Opiskelijat estradilla ja tiimiohjaaja Elina Jääskeläinen sparraa. Hei – on mukava tavata!

Useita eri aloja edustavat opiskelijat eivät olleet tavanneet toisiaan aiemmin, joten päivä aloitettiin esittäytymällä jäänmurtamistekniikkaa hyödyntäen. Tavoitteena oli madaltaa kynnystä tehtävän tekemiseen sekä tehdä päivästä mahdollisimman rento ja luonteva. Jäätä murrettiin jokaisen opiskelijan kohdalla kahden minuutin ajan. Opiskelija mietti oman persoonallisen avaimen ja esitteli itsensä vuorollaan kertomalla avaimesta ja siitä, mitä se hänelle merkitsee. Kuulimme tarinoita asuinpaikoista, perheistä sekä hävinneestä tai erityisen tärkeästä avaimesta. Esittelyn aikana muut saivat myös esittää kysymyksiä.

Ideamyly käyntiin

Jäänmurtamisen jälkeen siirryttiin päivän työskentelyteemaan. Jo selvästi rennommat ja puheliaammat opiskelijat aloittivat työskentelyn pienryhmissä. Opiskelijaryhmän tavoitteena oli kehittää päivän aikana inspiroivia ja luovia ratkaisuehdotuksia Romaniassa sijaitsevalle maakunnalle. Tarkoituksena oli löytää Clujin kaupungille vetovoimatekijöitä: miten kehittää paikkakuntaa turistikohteenä ja miten saada jo kaupungissa vierailevat turistit viettämään useamman yön alueella? Lopulliset ehdotukset tuli visualisoida posterin muotoon.

Opiskelijoiden saamassa toimeksiannossa arvioitiin, että turistit käyttävät liian vähän aikaa ja rahaa vieraillessaan Clujin kaupungissa. Jos huomioidaan ympäröivä luonto ja kulttuuritarjonnan suomat mahdollisuudet, monet asiantuntijat olivat vakuuttuneita siitä, että Clujin maakunnalla olisi mahdollisuuksia kasvaa keskeisemmäksi Romanian turistikeskukseksi. Laajempi tehtävän toimeksianto ja tausta-aineisto olivat saatavilla Saxionin ammattikorkeakoulun verkkosivuilta.



Kuva 2. Keskustelumyly käynnissä - Opiskelijoiden monialainen osaamistausta rikastutti ideointia.

Kilpailuetua ryhmän poikkitieteellisyydestä

Saxionin ammattikorkeakoulu oli jakanut opiskelijaryhmät etukäteen, jolla varmistettiin ryhmien poikkitieteellisyys ja kansainvälisyys. Tavoitteena oli sekä hyötyä ryhmän monitieteellisestä osaamisesta, että edustettuina olevista eri kulttuureista. Oman ryhmän osaaminen selvitettiin ja jalostettiin ryhmälle kilpailueduksi. Sen lisäksi heillä oli myös mahdollisuus esittää kysymyksiä vierailevien opettajien erityisosaamiseen liittyen. Jokaisen vierailevan kv-opettajan taustatiedot olivat saatavilla Saxionin ammattikorkeakoulun verkkosivuilla.

Keskustelua sai käydä myös ryhmien välillä, jos opiskelijat huomasivat, että luokassa oli erityisosaaja, joka osaamisellaan pystyi viemään oman ryhmän ideointia eteenpäin. Ideointisession lopuksi opiskelijat valitsivat ryhmästä yhden opiskelijan myymään oman ryhmän kehittämisidean koko ryhmälle.



Kuva 3. Tiiviit myyntipuheet tarjosivat pureskeltavaa ja saivat kuulijat miettelääksi.

Kun kaikki posterit oli esiteltä viiden minuutin myyntipuheella, voittaja valittiin yhdessä. Valinta oli niin tiukka, että äänestimme kahden parhaan ehdotuksen välillä. Loppukilpailuun lähtevä kehitysidea syntyi lopulta ensimmäiseksi ja toiseksi tulleen esityksen ideoista. Lopullinen kehitysehdotus oli siis yhteisen keskustelun tulosta! Tiimiopiskelua parhaimmillaan.

Teemapäivän päätteeksi loppukilpailun haasteena oli esitellä ryhmän idea kahdessa minuutissa kansainväliselle raadille. Meidän esittelijänä toimi eteläafrikkalainen matkailualan opiskelija, ja häntä tuki romanialainen opiskelija, joka oli sattumoisin kotoisin toimeksiannon kohdealueelta. 20 ryhmän esityksistä voiton vei tanskalaisen kollegan luotsaama idea, mutta meidän ryhmämme esiintyi myös erittäin vakuuttavasti ja varmasti.

Saxionin ammattikorkeakoulun teemapäivän ohjelma:

@9.00 Jäänmurtaminen

@9.30–12.30 Työskentelyä tehtävän parissa

@12.30–13.30 Lounas

@13.30–14.00 Yhteenveto ja posterin esittelyn suunnittelu. Esittelijän nimeäminen.

@14.00–15.00 Posteriesitys. Voittajan nimeäminen. Paras esitys keskusaulaan esitettäväksi. (Työ kilpailee 20 muun voittajaesityksen kanssa).

@15.00–16.00 Voittajaesitysten kuuleminen. Kansainvälinen tuomaristo valitsee parhaan tiimin esityksen.

Muualta tempaistua, kotona kokeiltuna

Todellisten toimeksiantojen ja tiimiopettajuuden kanssa työskentely on meille arkipäivää ja toteutamme sitä jatkuvasti markkinoinnin syventävillä kursseilla. Samaan aikaan Saxionin kansainvälisen viikon aikana meillä oli käynnissä kansainvälisen liiketalouden toisen vuoden opiskelijoiden kurssi Integrated Marketing Communications. Päätimme soveltaa samantyylistä tehtävänantoa ja verrata, onko liiketalouden opiskelijoilla erilainen lähestymiskulma kehittämiseen.

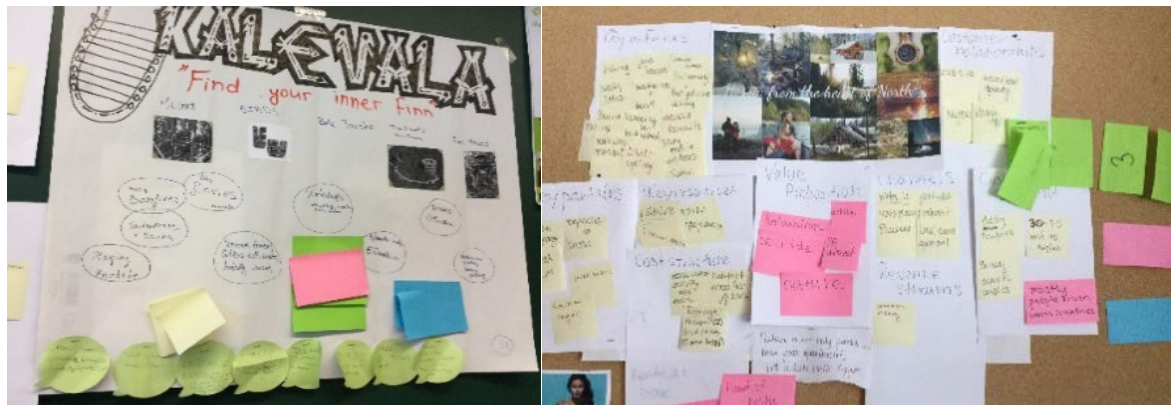
Toimeksiantona romanialainen kaupunki olisi ollut haastava, koska meillä ei ole tarkempaa toimeksiantajaa tai kosketuspintaa alueeseen. Niinpä käytimme kehittämiskohteena meille merkittävää Hossan kansallispuiston aluetta ja sen mahdollisuuksia palveluiden ja vierailijamäärien kasvattamiseen.

Ryhmämme koko oli 18 kansainvälistä opiskelijaa ja he toimivat neljässä eri ryhmässä. Kehittämistehtävä oli samantyylinen kuin Saxionin esimerkissä: Kuinka kehittää Hossan aluetta luontomatkailijoiden (kohderyhmänä erityisesti pyöräilijät) tarpeisiin soveltuvaksi?

Business casessa piti huomioida sosiaalinen osallistaminen, luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön turvaaminen sekä vastuullisuus. Ensimmäisessä vaiheessa opiskelijat esittelivät luomansa uuden palvelun perusidean, kohderyhmät ja markkinat sekä infrastruktuurin mahdollisine rajoitteineen. Koko palvelun suunnittelu, kehittäminen ja toteuttamismahdollisuudet tuli perustella ja erityisesti korostimme taloudellisesti ja vastuullisesti kestävästä, luonnon huomioivaa kehittämisotetta.

Ryhmät lähtivät liikkeelle hahmottamalla, mistä alueesta on kyse ja millaisia mahdollisuuksia se tarjoaa tällä hetkellä. Ohjasimme aiemmalle vuosikurssille viime keväänä Hossaan hieman vastaavanlaisen projektin, joten tämän vuoden opiskelijat saivat käyttöönsä myös heidän tekemiään materiaaleja. Edellisen ryhmän etuna oli, että vietimme alueella kolme päivää tutustuen alueen matkailutarjontaan.

Ensimmäinen kierros käytiin postereiden esittelyllä kahden viikon työskentelyn jälkeen. Kaikki ryhmät antoivat palautetta toisilleen ja uusia kehittämisajatuksia syntyi runsaasti. Sen jälkeen alkoi itsenäinen työ. Tehtävänanto tarkentui kohderyhmien tarkempaan määrittelyyn, markkinointiviestinnän kanavien suunnitteluun niiden mukaisesti sekä budjetoinnin ja mittaamisen haasteisiin.



Kuva 4 ja 5. Ideointipostereita

Väliviikkoina oli yksittäisiä tapaamisia meidän ohjaajien kanssa, mutta yhteisiä istuntoja ei pidetty. Mikään ryhmistä ei valinnut kohderyhmäkseen pyöräilijöitä, mutta muutoin tehtävänannon reunaehdot täytyivät hyvin.

Loppuesitykset olivat hyvin erilaisia. Opiskelijat hyödynsivät hyvin ensimmäisen vaiheen kommentteja ja täsmensivät markkinointiviestintäkampanjoitaan ohjeistuksen mukaisesti. Pääpaino oli nyt kampanjan pääviesteissä, mediakanavissa sekä budjetoinnissa ja mittaamismahdollisuuksissa. Uudet palvelut vaikuttivat realistisilta ja kampanjat oli suunniteltu melko perusteellisesti teoriaa soveltaen. Vieraan paikan ja uuden palvelun kehittämisessä näkyi kuitenkin "pöytälaatikkomaisuus", on haastava suunnitella vetovoimaista matkailupalvelua, jos ei ole käynyt alueella. Näin ollen Hossan erityinen luonto ja tulevan kansallispuiston alkukantainen koskemattomuus jäivät pienempään rooliin lopputuloksessa. Ne ovat asioita, jotka pitää itse kokea paikan päällä: jos ei ole kuullut ja aistinut hiljaisuutta, ei sitä voi markkinointiviestiksi pukea.

Tiimiopettajuuden edut korostuivat työn eri vaiheissa. Tehtävän suunnittelussa ja toteutuksen arviointikriteerien laadinnassa toisiaan täydentävät erikoistumisalat avaavat uusia mahdollisuuksia kokonaisuuteen. Samalla myös meidän molempien opettajien osaaminen ja ymmärrys ajankohtaisista ilmiöistä kasvaa, kun tarkastelua voi tehdä rohkeasti myös oman substanssin reunoilta.

Opiskelijoille tiimiopettajuus tarjoaa monipuolisemman otteen ja kokemuksemme mukaan myös erittäin antoisan lähestymisen eri alueisiin.

22 ”Miun kansainvälisyys!”

Jukka Moilanen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu

Poikamaista hapuilua

”Kuules Jukka, sinun ois syytä perehtyä kansainväliseen kehonkieleen ja kulttuurien mukaiseen smaltalkiin!”

Näillä sanoilla kollega ohjeisti minua päivän päätteeksi erään opettajavaihtoviikon toisena päivänä. Olimme viettäneet tapahtumarikkaan päivän, saaneet opastusta ja tietoa yhteistyöoppilaitoksen arjesta, tavasta toimia, arvoista, opiskelijoista, henkilökunnasta, yms. Päivän aikana tapasimme oppilaitoksen johtoa erittäin virallisissa merkeissä: vaihdoimme lahjoja ja totta kai myös kädenpuristukset ikuistettiin monin kameroin.

Päivän tapaamisissa kävi selväksi maan kulttuurille ominaiset tavat tervehtimisestä, keskustelujen aiheista, aseman mukaisesta kunnioituksesta ja arvostuksesta. Oma kainuulainen suoruteni ja skeptishumoristinen tapani suhtautua asioihin, tilanteisiin ja ihmisiin ehkä säikäytti kollegaa ja antoi aihetta iltapalaverin kommenttiin.

Kollegaa on kiittäminen tuosta kommentista, koska se rohkaisi olemaan enemmän mukana ammattikorkeakoulun kansainvälistämisessä ja itseni kehittämisessä kansainvälisemmäksi omassa työssäni. Tänään olen edelleen oma suora itseni erilaisissa tilanteissa, mutta olen perehtynyt eri kulttuurien vaikutuksiin ihmisten arjessa. Tunnistan kansainvälisissä tilanteissa erilaiset luvalliset ja luvattomat tavat toimia sekä uskon edelleen pystyväni kehittämään itseäni kansainvälisemmäksi pedagogiksi, ryhmän ohjaajaksi, projektin vetäjäksi, motivaattoriksi, esimerkiksi/esikuvaksi, asiantuntijaksi ja ammattilaiseksi.

Olen saanut toimia opettajana vuodesta 1994 asti, eli 23 vuotta on vierähtänyt rakastamassani ruokatuotannon opettajan tehtävässä. Nuorten kanssa työskentely, ruoanvalmistus (intohimoni) opetettavana aiheena, liiketoiminta, henkilöstöhallinto, esimiestehtävät, tuotekehitys, tila- ja laitehallinta – voin rehellisesti todeta onnistuneeni yhdessä elämäni tärkeimmistä valinnoista: ammatinvalinta on osunut kohdalleen.

21 toisistaan poikkeavaa kansainvälistä opettajavaihtoa; Madrid, Bryssel, Cholet, Praha, Amasya, Liege, Enchede, Devender, Saarbrücken ja Ashland sekä Pohjoismaisen ja kansainvälisen keittiö-mestariyhteistyön tuomat ammatilliset kongressi- ja kokousmatkat ovat

olleet kansainvälisiä positiivisia mittaamattoman arvokkaita ”palkanlisiä”. Kokemukset ovat olleet vaikuttamassa itseni kehittämisen valintoihin sekä toimineet motivaationa myös oman ammattialan asiantuntijuuden ajan tasalla pitämisessä sekä suomalaisen kulttuurin ja erityisesti ruokakulttuurin sanansaattajan roolin ottamisessa maailmalla.

Tässä kirjoitelmassa pohdin erilaisten kansainvälisyyskokemusten kautta omaa kehittymistäni (ainakin omasta mielestäni) kansainväliseksi asiantuntijaksi, joka koen olevani tänä päivänä. Tarinat pitävät sisällään erilaisia opettavaisia kokemuksia/kommelluksia, kulttuurien törmäyksiä, yllättäviä kohtaamisia, elinikäisiä ystävyyksiä, esimerkkejä maailman tilanteiden vaikutuksista omaan arkeen ja tietenkin paljon onnistumisen kokemuksia. Tavoitteena on tarkastella näiden ”matkakertomusten” avulla omaa kansainvälistymisen tarinaani, sen merkitystä omaan työ- ja siviilielämäni sekä tietysti rohkaista muitakin ottamaan kansainvälisyys positiivisena haasteena. Kansainvälisyys on tärkeää kaikilla koulutusasteilla ja yksi koulutuksen/kouluttajien/opiskelijoiden/koko henkilökunnan ydinalueita nyt ja tulevaisuudessa.

Ensimmäinen kerta

Elettiin vuoden 1996 syksyä ja olimme saaneet yhteydenoton Madridista mahdolliseen kansainväliseen Comenius-vaihtoon. Täyttäessämme monimutkaista hakemuslomaketta silloisen englanninkielen opettajan kanssa, mietimme useaa eri perustelua rahoituksen saamiseksi. Nuorten syrjäytymisen estäminen, kansainvälisyyteen rohkaiseminen ja työllisyys olivat meidän mielestämme hyviä syitä hankkeen toteutumiselle. Perustelumme riittivät, ja saimme aloittaa 2 viikon vastavuoroisen ruokakulttuurivaihdon suunnittelun.

Kiinnostuneita opiskelijoita ilmoittautui 16 opiskelijapaikkaan yli 20 ja alkukarsinnan jälkeen meillä oli 17 sitoutuneen opiskelijan ryhmä. Ryhmä toimi isäntinä meillä vierailleille nuorille, ja osan perheet tarjosivat myös perhemajoitusta vierailijoille. Jo espanjalaisten vierailun yhteydessä joidenkin opiskelijoiden motiivit mukanaololle paljastuivat, ja ryhmä pieneni kahdella jäsenellä. Vastaavasti aktiivisia opiskelijoita palkittiin ryhmään pääsillä. Espanjalaisten kahden viikon vierailu kaikkine järjestelyineen oli ensimmäiseksi kokemukseksi melkoinen ponnistus. Ensimmäistä kertaa törmäsin ryhmään, joka oli todella ylpeä omasta ruokakulttuuristaan; he olivat erittäin tarkkoja raaka-aineista, valmistusmenetelmistä ja tietoisia yleensä omasta kulttuuristaan. Miljoonakaupungissa kasvaneiden nuorten elämänrytmi ja tavat erosivat paljon meidän vastaavista, joten törmäyksiltäkään ei välttytty.

Ryhmä keräsi rahaa erilaisilla tempauksilla, kirpputorimyynnillä ja osallistumalla erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen. Aktiivisuuden puute ja keskustelut opiskelijoiden kanssa johtivat kahden opiskelijan pudottamiseen ryhmästä. Pelkälle lomamatkalle lähtijöitä emme kaivanneet mukaan matkaan. Ryhmän sitoutuminen ja yhteishenki nousivat merkittäviksi tekijöiksi vaihdon onnistumiselle.

Kahden viikon vastavierailu opiskelijoiden kanssa, joiden iät vaihtelivat 17–25 välillä, oli muutamia kuvailuja mainitakseni antoisa, rankka, silmiä avaava, kasvattava, rohkaiseva ja ikimuistoisa. Viikot sisälsivät mm. työskentelyä ravintolan keittiössä, Suomi-buffeen valmistuksen, oppitunteja suomalaisuudesta, jalkapalloa, golfia, historiallisia kohteita, kulttuuria ja tietenkin hyvää ruokaa. Ensimmäisen kokemukseni suurimpia oppeja olivat opiskelijoiden sitouttamisen tärkeys ja vastuiden jakaminen. Oli todella hienoa seurata opiskelijoiden vetämiä Suomi-oppitunteja sekä vastuun ottamista Suomi-päivän onnistumisesta. Yhteistyö opettaja-kollegan kanssa oli yksi merkittävä onnistumisen osatekijä. Teimme työtä tosissaan, mutta ei liian vakavasti, hampaita purren. Totesimme, että muutamien minuutin myöhästyminen ei maailmaa kaada, kuten se usein meidän suomalaisten mielestä tekee!

Yhteinen kieli

Useiden kansainvälisten vaihtojen yhteydessä on tullut tilanteita jossa yhteistä kieltä ei ole, eikä kädetkään riitä asian kertomiseen. Meidän suomalaisten tulisi olla ylpeitä omasta kielitaidostamme ja rohkaistua käyttämään jo vuosiakin käyttämättöminä olleita kielitaitoja, ja mikäli mahdollista, myös ihan arjessa pitää kielitaitoa yllä.

Minulle ovat tulleet yllätyksinä eri maiden erilainen suhtautuminen kansainvälisyyteen ja kielitaidon kehittämiseen. Espanja, ranskankielinen osa Belgiaa, Turkki ja Tšekin tasavalta ovat olleet kielimuurikokemuksien osalta mieleenpainuvimmat. Oppilaitoksien henkilökunnasta vain kieltenopettajien kielitaito mahdollisti kommunikoinnin ja he toimivat tulkkeina keskusteluissa.

Opiskelijoiden englannin taidoissa on suuria eroja eri maissa. 20 opiskelijan ryhmästä saattoi löytyä kaksi opiskelijaa, jotka hoitivat tulkin tehtäviä. Ensimmäisten oppituntikokemusten jälkeen oman oppitunnin sisällöstä poistin melkein 2/3 pois ja samalla myös tingin tavoitteissa, oppituntiin sai sisällytettyä samassa suhteessa opittavaa asiaa. Kuvat kertovat enemmän kuin sata sanaa – pitää paikkansa!

Ammatillisissa tilanteissa yhteinen kieli voi olla esim. gastronomian kieli eli ranska. Raaka-aineiden, valmistustapojen, ruokien ja leikattavien muotojen ranskankieliset nimet auttavat yhteisymmärryksen löytymisessä. Tämän sain todeta vuosi sitten rakentaessani Suomi-illallista Liegessa, Belgiassa, yhdessä belgialaisten opiskelijoiden kanssa. Opiskelijoiden kyky kommunikoida englanniksi oli yllättävän heikkoa, mutta kun aloin käyttää gastronomista sanastoa ohjeita antaessani, niin tilanne oli aivan toinen. Jotenkin opiskelijoiden arvostus minua kohtaan nousi: johtuiko se ranskan kielen ruokasanaston käytöstä vai ammatillisesta osaamisestani? Uskon, että toinen tuki toistaan tässä tilanteessa.

Yhteinen kieli voi löytyä myös yhteisistä kiinnostuksen kohteista, kuten vaikkapa urheilusta, historiasta, taiteesta ja musiikista. Ns. yhteinen tarttumapinta eri asioihin helpottaa kommunikointia ja yhteisen sävelen löytämistä. Keski-Euroopan maissa jalkapallo on suuri urheilulaji verrattuna Suomeen ja siihen suhtaudutaan intohimolla. Jalkapalloa koko ikäni seuranneena löysimme otteluita, joita olimme katsoneet ja muistimme pelaajien nimiä ja onnistumisia vuosien takaa. Paikallisen historian ja kulttuurin tuntemus ovat hyviä työkaluja yhteisen kielen löytämisessä.

Painotan kaikille opiskelijoilleni oman asiantuntijuuden ja erityisosaamisen tärkeyttä elämässä. Jokainen tärkeän harrastuksen parissa vietetty vuosi tuo erityisosaamista ja asiantuntijuutta, mitä ei kannata missään elämän vaiheessa vähätellä. Päinvastoin aina pitäisi miettiä tilanteita, missä taitojaan voisi hyödyntää.

Suomen kielestä ja historiasta uusille opiskelijoille kertoessani olen käyttänyt hyvänä ”jäänmurtajana” erilaisia verkosta löytyviä humoristisia videoita suomalaisista hulluista kilpailuista. Uusin toimiva alkukevennys on stand up koomikko Ismo Leikolan suomen kielen tärkein sana No niin -video. Videon jälkeen kaikki opiskelijat osaavat kaikkiin elämäntilanteisiin sopivan ilmaisun; No niin ja myös käyttävät sitä lopun elämänsä!

Usein videon jälkeen menee 10 minuuttia, kun opiskelijat pyytävät kääntämään eri sanoja suomen kielelle. Huomaamatta opiskelijat ovat sitoutuneet ja motivoituneet tulevaan suomalaisen ruokakulttuurin opetukseen. Suomen kieli, sijainti, historia ja kulttuuri ovat heille eksoottisia ja erilaisia ja on tärkeää esittää ne heille normaalista poikkeavalla tavalla: pilke silmäkulmassa, epäilyksiä herättäen, mutta uskottavasti.

Osa yhteisen kielen löytämisestä on myös kielellisten virheiden tekeminen. Missään nimessä ei ole tarkoitus osoittaa olevansa opiskelijoita ja kollegoitaan parempi englannissa,

vaan vieras kieli on ainoastaan väline kommunikoida. Joissain tilanteissa teen opetustilanteissa tarkoituksellisia virheitä sanojen lausumisessa, kirjoittamisessa ja käytän vääriä sanoja ja ilmaisuja. Virheiden ansiosta asioista voi syntyä ihan jotain muuta kuin on ollut tarkoitus, ja tässä tapauksessa virheet keventävät tilannetta, osoittavat opettajan erehtyvyyden ja toimivat huomaamatta käsiteltävän asian muistamisen apuvälineinä. On tärkeää heittäytyä ja antaa virheille mahdollisuuksia eikä tärkeillä omalla erinomaisuudellaan.

Kaikki järjestyy

Jokaisella ulkomaanmatkalta on erilaisten opettavaisten kokemusten jälkeen ollut kotiintuomisina monta uutta rakennuspalikkaa oman kansainvälisyyden kehittämiseen. Ennakotutustuminen vaihtokohteeseen, yhteystietojen pitäminen saatavilla, kartat, aikataulut, tiedonkulku ja muutoksista viestiminen ovat kokemusten kautta opittuja asioita.

Kun aikataulut muuttuvat, ei kannata jättää muutoksesta ilmoittamista sen oletuksen vaaraan, että kyllä kollega on asian hoitanut. Kannattaa aina varmistaa asia. Yhteystiedot kannattaa ottaa paperiversiona helposti saataville ja myös majoitusvarauksen varmistaminen etukäteen sekä myös hotellin nimi ja osoite. Kaikkien näiden ennakkovarmistusten puuttuessa, erityisesti kun elettiin kännyköiden alkuaikoja, voitte kuvitella, miten päivä eteni tullimuodollisuuksien jälkeen.

- *Ilmoititko sinä muutoksista Fransisille?*
- *En, minä luulin, että sinä hoidit asian!*
- *Onko sulla hänen yhteystiedot?*
- *On, mutta ne ovat matkalaukussa ruisjauhojen, puuroriisin ja juuresten vieressä!*
- *Mikä muuten oli se meidän hotelli?*
- *Joku Ibis-hotelli se oli, kai!*

...

Repliikit kuvaavat matkailun opettajien tilannetta lentokentällä. Päivä eteni edellä esitettyjen puuttuvien tietojen selvittämisellä Brysselin vilinässä. Hotelli löytyi, mutta ei varausta kahdelle opettajalle ja neljälle opiskelijalle. Miljoonakaupungin puhelinluettelosta yhteys henkilön etsiminen todettiin toivottomaksi tehtäväksi ja jatkoimme huonevarauksen selvittämistä useita mahdollisia nimiä ja organisaatioita kokeilemalla. Opiskelijat olivat tulossa

myöhäisemmällä lennolla, joka oli myös meidän alkuperäinen aikataulumme. Havahduimme, että opiskelijat ja mahdollinen vastassa olija eivät ole tavanneet toisiaan ja kollega yrittää paikallistaa tuttuja kasvoja eli meitä ”matkanjohtajia”! Viimeisenä paikalle jääneet opiskelijamme ja belgialainen kollega rohkaistuivat kysymään toisiltaan mahdollista yhteyttä toisiinsa ja asiat alkoivat edetä oikeaan suuntaan. ”Missä opettajat ovat?” kysyivät he toisiltaan lähes yhtäaikaisesti.

Kyseinen viikko eteni suunnitelmien mukaan ja sisälsi monta rikastuttavaa kokemusta sekä ammatillisesti että kansainvälisesti. Alun opettavaiset kokemukset ovat kulkeneet mukana tähän päivään asti hyvinä tarinoina, kevennyksinä, heittäytymisen välineinä ja rohkaisevina esimerkkeinä tulevaisuuden kansainvälisille toimijoille. Koska viikon alku oli kuvatonlainen, niin ei loppukaan voi mennä kommelluksitta. Nousimme väärään junaan mennessämme lentokentälle ja aikamme matkattuamme huomasimme olevamme junan ainoat matkustajat, joilla oli isot matkalaukut mukana. Muut matkustajat olivat vanhempia naisia virkkauksineen ja muine käsistöineen. Asia selvisi yhden pysäkinvälin liian myöhään ja sen jälkeiset tapahtumat kruunasivat tapahtumarikkaan viikon Brysselissä. Legendaarinen tekstiviesti taksin takapenkiltä kollegalle kaatosateeseen pankkiautomaatille: ”Taksi tuli, tuletko sinäkin?” nousee huulille edelleenkin monissa eri yhteyksissä.

Imatra–Cholet, puolentoistaviikon bussimatka halki Saksan ja Ranskan länsiosaan 16 opiskelijan kanssa, sisältää monta kansainvälisen kasvun esimerkkiä. Ennakkoon yhdessä laadittujen pelisääntöjen merkitys, niihin sitoutuminen ja noudattaminen olivat matkan kantava teema. Ensimmäinen törmäys sovittuihin pelisääntöihin tapahtui jo ennen Lahtea muutaman tunnin ajomatkan jälkeen. Johtuen runsaasta alkoholien käytöstä, uhkailuista opiskelijoita ja opettajia kohtaan päätimme soittaa Hangon poliisille, joka saapuikin satamaan noutamaan opiskelijan omaan säilöönsä. Vastuun ottaminen muiden opiskelijoiden, kuljettajien ja opettajien turvallisuudesta sai kiitosta jälkeensä kollegoilta ja opiskelijoilta. Tällaisen tapahtumankaan jälkeen luottamus opiskelijoiden asialliseen käyttäytymiseen ei ole horjunut. Nykyisin osaa varautua erilaisiin tilanteisiin ja on myös selvittänyt oikeat tavat toimia.

Itsensä kehittäminen

Syyslukukauden mittaisen vaihto-opiskelijoiden Culinary Tour -kurssin opetus oli silmiä avaava kokemus. Viisi eri kansallisuutta ja yhdeksän eri kulttuuria loi haasteita ryhmän sisällä ja erityisesti opetustilanteissa. Jälkikäteen ajateltuna ammattiaineen opettaminen

vajaalla englannin kielen ja ammattisanaston hallinnalla oli haastavaa, mutta uutta ja mielenkiintoista. Jokainen päivä ryhmän kanssa vahvisti ajatusta, että tämä on sitä, missä haluan jatkossa olla mukana ja kehittää itseäni selviämään ja hallitsemaan erilaisia kansainvälisiä tilanteita ja opiskelijaryhmiä.

Englannin kielellä opettaminen sai alkunsa. Henkilökunnalle tarjottiin Jyväskylän yliopiston kanssa yhteistyönä Teaching Content in English –TCE -opintokokonaisuutta. Opintojakson vetäjänä oli tuttu englantilainen herrasmies, johon olin tutustunut lukioaikojeni tuttavien kautta. TCE antoi runsaasti työkaluja ja ymmärrystä ammatin opettamiseen vieralla kielellä. Mm. kulttuurien tuntemus, yhteistoiminnallisuus, ammatillisuus ja problem based learning korostuivat onnistumisen välineinä.

Kansainvälisyyden kokemukset ovat olleet tärkeitä tekijöitä itseni jatkokouluttamisessa. Kasvatustieteen maisterin opinnot sain päätökseen 2008, kun ne olivat kestäneet kaikki neen 12 vuotta työn ohessa ja edenneet monissa eri vaiheissa elämäntilanteiden ja työkiireiden mukaan. Opinnot sisälsivät matkailun aineopintoja sekä kielioopintoja englannin ja ruotsin kielestä. Olen mahdollisesti ensimmäinen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut, jolla on todistus Matkailun 60 opintopisteen aineopinnoista. Todistukseen oli lipsahtanut minulle oikein osuva kirjoitusvirhe. Aikuisiällä toteutunut kahden viikon kielikurssi Bournemouthiin (kiitos työnantajan) oli kielenoppimisen, opiskelutekniikkojen ja itsensä kehittämisen kannalta eteenpäin vievä. Monikulttuuriset ja eri-ikäisistä koostuneet opiskelijaryhmät rikastuttivat opiskelua. Eri kielellisiin kulttuureihin tutustuminen nosti suomen kielen erikoisuuden esiin ja rohkaisi erilaisuuden hyödyntämiseen omassa kansainvälisessä opettajuudessani.

Englanninkielisten oppikirjojen lukeminen perehdytti pikalukutekniikkaan, jota hyödynnän edelleen ja johon rohkaisen opiskelijoita perehtymään. Pikalukutekniikka antaa luvan jättää suurimman osan luettavasta tekstistä lukematta. On tärkeää ymmärtää sisältö, keskittyä otsikoiden tarjoamiin ydinsanoihin ja tunnistaa lukujen rakenne. Sisällysluettelo on tärkein väline opiskeltavista asioista: on uskallettava rajata itselle merkityksettömät luvut pois ja keskittyä itselle tärkeisiin osioihin. Tekstistä poimitaan ydinsanat ja perehdytään syvemmin niiden ympärille rakennettuihin lauseisiin. Tarinoiden rakentaminen ydinsanojen ympärille on myös yksi pikalukutekniikan kautta itselle kehittämäni tekniikka.

Yhtenä kansainvälisyyden kehittäjänä olen rakentanut ja tuonut opiskelijoiden käyttöön kansainvälisistä keittokirjoista koostuvan kirjastoni. Hankin aina matkoiltani alueen ruokakulttuuriin perustuvan keittokirjan ja kerron myös opiskelijoilleni kerääväni keittokirjoja.

Vuosittain kirjastoni kasvaa vähintään kymmenellä kirjalla omien ja opiskelijoiden hankintojen kautta. Opiskelijat tietävät erityiskiinnostukseni suklaaseen raaka-aineena, makkaranvalmistukseen, sous vide -tekniikkaan ja ”Granny`s Kitcheniin”, ja he tuovat matkoiltaan usein näitä sisältäviä kirjoja. Kirjastoni olen sijoittanut kampuksen tiedekirjaston läheisyyteen ja lasiovet ovat aina auki kirjojen hyödyntämiseen opinnoissa.

Kansainvälisyyteen kuuluu myös kyky kommunikoida erilaisista kulttuurista tulevien kanssa. Meille suomalaisille on vierasta käyttää esim. sanaa Dear normaalin sähköpostiviestin alussa, emme jaarittele viestin alkuun kuulumisia, emmekä toivottele erityisesti hyvää kenellekään – me menemme suoraan asiaan. Lentäessäni syksyllä Reykjavikin kautta Seattleen, istui Helsingistä Reykjavikiin vieressäni suomalainen rouva, jonka ainoat sanat olivat vajaan nelitunti-sen lennon aikana vaisu ”Moi” alkuun ja todetessani laskeutumisen yhteydessä, että ”On hankala arvioida laskeutumiskorkeutta, kun ei täällä Islannissa ole puita.” Hän vastasi: ” Ei niitä täällä taida paljoo olla.” Siinä meidän keskustelumme. Jatkolennon ensimmäisen viidentoista minuutin jälkeen tiesin viereisen amerikkalaisen rouvan hevosten määrän, sukujuuret, perhesuhteet, kotipaikan, viimeisen viikon sään, jne. Minulle olisi riittänyt ihan hyvin molempien esimerkkien keskiarvo keskustelun ja informaation määrästä. Olen yrittänyt karistaa itsestäni suomalaisille ominaisia kommunikoinnin puutteita ja stereotyyppioita. Mielestäni olen alkanut siinä vuosien saatossa onnistuakin, ja hellittelysanat viesteissä kollegoille alkavat tulla jo luonnostaan, myös suomalaisia kollegoita tykkään ”säikäyttää” hellittelyilmaisuja käyttämällä.

Pohjoismainen perhe

Työskenneltyäni Kajaanin postissa lukioaikoina ja armeijan jälkeen joitakin vuosia, mietin, mitä haluaisin tehdä tulevaisuudessa. Postilaisuus jo kolmannessa polvessa ei minua kiinnostanut ja ehkä siksi kokkiopinnot Rovaniemellä alkoivat kiinnostaa. Paikkakunnan vaihto ja täysin erilainen uravalinta kuin muilla suvussa ja ystäväpiirissä olivat minulle tyyppisiä erilaisia valintoja. Valmistumisen jälkeen hakeutuminen kokiksi Pohjois-Norjaan reiluksi puoleksi vuodeksi, oli myös tyyppillinen erilainen päätös.

Ammatinoppimisen ja alaan tutustumisen lisäksi suurimpia kasvun paikkoja oli kansainvälisessä työyhteisössä työskentely. Paikallisten saamelaisten lisäksi hotellissa työskenteli norjalaisia eri puolelta Norjaa, liverpoolilainen tiskijukka sekä Itä-Euroopan maista tulleita kuukauden bändien muusikoita. Me ulkomaalaiset työntekijät muodostimme ystävä-

piirin, joka piti yhtä vapaa-ajallakin. Norjalaisiin ja saamelaisiin tutustuminen ja heidän hyväksyntänsä kestivät joitakin kuukausia. Jalkapallo ja musiikin harrastukseni olivat edesauttamassa pääsyäni kylän ja työyhteisön jäseneksi.

Ammatillisessa verkostoitumisessa olen hyödyttänyt Karjalan ja Suomen keittiömestareiden verkostoja. Olen ollut mukana toiminnassa 23 vuotta ja saanut runsaasti ammatillisia ystäviä ja kollegoita. Pohjoismaiden keittiömestareiden kongressi Savonlinnassa 1997 oli ensimmäinen tapaaminen muiden Pohjoismaiden keittiömestareiden kanssa. Olen ollut näissä kongresseissa mukana aikaisemmin mahdollisuuksien mukaan ja nyt viimeisen kuuden vuoden ajan Suomen edustajana Pohjoismaiden keittiömestareiden hallituksessa.

Kuudessa vuodessa on tapahtunut merkittävä muutos yhteistyössä Pohjoismaiden kesken. Aloittaessani hallituksen jäsenenä kokouskielenä oli ns. skandinaavi eli sekoitus kaikista muista kielistä paitsi suomesta. Oma ruotsin ja norjan kielen sekoitukseni kehittyi ja kerta kerran jälkeen pystyin olemaan aktiivisempi ja enemmän mukana kokouksen kullussa. Pelkkä kokoustaminen ei ollut enää tapaamisten ainoa asia, vaan yhdessäolo järjestävän maan suunnitteleman ohjelman mukaisesti. Muutos lisäsi yhteistyötä ja hallitus alkoi olla valmis päätökseen yhdistyksen kansainvälistämisestä eli siirtymisestä englannin käyttöön kokouskielenä. Vielä asiasta ei ole virallista päätöstä tehty, mutta englantia käytetään viestimiseen sähköisesti ja kokouskielenä. Viisi vuotta sitten otin asian ensimmäistä kertaa esiin hallituksen jäsenten kesken, ja silloiset kommentit olivat jyrkästi vastaan ajatusta. Aika on muuttunut ja tänään koen olevani entistä enemmän osa Pohjoismaista keittiömestareiden perhettä ja koen olevani arvostettu jäsen yhteisössä.

Aktiivinen toimiminen Suomessa ja erityisesti muissa Pohjoismaissa on tuonut arvostusta paikallisesti ja kansainvälisesti. Omaan työarkeen tuomani esimerkit Pohjoismaista ja muualta maailmasta kiinnostavat opiskelijoita ja kollegoita. Työyhteisössä arvostetaan erilaisia asiantuntijuuksia ja niitä uskalletaan myös tuoda esille ja hyödyntää. Olen rohkaissut opinnäytetyön tekijöitä ottamaan yhteyttä maailmanjärjestön ja eri pohjoismaiden puheenjohtajiin alaan liittyviä opinnäytteitä tehdessään. Alkuihmetyksestä selvittyään opiskelijat ovat ottaneet yhteyttä vinkkaamiini puheenjohtajiin ja yllättyneet saatuaan vastauksia, joita ovat voineet hyödyntää raporteissaan.

Pohjoismaat ovat menestyneet ruokakilpailuissa eri puolilla maailmaa erinomaisesti. Kolmen parhaan joukossa on poikkeuksetta jokin pohjoismaa. Perinteinen viha–rakkaus-

suhde maiden välillä rajoittuu ainoastaan jääkiekkoon, jalkapalloon ja muihin urheilulajeihin. Ammatillisissa kisoissa menestyminen on yhteispohjoismaista menestymistä. ”Meidän perhe pärjäsii!” Yksi suuri ruokatrendi nyt ja tulevaisuudessa on pohjoismainen keittiö ja on hienoa olla suomalaisena viemässä sitä maailmalle.

Kotipesän kansainvälisyys

Saimaan ammattikorkeakoulu on monella mittarilla mitattuna Suomen kansainvälisin korkeakoulu. Meille haluavat tulla kansainväliset opiskelijat suorittamaan tutkinnon, myös kaksoistutkintosopimuksia meidän kanssa halutaan tehdä, ja kansainväliselle viikolle ei tarvitse houkutella osallistujia eli olemme haluttu kansainvälinen partneri. Yksi merkittävä tekijä nykyisen kansainvälisyyden rakentamisessa on ollut työnantajan panostus henkilökunnan kouluttautumiseen. Kielikurssit ja erilaiset koulutukset sekä kaksi ns. ”pakollista” yhden viikon vaihtoa vuosittain ovat vaikuttaneet siihen, missä nyt olemme.

Nykyisessä työssä yli puolet opetuksesta on englanniksi. Kansainväliset opiskelijat oppivat selviytymään monista arjen asioista yhdessä ja heille kysymysten esittämisen kynnyks on alhaisempi kuin suomalaisille opiskelijoille. Oma käyttäytymiseni on vuosien varrella muuttunut merkittävästi suomalaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden ollessa kyseessä. Kansainväliset ryhmät toimivat yhteistoiminnallisemmin ja heidän ohjeistamisensa on enemmän valmentajamaista kannustamista ja rohkaisua. Suomalaisissa opiskelijaryhmissä on usein pieni tai pieniä aktiivisia ryhmiä, jotka toimivat erikseen omina klikkeinään. Suomalaisten ryhmien sitouttamisessa joutuu tekemään enemmän töitä onnistuakseen. Aina kun on mahdollista, tavoitteena on saada suomalaisille ja kansainvälisille ryhmille yhteisiä projekteja, joissa he tutustuvat toisiinsa, toisten kulttuuriin sekä oppivat toisiltaan erilaisia tapoja toimia.

Kansainvälisten opiskelijoiden mahdollisuuksia aktivoida opiskelujen ulkopuolista aikaansa on osoittautunut hyväksi päätökseksi. Musiikkiharrastuksen ylläpito kampanjan musiikkivälineillä on mahdollistanut erilaisia elävän musiikin esityksiä Ravintola Linnalan tapahtumiin. Opiskelijat ovat perustaneet Saimia Event Clubin, joka on järjestänyt opiskelijoille mm. ystävänpäivätapahtuman, kansantanssikursseja ja Master Chef -kilpailun. Mukana järjestäjien lisäksi tilaisuuksissa on ollut muiden koulutusalojen opiskelijoita, ulkopuolisia ystäväperheiden jäseniä, suomalaisia opiskelijoita, vaihto-opiskelijoita, opettajia ja jopa kaupungin johtoa. Koulutusala on tukenut rahallisesti toimintaa ja opiskelijat ovat hankkineet rahoitusta yhteistyökumppaneilta.

Prom-tanssiaistapahtuma on yksi Event Clubin järjestämistä mielenkiintoisista tapahtumista. Opiskelijat ovat meneillään olevien kurssien puitteissa suunnitelleet markkinoinnin, ravintolatoiminnan, ruokatuotteen ja muun tapahtuman toteutukseen liittyvän. Minun vuosityöaikaan on sisällytetty kerhotoiminnan koordinoitua ja erilaisissa tapahtumissa mukanaoloa. Nämä ovat sellaisia vuosityöajan tunteja, joita ei välttämättä tule ilmoitettua tunti tunnista -periaatteella, vaan tämän toiminnan koee enemmänkin ”palkanlisänä”!

Imatran kaupunki on tulevaisuudessa yksi Event Clubin yhteistyökumppaneista. Suunnitelmassa on herättää henkiin yhden kerran toteutettu kiinalaisen uudenvuoden -tapahtuma helmikuussa kävelykadulla. Kaupunki haluaa hyödyntää erilaisten tapahtumien kautta meidän kansainvälistä kaupustamme kaupungin markkinoinnissa ulkomaalaisille. Useaan kertaan on opiskelijoita ollut mukana toteuttamassa Imatra-Savonlinna Business -gaalaa Pietarissa. Opiskelijat ovat päässeet olemaan mukana Karjalan Makkaran järjestämällä makkarakursseilla, joita Imatran kaupungin johto on tarjonnut kotimaisille ja kansainvälisille vierailleen alueen keihäänkärkituotteina.

Vaikuttavuuspohdintaa

Kansainvälisyystarinoinnin päätteeksi on tarkoituksena pohtia, mitä kaikkea oma kansainvälisyyteen kasvu on vaikuttanut omaan arkeeni ja onko sillä ollut vaikutusta Saimaan ammattikorkeakoulun kansainvälisyyteen. Nämä ovat omia henkilökohtaisia mietintöjäni vaikuttavuudesta ja ajatuksia tulevaisuuden kansainvälisyysnäkyistä.

Omassa kotiarjessa päivittäiset viestit ystäviltä ympäri maailman ovat yksi monista kansainvälisyysaktiivisuuteni tuotoksista. Saan viestejä kaikkina vuorokauden aikoina, riippuen lähettäjän aikavyöhykkeestä. Viestit ovat yleensä kevennyksiä päivään, mitä kuuluu? -tiedusteluja, raportointeja heidän tapahtumistaan ja myös työhön liittyviä tulevaisuuden suunnitelmia ja ”missä mennään” -päivityksiä. Ystävät ympäri maailman ovat haastaneet minut ottamaan tämän päivän viestimet haltuun ja saaneet aikaiseksi elinikäisen oppimisen koskemaan myös digiteknologiaa. Kehitys kehittyi!

Oman osaamisen arvostus on lisääntynyt maailmalla toteutettujen projektien kautta. Osaamiseni ei rajoitukaan pelkästään ruuanvalmistukseen, vaan toteutukset ovat monen osaamisalueen summia. Usein toteutusten jälkeen, reflektoituaan tapahtunutta, näkee projektin laajemmasta perspektiivistä. Omasta tekemisestäni löytyy suunnittelua, johtamista, kehitystyötä, managerointia, valmentamista, yrittäjyyttä, tuottajuutta, markkinointia

ja esiintyvää taiteilijuutta. Haasteita kansainvälisiin projekteihin tuovat ns. live-tilanteet, oikeat asiakkaat, erilaiset tavat toimia ohjaajana ja opiskelijana, koneet ja laitteet, lainsäädäntö, uskonnot, kulttuurit ja tietenkin oma valmistautuminen kaikkiin erilaisiin muuttuviin tilanteisiin. Luottooni tekemiseen ja epävarmuuden sietokykyyni ovat kasvaneet. Asioilla on tapana järjestyä ja yleensä parhain päin.

On hienoa huomata, kun yhteistyökumppani oppilaitosten kansainvälisten viikkojen suunnittelussa meidän mukanaolo seuraavana vuonna on usein varmistettu jo edellisen viikon päättymisen yhteydessä. Olemme tärkeä vetovoimaa lisäävä osa heidän viikon ohjelmaansa. Tätä kirjoittaessani odotan innolla ensi viikon Eurooppa-viikkoa Saarbrückessä. Ensimmäistä kertaa viikon ohjelmaan on merkitty vieraileville opettajille workshopit juhlaillan rakentamiseksi. Yhdessä Saimaan ammattikorkeakoulun ja HTW:n opiskelijoiden kanssa suunnittelemme ja toteutamme Farewell Dinner -workshopit, joissa opettajat viidessä eri workshopissa valmistelevat illallisen eri osa-alueet. Idea on hautunut mielessä ja paperilla jo joitain vuosia ja nyt se vihdoinkin toteutuu. Out from the box in every way you can!

Opiskelijoiden rekrytointi erilaisiin omalla kampuksella ja ulkomailla tapahtuviin kansainvälisiin toteutuksiin on vuosi vuodelta tullut helpommaksi. Oma heittäytymiseni erilaisiin uusiin haasteisiin on toivottavasti ollut yhtenä syynä opiskelijoiden innostukseen osallistua usein hyvinkin uskaliaisiin ja erilaisiin eteläkarjalaisiin kansainvälisiin tempauksiin. Linnan kampuksen onnistuneet toteutukset ovat rohkaisseet viemään kampuksen kansainvälisyyttä omien seinien ulkopuolelle ja hyötykäyttämään erilaisissa toteutuksissa opittuja asioita myös ulkopuolisissa toteutuksissa.

On todella hienoa, että Saimaan ammattikorkeakoulu on nostanut kansainvälisyyden yhdeksi tärkeimmistä kehittämisen osa-alueistaan. Tällä hetkellä olemme kansainvälinen ammattikorkeakoulu Suomessa ja omasta puolestani voisimme tavoitella samaa asemaa koko maailman ammattikorkeakoulujen joukossa. Erilaisissa kansainvälisissä TKI-hankkeissa mukanaolo on tietenkin tärkeää, mutta mielestäni kansainvälinen opettaja- ja opiskelijaliikkuvuus on yhtä merkittävää, ellei merkittävämpää. Liikkuvuus luo suhteita eri toimijoihin, aidot kohtaamiset rohkaisevat tarttumaan uusiin kansainvälisiin haasteisiin sekä erityisesti itselleni tärkeiden elinikäisten kansainvälisten ystävyysuhteiden määrä moninkertaistuu. Näitä kahta kansainvälisyyden osa-aluetta ei saisi eriarvoistaa, vaan niiden tulisi tukea toinen toistaan.

Elokuussa toteutuvan Oregonin kahden viikon asiantuntijavaihdon jälkeen olen päättänyt, osin kollegan painostamana, suunnitella ensi kevään vaihtoni suuntautuvan uusiin yhteistyöoppilaitoksiin. (Kollegaa on jälleen kiittäminen tästäkin!). Uusien kansainvälisten haasteiden kautta uskon oman innostukseni kansainvälisyyteen jatkavan kasvuaan. On todella hienoa tunnistaa esim. ensi syksynä tuttuja opiskelijoita tämän kevään opettajavaihtoista Hollantiin ja Saksaan ja tietenkin myös viime syksyn vaihdosta Oregoniin. Jännityksellä odotan, keitä syksyllä käytävillä tunnistan tai ehkä paremminkin, ketkä tunnistavat minut.

Kansainvälisyys Rocks!!!

23 Vaihto-oppilasvuodesta kaikki alkoi – perfect match, monessakin mielessä
Jukka Aineslahti, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu

Kansainvälisyys sävyttää kaikkea Saimaan AMKin matkailuyksikön opetusta. Osa opetuksesta on englanniksi, ja moni opiskelija suorittaa työharjoittelunsa ulkomailla. Varsin moni opiskelee lukukauden tai pitempääkin vieraassa maassa ja jatkaa sitä usein kolmen kuukauden työharjoittelulla. Joka vuosi tehdään opintomatkoja myös ulkomaille ja usein osallistutaan opettajien ja opiskelijoiden yhteisjoukkueella jonkin tapahtuman järjestämiseen. Voidaksemme ymmärtää riittävästi kansainvälistyvää toimintaympäristöämme ja rohkaistaksemme opiskelijoitamme käyttämään monipuolista vaihtoverkostoamme on sovittu, että myös koulumme opettajilla on velvollisuus osallistua vähintään yhteen ulkomaanvaihtoon joka vuosi. Tätä velvollisuutta olen mieluusti hyödyntänyt minäkin.

Opettajan kokemus opiskelusta ja työstä vieraissa kulttuureissa auttaa tavattomasti siihen, kuinka uskottavasti hän kykenee motivoimaan oppilaitaan valitsemaan mielenkiintoisia ja hyödyllisiä vaihtokohteita. Seuraavassa pyrin hahmottelemaan riviopettajan näkökulmasta ja eräänlaisen elinkaarimallin mukaisesti matkaani kansainvälisyyden sisimpään. Sattumalla on elämässä iso merkitys niin minulle kuin opiskelijoilleni. Persoonaltani en ole erityisen oma-aloitteinen, vaan olen tehnyt monet valinnoistani joko pakon sanelemina (lue taloudellisen pakon) tai yksinkertaisesti olen vain seurannut itseäni viisaampien esimerkkiä, eli mallioppinut. Mallioppiminen eli matkiminen on oppimisen alkeellisimpia muotoja, mutta hyvin käyttökelpoinen tilanteissa, joissa opitaan uusia hyödyllisiä sanontoja, suhtautumista, työtapoja ja kulttuuria yleensäkin. Yllätyksiä on riittänyt minulla, kuten riittää opiskelijoillakin – sitä mukavuusalueen ulkopuolelle siirtyminen aina merkitsee.

Kodin merkitys kansainvälistymiseen

Olen sikäli onnekas, että kun lukioikäisenä kiinnostuin siskoni jalanjäljissä vaihto-oppilasvuodesta, ilmeni kotonani jo lukuisia vihjeitä, että Toijalan takanakin on elämää. Isä oli ollut renkinä Ahvenanmaalla, ja vanhempani olivat tehneet isän seminaarikaverin kanssa automatkan Sveitsiin. Isä vuokrasi myös kesämökkiämme saksalaisille ja saattoipa joskus matkoiltaan tuoda ulkomaalaisia mukanaan kotiimmekin ja salli heidän pystyttää takapihallemme järven rantaan telttansa ja viipyä yön tai kaksi uiden, saunoen ja soudellen. Kotikansainvälistymistä ja siedätyshoitoa, voitaisiin kai nykytermein sanoa. Isänisänikin oli ollut 1920-luvulla vuosia Kanadassa, lähinnä karkumatalla...

Kun pyrin siskoni kanssa vaihto-oppilaaksi 1972, kansainvälisyys oli jotain, mikä oli Suomen ulkopuolella, useimmiten merten takana Amerikassa. Se oli sekä harvinaista että ainakin omasta mielestämme hienoa. Tänään lukioikäisten mielenkiintoisimmat vaihtokohteet ovat edelleen kaukana: Etelä-Amerikassa, Aasiassa ja Oceaniassa. Ammattikorkeakoululaisille löytyy mieluisia vaihtokohteita onneksi lähempääkin.

Pienestä hämäläisestä kaupungista lähti 1972 puolen tusinaa ummikkoa ulkomaille. Suurin piirtein samat kasvot olivat pari vuotta myöhemmin Turun kauppakorkeakoulun pääsykokeissa pyrkimässä uuteen, monipuolista kielitaitoa korostavaan ulkomaankaupan ja taloudellisen kommunikaation koulutusohjelmaan. Kauppakorkean perinteisesti suuntautuneet opiskelijat, kenties opettajakuntakin, nimittivät nopeasti uuden koulutusohjelman laulu ja leikki -linjaksi. Ulkomaankaupan ymmärrys ja arvostus on kasvanut noista vuosista aika tavalla.

Sisar päätyi vaihto-opiskelijaksi itärannikolle ja minä keskilänteen Missouriin, Chuck Beryn kotikaupunkiin. Tarkemmin paikka oli Lake Saint Louis -tekojärven ympärille rakennettu hienostolähiö Wentzvillessä. Vaihtovuotemme oli isällemme melkoinen taloudellinen panostus. Kiitos isävainaa.

Kokemuksiani Amerikasta

Vaihtokotiin saapuessani minulta jäi huomaamatta, että kanssani uuden perheenjäsenen asemasta kilpaili kultaisenoutajan pentu. Katolisessa perheessä ehdoton määräysvalta on perheen päällä, joten äänin 1–8 pentu sai lähteä ja minä jäin. Saatoinpa hyvinkin olla se sisäsiistimpi vaihtoehto, vaikkakin epäilyttävästä ilmansuunnasta, ison karhun naapurista. Kansainvälisyys ei ollut vaihtoperheessä ihan outo asia. Olihan perheen pää ollut laskuvarjojoukoissa Korean sodassa. Hänen laskuvarjollaan huvittelimme niinä muutamina päivinä, jolloin tekojärvi oli jäässä ja koko Missourin osavaltio tiestön liukkauden takia suljettu! Niin ja olihan myös vaihtoperheen isosisko Susan viettänyt kesän Euroopassa. Susanin matka oli ollut onnistunut ja hän kuvaili sitä usein hyräilemällä kappaletta ”Oh mami, oh mami mami blue oh mami blue.” Aina kun nykyisinkin kuulen tuon suomenetunkin kappaleen sävelet, muistot palaavat nuoruuteni Amerikkaan.

Koulua käytiin aluksi luokkakaverin vanhalla Chevy-53:lla. Myöhemmin, kun auton tuulilasi hävisi pyytämättä ja yllättäen, siirryimme käyttämään koulubussia lämpötilan jo laskettua pakkaselle. Suomalaista lukiolaista ihmetytti aluksi, kuinka niin moni jätti koulun

kesken joko raskauden, töiden tai jonkin muun syyn takia. Urheilulla oli lukiossa iso rooli ja urheilijoista parhaimmat sankareita. Lukujärjestys oli koko vuoden sama: aamulla Typing, sitten American history, Speech.

Iltapäivällä olivat kuoroharjoitukset, joiden tuloksena seurasi levytyksiä ja mukavia konserttimatkoja. Äänialani oli kakkosbasso, jonne en aivan kivuttomasti ulottunut, vaan jouduin turvautumaan suorituskykyni parantamiseen, nykytermein douppaamiseen. Tästä paheesta, tupakoinnista, jäin kerran kiinnikin. Sen sijaan, että kilpailuhenkinen kuoronjohtaja olisi uhannut vakavilla seurauksilla, hän ymmärsi amerikkalaiseen, oppilaistaan hyvää uskovaan tyyliin, että kyseessä saattoi olla poikkeuksellisen vakavasti rooliinsa suhtautuva tulevaisuuden Leonard Cohen tai Jaakko Ryhänen. Episodin seurauksena suostuin osallistumaan myös osavaltion yksinlaulumestaruuskilpailuihin Kansasissa. Kelvollista kilpailumenestystä täydensi se, että lauluvuoroani odotellessa ihastuin tummaihoiseen, iloiseen tyttöön.

Päivän viimeinen oppitunti oli Aeronautics, luit oikein, ilmailu. Perfect match miehelle, jolla oli jo purjelentäjän lupakirja ja joka haaveili lentäjän urasta. Lennonopettajana toimi Vietnamin helikopteria lentänyt, alasammuttu, ainakin arpien perusteella vakavasti loukkaantunut sotaveteraani. Yhdellä koululennolla sattui ns. "critical incident", kun koneen moottori sammui. Parinkymmen metrin korkeudessa moottori käynnistyi ja kurvasimme ylös. Ei siis tullut uutista paikallislehteen.

Elettiin Vietnamin sodan aikaa. Sikäläinen kaverini Randy opiskeli yliopistossa ja sai ymmärtääkseni ilmaisen yliopistokoulutuksen, koska suoritti asepalveluksensa ilmavoimissa ja teki muutaman pommituslennon F-111-koneella Pohjois-Vietnamiin. Kone oli sattumalta sama konetyyppi, jollaisen rakentamiseen oma pienoismallien rakenteluinnostukseni oli aikanaan huipentunut ja hiipunut. Randyn sanavarastoon ei kuulunut ainuttakaan ilmaisua, jotka olisivat osoittaneet rauhanomaista suhtautumisista Vietnamiin. Randy uskoi sotaprapagandaan, toisin kuin yhä äänekkäämmäksi käyvä enemmistö. Asuminen sikäläisittäinkin vauraassa perheessä vaikutti varmasti muuttumiseeni ja edelleen siihen, että biologian opiskelun haaveet muuttuivat kiinnostukseksi taloudellisesti houkuttelevimpiin vaihtoehtoihin. Uravalinta ei välttämättä ollut viisas, mutta näinkin on pärjätty.

Kielen Amerikassa oppi, koska suomen kielelle ei ollut juurikaan käyttöä: kerran soitin kotiin ja kerran siskolle. Koska olin töissä kaikki viikonvaihteet, en lähestynyt isääni edes fraasilla: "No money, no funny, your sonny". Eikä hänen tarvinnut käyttää valmiiksi harjoittelemaansa vastausta: "Too bad, so sad, your dad." Vuosia myöhemmin isän veli kävi

varttuneella iällä Floridassa ja iloitsi, ettei kielitaitoa tarvita, sillä kaikki joita hän oli tavannut, puhuivat suomea. Rapala oli se suomen sana, jota kuulin useimmin ja sitäkin lähinnä yhtenä päivänä ollessani avustamassa kilpailijoita eräiden uistelukisojen yhteydessä. Oliko Rapala ollut niidenkin kisojen "killer application"? Tippien arvo ainakin moninkertaisesti, kun hoksasin mainita olevani kotoisin Rapala-maasta.

Ihminen muuttuu vuodessa lukioikäisenä – on sitten vaihdossa tai ei. Minäkin kuulemma muutuin niin paljon, että lukiokaverini kävivät ihan valittamassa muuttumistani isälleni. Maiharissa ennen matkaa viihtynyt ornitologin alku oli ainakin ulkonaisesti muuttunut. Tunsin melkoista ylpeyttä isästäni, kun hän sanoi, että kun maksaa puolet vuosipalkastaan saadakseen kaksi lastaan vuodeksi ulkomaille, toivookin heidän muuttuneen. Näkeemiin ja kiitos, kun noteerasitte.

Kun vertaan omia opiskelukokemuksiani nykyisten opiskelijoitteni kokemuksiin, on selvää, että jokainen nuori muuttuu, useimmat parempaan suuntaan. Muuttuvatko he kuitenkin niin paljoa kuin oma potentiaali antaisi myöten? Saatan epäillä. Kielitaito ja varmuus kielen käyttöön parantuvat, mutta liian usein vain englannin osalta. Erittäin moni löytää itsensä, itsevarmuutensa, ja nousee omalle tasolleen. Oppiaineista kulttuurituntemukseen liittyvät aineet ja kielet ovat ainakin osaksi niitä, joita ei lähtökoulussa edes opeteta. Parhaassa tapauksessa löytyy oppiaine tai opinnäytteen aihe, joka pysyvästi muuttaa elämän suunnan.

Kesätöissä Ruotsissa ja Saksassa

Opiskeluajan ensimmäiset kesät olin Ruotsissa ja Saksassa. Taloudellinen kannustin oli huomattava, koska palkat Ruotsissa olivat 1970-luvulla vähintäänkin kaksinkertaiset eikä ylitöiden määrässä ollut mitään rajaa. Ruotsin valloitukseen sain idean paitsi siskoltani myös isäni uuden vaimon Ruotsissa asuvalta tyttäreltä. Kesä 1978 jäi erityisesti mieleeni, koska työskentelin Beckombergan mielisairaalassa. Märta-niminen potilas lohdutti minua, kun minulle tuli mielisairauteen liittyvän oireen ymmärtämisessä tänka på sanomalla: "Du är inte så dum som jag ser ut".

Kun Ruotsissa työntekijöitä kohdeltiin todella hyvin, oli kokemus kurkkutehtaalla Saksassa toinen. Tunsin omakohtaisesti, mitä on olla Gastarbeiter. Siellä oli kaksi saksalaista toimistossa, turkkilainen työnjohtaja, kaksi äänekkästä italialaista, yksi englantilainen ja parikymmentä irlantilaisista – ei mikään ihannetilanne saksan oppimiseen! Mieleenpainuvin

asia tuona kesänä tapahtui eräänä heinäkuisena lauantaina 1981. Kaikki tehtaan irlantilaiset hävisivät puoliiltapäivin läheiseen ravintolaan katsomaan televisiosta Diana Spencer-nimisen tytön ja Charles-nimisen engelsmannin häitä. Sen vuoksi ylitöitä tehtiin loppupäivä vajaamiehityksellä. Työkaverini lausuvat nimen "Lady Dai" ja kun tulkitsin sen jonkun kuolemaksi "die", en juuri kiinnittänyt huomiota asiaan. Englannin ääntämistä opin siis kantapään kautta vielä Saksassakin, vaikka saksan kielen takiahan Baijerin pääkaupunkiin Müncheniin olin hakeutunut.

Olisinpa ollut edelliskesänä tarpeeksi kypsä ja vähemmän rakastunut, jotta olisin ymmärtänyt ottaa vastaan työvoimatoimiston minulle järjestämän toimistotyön Hampurissa. Palkkakaan Saksassa ei ollut häävi, mutta sepä ei ollut eikä saakaan aina olla pääasia. Työkokemusteni ansiosta uskoisin ymmärtäväni niitäkin, jotka jättävät kotimaansa taloudellisista syistä.

Kielikurssilla Espanjassa

Niin mielenkiintoista kuin ulkomailla onkin ollut työskennellä, ikimuistoisimpia olivat kielikurssit Barcelonassa ja Madridissa 1980-luvun alussa ja puolivälissä. Miksi? Siksi, että meno oli aika villiä, kun aikuiset tai aikuisina itseään pitävät oppilaat viettivät myös vapaa-aikansa maan parhaiden, Francon ajan ahdasmielisyydestä irtaantuneiden espanjanopettajien seurassa. Aventuras amorosas, entiendes? Miten sattuikaan, että niin moni samantyyppinen, eri-ikäinen, fiksu ihminen, löysi itsensä samalle Escuela Diplomatica -koululla pidetylle kurssille? Kurssin kustansi meille Espanjan valtio goodwill-tarkoituksessa maan liittyessä Euroopan unionin jäseneksi 1980-luvun puolivälissä.

Madridin kielikurssi oli samaan aikaan, kun Irak ja Iran kävivät sotaa. Vuorovaikutus monien kurssilla olleiden arabien kanssa sujui hienosti. Työhuoneessani kunniapaikalla on edelleen valokuva, jossa kaksi tummatukkaista nuorta, irakilainen ja iranilainen, väittelevät siitä, kumpi osapuoli aloitti sodan ja perustelevat sodan tarpeellisuutta. Näiden kahden välissä sveitsiläinen Eric ja allekirjoittanut kuuntelemme kiinnostuneina kaverusten argumentointia. Vaikkei minusta rauhanneuvottelija tullutkaan, niin tuli kuitenkin selväksi, että kummallakin osapuolella oli tarve tulla kuulluksi. Mikä etuoikeus olla siinäkin seurassa kuunteluoppilaana. Tiedän ihan varmasti, mitä on olla oikeaan aikaan oikeassa paikassa.



Kuva 1. Vasemmalta lähtien irakilainen kielikurssilainen, seuraavaksi kirjoittaja, sitten sveitsiläinen Eric Weber ja sitten oikealla iranilainen opiskelija ja äärimmäinen oikealla syyrialainen naisopiskelija naureskelee miesten kinastelulle.

Madridin keskustan kadun vierustat olivat sinä kesänä täynnä asianajotoimistojen Abogado-kylttejä. Ne olivat merkinä siitä, että avioerot olivat tulleet luvallisiksi ja avioeroasianajajille koittaneet kissan päivät, kun vuosikymmenten patouma odotti purkamistaan. Kun katson sunnuntaisin Teemalta uusimpia jaksoja televisiosarjasta ”Francon aikaa”, melkein silmänurkka kostuu. Gracias a la vida! Valmistuttuani ensimmäinen saamani työpaikka oli viikko-osakkeiden myyjä Alicantessa. Sain paikan varmaankin espanjan kielen osaamiseni takia. Onneksi kiinteistömarkkinoiden romahdus muutti tilanteen ja päädyin monen mutkan kautta nykyisiin tehtäviini.

Yllättävistä haasteista ja olosuhteista

Minulla on täysi syy uskoa, että jokainen koulustamme joko opiskelemaan ja työharjoitteluun lähtenyt opiskelija kokee samanlaisia haasteita, sattumuksia ja yllätyksiä kuin itsekkin. Levottomuuksia ja uhkatekijöitä on varmaankin enemmän, ainakin niistä uutisoidaan enemmän. Asiat huolestuttavat varmaankin enemmän opiskelijoiden vanhempia kuin asianosaisia. Tästä muistukin mieleeni Otsakorven säätiön tukemat opintomatkat, joista kaksi tehtiin Kaakkois-Aasiaan vuosituhannen vaihteessa. Hyvän mallin matkajärjestelyihin olin saanut vierailtuani alueella markkinoinnin opettajien kanssa monesti aiemmin. Kii-

tokset Tampereen yliopiston lehtorille Jukka Lahtiselle avusta, yhteyksistä ja asiapitoisesta toimintamallista. Tuohon aikaan Kiinassa mentiin töihin polkupyörillä: satojen metrien pituisissa jonoissa oli kymmenkunta pyöräjonoa rinnakkain. Mikä upea näky!

Ensimmäisellä Saimaan AMKin ekskursion silloin parivuotias tyttärenti oli lähtiessäni sairaalassa Lappeenrannassa, mutta matkanjohtajana oli vaan lähde. Jotain vastaavaa on varmaan sattunut niille tuhansille ulkomaankaupasta elantonsa saaville suomalaisille, joille kertyy satakunta matkapäiviä vuodesta toiseen. Savusumun takia yhtä reissua jopa siirrettiin puolella vuodella opiskelijoiden vanhempien huolestuttua asiasta. Nythän asia vain hymähdyttää, kun kaikki muistamme, miten Pekingin olympialaisten kunniaksi aurinko saatiin näkyviin keskeyttämällä saastuttava teollisuus viikoiksi. Opiskelijaryhmämme pääsi perille juuri Lahden MM-hiihtojen aikaan maaliskuussa 2001. Hiihtosankarimme, Isometsä, Kirvesniemi, Myllylä aiheuttivat kotimaassa maansurun. Aasiassa ei tuommoisella uutisella ollut mitään uutisarvoa, vaikka opiskelijat saivatkin silloin jo kännyköihinsä ajantasaista tietoa.

Kotikansainvälisyys ja yhteydenpidon kehittyminen

Kansainvälisyys on leimannut myös nykyistä perhe-elämääni. Pidimme vaimoni kanssa itsestään selvänä, että kotiimme tulee vaihto-oppilaita. Samoin myös sitä, että omat tyttäremme menevät vaihtoon. Kovin erilaisia oli nuorten yhteydenpito, kun vertaan mielikuvia omasta vaihdostani 40 vuotta aiemmin. Samanlaisia tuntuivat olevan koulujärjestelmään liittyvät haasteet muuallakin. Kanadassa luovuttiin Cheer Leader -toiminnasta säästöjen takia juuri silloin, kun tyttärelleni oli hankittu asianmukaiset varusteet. Argentiinassa opettajat lakkoilivat useaan otteeseen. Lasteni vaihtovuoden ansiosta liityin Facebookiinkin. Kumpikin tytär kirjoitti iloksemme blogia, joten olin ainakin paremmin perillä vuosien 2011–2013 tapahtumista kuin oma isäni aikanaan. 2010-luvulla oppilailta odotettu vaatimustaso tuntui molemmissa maissa olevan paljon alle Suomen vastaavan.

Kun aloitin kirjoittaa tätä artikkelia, seurasin silmä kovana WhatsApp'a nähdäkseni, ehtiikö tyttärenti Buenos Airesista Frankfurtiin lähtevään jumboon. Buenos Aires oli kaaoksen parilla kuten aina, ja moottoritiet kuulemma tukossa mielenosoittajista. Oliko nyt mielenosoitusvuorossa poliisit, opettajat vaiko äidit, jotka protestoivat yhteiskunnan tukien pienentämistä? Pankkikortit ja luottokortit eivät kelvanneet: "Dios mío, vida típica sudamericana", sanoi varmaan joku paikallinenkin. Tyttärenti oli päättänyt juhlistaa kandidaattiensa

välitappia parin kuukauden Latinalaisen Amerikan turneella. Minä en moiseen enää uskaltaisi, vaikka kesällä -73 teinkin vauhtia ja vaarallisia tilanteita sisältäneen Greyhound-bussimatkan Yhdysvaltain ympäri kesätienesteilläni. Syksyllä tyttäreni aloittaa maisteriopintonsa Ruotsista, asia mistä olen hyvinkin iloinen, niin hyviä ovat kokemukseni ruotsalaisista.

Kun vaimoni palasi hiljattain työmatkaltaan Kiinasta, oli sykhdyttävää huomata Finnairin ylpeyden, Airbus350:n saapuvan Suomen ilmatilaan juuri sen Pohjois-Karjalan Värttilässä sijaitsevan Patsolan lakkautetun kansakoulun kohdalta, jossa hän oli aloittanut koulutiensä reilu 55 vuotta aikaisemmin. Tämän kaiken näin FlightRadar24-apin avulla puhelimestani. Ihmeellistä tuo tekniikka!

Opiskelemaan, töihin vai lomamatkalle?

Tutkimustiedon valossa hyvän kielitaidon saavuttaminen ja erityisesti kulttuurin omaksuminen edellyttävät asumista vieraassa maassa. Kokemukseni mukaan arvokkaampaa on työskennellä kuin opiskella ulkomailla. Tilapäisestä oleskelusta, jota massaturismi edustaa, ei juuri ole hyötyä kulttuurituntemuksen kannalta eikä hyöty jakaudu tasaisesti myöskään vastaanottajamaassa. Lomamatkat Mallorcalle ja Lanzarotelle olivat aikanaan melkoisia pettymyksiä, kun ensikosketukseni Espanjaan olivat tapahtuneet mantereella miljoonakaupunkien sykkeessä. Pari viikkoa Kuubassa viime jouluna vahvisti käsitystäni edelleen. Espanjan taidostani oli saarella kylläkin iloa, vaikkei sitä Veraderon turistireserveiteissa välttämättä tarvittukaan.

Kielitaito on minulle arvokas taito. Siitä on ollut sekä huvia että hyötyä. Koululaitos ja me opettajat asian ymmärrämme, mutta mitä mieltä ovat asiasta poliitikot. Kovin harva lapsi opettelee juuri muuta kuin ”pakkoruotsin” ja englannin. Syyn kaikki tiedämme: epärealistisen kokoiset ryhmäkoot. Omasta mielestäni espanjan kielen osaaminen helpotti aikanaan kovasti italian oppimista ja ruotsin kielestä on hyötyä saksan kielessä. Sanonko liian paljon, jos väitän, että jokaisen uuden kielen oppiminen on edellisiä helpompaa? Saataapa motivaatiollakin olla asian kanssa joku yhteys.

Ihmiset lähtevät ulkomaille monista syistä. Melkein kaikki kirjallisuudessa mainitut motiivit (romanttisia tavoitteita ja karkuun lähtemistä lukuun ottamatta) ovat toteutuneet kohdaltani. Kokemusteni vuoksi minun on helppo kannustaa opiskelijoita joko töihin tai opiskelemaan ulkomaille. Kymmenet ja sadat koulumme opiskelijat ovatkin näin tehneet vuosien

saatossa. Minusta tuntui henkilökohtaisestikin upealta, kun sain aikanaan jonkun opiskelijan lähtemään maahan, jossa muita opiskelijoita ei ollut vielä käynyt. Silti en edelleenkään ymmärrä niitä tekosyitä, joiden varjolla voi olla lähtemättä. Listan kärjessä ovat poika-/tyttöystävä, vuokra ja lemmikki.

Kansainvälinen kokemus on nykyään melkein päelinehto, jos aikoo edetä urallaan huijulle asti. Käytännössäkin olen asian huomannut. Puolisen tusinaa niistä yritysjohtajista, joita Aasiassa aikanaan tapasin, on päätenyt suomalaisten pörssiyrityiden ylimpään johon. Ihan aukoton tuo "herrahissi" ei sentään ole. Paljon on tuttavapiirissä niitäkin, joilla on ollut vaikeuksia sijoittua kotiin palattuaan ulkomaan komennusta edeltäviin tai vastaaviin tehtäviin. Mielenkiintoinen kuriositeetti liittyy Venäjän markkinoihin. Eräs ison pörssiyrityön paikallisjohtaja kertoi, kuinka vielä reilut 15 vuotta sitten venäjän kielen taidosta ei työpaikalla kannattanut hiiskahtakaan, koska se merkitsi automaattista ja ikuista "karkotusta" Venäjälle ilman toivoakaan paluusta kotimaan tehtäviin. Kuriositeetti tämäkin: not a perfect match!

län mukana jotain on muuttunut vähitellen, lähes huomaamatta. Kun nuorena toivoin, että olisipa saanut olla vaihdossa vaikkapa toisen vuoden tai olisipa kielikurssi kestänyt edes kuukauden pitempään, niin nykyään tuntuu aina vaan paremmalta päästä takaisin kotiin. Näin on ihan riippumatta siitä, mistä ilmansuunnasta tulen ja kuinka onnistunut matka on ollut kyseessä. Viihdyn nykyään oikein hyvin puutarhassani (yhtä hyvin kuin vaimoni reissussa, tällä hetkellä Islannissa). Kotikansainvälisyys meillä sujuu ihan sopuisasti. Heinäkuussa kotiimme saapuu viikoksi Rotaryvaihto-oppilas Bulgariasta. Onpa kivaa esitellä palaa kauneinta Suomea, Etelä-Karjalaa maalta, vesiltä ja ilmasta.

Ihmisen ja omaakin kansainvälistymistäni kuvaa sattuvasti seuraava vuosikymmeniä siten löytämäni riimitys:

Man is like a train

in his 20's he is like a local, it stops at every station

in his 30's he is like a special, it stops only at large towns

in his 40's he is like an express, it stops at the big cities only

in his 50's he is like an old locomotive, it stops often to the water

in his 60's he doesn't leave garden any more

24 Matkakertomus: Kulttuurien moninaisuus kansainvälisessä korkeakoulu yhteistyössä
Minna Koponen, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tiivistelmä

Artikkelissa kuvataan moniammatillisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kohtaamia syksyllä 2016 Namibiaan suuntautuneen koulutusvientidelegaation matkassa. Saimaan ammattikorkeakoulu osallistui yhtenä monista suomalaista korkeakouluista Windhoektiin Namibian pääkaupunkiin suuntautuneeseen yhteistyömatkaan. Matkan järjestäjinä toimivat suurlähetystöt Suomesta ja Namibiasta sekä korkeakoululinkityksenä Satakunnan ammattikorkeakoulu. Delegaation matkassa oli yhteensä lähes kaksikymmentä suomalaista asiantuntijaa korkeakouluista ja työelämästä, ja matkan tarjonta oli mielenkiintoinen ja kattava. Suunniteltuja vierailukohteita ja teemoja olivat mm. opettajakoulutus, sosiaali- ja terveysala sekä ICT. Teemat linkittyvät myös tässä artikkelissa tulevaisuuteen tähtääviksi osaamistavoitteiksi.

Johdanto

Korkeakoulujen arki ulottuu yli kulttuurirajojen ja on yhä kansainvälisempää. Eri puolilta maapalloa maahamme ja maastamme suuntautuvien tutkinto-opiskelijoiden määrä on lisääntynyt merkittävästi (Tilastokeskus 2016). Samoin myös opettajien kansainvälisyys ja samalla kansainvälinen liikkuvuus on lisääntynyt.

Namibiaan suuntautunut koulutusvientidelegaation matka oli jatkoa hyvin pitkälle yhteistyölle, joka oli alkanut jo 1990-luvulla korkeakoulu yhteistyönä Namibian yliopiston sosiaali- ja terveysalan kanssa. Tuolloin ensimmäiset sosiaali- ja terveysalan opiskelijat suuntasivat harjoittelujaksolleen Windhoekin alueelle. Yhteistyö on noista ajoista tiivistynyt ja jatkunut säännöllisenä sekä laajentunut koskemaan myös muita alueellisia sosiaali- ja terveysalan toimijoita Namibiassa.

Syksyllä 2016 toteutetun koulutusvientidelegaation tavoitteena oli moniammatillisten kansainvälisten verkostojen edistäminen yli kulttuurirajojen. Tämän lisäksi tavoitteena oli pitkäaikaisiin kumppanuuksiin tähtäävä yhteistyön kansallisena ja kansainvälisenä yhteistyönä. Kulttuurien moninaisuus ei näyttäytynyt siten matkalla vain maiden välillä, vaan

delegaation matkassa ollut moniammatillinen asiantuntijaryhmä muodosti oman kulttuurisen kontekstinsa. Ohjelma räätälöitiin matkalaisten tarpeita ajatellen, ja siten oli mahdollisuus myös tutustua aloihin ja kohteisiin, jotka esimerkiksi opettajavaihdossa tai vierailulla eivät olisi välttämättä mahdollistuneet.

Tapaamisia moniammatillisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden rajapinnassa

Korkeakouluopiskelijat ovat yhä heterogeenisempia iältään, sukupuoleltaan, kiinnostuksenkohteiltaan, kyvyiltään, kokemukseltaan tai taustaltaan (sosioekonominen ja kulttuuri) (Honkimäki 2001, 101). Samoin opintojaksojen opiskelijaryhmät ovat monin paikoin yhä suurempia ja kulttuurisesti monimuotoisempia kuin aiemmin. Myös digitaaliset oppimisympäristöt ovat avoimia ja yksilölliset opintopolut räätälöityjä. Arki rakentuu samanaikaisesti usein myös ylikulttuurisina suhteina mobiilisti verkossa. Ilmiötä kutsutaan verkottuneeksi osallisuuden kulttuuriksi (Jenkins, Ito ja Boyd 2016), jossa käytänteet usein ovat samanaikaisesti lokaaleja ja globaaleja. Osaamisen tarve nousee siis yhä monimuotoisemmista ja -ammattillisemmista sekä kulttuurisesti vaihtelevista yhteisöistä ja yhteiskunnista. Miten siis näitä kulttuurirajojen yli linkittyneitä verkostoja, käytänteitä ja suhteita voidaan edistää osana ja osaksi opetusta?

Tiistai 4.10.2016

Matkan ensimmäinen tutustumiskäynti ja vierailukohde oli Martti Ahtisaari -koulu. Martti Ahtisaari Primary Schoolissa delegaatiomme vastaanotti koulun rehtori ja johtaja Mr. Garoeb. Koulu sijaitsee Namibian pääkaupungin Windhoekin Kataturassa, joka on yksi kaupungin nopeimmin kasvavista alueista. Koulu onkin yksi alueen suurimmista. Koulua on mahdollisuus käydä esikoulusta seitsemänteen luokkaan. Oppilaita koulussa on yli 1400. Näinkin suuren oppilasmäärän vuoksi oppijat käyvät kouluaan kahdessa vuorossa 46 opettajan johdolla. Luokat ovat suuria, ja opetusmenetelmät luovia: rinnakkain toimivat sekä henkilökohtainen liitutaulu että tietokoneet.

Toinen kohteemme oli Namibia University of Science and Technology (NUST). NUSTissa tapaaminen koostui erilaisista workshoppeista, joissa ideoitiin eri koulutusalojen yhteistyömuodoista ja keskusteltiin mm. opettajien räätälöidyistä täydennyskoulutus- ja kouluttajakoulutus mahdollisuuksista. Tuntuu, että ammatillinen koulutus on murroksessa, samalla

tavalla kuin Suomessakin. Sosiaali- ja terveysalalla osaaminen kaipaa kehittyvän yhteiskunnan rinnalla päivitystä muun muassa täydennyskoulutuksen turvin.

Päivän kolmas kohde oli Namibia Training Authority (NTA). NTA toimii kansallisena koulutuksen edistäjänä, kehittäjänä ja rahoittajana. Tapaamisessa Mr. Jerry Beukes kuvasi varsin kattavasti Namibian kehittyvää koulutustilannetta ja -tarvetta erityisesti tulevaisuuteen tähtäävän koulutuksen osalta.

Keskiviikko 5.10.2016

Keskiviikkona aamun ensimmäinen tapaaminen oli järjestetty UNESCO:n ja UNICEF:n edustajien kanssa. Keskustelimme yleisesti opetuksesta, opetuksen laadusta ja opetukseen liittyvistä projekteista, joita molemmat instanssit pilotoivat ja monitoroivat. Namibia on kehittyvä maa, joka panostaa tulevaisuuden koulutukseen. Yhteistyökeskustelun taustalla toimii lakimuutos, joka edesauttaa mm. koulutuksen kehittämistä kaikille koulutusasteille. Ideologiana toimii ”New Way of Learning, covering gaps of knowledge” -ajatus, jonka tavoitteena on luoda uusia kestäviä koulutusmuotoja ja –ratkaisuja, jotka huomioivat mm. verkko-oppimisen.

Seuraava tapaaminen oli Namibian yliopistossa (University of Namibia, UNAM). Työryhmämme koostui sosiaali- ja terveysalan edustajista. Keskustelussa nousi selkeä tarve suomalaiselle korkeakoulu-yhteistyölle ja pitkäaikaiskumppanuudelle. Yhteistyötoiveina olivat erityisesti alakohtaiset opetussuunnitelmatyöpajat, koulutuksen jatkuvan arvioinnin kehittäminen, interaktiiviset opetusmenetelmät sekä ongelmakeskeinen oppiminen.

Päivän viimeinen vierailu oli sovittu National Institute for Education Development (NIED), joka toimii paikallisen yleissivistävän koulutuksen kehittämisyksikkönä. Tapaaminen oli hyvin valaiseva läpileikkaus Namibian koulutusjärjestelmästä ”vauvasta vaariin”. Keskustelu kulminoitui opettajien osaamisen päivittämiseen, erityisesti ICT-taidoissa, verkko-yhteistyössä ja kulttuurienvälisessä osaamisessa. Namibiassa pitkät välimatkat ja harva asutus asettavat tarpeen erityisesti verkko-opetuksen kehittämiseksi, ja tämän myötä opettajien osaamisen päivittämiselle. Keskustelumme kulminoitui kulttuuriosaamiseen. Vaikka Namibiassa opetuskieli on englanti, on maa kulttuurisesti hyvin moninainen ja kielirikas, kulttuuriosaamiselle on siis tarvetta.

Torstai 6.10.2016

Torstaina ensimmäinen tapaaminen oli järjestetty opetusministeriöön, Permanent Secretaries of Ministry of Higher Education, Training and Innovation. Meidät vastaanotti Dr. Raimo Naanda (Deputy permanent Secretary). Ministeriötapaamisen aikana saimme tutustua kattavasti Namibian koulutustilanteeseen, ilmeneviin koulutustarpeisiin ja tulevaisuuden visioihin. Tämän lisäksi keskustelimme koulutukseen liittyvistä kehittämishaasteista ja yhteistyömahdollisuuksista, jotka liittyivät erityisesti tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatiotoimintaan. Yhteistyötä toivottiin erityisesti seuraaviin kehittämiskohteisiin:

1. ammatillinen koulutus ja sen kehittäminen,
2. kulttuurisesti moninaisen korkeakoulun kehittäminen,
3. koulutuksen laadun edistäminen,
4. työelämästä nousevien tarpeiden huomioiminen sekä
5. tutkimuksen, innovaatioiden ja yrittäjyyden edistäminen.

Yhteistyömahdollisuudet nousevat kehittämishaasteista ja yhtymäkohtien löytämisestä tutkimuksessa, innovaatiotoiminnassa ja teknologiakehityksessä.

Toinen tapaaminen oli Namibian opiskelijasäätiön kanssa (Namibia Student Financial Assistance Fund). Tapaamisessa keskusteltiin yleisellä tasolla namibialaisten opiskelijoiden mahdollisuuksista opiskeluun esim. Suomessa. Opiskelulle Suomessa ei nähty esteitä, mutta toki korkeakoulujemme lukukausimaksut nähtiin hidasteina tai esteinä korkeakoulu-yhteistyössä. Vaikka opiskelijasäätiö tarjoaa hyvin menestyneille opiskelijoilleen rahoitusmahdollisuuksia, toivottiin rinnalle myös stipendejä tai tukea Suomesta käsin.

Kolmas tapaaminen suuntautui Welwitchia Yliopistoon, joka on yksityisellä rahoituksella toimiva yliopisto Windhoekissa. Yliopiston perustaminen on kahden kunniahimoisen naisen saavutusten tulos. Tällä hetkellä yliopisto kouluttaa sairaanhoitajia maansa tarpeisiin, mutta kiinnostusta koulutusalojen laajentamiseen erityisesti sosiaali- ja terveysalalla on. Yhteistyötä suomalaisten korkeakoulujen kanssa toivottiin opetussuunnitelmatyön järkevöittämisessä, uusien koulutusten opetussuunnitelmien kehittämisessä ja opetusmenetelmien kehittämisessä mm. verkko-opetuksen näkökulmasta.

Päivän viimeinen tapaaminen oli International University of Management (IUM) -korkeakouluun. Tämäkin korkeakoulu oli yksityisellä rahoituksella toimiva. Korkeakoulussa oli

mahdollista opiskella johtamista, IT-alaan liittyviä opintoja, turismia ja matkailua sekä humanistisiin aineisiin liittyviä opintoja. Myös IUM:n edustajat olivat kiinnostuneet opetus-suunnitelmatyöhön ja opetusmenetelmiin liittyvästä kehittämissyhteistyöstä. Tämän lisäksi he ilmaisivat kiinnostuksensa digitalisaatioituvan yhteiskunnan osaamistarpeita edistävää osaamiseen, kuten mediaosaamiseen kulttuurisesti moninaistuvassa yhteiskunnassa.

Pohdinta

Kun kulttuurinen moninaisuus muodostuu kohtaamisten rajapinnoissa, on hyvä tarkastella moninaisuutta erojen sijaan samankaltaisuuksista ja niiden yhdistämismahdollisuuksista käsin. Minkälaisin eväin saavuin matkalta kotiin? Löytyikö matkalta samankaltaisuuksia tai yhdistämismahdollisuuksia?

Ensinnä opetusta ei voida enää nähdä vain opetustiloissa tapahtuvana, vaan oppimista tapahtuu myös luokkien ulkopuolella, joissa mm. opiskelijat solahtavat välittömiin kulttuurisesti monimuotoisiin oppimisyhteisöihinsä. Digitalisoituvista yhteiskunnista nousevat osaamistarpeet yhdistävät siis maita yli kansallisten rajojen.

Toiseksi formaalin ja informaalin tiedon vuorovaikutus mahdollistuu ja mahdollistaa erilaisia luovia ilmaisullisia ratkaisuja ja yhteisöllisiä ongelmanratkaisumuotoja. Moniammatillisuus ja kulttuurinen moninaisuus edellyttävät kykyä tarkastella asioita ja tilanteita toisen ihmisen näkökulmasta, mikä avaa mahdollisuuksia yhteistoiminnallisuuteen. Kohdattujen arvojen ja informaation moninaisuus antaa laajat mahdollisuudet uusille näkemyksille ja vanhojen näkemysten avartamiselle (Mäkinen 2009, 87).

Digitalisaatio-osaaminen ja kulttuurien moninaisuuteen liittyvä osaaminen ovat keskeisimpiä työvälineitä, joiden avulla pystytään vastaamaan mm. korkeakoulujen tulevaisuuden tarpeisiin. Unescon kulttuurista moninaisuutta koskevassa yleismaailmallisessa julistuksessa (2001) nähdään opetussuunnitelmien ja koulutukseen liittyvä uudistaminen juuri digitalisoituvien yhteiskuntien eriarvoistumisen estäjänä. Arvojen ja informaation monimuotoisuus edellyttää siis uusia taitoja ja uudenlaisia toiminta- ja ajattelumalleja yli kansallisten rajojen.

Lähteet

Honkimäki, S. 2001. Going to school at university? Teoksessa J. Välimaa (toim.) Finnish higher Education in transition. Perspectives on massification and globalization. University of Jyväskylä: Institute for Educational Research, 91–110.

Jenkins, H., Ito, M. & boyd, d. 2016. Participatory Culture in a Network Era. New York: Polity Press.

Mäkinen, M. 2000. Internet yhteisöllisenä mediana. Teoksessa Heinonen, A., Mäkinen, M., Ridell, S., Martikainen, A., Halttu, M. & Sirkkunen, E. Verkkotorilla. Internet kansalaisviestinnän ja paikallisen julkisuuden tilana. Paikallisuus verkkomediassa – projektin loppuraportti. Tampere: Tampereen yliopisto. 29–54

Suomen virallinen tilasto (SVT): Oppilaitosten opiskelijat ja tutkinnot [verkkójulkaisu]. Julk.29.11.2016. Helsinki: Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/til/opiskt/index.html> (Luettu 20.3.2017).

UNESCO. 2001. Kulttuurista moninaisuutta koskeva julistus. http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/diversity/pdf/declaration_cultural_diversity_fi.pdf

Tutkimuksellisia näkökulmia Barentsin yhteistyöhön ja liiketoimintamalliin

- 25 Overcoming barriers to international project cooperation within the Barents region
Jari Järviluoma, Researcher, Anastasia McAvennie, R&D Coordinator, Kajaani University of Applied Sciences

Introduction

The Barents Euro-Arctic Region covers the northern parts of Norway, Sweden and Finland and Northwest Russia. Cooperation in the Barents Euro-Arctic Region has already fairly long tradition. The Barents Euro-Arctic Council (BEAC, suom. Barentsin neuvosto) was established in 1993 by the Kirkenes Declaration. The objective of this intergovernmental organization is to promote stability and sustainable development in the Barents region. To achieve this goal, the BEAC will serve as a forum for considering bilateral and multilateral co-operation in the fields of economy, trade, science and technology, tourism, the environment, infrastructure, educational and cultural exchange, as well as projects particularly aimed at improving the situation of indigenous peoples in the North (Kirkenes Declaration 1993).

At the same time with BEAC the county governors of the Barents region and representatives of indigenous peoples signed a cooperation protocol establishing the Barents Regional Council (BRC, suom. Barentsin alueneuvosto), which promote collaboration between the 14 regions of the Member States (Fig. 1). The 14 regions representative in BRC are Finnmark, Nordland and Troms in Norway, Norrbotten and Västerbotten in Sweden, Kainuu, Lapland, Oulu region and North Karelia in Finland and Arkhangelsk, Karelia, Komi, Murmansk and Nenets in Russia (BEAC 2017).



Fig. 1. The Barents Euro-Arctic Region (map by www.barentsinfo.org).

The chairmanship of BRC – as well as BEAC – alternates every second year. During 2015–2017, the chairmanship of BRC is in Kainuu (Regional Council of Kainuu 2017). The Ministry of Employment and the Economy of Finland and the Regional Council of Kainuu as a chair of BRC have agreed on executing an IBA project during autumn and winter 2016, related to co-operation of funding programmes and project organisations within the Barents Euro-Arctic Region. The work was set to be a natural continuum to the recent study “Financing of Barents Cooperation” by the Ministry of Foreign Affairs. Within the project, an online survey was conducted seeking to find answers to the following questions:

1. What are the main reasons for the interest in Barents cooperation projects?
2. What are the main problems faced in Barents cooperation?
3. What should be done to reduce barriers to collaboration?
4. What would be the best ways or channels to improve information dissemination of the existing financial sources for Barents cooperation?

In addition, the survey sought to gather information about the potential new collaborative project topics and activate maximum number of actors within the Barents region. In this context, respondents mentioned altogether more than 130 preliminary project initiatives. However, these project initiatives are not reviewed in the current article.

Survey design and data

The survey process started by finding the contact details of organizations who have been involved in Barents cooperation or had an interest in it. At the same time the survey questionnaire was designed to obtain information regarding the previously mentioned research questions. In designing the questionnaire previous study (Financing of Barents Cooperation) was taken into consideration in order to avoid overlaps and design the questions that would help in obtaining a deeper understanding of gaps identified in the previous study. Web-based questionnaires both in English and Russian were mailed to over 700 contacts in Baltic region countries in September 2016. After sending the reminder e-mail the total number of respondents was 139 persons.

The number of respondents was not evenly distributed between different BEAC regions (Fig. 2). About half of the respondents were from Russia, especially from Karelia region, whereas the Swedes were clearly under-represented in the study sample. In Figure 1 section “Other” includes locations such as Barents Region, Whole Finland, Whole Sweden, Northern Norway as well as locations outside of the Barents Euro-Arctic Region (e.g. St. Petersburg, Moscow).

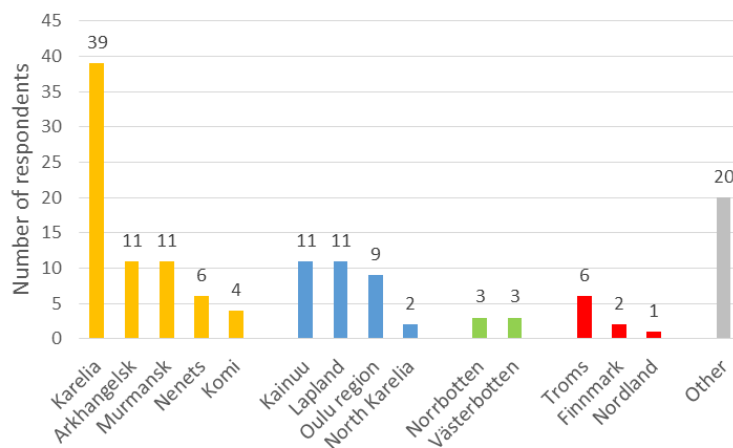


Fig. 2. Regional location of organizations that respondents represent.

A third of the respondents worked in an educational institution (Fig. 3). Regional authorities were the second largest group of respondents, followed by the representatives of the research organizations. Unfortunately, the survey did not reach very well private companies that have participated Barents cooperation.

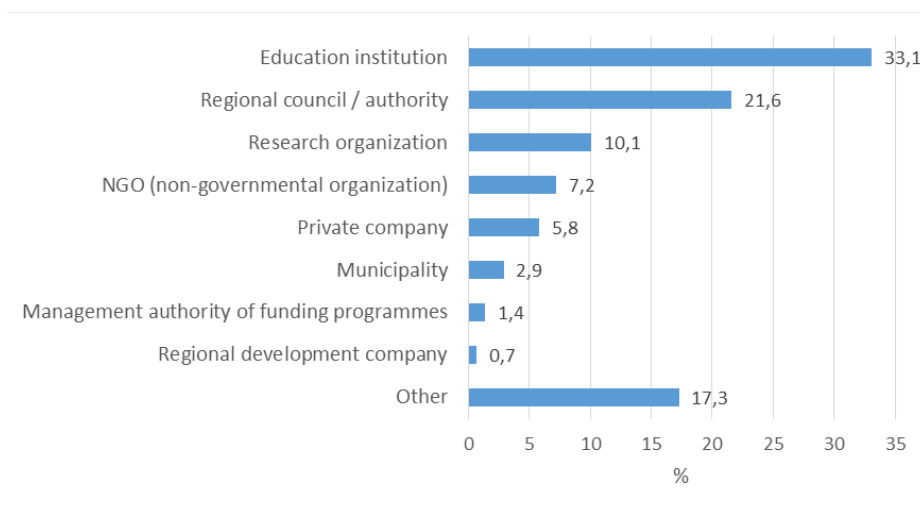


Fig. 3. Respondents' organization type. Section "Other" contains cultural institutions, governmental organizations etc.

Reasons for interest in Barents cooperation projects

Most of the organizations that completed the survey (77%) have participated in Barents cooperation project(s) during the last ten years. Reasons for participation in Barents cooperation projects were asked by open ended question. Based on the survey responses, motives to participate in cross-border projects can be divided into general and sector-specific reasons.

One motive for collaboration classified as **general reason** is the fact that Barents as a region has common challenges but also large possibilities. Below are some quotations from the answers.

We have a lot of common challenges that we should address together in many areas: business development, environment, cold climate and large distances, sparsely populated areas and so on.

Our northern regions have many of the same challenges, and some tasks are so extensive that they can only be solved by interregional cooperation.

It is important to realize the wide and versatile potentials of Barents Region in purpose to rise the standard of living and well-being of people living here.

Some respondents emphasized the importance of exchanging of knowledge, experiences, technologies and best practices as a motive for Barents cooperation.

There could be lessons learned to our organization and vice versa.

The establishment of the cooperation with the Nordic countries with the main aim of sharing the experience.

Bringing new technologies.

Development and exchange of the best practices.

Cooperation itself was also considered to be an important issue. Joint cross-border projects increase interaction between people of different countries and cultural backgrounds thus contributing to the mutual understanding and respect.

The strengthening of good neighborhood relations.

Using the "folk diplomacy" focusing on mutual understanding and recognition.

We are interested of bringing this part of the world closer together.

However, majority of times reason for collaboration is more pragmatic – namely money. Fundraising, possibility to have additional financing through Barents financing instruments as well as opportunity for getting support to a development project were mentioned quite often as motivating factor for interest in Barents cooperation projects.

Sector-specific reasons for cross border collaboration reflect, in many cases, respondents' organization type. As noted earlier, a large proportion of respondents work at educational institute or at research organization. Therefore, it is not surprising that a substantial number of answers submitted to the question on the reasons for cooperation focused on aspects like academic mobility of students and teachers, development of joint educational programs, participation in international scientific research projects and organization of the international scientific events.

Another frequently mentioned sector-specific theme of interest was the promotion of cultural cooperation between the Barents countries. These kind of objectives include, for example, aspiration to strengthen cooperation between museums and between libraries, popularization of the literature in Barents region and preservation of cultural heritage along with indigenous cultures.

In economic sector specific reasons the cooperation motives related to efforts for regional development. Respondents believed that by means of cross border collaboration it is possible to find new international business contacts and attract new investments to the area. Some stressed the importance of tourism and good transport infrastructure as a tool for regional development.

In some cases collaboration motives were connected to environmental issues (nature protection, climate change mitigation, sewage management) and also to human welfare (enhancing public health, promotion of physical culture and sport).

Problems faced in Barents cooperation

Factors that might have impeded the progress of cooperation initiatives were enquired with the following question: “In your previous project initiatives, discussions and collaborations within the Barents region what problems did you face that delayed or prevented progress?” Respondents were given a list of possible problems partly based on the previous survey results, including the alternative “No problems faced”. After indicating the problem(s), respondents were asked to elaborate on their answers in their own words and give examples if possible.

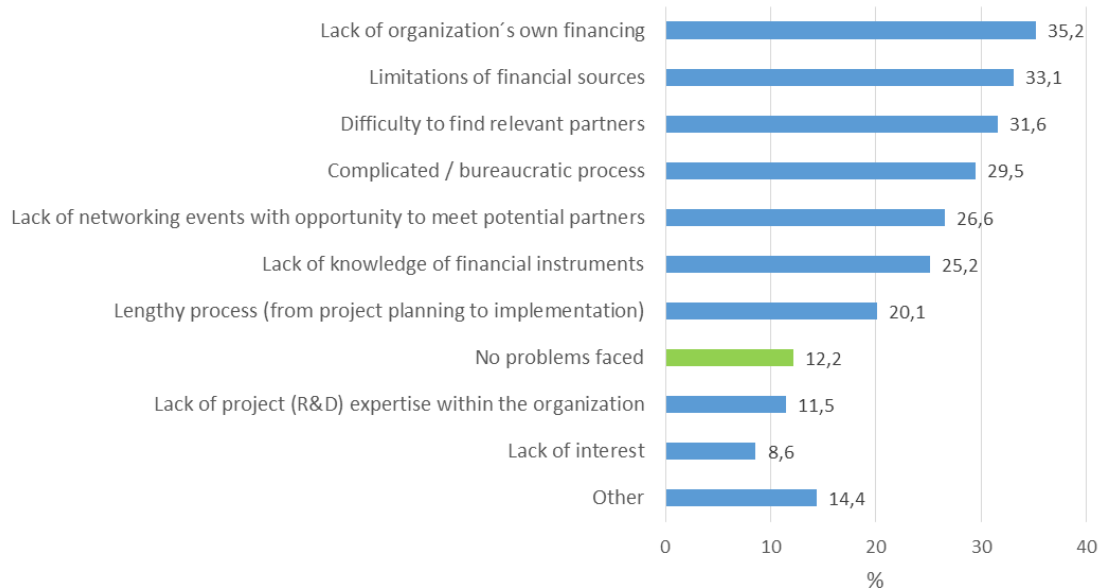


Fig. 4. Challenges on Barents cooperation. Respondents could choose more than one answer. Clarifications to section “Other” includes for instance absence of previous project initiatives.

Overall, it seems that different kind of challenges in collaboration are quite common since only 12 per cent of the respondents reported that they have had no problems with cooperation processes. The most frequently mentioned problems were **financial matters**, namely shortage of both own and external funding. About a third of the respondents indicated that the financial issues had complicated the progress of the joint projects. Another difficulty with regards to the funding was the lack of knowledge of financial instruments (Fig. 4). A few quotes from open answers:

Small-sized non-commercial organizations are virtually unable to participate in the projects with EU funding, as there is no possibility to collect enough funds to cover 10% of the required funding ...

Some programs require big portion of co-financing, which in the current environment is quite challenging.

Absence of knowledge of financial instruments.

Finding relevant partners was considered to be almost as common problem as seeking funding for the projects. This observation was confirmed by a high share of the respondents who evaluated that the lack of networking events have complicated the planning processes of cross border projects (Fig. 4).

Finding a foreign partner is the main problem.

There are very few opportunities or events where you can systematically look for new partners (such as partner matchmaking events around some specific theme).

The third most common problem area was **bureaucracy**. Almost 30 per cent of the respondents considered that the application practices are bureaucratic. Additionally, every fifth informant felt that application processes from project planning to implementation are too lengthy (Fig. 4). A few quotes from open answers:

Project administration is heavy.

Complex and bureaucratic process of application: difficulty to change something in the implementation phase of the project.

Long lasting planning process ... sometimes the target groups lose their interest, sometimes partners switch to more current programs.

Also complicated funding management was mentioned as a factor that can cause problems in Barents cooperation projects. That's why some respondents suggested that there should be special training courses for financial management of the projects. A few quotes from open answers:

There difficulties associated with the financial management of the project, lots of restricting documents, complex systems of calculations.

Difference in the financial reports in Russia and Europe. Different understanding of even the same financial instruments.

Lack of experience in managing the financial aspects of a project.

There is a lack of training in the aspects related to the financial part of the projects.

Other mentioned issues that can complicate collaboration were, for instance, language barriers. Scandinavian partners would benefit from mastering the Russian language and on the Russian side they also need English language skills to participate project planning. One respondent paid special attention to the young people by stating that the most burning problem in Barents cooperation is the lack of interest among the youngsters.

Development proposals

Suggestions to eliminate cooperation barriers indicated in the previous chapter can be classified under four main themes: financing, information and networking, application process, and training. Proposals concerning **financing** included aspirations for less rigorous requirements for own financing and possibility for "in-kind" contributions. A few quotes from open answers:

Reducing the amount of co-financing.

Requirement for organization's own financing shouldn't be so demanding in cultural projects.

Avoid demands for own funding from research institutions.

To allow nonprofit organizations 'in-kind' co-financing.

Another development proposal with relation to the funding was a suggestion to create a modern financial tool to facilitate project planning or small projects which afterwards could lead to the implementation of larger scale projects. Similarly, an opportunity to get travel grants would give an impetus to the cross-border project activities. A few quotes from open answers:

Barents cooperation needs to have own seed money to promote and support projects that are essential or needed in the regional development.

Small seed funding for project planning phase to overcome interpretation and other services needed to draft an application.

To have some easy financing for travelling expenses to meet the potential partners in the planning process.

According to one respondent, financing instruments in general should have wider focus and not as strictly defined priorities as the present EU-programmes have. It would also be desirable that different actors in Barents region should have better possibilities to influence the programme priorities during the preparation period.

Proposals dealing with **information and networking** brought up the need for a single information source which gives coherent facts about different programs, project context and timetables. At its best this kind of online system could also serve as a platform that enables search of project partners and exchange of ideas about project initiatives. A few quotes from open answers:

Organization and maintenance of a single informational resource.

Organization and development of a working integrated virtual platform of the international cooperation in the Barents region, which will provide the information about the funded programs, project ideas which implementation requires finding partners and funding sources.

Creating a single informational internet source to search for the partners in the Barents region.

A considerable number of respondents also wanted more possibilities for face-to-face contacts. Respondents were very keen on networking events, matchmaking events, seminars concerning the cooperation, joint information days, situations to meet each other as well as forums that would facilitate the process of finding suitable partners.

Some informants suggested thematic workshops for selected target groups:

Lack of knowledge and difficulties to find relevant partners can be reduced by organizing information and networking events for selected target groups, for example, for business-oriented audience, forestry sector, environmental sector etc.

To organize forums or other events that will facilitate actors to search for the partners in various areas.

Development proposals concerning **application process** comprised three main wishes for programme authorities and management bodies: less bureaucracy if possible, faster handling of the applications and clear instructions for preparation of the application. Finally, some respondents felt that there is a need for **training** workshops especially for accountants and project managers working in the Barents cooperation projects.

Information dissemination of the financial sources

The final objective of the survey was to find out respondents' opinions with regards to the ways to improve information dissemination of the existing financial sources for Barents cooperation. This was asked by an open ended question. As shown in Figure 5, most preferred ways of information dissemination were seminars, workshops, meetings and other face-to-face events which was already revealed in the previous chapter.

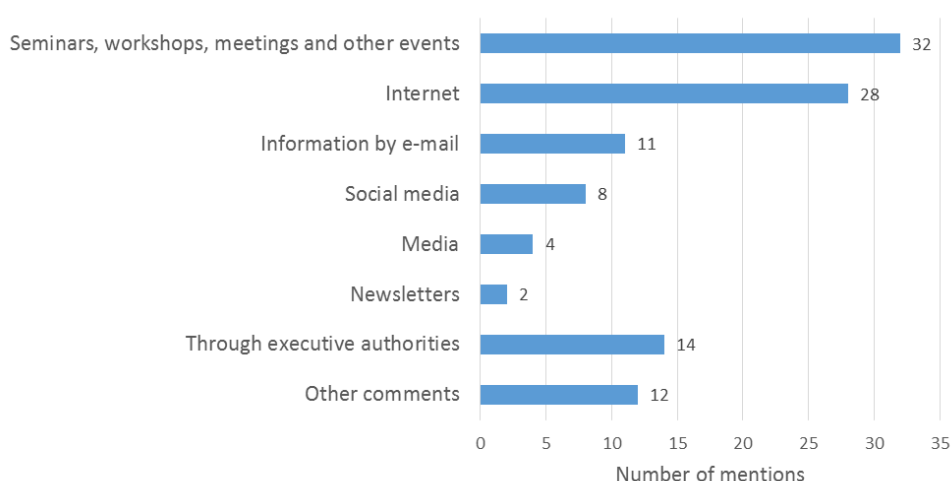


Fig. 5. Respondents' perceptions about the best ways/channels to improve information dissemination of the existing financial sources.

Another very frequently preferred dissemination channel was internet. Similarly, in this context some respondents put forward concrete suggestions to create a single web page indicating simultaneously all the financial instruments of the Barents cooperation. E-mail and social media were also considered suitable dissemination channels. One respondent emphasized the possibilities offered by Facebook as follows:

A dedicated Facebook page for activities and ideas. There is enough of good information about openings and how to apply. But it would be nice to have a forum to exchange ideas and if somebody moderates the discussion it will get attention and maybe activate people.

In other comments one informant proposed that there should be more thematic approach to communication. One noted that all information channels are generally good but the main point of the communication is to provide understanding of what kind of benefits an organization can obtain from the Barents cooperation.

Conclusions and recommendations

No similar survey has been conducted for the project actors in the Barents region, especially on the Russian side. Therefore, the information gathered was extremely valuable for the development of cooperation in the region. Many of the respondents to the survey recognized that collaborative initiatives in the Barents region offer not only valuable exchanges of knowledge, experiences, technologies and best practices, but also serve as tools to boost local economy, enable participation in solving environmental issues, improve common welfare and support cultural enrichment of the region.

The answers indicated that the main bottlenecks impeding the progress of Barents region initiatives are of a financial nature, often featuring a lack of sufficient own financing as well as limitations of funding sources. Difficulty to find relevant partners and a lack of systematic networking events, such as workshops, forums and bilateral meetings, were also highlighted as barriers to creating and developing successful collaborative initiatives in the region.

Based on the results of the survey, the following recommendations were put forward:

1. Organization of systematic networking events, such as forums, workshops, bilateral meetings with matchmaking feature. Regular networking events would serve

as a platform for information dissemination, idea exchange and training, and would enable creation of strategic partnerships for collaborative project preparations. These events can also further collaboration between funding programmes. It is recommended that a forum, gathering project actors within the Barents region and programme authorities, would be organized once a year with smaller thematic events running throughout the year. The use of a matchmaking platform for each of the events would make finding suitable partners more efficient and would allow partner searches even after the event.

2. Creating and facilitating discussion groups on digital portals. It is recommended to create a community of practice by utilising social media channels, such as Facebook and LinkedIn. Designated discussion pages in these channels would enable continuous discussion related to the funding opportunities, idea exchange, new partners search and any relevant information dissemination. The discussion pages require strong moderation and facilitation to be successful.
3. Creating Barents Region Partner Search Platform. Respondents listed more than 130 preliminary project initiatives that were either in the idea stage or partner search stage. Difficulty to find relevant partners was also highlighted as one of the main obstacles that delayed or prevented the progress of project initiatives. Therefore it is recommended to create an online partner search platform that would enable different organisations to log their project ideas and find relevant partners by specific theme. The platform could integrate the previously suggested community of practice, adding an interactive element to it.
4. Creation of a singular online portal for funding mechanisms available in the region. Displaying and updating the main funding opportunities available in the Barents region on one online portal would raise awareness amongst current and potential project actors, and would make it easier to find a suitable funding mechanism for different initiatives. At the time the survey results came out, the International Barents Secretariat was working on creating such a portal that was launched in November 2016 (<http://www.barentscooperation.org/en/Working-Groups/Project-Funding>).
5. Utilizing in-kind contributions. Since many of the respondents indicated a lack of own financing as a barrier to participating in collaborative projects, it is recommended that funding programmes utilise more in-kind contributions to allow as many different actors as possible to take part in international project initiatives.

References

BEAC. 2017. Barents Euro-Arctic Council. Available at: <http://www.barentscooperation.org/en>

Kirkenes Declaration. 1993. Declaration, Cooperation in the Barents Euroarctic Region, Conference of Foreign Ministers in Kirkenes, 11.1.1993. Available at: http://www.barentsinfo.fi/beac/docs/459_doc_KirkenesDeclaration.pdf

Ministry for Foreign Affairs of Finland. 2015. Financing of Barents Cooperation. Report of the BEAC Ad Hoc Working Group on Financial Mechanism Study. Available at: http://live.grano.fi/ejulkaisu/Ulkoministerio/UM_Barents_eJulkaisu/index.html

Regional Council of Kainuu. 2017. Barents Cooperation. Available at: <http://www.kainuunliitto.fi/en/barents-cooperation>

26 Business Model design enables internationalisation of niche corporate training service

Anastasia McAvennie, R&D coordinator, Kajaani University of Applied Sciences

Introduction

Internationalisation is one of the key forces driving the most rapid transformation of Higher Education ever witnessed, with corporate training services in high demand, as identified by the recent TechNavio report (Technavio 2016). Currently education export and competence services is one of the fastest growing export sectors globally (Ministry of Education and Culture 2017, 24). Since 2009, a number of projects have been run in Finland to prepare export strategies for Finnish education, and several business areas have been developed using multi-mode learning methods including virtual learning (Myklebust & Dobson 2015). The Prime Minister's Government Programme set a target of increasing education export to 380 million euros by 2018 (Action plan for the implementation of the key project and reforms defined in the Strategic Government Programme 2016, 47).

According to the research conducted by Kajaani University of Applied Sciences R&D coordinator Anastasia McAvennie, the design of a robust business model is the key to enabling the successful internationalisation of a niche corporate training service, which was initially created to address a skills gap that is seriously affecting the European data centre industry. The business model, which was designed as the primary output of her master's thesis, clearly defines the steps that must be undertaken in order to practically take the training service concept forward to be implemented for international markets. (McAvennie 2017.)

The primary motivation behind this research originated from an identified business opportunity that can potentially have a significant effect on the development of education export activities, specifically corporate training services, at Kajaani University of Applied Sciences (KAMK). The changing nature of global business has necessitated the evolution of data centres, resulting in rapid changes to their management and operation. Between 2015 and 2020 in Europe it is predicted that there will be an annual spending increase of 6% on Data Centre services, which could lead to up to 340,000 new European jobs. However, it is possible that up to half of those jobs could be unfilled, due to a combination of retiring existing staff and skills gaps. (Eul & Menke 2015, 1–4.)

The identified business opportunity stems from a corporate Data Centre training service that was initially offered to Finnish IT professionals through a publicly funded project during 2014 and 2015. The training was recognised internationally as being unique and important to the growing and evolving Data Centre industry. This led to the start of the research and development work in order to internationalise the training to meet international demand.

Design Research strategy and Business Model framework

Since the research topic was aimed at the development of a process in an organization, the researcher utilised Design Research strategy. Design research strategy strongly emphasises innovation and a flexible approach in integrating the benefits of “learning from experience” and doesn’t purely aim to produce the “artefacts” (Eisenschmidt & Niglas 2014, 224). In choosing this approach, the ambition was to ensure continuity of the development process and to facilitate useful networks and collaboration opportunities that are crucial to the successful launch of international education sales. Figure 1 demonstrates definitions of the main phases of design research identified by Eisenschmidt and Niglas (2014) based on the several models proposed in the academic literature.

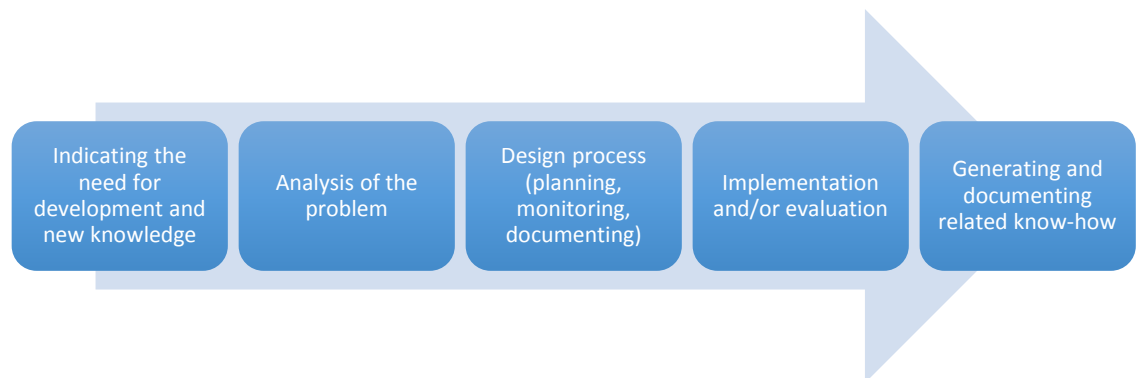


Figure 1. Main phases of the design research cycle (adapted based on Eisenschmidt & Niglas 2014, 224)

In order to develop a business model for the internationalisation of a Finnish corporate training service, firstly internationalisation concepts related to the context of education export and business model concepts were reviewed and analysed. After careful review, Osterwalder’s and Pigneur’s Business Model Canvas (2010) was elected to serve as the basis for the theoretical framework to guide an empirical study (Figure 2).

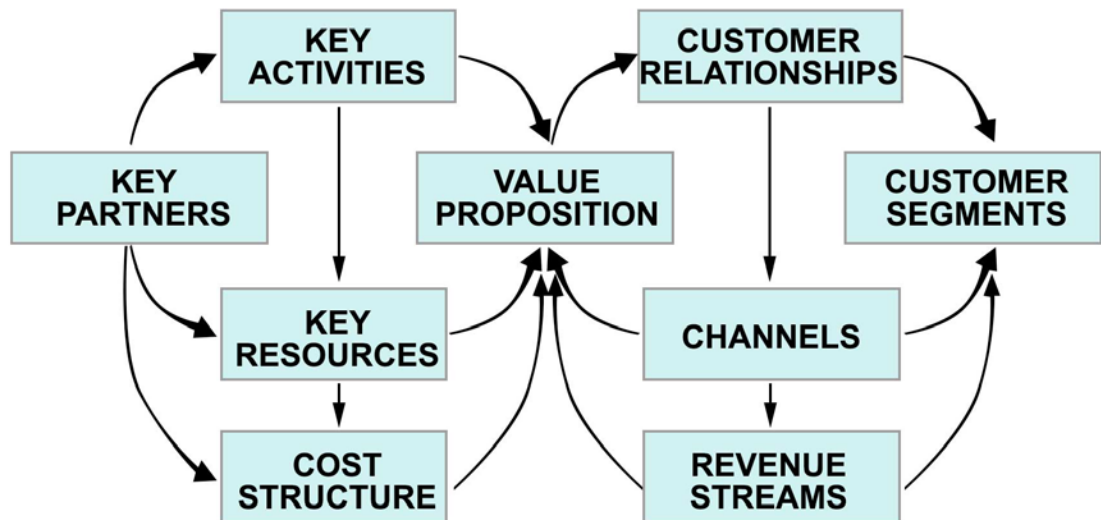


Figure 2. Osterwalder's and Pigneur's Business Model Canvas elements (adapted from Chesbrough 2010, 359)

There are a number of techniques to design an innovative business model. The case in question, data centre training service, was from the service industry and according to service-dominant logic; value is always co-created with the customer (Vargo, Maglio, & Akaka 2008). Hence, the study adopted a customer perspective as a guiding principle for the business model design process (Osterwalder & Pigneur 2010, 128–129).

Secondly, a number of in-depth, semi-structured interviews were conducted with a variety of stakeholder groups relevant to the European data centre industry and the original consortium that first operated the training service. The resulting data, combined with additional data recorded in a research diary, was analysed and used to create the business model.

Proposed Business Model

The proposed business model addresses the skills gap in the data centre industry primarily through the design of a Value Proposition consisting of both face-to-face training in Finland, including hands-on specialist laboratory classes, and extended e-learning modules. A freemium model is utilised to offer limited free content in order to attract customers, with the majority of the course being a premium, paid-for service. The Key Partners identified within the model are critical to the successful development of the offering, with guest university tutors and industry experts being used as high quality teaching staff, and indus-

try vendors providing some of the teaching materials. Accreditation with a recognised industry body is also described as a key step to attaining credibility. In terms of Customer Segments, the whole of Europe is identified as being a valid target market, with data centre operators and enterprise companies being the most relevant customer company types. Industry events are highlighted as an important Channel to reach customers, along with a recognised e-learning platform. LinkedIn groups are also described to be a core Channel for marketing, and at the same time a valuable Channel to maintain Customer Relationships. A fixed menu pricing mechanism is proposed as the most valid method of Revenue generation and a hybrid cost-driven/value-driven Cost Structure highlights the necessity of delivering a very high service standard, whilst utilising partnerships and outsourcing to maintain low costs.

The final business model aligns with McQuillan and Sharkey Scott's (2015) "Niche Global Business Model" approach to internationalisation, which proposes that the company gains expertise and internationalises by providing specialised work or addressing the demands of a niche industry. The data centre sector is considered to be such a niche industry and the training service constitutes a specialised service that meets demand. Additionally, this approach describes how a company follows a gradual transition from local to global and assumes replication of locally or nationally provided specialised services to international customers. The pilot training course originally run in Finland can be considered to be a national specialised service, which will be replicated internationally according to the proposed business model.

The business model within the study was based on data gathered within the scope of the research. To achieve the best possible solution for the documented phenomenon, multiple variations of business models could be created in order to explore any new possibilities that may be opened up. In addition, Johnson, Christensen, and Kagermann (2008) suggest that successful new businesses may revise their business models approximately four times when working to achieve profitability. By conducting ongoing research based on continual observation and regular dialogue with key stakeholders, most specifically customers, new data could be utilised to conduct additional research and design updated business models according to changing market trends and demands. This research would be best combined with ongoing research into the competitive environment in order to assess whether the business will maintain long-term competitive advantage, as recommended in Michael Porter's (1979) Five Force Framework.

Conclusions

The study is an applied literary contribution to the relatively new phenomenon of education export in Finland, especially in the field of professional training services export, on which very little existing research exists. From the perspective of the data centre industry the study brings an academic perspective to a recognised phenomenon, drawing theoretical analysis together with data gathered directly from key industry representatives to propose a practical and entirely feasible solution. For Kajaani University of Applied Sciences, this research opens up an entirely new channel for business opportunities, which supports the organisation's active development of education export services. Additionally, this research may be used as the basis for designing business models for other niche industries that require professional training services.

References

- Action plan for the implementation of the key project and reforms defined in the Strategic Government Programme. 2016. Publication on Finnish Government website. Retrieved from <http://valtioneuvosto.fi/documents/10616/1986338/Action+plan+for+the+implementation+Strategic+Government+Programme+EN.pdf/12f723ba-6f6b-4e6c-a636-4ad4175d7c4e>
- Eisenschmidt, E. Niglas, K. 2014. Implementing a design research approach and facilitating networking in the process of education change. *International Journal of Multiple Research Approaches*, 8, 221-232.
- Eul, M., Menke, A. 2015. The Data centre of the Future: Creating New Jobs in Europe. Retrieved from A.T. Kearney <https://www.atkearney.com/documents/10192/6231640/The+Data+Center+of+the+Future+-+Creating+New+Jobs+in+Europe.pdf/2d8499ad-8016-4f5e-8615-f20c7aa53e32>
- Chesbrough, H. 2010. Business Model Innovation: Opportunities and Barriers. *Long Range Planning*, 43, 354-363.
- Johnson, M. W., Christensen, C. C., & Kagermann, H. 2008. Reinventing Your Business Model. *Harvard Business Review*, 87, 52-60.
- McAvennie, A. 2017. Development of a business model for the internationalisation of a Finnish corporate training service for the European data centre industry. Master's thesis. Jyväskylä: Jyväskylä University of Applied Sciences, School of Business. Retrieved from <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017060211964>
- McQuillan, D., Sharkey Scott, P. 2015. Models of Internationalisation: a business model approach to professional service firm internationalisation. In C. Baden-Fuller and V. Mangematin (Eds.), *Business Models and Modelling, Advances in Strategic Management*.

Retrieved from https://www.cass.city.ac.uk/__data/assets/pdf_file/0014/301712/McQuillan-Scott-FINAL-for-authors-with-citation.pdf

Mykleburst, J. P., Dobson, I. R. 2015. Ministers pave way for increased education exports. University World News. Retrieved from <http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20151105130437124>

Vargo, S. L., Maglio, P. P., & Akaka, M. A. 2008. On value and value co-creation: a service systems and service logic perspective. *European Management Journal*, 26, 145-152.

What's driving the corporate training market in Europe? 2016. Page on Technavio website. Accessed 4 March 2017. Retrieved from <http://www.technavio.com/blog/what%E2%80%99s-driving-corporate-training-market-europe>

Yhteistyössä maailman parasta. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017-2025. [Working together for the world's best education. Policies on promoting internationality in higher education and research 2017-2025]. 2017. Publication on Ministry of Education and Culture webpage. Retrieved from <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79438>